

karanlık kitaplık

H. G. WELLS

körler ülkesi ve diğer karanlık öyküler

ithaki

HERBERT GEORGE WELLS

21 Eylül 1866'da doğan İngiliz yazar, tarihçi, gazeteci ve sosyolog. Jules Verne ve Hugo Gernsback ile birlikte "bilimkurgunun babası" olarak anılır. *Daha çok Zaman Makinesi*, *Dünyalar Savaşı* ve *Görünmez Adam* gibi bilimkurgu eserleriyle bilinir fakat toplum eleştirisi, biyografi, otobiyografi, satir gibi pek çok türde eserler üretmiştir. Brian Aldiss, Wells için "Bilimkurgunun Shakespeare'i" yorumunda bulunmuştur. Bir dönem Uluslararası PEN Kulübü'nün de başkanlığını yürüten Wells, *Time*'a kapak olan yazarlardan biridir. Yazar, Nobel Edebiyat Ödülüne dört kez aday gösterilmiştir. 13 Ağustos 1946'da hayatını kaybetmiştir.

Körler Ülkesi ve Diğer Karanlık Öyküler

H. G. Wells
Orijinal Adı: *The Country of the Blind and Other Stories*

İthaki Yayınları - 1625
Karanlık Kitaplık - 29

Dizi Editörü: *Alican Saygı Ortanca*
Editör: *Emirhan Burak Aydın*
Düzelti: *Mustafa Güdük, Ece Çavuşlu, Ömer Ezer*
Kapak Tasarımı ve İllüstrasyonu: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Mart 2020, İstanbul

ISBN: 978-605-7762-91-7

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Doğa Özışık, 2020
© İthaki, 2020

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 40200

karanlık kitaplık

Herbert George Wells

Körler Ülkesi
ve
Diğer Karanlık Öyküler

Çeviren
Doğa Özışık

ithaki

İÇİNDEKİLER

ACEMİ HAYALETİN ÖYKÜSÜ
8

KIRMIZI ODA
23

GÜVE
34

ÇALINTI BEDEN
47

POLLOCK VE POROLU ADAM
66

DUVARDAKİ KAPI
85

DERİNLİKLERDE
105

ÖRÜMCEKLER VADİSİ
124

DENİZİN AKINCILARI
137

MERHUM BAY ELVESHAM'IN HİKÂYESİ
149

TUHAF ORKİDENİN ÇİÇEK AÇIŞI
169

BİR KIYAMET RÜYASI
179

KONİ
210

SİHİR DÜKKÂNI
224

KÖRLER ÜLKESİ
237

Acemi Hayaletin Öyküsü

Clayton'ın son hikâyesini anlattığı ortam aklımda hâlâ son derece canlı. Büyük kısmında şurada, önü açık şöminenin yanındaki hakiki ahşap kanepenin köşesinde oturuyordu; Sanderson ise yanında oturmuş, üzerinde kendi ismini taşıyan, Broseley marka kil piposunu tüttürüyordu. Şurada Evans vardı, bir de olağanüstü bir aktör olduğu kadar alçakgönüllü de olan Wish. Önceki gece orada kalmış olan Clayton hariç hepimiz, Denizkızı Kulübü'ne o cumartesi sabahı varmıştık – zaten Clayton'ın da bu sayede bir hikâyesi vardı. Golf topu göremez hale gelene kadar golf oynamış, akşam yemeği yemiş, bir hikâyeye tahammül edebilecek sükûnete ve nezakete erişmiştik. Clayton anlatmaya ilk başladığında, doğal olarak yalan söylediğini düşündük. Belki gerçekten de yalan söylüyordu – bunun hükmünü ben nasıl verdiysem, okur da süratle verecektir. Doğru, lafına vakalara dayalı bir anekdot anlatır gibi başladı ama biz bunu iflah olmaz derecede marifetli olmasına bağladık.

"Dinleyin beni!" dedi, Sanderson'ın kestiği kütükten yukarı saçılan kıvılcımları uzun süre dikkatle izledikten sonra, "Dün gece burada yalnız olduğumu biliyorsunuz değil mi?"

"Hizmetçiler hariç," dedi Wish.

"Evin ta öbür ucunda uyuyorlar," dedi Clayton. "Evet. Pekâlâ..." Kısa bir müddet, sanki kendinden tam olarak emin değilmiş gibi purosunu tüttürdü. Sonra usulca, "Bir hayalet yakaladım!" dedi.

"Demek hayalet yakaladın?" dedi Sanderson. "Nerede bu hayalet?"

Clayton'ı son derece takdir eden ve dört haftadır Amerika'da olan Evans ise, "Demek hayalet YAKALADIN, Clayton?" dedi. "Çok memnun oldum! Hemen şimdi her şeyi anlat."

Clayton bir dakika içerisinde anlatacağını söyledi ve kapıyı örtmesini rica etti.

Bana özür dilercesine baktı. "Kulak kabartan yoktur elbette, yine de hayalet dedikodusu çıkarıp bize müthiş bir hizmet sağlayan insanları üzmek istemeyiz. Bu kadar çok gölge ve meşe kaplama varken bunu hafife almak olmaz. Ve gördüğüm şey, nasıl desem, sıradan bir hayalet değildi. Bir daha geleceğini sanmıyorum – sonsuza dek."

"Onu elinde tutamadığını mı söylemeye çalışıyorsun?" diye sordu Sanderson.

"Gönlüm elvermedi," dedi Clayton.

Sanderson buna şaşırdığını söyledi.

Güldük; Clayton buna bozulmuş gibi görünüyordu. "Biliyorum," dedi titrek bir gülümsemeyle, "ama bu GERÇEKTEN bir hayaletti, şu an sizinle konuştuğumdan emin olduğum kadar eminim bundan. Şaka yapmıyorum. Söylediklerimde ciddiyim."

Sanderson tek gözü kızarmış halde Clayton'a bakarak pipposuna asıldı, sonra da konuşabileceğinden çok daha dramatik bir şekilde, ince bir duman şeridi üfledi.

Clayton bu yorumu görmezden geldi. "Bu, hayatım boyunca başıma gelmiş en tuhaf olay. Yani, daha önce hayaletlere ya da o tarz şeylere inandığımdan değil ama sonra bir bakmışsınız ki bir tanesini köşeye kıstırmışım ve benim meselem haline gelmiş."

Öncekinden daha da derin bir tefekkür halinde ikinci bir puro sardı ve bulduğu küçük, tuhaf bir bıçakla ucunu delmeye başladı.

"Onunla konuştun mu?" diye sordu Wish.

"Muhtemelen bir saat kadar."

"Konuşkan mıydı?" dedim, kuşkucuların tarafına geçerek.

"Zavallı hortlağın başı dertteydi," dedi Clayton, puroyu tutan elini hafif bir serzenişle öne eğerek.

"Ağlıyor muydu?" diye sordu birisi.

Clayton bunu hatırlayınca gerçekçi bir şekilde iç geçirdi. "Tanrım!" dedi; "Evet." Sonra da, "Zavallı herif! Evet," diye ekledi.

"Neresine vurdun?" diye sordu Evans, elinden gelen en iyi Amerikan aksanıyla.

"Bugüne dek hiç," diye devam etti Clayton, ona aldırış etmeden, "bir hayaletin ne zavallı bir mahlûk olabileceğini fark etmemiştim." Sonra bir kez daha bizi askıya alarak, cebinde kibritlerini aradı ve purosunu yaktı.

Nihayet, "Ondan yararlandım," diye devam etti.

Hiçbirimizin acelesi yoktu. "Kişilik," dedi, "ruh bedenden ayrılsa da aynı kişilik olarak kalıyor. Bunu hep atlıyoruz. Belli bir güce veya sebata sahip kişilerin hayaletleri de güçlü ve sebatlı oluyor – yani, en fena musallat olan hayaletler, tekrar tekrar geri döndüklerine göre saplantı derecesinde sabit fikirli ve keçi gibi inatçı olmalılar. Bu zavallı mahlûk onlardan değildi." Aniden epey tuhaf bir şekilde yukarı baktı, sonra gözlerini odada gezdirdi. "Bunu," dedi, "tamamen şefkatle söylüyorum ama işin doğrusu bu. Daha ilk bakışta gözüme zayıf göründü."

Purosunun da yardımıyla son cümlesinin altını çizdi.

"Ona şu uzun koridorda rastladım. İlk ben onu gördüm çünkü arkası dönüktü. Hayalet olduğunu hemen anladım. Saydam ve beyazımsıydı; göğsünün içinden, ardındaki küçük pencerenin titrek ışığını görebiliyordum. Yalnızca vücut yapısı değil, hali tavrı da zayıf görünüyordu. Bilirsiniz işte, ne yapması gerektiğine dair en ufak bir fikri yokmuş gibiydi. Bir eli duvar kaplamalarının üzerindeydi, diğer eliyle de ağzını tutmaya çalışıyordu. İşte – ŞÖYLE!"

"Vücudu nasıldı?" diye sordu Sanderson.

"Cılız. Hani ensesinin şurasında ve şurasında iki tane oluk

olan genç adamlar olur ya – öyle! Küçük, hafif kaba bir yüzü ve çalı gibi saçları vardı – kulakları da epey çirkindi. Omuzları çökük, kalçalarından daha dardı; yakası devrik, kısa ceketi hazır giyim, pantolonu bol ve paçaları aşınmıştı. İşte böyle karşıma çıktı. Merdivenlerden usulca çıktım. Işık taşımıyordum –mumlar sahanlıktaki sehpadaydı, bir de şu lamba vardı– ve ayağıma patik terliklerimi giymiştim. Yukarı çıktığımda onu tamamen gördüm. Aniden durdum – gördüğüm şeyi kavramaya çalıştım. Azıcık bile korkmadım. Sanırım bu tarz vakaların çoğunda, insan tahmin ettiği kadar korkup heyecanlanmıyor. Daha çok şaşkın ve meraklıydım. 'Tanrım! Sonunda bir hayalet! Üstelik yirmi beş yıllık hayatımda bir an olsun hayaletlere inanmışlığım yok,' diye düşündüm."

"Hımm," dedi Wish.

"Sahanlığa varmamla beraber orada olduğumu fark etti galiba. Kafasını bana doğru çevirdiğinde, toy bir delikanlının yüzünü gördüm; ince bir burun, seyrek ve fırça gibi bıyıklar, çelimsiz bir alt çene. Bir an için öylece durduk –omzunun üstünden bana baktı– ve birbirimizi inceledik. Sonra ulvi görevini hatırlamış olmalı. Bana tamamen döndü, sırtını dikleştirdi, yüzüne bir ifade takındı, tasdikli bir hayalet gibi kollarını kaldırdı ve ellerini iki yana açtı – sonra da üzerime geldi. Bir yandan da küçük ağzını bir karış açtı, ürkek hatta gevşek bir şekilde 'Böö,' dedi. Hayır, bu – hiç ürkütücü değildi. Yemeğimi yemiştim. Bir şişe şampanya, bir de yalnız olduğumdan, belki iki ya da üç –yok yok dört beş kadeh– viski içmiştim, dolayısıyla kaya gibi serttim ve üzerime bir kurbağa hücum etse anca bu kadar korkardım. 'Böö!' dedim ben de. 'Saçmalama. Sen BURAYA ait değilsin. Ne yapıyorsun burada?'

"Çekindiğini görebiliyordum. 'Böö-öö,' dedi.

"'Böö – canın çıksın be! Buranın üyesi misin sen?' dedim; onunla zerre ilgilenmediğimi göstermek için, bir kenarına basa-

rak geçtim ve mum yakmaya koyuldum. 'Üye misin?' diye sordum tekrar, yan yan bakarak.

"Benden uzak durmak için biraz kenara çekildi ve yılgın bir tavra büründü. 'Hayır,' dedi, gözlerimdeki ısrarlı sorguya dayanamayarak; 'Üye değilim – hayaletim.'

"'Güzel ama bu sana Denizkızı Kulübü'nde elini kolunu sallayarak dolaşma hakkını tanımaz. Görmek istediğin biri ya da o tarz bir şey mi var?' dedim. Mumu mümkün mertebe titretmeden yaktım ki viskinin verdiği umursamazlığımı deli cesareti sanmasın. Elimde mumla ona döndüm. 'Buradan ne işin var?' dedim.

"Ellerini indirdi, 'böö' demeyi bırakıp öylece durdu; kof, bön, amaçsız bir delikanlının mahcup ve ezik hayaleti... 'Musallat oluyorum,' dedi.

"'Buna hakkın yok,' dedim alçak sesle.

"'Ben bir hayaletim,' dedi, kendini müdafaa ediyormuş gibi.

"'Olabilir ama buraya musallat olmaya hakkın yok. Burası saygın ve özel bir kulüptür; insanlar buraya çoğu zaman çocuklarıyla ve çocuklarının dadılarıyla gelir, dolayısıyla, etrafa böyle başıboş dolaşırsan, zavallı bir yavrucak sana rastlayıp korkudan aklını kaybedebilir. Bunu düşünemedin herhalde?'

"'Hayır, efendim,' dedi, 'düşünemedim.'

"'Düşünseydin. Burası üzerinde bir hakkın yok, değil mi? Burada öldürülmedin? Ya da o tarz bir şey olmadı?'

"'Yok, efendim ama eski ve ahşap kaplamalı olduğunu görünce düşündüm ki...'

"'Bu mazeret DEĞİL.' Ona ciddiyetle baktım. Babacan ama üstten bakan bir tavırla, 'Buraya gelmen hataydı,' dedim. Önce kibritlerimi arıyormuş gibi yaptım, ardından başımı kaldırıp içten bir şekilde baktım. 'Yerinde olsam horozların ötmesini beklemezdim – hemen şimdi defolur giderdim.'

"Mahcup görünüyordu. 'Aslına bakarsanız, efendim...' diye başladı.

"'Defolur giderdim' dedim, iyice anlamasını sağlamak için.

"'Aslına bakarsanız, efendim, –her nedense– gidemiyorum.'

"'GİDEMİYOR musun?'

"'Maalesef, efendim. Unuttuğum bir şey var. Dün gece yarısından beri buralarda dolanıyorum, boş odaların dolaplarında falan saklanıyorum. İki ayağım bir pabuca girdi. Daha önce hiçbir şeye musallat olmamıştım ve sanırım buna pek gönlüm yok.'

"'Gönlün mü yok?'

"'Yok, efendim. Birkaç kez denedim ama tam olmuyor. Unuttuğum küçük bir şey var ve bir türlü hatırlayamıyorum.'

"Bu beni epey şaşırttı. Öyle perişan bakışları vardı ki ne yaptıysam da takındığım mağrur ve buyurgan tavrı koruyamadım. 'Çok tuhaf,' dediğim esnada, alt kattan birilerinin adım seslerini duydum. 'Odama gel de bana hepsini anlat,' dedim. 'Kuşkusuz, tam olarak anlayamadım.' Kolundan tutmaya çalıştım. Ama bir duman bulutunu tutmaya çalışıyordum sanki! Galiba oda numaramı unutmuştum; her neyse, pılı pırtımı görene dek birkaç farklı odaya girdiğimi hatırlıyorum – neyse ki binanın o kanadında benim dışımda canlı biri yoktu. 'İşte geldik,' dedim ve koltuğuma oturdum; 'Otur, bana her şeyi anlat. Bana öyle geliyor ki başını fazlasıyla belaya sokmuşsun, delikanlı.'

"Ne dese beğenirsiniz, oturmayacakmış! Benim için sakıncası yoksa odada uçuşmayı tercih edermiş. Öyle de yaptı. Çok geçmeden kendimizi uzun, ciddi bir sohbetin içinde bulduk. Bir süre sonra, yani içimdeki viskiler ve sodalar buharlaşıp gidince nasıl tuhaf ve tekinsiz bir işin içinde olduğumu anlamaya başladım. Karşımda, yarı saydam halde, hakiki, geleneksel bir hayalet vardı, ruh gibi konuşması dışında tamamen sessizdi ve o güzel, temiz, çiçekli perdeler takılı odada bir oraya bir buraya süzülüyordu. Arkasındaki bronz şamdanların ışıltısı, pirinç rafların üzerindeki ışıklar, oyma çerçeveli resimlerin parlak köşeleri içinden geçiyordu – ve karşıma geçmiş, bu dünyadaki sefil, kısa, daha yeni

bitmiş olan yaşamını anlatıyordu. Çok dürüst bir tipi olduğunu söyleyemem ama şeffaf olmanın da etkisiyle gerçeği söylemekten kaçınamıyordu."

"Ha?" dedi Wish, sandalyesinde aniden doğrularak.

"Ne oldu?" diye sordu Clayton.

"Şeffaflık olayı –gerçeği söylemekten kaçınamaması– kafama yatmıyor," dedi Wish.

"*Benim de* kafama yatmıyor," dedi Clayton, benzersiz bir ikna edicilikle. "Ama seni temin ederim ki ÖYLE. Tanrı'nın bildiği gerçekten bir milim saptığına inanmıyorum. Nasıl öldürüldüğünü anlattı –Londra'dayken, bir gaz kaçağını kontrol etmek için, elinde mumla bodrum katına inmiş– ve ruhu bedeninden ayrıldığı dönem, Londra'daki özel bir okulda, üst sınıfların İngilizce hocası olduğunu söyledi."

"Zavallı adam!" dedim.

"Ben de öyle düşündüm, ayrıca adam konuştukça bu düşüncem güçleniyordu. Ne yaparsın, hem hayatta hem de ölümde amaçsızdı. Babasından, annesinden, okul müdüründen ve bu dünyada kimi kimsesi varsa hepsinden kötü bahsediyordu. Hep fazla hassas, fazla asabi olmuştu; hiçbirinin ona doğru dürüst değer vermediğini, onu anlamadığını söyledi. Sanırım hayatı boyunca tek bir gerçek dostu bile olmamıştı; hiçbir başarıya imza atmamıştı. Spordan kaytarmış, sınavlardan kalmıştı. 'Bazı insanlar böyledir,' dedi, 'ne zaman bir sınav salonuna veya öyle bir yere adım atsam, her şey aklımdan uçup gidiyordu.' Gaz kaçağıyla ilgili akılsız yaklaşımını sergilediğinde birisiyle nişanlıymış – muhtemelen o da aşırı hassas biriydi. 'Peki şimdi neredesin?' diye sordum. 'Şeyde değil mi...'

"Bu hususta hiç net konuşmadı. Edindiğim izlenime göre, günah ya da sevap işleyecek kadar mevcudiyete sahip olmayanlar için ayrılmış, muğlak, arada kalmış bir yerdeydi. Bilemiyorum. Öbür tarafta nasıl bir mekân, nasıl bir diyar olduğunu açıkça

anlatamayacak kadar egoist ve dikkatsizdi. Her neredeyse, orada kafa dengi birilerinin arasına düşmüş gibi görünüyordu. Bunlar zayıf, Doğu Londralı, birbirine senli benli hitap eden adamların hayaletleriymiş; kendi aralarında 'musallat olmaya çıkmak' falan gibi şeylerden bahsediyorlarmış. Evet – musallat olmaya çıkmak! Musallat olmayı büyük bir serüven olarak görüyorlarmış ve birçoğu insanları dehşete düşürüyormüş. Bizimki de böylece gazı alıp gelmişti."

"Hadi ama!" dedi Wish şömineye bakarak.

"En azından bana bu izlenimi verdi," dedi Clayton mütevazılıkla. "Tabii ben o sırada pek eleştirel bir vaziyette değildim ama evveliyatıyla ilgili söyledikleri bunlardı. Bir aşağı bir yukarı uçuşmaya, ince sesiyle konuşmaya, acınası halinden bahsetmeye devam etti; başından sonunda dek, bir kez bile net veya kararlı bir ifadesi olmadı. Muhtemelen gerçek ve canlı hali bile bu kadar zayıf, budala ve maksatsız olamazdı. Tabii canlı olsa odamda olamazdı. Hemen kapı dışarı ederdim."

"Elbette," dedi Evans, "böyle zavallı fâniler VAR."

"Nasıl ki geri kalanımızın hayaletleri olabiliyorsa, onların da olabilir," diye kabul ettim ben de.

"Ona bir nevi gaye veren şey, belli sınırlar içinde de olsa kendini bulduğunu düşünmesiydi. Ama musallat olmayı da yüzüne gözüne bulaştırması, fena halde moralini bozmuştu. Bunun 'şamata' bir iş olduğu söylemişler; o da 'şamata' olmasını bekleyerek gelmiş fakat geldiğinde, siciline bir başarısızlık daha yazılmıştı! Kendini düpedüz bir fiyasko olarak tanımlıyordu. Hayatında yapmaya çalışıp berbat etmediği hiçbir şey olmadığını, bu durumun ilelebet böyle olacağını söylüyordu, ben de ona inanıyordum doğrusu. Belki biraz ilgi görseydi... Bunları anlatırken duraksadı ve dikkatini bana çevirdi. Her ne kadar kulağa tuhaf da gelse, bugüne dek kimsenin, bir kişinin bile, ona benim şu an gösterdiğim ilgiyi göstermediğini belirtti. Neye muhtaç olduğunu

anladım ve hemen bunun önünü kestim. İsterseniz bana zalim deyin fakat ister ölü ister diri olsun bu egoist nanemollalardan birinin tek gerçek arkadaşı, itimat ettiği kişi olmak, şahsen benim tahammül sınırlarımın ötesinde. Derhal ayağa kalktım. 'Oturup kara kara düşünmeyi bırak,' dedim. 'Yapman gereken şey bu işin içinden çıkmak – hem de hemen. Kendini toparla, DENE.' 'Yapamam,' dedi. 'Sen bir dene,' dedim; gerçekten de denedi."

"Dene demişl" dedi Sanderson. "Ama NASIL?"

"El hareketleri," dedi Clayton.

"El hareketleri mi?"

"Bir dizi karmaşık jest ve el hareketi... Buraya böyle gelmişti ve buradan yine böyle çıkacaktı. Tanrım! Nelerle uğraştım!"

"Ama bir dizi el hareketiyle nasıl..." diye konuşmaya başladım.

"İki gözüm," dedi Clayton bana bakıp belli kelimeleri fazlasıyla vurgulayarak, "sen de HER ŞEY net olsun istiyorsun. NASIL oluyor bilmiyorum. Tek bildiğim OLDUĞU – ya da en azından onun yapabildiği. Korku dolu dakikalardan sonra, el hareketlerini doğru yapmayı başardı ve birdenbire kayboldu."

"Peki," dedi Sanderson usulca, "el hareketlerini izledin mi?"

"Evet," dedi Clayton ve düşünür gibi oldu. "Olağanüstü tuhaf hareketlerdi," dedi. "İşte oradaydık; ben ve bu cılız, silik hayalet, sessiz ve küçük bir hafta sonu kasabasında, boş bir otelde, sessiz bir odada duruyorduk. İkimizin sesleri ve elini sallarken duyulan soluğu dışında çıt çıkmıyordu. Yanımızda yatak odasının şamdanı duruyor, bir mum da tuvalet masasında yanıyordu, başka da ışık yoktu – ama bazen mumlardan biri alazlanıp uzun, ince, hayret verici bir alev yayıyordu. Ve tuhaf şeyler oldu. 'Yapamayacağım,' dedi, 'Asla yapa...' Ve aniden yatağın ucundaki küçük iskemleye oturup ağladı da ağladı. Tanrım! Nasıl da asap bozucu, yürek parçalayıcı bir şeydi!

"'Kendine çeki düzen ver,' dedim, sırtını sıvazlamaya kalktım... Kahrolası elim adamın içinden geçti! Bu noktada artık, bilirsiniz

– sahanlıktaki kadar heybetli hissetmiyordum. Tamamen meselenin tuhaflığına kapılmıştım. Deyim yerindeyse biraz heyecanlanarak, elimi içinden çekip aldım, tuvalet masasına yürüdüm. 'Kendine çeki düzen ver,' dedim, 've dene.' Ardından, ona cesaret vermek, yardımcı olmak adına ben de beraberinde denemeye başladım."

"Neyi?" dedi Sanderson, "hareketleri mi?"

"Evet, hareketleri."

"Fakat..." dedim, bir süre boyunca anlamlandıramadığım bu düşünce karşısında.

"Bak bu ilginç," dedi Sanderson, parmağıyla piposunun haznesini doldurarak. "Yani diyorsun ki senin bu hayalet sırrını..."

"Kahrolası bariyeri geçmenin bütün sırrını açığa vurmak için elinden geleni yaptı mı diyeceksin? EVET."

"Yapmamıştır," dedi Wish; "Yapamaz. Yoksa sen de oraya gitmiş olurdun."

"Mesele bu zaten," dedim; anlamlandıramadığım düşüncem, başka biri tarafından sözcüklere dökülmüştü.

"Mesele ZATEN bu," dedi Clayton, düşünceli bakışlarını ateşten ayırmadan.

Bir süre için herkes sustu.

"Ve nihayet becerdi mi?" diye sordu Sanderson.

"Nihayet becerdi. Onu fena halde zorlamam gerekti ama nihayet becerdi – hem de birdenbire. Çaresizliğe kapıldı, aramızda mevzu çıktı, sonra ansızın ayağa fırladı ve bütün performansı baştan sona ama yavaşça sergilememi istedi. 'Bence,' dedi, 'bunu DIŞARIDAN görebilirsem, neyi yanlış yaptığımı anlayabilirim.' Öyle de oldu. 'Anladım,' dedi. 'Neyi anladın?' dedim. 'Anladım,' diye tekrarladı. Sonra hırçınlaşarak, 'Bana bakarsan YAPAMAM ki – gerçekten YAPAMAM,' dedi, 'aslına bakarsan, kısmen bu yüzden yapamıyordum zaten. Öyle kaygılı biriyim ki bakışların havamı kaçırıyor.' Neyse, ufak bir münakaşamız oldu. Doğal olarak

görmek istiyordum ama keçi gibi inatçıydı, ben de it gibi yorulmuştum – beni yormuştu. 'Pekâlâ,' dedim, 'sana bakmayacağım." Ve yüzümü yatağın yanındaki gardırobun aynasına çevirdim.

Hızla işe koyuldu. Yaptığı hareketleri aynadan takip etmeye çalıştım. Kollarıyla ve elleriyle daireler çiziyor, çiziyor, çiziyordu; sonra birdenbire son harekete geldi –böyle dimdik durup kollarını iki yana açtı– yani, anladınız işte, orada öylece duruyordu. Ama hemen sonrasında durmuyordu! Durmuyordu! Yoktu! Aynaya bakmayı bırakıp o tarafa döndüm. Kimse yoktu! Yalnızdım; sadece parlayan mumlar ve serseme dönmüş zihnim... Ne olmuştu? Bir şey olmuş muydu ki? Hepsi bir rüya mıydı yoksa? Sonra, sahanlıktaki saatin sarkacı, saçma sapan bir final hissiyatı yaratmak istercesine, vurmak için uygun ânın geldiğine karar verdi. İşte böyle! - Çann! O sırada bir yargıç kadar ciddi ve ayıktım, içtiğim şampanyalar, viskiler uçup gitmişti. Tuhaf hissediyordum, anlarsınız ya – aşırı TUHAF! Tuhaf işte! Tanrım!"

Bir süre purosunun ucundaki külü izledi. "Başka da bir şey olmadı," dedi sonra.

"Sonra da yatıp uyudun mu yani?" diye sordu Evans.

"Başka ne yapacaktım ki?"

Wish'in gözlerine baktım. Alay etmek istiyorduk ama bir şey, belki de Clayton'ın konuşmasındaki ve tavrındaki bir şey, bu isteğimize ket vuruyordu.

"Peki ya el hareketleri?" dedi Sanderson.

"Sanırım artık onları yapabilirim."

"Aa!" dedi Sanderson; sonra da küçük çakısını çıkarıp kil piposunun haznesindeki tam yanmamış tütünleri kazımaya başladı.

"Neden şimdi yapmıyorsun?" dedi Sanderson, çakısını çıt diye kapatarak.

"Aslına bakarsan yapacağım," dedi Clayton.

"İşe yaramayacak," dedi Evans.

"Ama yararsa... " dedim.

"Bak ne diyeceğim, aslında yapmamanı yeğlerim," dedi Wish bacaklarını esneterek.

"Niyeymiş?" diye sordu Evans.

"Yapmamasını yeğlerim," dedi Wish.

"Zaten doğrusunu bilmiyor ki," dedi Sanderson piposuna haddinden fazla tütün tıkıştırarak.

"Yine de yapmamasını yeğlerim," dedi Wish.

Wish ile tartıştık. Clayton'ın bu jestleri yapmasının, ciddi bir meseleyle alay etmek gibi olacağını söyledi. "Ama inanmadığını sanıyordum?" dedim. Wish, gözlerini ateşe dikmiş olan Clayton'a şöyle bir bakıp konuyu kafasında ölçüp tarttı. "İnanıyorum – en azından yarısına inanıyorum," dedi Wish.

"Clayton," dedim, "bizim için fazla iyi bir yalancısın. Anlattıklarının çoğunda sorun yoktu. Gelgelelim şu kaybolma meselesi... Epey ikna ediciydi. Hadi bunun palavra olduğunu söyle bize."

Bana aldırış etmeden ayağa kalktı, şöminenin önündeki halının tam ortasında durdu ve yüzünü bana çevirdi. Bir an için dalgınlaşıp kendi ayaklarına kilitlendi ama onun dışında hep karşısındaki duvara, kararlı bir ifadeyle bakıyordu. İki elini yavaşça göz hizasına kaldırıp başladı...

Sanderson bir Hür Mason'du; ayrıca kendini Masonluk'un geçmişteki ve günümüzdeki tüm gizemlerinin araştırılmasına ve izah edilmesine ustalıkla vakfeden Dört Kral Locası'nın önde gelen bir mensubuydu. Clayton'ın yaptığı hareketleri izlerken, kızarmış gözünde müstesna bir ilgi uyandı. "Fena değil," dedi hareketler sona erdiğinde. "Gerçekten de çözmüş gibisin, Clayton, hem de parmak ısırtan bir şekilde. Fakat atladığın bir detay var."

"Farkındayım," dedi Clayton. "Sanırım hangisini atladığımı sana gösterebilirim."

"Pekâlâ?"

"İşte bunu," dedi Clayton, sonra da ellerini tuhaf bir şekilde büktü, kıvırıp ileri itti.

"Evet."

"İşte bu ONUN da doğru yapamadığı hareketti," dedi Clayton. "Ama SEN nereden bili..."

"Bu meselenin çoğunu, özellikle de bunu nasıl keşfedebildiğini, kati suretle anlamış değilim," dedi Sanderson, "ama bu sekansı biliyorum." Biraz düşündü. "Bu hareket sekansı, Masonluk'un gizli bir koluyla bağlantılıdır. Bunu muhtemelen biliyorsun zaten. Yoksa NASIL..." Biraz daha düşündü. "Sana şu bükme hareketini adamakıllı öğretmekte bir sakınca görmüyorum. Neticede biliyorsan biliyorsundur; bilmiyorsan da bilmiyorsundur."

"Dün gece o zavallı hortlağın açık ettiklerinden başka," dedi Clayton, "hiçbir şey bildiğim yok."

"Tamam, her neyse," dedi Sanderson, uzun saplı piposunu, şömine rafına dikkatle yerleştirdi. Sonra da el hareketlerini hızlı hızlı yaptı.

"Yani?" dedi Clayton, hareketleri tekrarlayarak.

"Yani," dedi Sanderson, piposunu bıraktığı yerden alırken.

"Ah, DOĞRU," dedi Clayton, "Şimdi bütün sekansı doğru şekilde yapabilirim."

Zayıflayan ateşin önünde durup hepimize gülümsedi. Fakat zannımca, gülümsemesinin altında bir parça tereddüt yatıyordu. "Başlarsam..." dedi.

"Yerinde olsam başlamazdım," dedi Wish.

"Sorun yok!" dedi Evans. "Maddeyi yok etmek mümkün değildir. Bu tarz dalaverelerin Clayton'ı gölgeler diyarına postalayacağına gerçekten inanıyor olamazsınız. Olmaz öyle şey! Bana sorarsan bileklerin kollarından ayrılıp yere düşene kadar deneyebilirsin Clayton."

"Ben öyle düşünmüyorum," dedi Wish, ayağa kalkıp elini Clayton'ın omzuna atarak. "Bir şekilde, beni hikâyene kısmen de olsa inandırdın, dolayısıyla bunu yaptığını görmek istemiyorum!"

"İlahi!" dedim, "Wish korkmuş galiba!"

"Evet, korktum," dedi Wish; sesindeki gerilim ya hakikiydi ya da ustalıkla rol yapıyordu. "O hareketleri tekrar ederse gerçekten GİDECEĞİNE inanıyorum."

"Öyle bir şey olacağı yok," diye bağırdım. "Bu dünyadan çıkmanın yalnızca bir yolu var ve Clayton otuz yıl daha o yoldan geçmeyecek. Hem... Hayalet diyor yahu! Sence gerçekten..."

Sözüm, Wish'in hareket etmesiyle bölündü. Sandalyelerimizin arasından geçti ve masanın başında durdu. "Clayton," dedi, "ahmaklık etme."

Clayton ise gözleri muzip bir şekilde parlayarak ona gülümsedi. "Wish," dedi, "haklı ve geri kalan hepiniz haksızsınız. Gideceğim. Bu hareketlerin sonunu getireceğim ve elimin havayı son kez yarmasıyla beraber, ŞAK! Bu halının üstü boş kalacak, odanın havası hayretinizle dolacak ve doksan kiloluk, düzgün giyimli bir adam gölgeler diyarına geçiverecek. Eminim. Siz de emin olacaksınız. Daha fazla münakaşa etmeyi reddediyorum. Bırakın deneyeyim."

"HAYIR," dedi Wish ve bir adım daha attı, Clayton ise hayaletin hareketlerini tekrar etmek için ellerini bir kez daha kaldırdı.

Bu noktada hepimiz –büyük ölçüde Wish'in hareketleri yüzünden- gergindik. Hep birlikte, gözlerimizi Clayton'da dikmiş, oturuyorduk. En azından ben, kafamın arkasından uyluklarımın arasına kadar taş kesilmişim gibi gergin ve kaskatıydım. İşte bu noktada, Clayton son derece soğukkanlı ve ciddi bir tavırla önümüzde eğildi, salındı, elini kolunu salladı. Sona yaklaştıkça üst üste yığılıyor, dişlerimizi sıkıyorduk. Son hareket, yüzü yukarı bakar halde kollarını iki yana açmaktı. Bu son hareket için kollarını savurduğunda, nefes almayı dahi unuttum. Saçma olduğunun farkındayım ama o hayalet hikâyesi hissiyatını bilirsiniz işte. Akşam yemeğinden sonraydı ve tuhaf, eski, karanlık bir evdeydik. Velhasıl, yapabilecek miydi?

Bitmek bilmeyen bir an boyunca, iki yana açık kollarıyla ve

avizenin ışığı altında parıldayan yüzüyle, kendinden emin bir şekilde durdu. O âna öyle bir tutunduk ki bir asır gibi geçti; sonra da hepimizden, biraz rahatlamış gibi iç geçirmeye benzeyen, biraz da şüphelerimizi giderircesine "HAYIR!" der gibi bir ses çıktı. Çünkü gitmediği aşikârdı. Hepsi koca bir saçmalıktan ibaretti. Asılsız bir hikâye anlatmış ve bizi ikna etmeyi neredeyse başarmıştı, hepsi bu! İşte o anda, Clayton'ın yüzündeki ifade değişti.

Değişti. Hem de aydınlık bir evin tüm ışıklarının aniden sönmesi gibi değişti. Bakışları karşısına çakılı kaldı, gülümsemesi dudaklarında dondu, karşımızda put gibi durdu. Belli belirsiz salınması dışında, öylece kalakaldı.

O an da bir asır gibiydi. Bir an sonra sandalyeler sürtülüyor, eşyalar yere düşüyor, hepimiz ayağa fırlıyorduk. Dizlerinin bağı çözüldü, öne doğru düştü; Evans ise ileri atıldı ve onu yakaladı...

Şaşkına dönmüştük. Bir dakika boyunca kimse anlaşılır bir laf edemedi. Olanlara inanıyor fakat inanamıyorduk... Aklım başıma geldiğinde, kendimi yanında diz çökmüş halde buldum; yeleği ve gömleği yırtılarak açılmıştı, Sanderson'ın eliyse kalbinin üzerinde duruyordu...

Hoş, önümüzdeki yalın gerçek müsait bir ânımızı bekleyebilirdi; anlamak için acele etmemize gerek yoktu. Bir saat boyunca orada durdu; hafızamda bugün hâlâ, kasvetli ve hayret verici bir hatıra olarak duruyor. Clayton sahiden de bizimkine hem çok yakın hem de çok uzak olan o diyara göçmüştü, bunu da fanilere açık olan tek yoldan geçerek yapmıştı. Fakat bu yolu hakikaten de o zavallı hayaletin öğrettiği efsunla mı bulduğu, yoksa boş bir hikâye anlatırken aniden inme mi indiği –otopsi kuruluna kalırsa durum buydu– benim verebileceğim bir hüküm değil; işte bu da, her şeye dair nihai cevap alınana kadar çözülemeyecek olan, o esrarengiz bilmecelerden biri. Şu an, şu dakika kesin olarak bildiğim tek şey, o hareketleri sonlandırdığında, değiştiği, sendelediği ve önümüze düşüp öldüğüdür!

Kırmızı Oda

"Sizi temin ederim," dedim, "beni korkutmak için epey somut bir hayalet gerekir." Ve ateşin önünde, elimde kadehle dikildim.

"Kendi tercihin," dedi kolu çürümüş adam, bana yan yan bakarak.

"Yirmi sekiz yıldır," dedim, "hayattayım, şu güne kadar hayalet görmüşlüğüm yok."

Yaşlı kadın soluk gözlerini kocaman açmış, ateşin derinlerine bakarak oturuyordu. "Evet," diye girdi araya, "ama yirmi sekiz yıllık hayatında bu ev gibisini hiç görmemişsindir bence. Yalnızca yirmi sekiz yaşındaysan, daha göreceğin pek çok şey var demektir." Başını yavaşça iki yana salladı. "Göreceğin ve üzüleceğin pek çok şey."

İhtiyarların sıkıcı diretmeleriyle evlerindeki ruhani korkuyu abartmaya çalıştıklarından şüpheleniyordum. Boşalan kadehimi masaya bırakıp odanın içinde sağa sola bakındım; odanın diğer ucundaki tuhaf, eski aynada bir an için imkânsızca gürbüzleşene dek kısaltılmış ve genişletilmiş hâlimi gördüm. "Pekâlâ," dedim, "olur da bu gece herhangi bir şey görürsem, artık biliyor olacağım. Zira bir iş yaparken açık fikirliyimdir."

"Kendi tercihin," dedi kolu çürümüş adam bir kez daha.

Dışarıdaki geçidin döşeme taşlarına değen bir değnek ve paytak adım sesleri duydum; kapı menteşelerinin gıcırdamasıyla beraber içeri ilkinden daha da kambur, daha da kırışık, daha da

yaşlı ikinci bir adam girdi. Tek bir koltuk değneğiyle ayakta duruyordu, şapkasının siperi gözlerini gizliyordu, yamuk alt dudağı ise çürümekte olan dişlerinin altından soluk ve pembe rengiyle sarkıyordu. Dosdoğru masanın öbür tarafındaki tekli koltuğa yöneldi, hantalca oturdu ve öksürmeye başladı. Kolu çürümüş adam bu yeni gelen kişiye kısaca hoşlanmayan bir bakış attı; yaşlı kadın ise gelişini fark etmedi, gözleri ateşe sabitlenmiş bir şekilde durdu.

"Dediğim gibi – kendi tercihin," dedi kolu çürümüş adam, öksürükler bir süreliğine kesildiğinde.

"Kendi tercihim," diye yanıtladım.

Şapkalı adam orada olduğumun ilk kez farkına vardı ve beni görmek için kafasını bir anlığına arkaya atarak yana çevirdi. Bir an için gözlerim gözlerine ilişti; küçük, parlak ve iltihaplıydılar. Ardından tekrar tükürükler saçarak öksürmeye başladı.

"Niye içmiyorsun?" dedi kolu çürümüş adam, birayı ona doğru iterek. Şapkalı adam eli titreyerek bardağına doldurduğu miktarın yarısı kadarını da çam kerestesinden yapılmış masanın üzerine sıçrattı. Birasını doldurduğu ve içtiği esnada, duvara vuran korkunç gölgesi üzerine eğilerek kendi hareketiyle alay ediyordu. İtiraf etmeliyim ki bu grotesk görevlilerle karşılaşmayı beklemiyordum. Bana kalırsa yaşlılıkta insanlık dışı, sinik ve geçmişe ait bir şeyler var; sanki yaşlıların insani vasıfları acımasızca, günbegün kayboluyormuş gibi. Kasvetli sessizlikleri, kambur duruşları, bana ve birbirlerine karşı bariz kötü muameleleri yüzünden üçünden de rahatsızlık duyuyordum.

"Eğer," dedim, "şu hayaletli odanızı gösterebilirseniz, orada rahatıma bakabilirim."

Öksürüklü yaşlı adam, irkilmeme sebep olacak kadar ani bir hareketle kafasını arkaya attı ve kızarmış gözleriyle yine bir anlığına bana baktı ama cevaplayan olmadı. Bir dakika boyunca, bir ona bir buna bakarak bekledim.

"Eğer," dedim sesimi biraz daha yükselterek, "bana şu hayaletli odanızı gösterebilirseniz, beni oyalama vazifesinden kurtulmuş olursunuz."

"Kapının dışındaki tablada mum var," dedi kolu çürümüş adam, benimle muhatap olurken ayaklarıma bakarak. "Ama kırmızı odaya bu gece girersen..."

("Onca gecenin arasında!" dedi yaşlı kadın.)

"Yalnız girersin."

"Pekâlâ," diye yanıtladım. "Ne taraftan gideyim?"

"Karşına bir kapı çıkana dek," dedi, "geçitte ilerle, o kapıdan geçince karşına bir döner merdiven çıkacak, o merdivenin yarısına kadar çıkınca sahanlıkta keçe kaplamalı bir kapı göreceksin. O kapının ardındaki uzun koridorun sonuna kadar ilerleyip soldaki basamaklardan çıkınca kırmızı odaya varacaksın."

"Doğru mu anladım?" dedim ve talimatlarını tekrarladım. Saydıklarımdan birini düzeltti.

"Gerçekten gidiyor musun yani?" dedi şapkalı adam, kafasını o tuhaf ve yapmacık hareketiyle geriye atıp üçüncü kez bana bakarak.

("Onca gecenin arasında!" dedi yaşlı kadın.)

"Buraya bu yüzden geldim," deyip kapıya doğru hareketlendim. Bu sırada şapkalı ihtiyar ayağa kalktı, diğerlerine ve ateşe yaklaşmak için masanın öbür tarafına doğru yalpalayarak ilerledi. Kapıya vardığımda arkamı dönüp onlara baktım; birbirlerine yaklaşmış, şömine ışığını arkalarına almış, kadim yüzlerinde dikkatli ifadelerle omuzlarının üzerinden bana bakıyorlardı.

"İyi geceler," dedim kapıyı açarken.

"Kendi tercihin," dedi kolu çürümüş adam.

Mum iyice yanana dek kapıyı ardına kadar açık bıraktım, sonra da kapıyı üstlerine kapayıp serin ve yankılı geçitte ilerledim.

İtiraf etmeliyim ki hanımefendinin kaleyi idaresine bıraktığı bu üç emeklinin tuhaflığı ve toplandıkları kâhya odasının koyu

renkli, demode mobilyaları, gerçekçi bir ruh hâlinde kalma gayretlerime rağmen beni etkiledi. Âdeta başka, daha eski, ruhani meselelerin şimdikinden farklı, daha belirsiz olduğu bir zamana aitlerdi; kehanetlere ve cadılara inanılan, hayaletlerin inkâr edilemez olduğu bir zamana. Suretleri bile hortlak gibiydi; kıyafetlerinin kesimi, şimdi ölmüş beyinlerde doğmuş moda anlayışları. İçinde bulundukları odanın süslemeleri ve eşyaları hayaletleri hatırlatıyordu – bugünün dünyasına katılım göstermektense ona musallat olan, yok olmuş insanların fikirleri. Biraz gayretle bu düşünceleri defettim. Uzun, esintili yeraltı geçidi serin ve tozluydu; mumun ışığı titreyince gölgeler büzülüp kıpırdadı. Yankılar döner merdivenden yukarı çıkıp aşağı indi, arkamda bir gölge süzüldü, bir tanesi de başımın üzerindeki karanlığa doğru uçtu. Sahanlığa ulaşınca bir an için duraksadım ve duyduğumu düşündüğüm hışırtıya kulak kabarttım; sonra, mutlak sessizlikten tatmin olunca keçe kaplamalı kapıyı açıp koridora adım attım.

Tesiri pek beklediğim gibi olmadı çünkü ay ışığı büyük merdivenin üzerindeki geniş pencereden içeri girerek, her şeyi kara gölgeler hâlinde veya gümüşi bir ışıkla ortaya çıkarıyordu. Her şey yerli yerindeydi. Ev on sekiz ay önce değil de dün terk edilmiş olabilirdi. Mumlar şamdanlardaydı; halının veya cilalı döşemenin üzerinde her ne miktarda toz biriktiyse, öylesine eşit dağılmıştı ki ay ışığında görünmüyordu. İlerlemek üzereydim ki ansızın durdum. Sahanlıkta, duvarın köşesinin ardına saklanmış bronz bir heykel vardı ama gölgesi beyaz duvar kaplamasına öyle fevkalade bir belirginlikle vuruyordu ki birisinin bana pusu kurduğu izlenimine kapıldım. Belki yarım dakika boyunca kaskatı durdum. Sonra cebimdeki altıpatlarımı tutarak ilerledim ama karşıma çıkan şey ay ışığında parıldayan Ganimedes* ile kartalı oldu. Bu hadise bir müddet sinirlerimi yatıştırdı; ben yanından

Zeus tarafından bir kartalla, burada şarap sunucusu olarak hizmet etmek üzere Olimpos'a kaçırılan mitolojik bir karakter –*çn*

geçerken kafası sessizce sallanan, ahşap kakma masanın üzerindeki porselen Çinli beni neredeyse hiç ürkütmedi.

Kırmızı odanın kapısı ve o kapıya çıkan basamaklar karanlık bir köşedeydi. Kapıyı açmadan önce bulunduğum aralığın mahiyetini iyice görmek için elimdeki mumu bir taraftan diğer tarafa hareket ettirdim. İşte, diye düşündüm, buraya benden önce gelen kişi burada bulunmuştu; o hikâyeyi hatırlamak içime vesvesenin azabını saldı. Omzumun üzerinden ay ışığındaki Ganimedes'e baktım, sonra da yüzümün yarısı sahanlığın sessizliğine dönük hâlde kırmızı odanın kapısını apar topar açtım.

İçeri girdim, kapıyı hemen ardımdan kapadım, içerideki kilide takılı anahtarı çevirdim, mumu havaya kaldırarak gece nöbet tutacağım alanı, yani içinde genç dükün öldüğü, Lorraine Castle'ın meşhur kırmızı odasını inceledim. Daha doğrusu, genç dük burada ölmeye başlamıştı diyelim zira sonrasında kapıyı açmış ve az önce çıktığım basamaklardan aşağı tepetaklak düşmüştü. Bu onun nöbetinin, bu mekânın ruhani geleneğini fethetme girişiminin sonu olmuştu; hem bana kalırsa daha önce hiçbir beyin kanaması batıl gayelere bu kadar iyi hizmet etmemişti. Odaya yapışıp kalmış başka, daha eski hikâyeler de vardı; hepsinin kısmen inandırıcı başlangıcı da ürkek bir hanımın ve kocasının onu korkutmak için yaptığı şakanın trajik sonuydu. Bu büyük ve kasvetli odaya, karanlık pencere boşluklarına, odanın girintileriyle oyuklarına bakan biri, kuytu köşelerinden ve kasvetli karanlığından filizlenen efsaneleri pekâlâ anlayabilirdi. Öyle büyüktü ki mumun yaydığı küçük ışık huzmesi odanın karşı tarafına erişemiyor, ışık adacığının ötesinde bir esrar ve kuruntu okyanusu bırakıyordu.

Derhal odanın sistematik bir incelemesini yapmaya ve belirsizliğinin yarattığı kuruntular beni ele geçirmeden önce onları yok etmeye karar verdim. Kapının kilitli olduğundan emin olduktan sonra her bir eşyanın önüne ardına bakarak yatağın eteklerini

içine tıkıştırarak ve cibinliğini sonuna kadar açarak odanın içerisinde yürümeye başladım. Jaluziyi yukarı çektim ve kepenkleri kapamadan önce pencerelerin kilitlerini inceledim, sonra da eğilip geniş şömine bacasından yukarı baktım ve gizli bir açıklık bulur muyum diye siyah meşe kaplamaya hafifçe vurdum. Odadaki iki büyük aynanın her birinin yanında içinde mumları takılı olan birer çift şamdan vardı, ayrıca şömine rafındaki porselen şamdanlarda da başka mumlar vardı. Bunların hepsini birbiri ardına yaktım. Yaşlı kâhya kadından beklenmeyecek bir düşüncelilikle, şömine yakılmaya hazırdı – ben de herhangi bir titreme eğilimini kontrol altında tutmak adına yaktım; iyice yandığında sırtımı ateşe vererek durdum ve odayı tekrar inceledim. Önüme bir çeşit barikat kurmak adına çiçek desenli bir koltuk ile bir masa çektim ve el altında dursun diye altıpatlarımı üzerine koydum. Titiz bir inceleme yapmak faydalı olmuştu ama odanın uzak noktalarındaki karanlık ve o karanlığın kusursuz durgunluğu hayal gücümü tetiklemeye devam ediyordu. Seslerin yankılanması ve ateşin çatırdaması beni herhangi bir şekilde rahatlatmıyordu. Özellikle en uçtaki girintideki gölge tarifsiz bir mevcudiyete, sessizlik ve yalnızlık esnasında insanın kendini kolayca kaptırabildiği türden bir pusuya yatmış varlık hissiyatına sahipti. En sonunda, kendimi rahatlatmak adına, elime bir mum alıp gölgenin içine yürüdüm ve orada elle tutulur hiçbir şey olmadığına kendimi inandırdım. Mumu girintinin zeminine koydum ve orada bıraktım.

Bu noktada, ortada bunun için mantıklı bir gerekçe olmamasına rağmen hatırı sayılır bir gerilim içindeydim Ancak zihnim son derece berraktı. Doğaüstü hiçbir şeyin var olamayacağını koşulsuz olarak kabul ettim ve zaman geçsin diye mekânın asıl efsanesi hakkında Ingoldsby* tarzı tekerlemeler uydurmaya

Thomas Ingoldsby, asıl ismi Richard Harris Barham olan bir din adamının müstear adıdır. Barham, müstear ismiyle efsanaler, hayalet hikayeleri ve şiirler yazmıştır. *–yhn*

başladım. Birkaçını sesli söyledim ama odada pek hoş yankılanmadılar. Aynı sebepten dolayı hayaletlerin ve hortlamanın imkânsızlığı hakkında kendimle ettiğim sohbeti de bir süre sonra bıraktım. Aklım alt kattaki üç yaşlı ve biçimsiz kişiye döndü, ben de aklımın orada kalması için elimden geleni yaptım. Odanın kasvetli kırmızıları ve siyahları canımı sıkıyordu; yedi mumla bile ortalık ancak loş olabilmişti. Girintideki mumun ateşi cereyanın etkisiyle titriyor, titrek ateş gölgelerin sürekli olarak kımıldayıp yer değiştirmesine sebep oluyordu. Bir çare için etrafa bakınırken, geçitte gördüğüm mumlar aklıma geldi; biraz gayretle, elimde bir mumla ve kapıyı açık bırakarak ay ışığına çıktım, ardından elimde on kadar mumla geri döndüm. Bunları odayı yer yer süsleyen porselen biblolara, gölgelerin en karanlık olduğu yerlere, bazen yere, bazen pencere aralıklarına öyle bir yerleştirdim ki nihayetinde odanın her bir santimi on yedi mumumdan en az bir tanesinin doğrudan ışığına maruz kaldı. Hayalet geldiğinde, mumlara takılıp düşmemesi için onu uyarabileceğimi düşündüm. Oda artık epey aydınlıktı. Bu küçük, sicim gibi ateşlerde insanı neşelendiren, rahatlatan bir şey vardı; kokularını içime çekmek bana bir meşgale vermiş oldu ve zamanı daha kolay geçirmeme yardım etti. Yine de gece nöbetinin kuluçkasında yatan ihtimaller içime dert oluyordu. Duvar girintisindeki mum birdenbire söndüğünde ve kara gölge oradaki yerine geri döndüğünde, saat gece yarısını geçmişti. Mumun sönüşünü görmedim; aynı varlığını ürkerek fark ettiğiniz bir yabancı gibi, kafamı çevirdiğimde karanlık zaten oradaydı. "Vay anasını!" dedim yüksek sesle. "Cereyan amma da kuvvetliymiş!" Masadan kibritleri aldım ve köşeyi tekrar aydınlatmak için odanın öbür tarafına usul usul yürüdüm. İlk kibritim çakmadı; tam ikinciyi deneyecekken önümdeki duvarda bir şey parlar gibi oldu. İstemsizce kafamı çevirdim ve şöminenin yanındaki küçük masanın üzerinde duran iki mumun söndüğünü gördüm. Aniden ayağa fırladım.

"Tuhaf!" dedim. "Acaba bir dalgınlık ânında kendim mi söndürdüm?"

Geri döndüm, bir tanesini tekrar yaktım; o sırada aynalardan birinin sağ şamdanındaki mumun titreyip söndüğünü, hemen ardından da yanındaki mumun ona eşlik ettiğini gördüm. Hiç şüphe yoktu. Mumun alevi, sanki fitili bir işaretparmağıyla bir başparmak arasında kıstırılmış gibi, parlamadan veya duman çıkarmadan, geriye sadece siyah bir fitil bırakarak sönmüştü. Ben ağzım açık bakarken, yatağın ayağının yanındaki mum da söndü ve karanlık bana bir adım daha yaklaştı.

"Böyle olmaz!" dememle beraber, şömine rafındaki iki mum birbiri ardına söndü.

"Neler oluyor?" diye haykırdım, sesim tuhaf bir biçimde çatlayarak. Bunun üzerine gardırobun üzerindeki mum söndü, peşinden de girintide tekrar yaktığım mum.

"Yavaş ol! Bu mumlar bana lazım," dedim, yarı isterik bir alaycılıkla konuşarak; bir yandan şömine rafındaki mumları yakmak için elimdeki kibritle boğuşuyordum. Ellerim öyle çok titriyordu ki kibrit kutusunun yan yüzündeki pürüzlü kısmı iki kez ıskaladım. Şömine rafının karanlıktan tekrar kurtulmasıyla beraber, pencerenin uzak tarafındaki iki mum söndü. Ama aynı kibritle aynanın ve kapının yanındaki daha büyük mumları da yaktım, böylece bir an için söndürmelere yetişir gibi oldum. Fakat bir yaylım ateşiyle odanın farklı köşelerindeki dört mum birden söndü, telaşla titreyerek bir kibrit daha çaktım ama ne yana gitmem gerektiği konusunda tereddüt ederek duraksadım.

Ben kararsızlık içinde dikilirken, görünmez bir el masanın üzerindeki iki mumu söndürdü. Bir dehşet çığlığıyla girintiye, oradan köşeye, oradan da pencereye fırlayıp üç tanesini yakmamla beraber şöminenin orada iki mum daha söndü; bunun üzerine daha iyi bir yöntem buldum, kibritleri köşedeki demir evrak kutusuna koydum ve elime odanın şamdanını aldım.

Böylece kibrit çakmakla vakit kaybetmeyecektim; buna rağmen söndürmeler istikrarla sürdü, korkup savaştığım gölgeler bir o taraftan bir bu taraftan yaklaşarak geri döndü ve üzerime çöktü. Âdeta karanlık bir fırtına bulutu, yıldızları silip süpürüyordu. Bazen bir tanesi bir an için geri dönüyor ama sonra tekrar kayboluyordu. Yaklaşan karanlığın korkusuyla artık aklımı kaybetmek üzereydim, soğukkanlılığım beni tamamen terk etmişti. Bu amansız ilerlemeye karşı nafile bir mücadele vererek nefes nefese o mumdan bu muma fırladım.

Kalçamı masaya çarpıp morarttım, bir sandalyeyi paldır küldür düşürdüm, sendeleyip düştüm, düşerken de masa örtüsünü beraberimde götürdüm. Mumum uzağa düştü ama ayağa kalkarken başka bir tane kaptım. Ani hareketimin yarattığı rüzgâr, bu mumu da masadan almamla beraber söndürdü, kalan iki mum da peşi sıra söndü. Yine de odada hâlâ ışık vardı, gölgeleri başımdan savan kırmızı bir ışık. Şömine! Mumu parmaklıkların arasından geçirip tekrar yakabilirdim!

Alevlerin korların arasında hâlâ dans etmekte olduğu ve mobilyaların üzerinden kızıl kızıl yansıdığı tarafa döndüm. Şömine ızgarasına doğru iki adım atmama kalmadan ateş zayıfladı ve kayboldu, kor kayboldu, yansımalar küçülüp kayboldu; mumu parmaklıklardan içeri sokmamla beraber, karanlık sanki bir gözün kapanması gibi üzerime kapandı, boğucu bir kucaklama gibi etrafımı sardı, görüşümü mühürledi ve kafamda son kalan akıl kalıntılarını ezip geçti. Mum elimden düştü. Hareketsiz karanlığı dağıtmak için nafile bir çabayla kollarımı savurdum, olanca kuvvetimle bağırdım – bir, iki, üç. Sanırım sonrasında yalpalayarak ayağa kalktım. Aniden ay ışığıyla aydınlatılmış koridorun aklıma geldiğini hatırlıyorum, sonra da kafamı eğip yüzümü kollarımın arasına alarak kapıyı doğru koştuğumu.

Ancak kapının yerini tam hatırlayamamış olmalıyım ki sertçe yatağın köşesine çarptım. Geriye doğru sendeledim, döndüm,

ya büyük bir mobilyaya çarptım ya da o bana çarptı. Karanlığın içinde bir ileri bir geri giderek kendimi bu şekilde hırpaladığımı, sıkışmış hâlde bir mücadele verdiğimi, bir o yana bir bu yana atılırken çılgınca bağırdığımı, nihayet alnıma ağır bir darbe aldığımı, yüz sene sürmüş gibi gelen korkunç bir düşme hissiyatını ve ayakta kalmak için harcadığım son ümitsiz çabamı belli belirsiz hatırlıyorum. Sonrasını unutmuşum.

Gözlerimi açtığımda sabahtı. Kafam özensizce bandajlanmıştı ve kolu çürümüş adam yüzüme bakıyordu. Etrafıma baktım, ne olduğunu hatırlamaya çalıştım ve bir süre bunu başaramadım. Gözlerimi köşeye çevirince yaşlı kadını gördüm; artık dalgın değildi, küçük mavi bir tüpten bir bardağa ilaç damlatıyordu. "Neredeyim?" diye sordum. "Seni anımsıyorum ama kim olduğunu hatırlayamıyorum."

Sonra bana anlattılar, ben de hayaletli Kırmızı Oda'yı bir masalı dinler gibi dinledim. "Seni şafak vakti bulduk," dedi adam, "alnında, dudaklarında kan vardı."

Yaşadıklarımı parça parça hatırlamaya başladım. "Şimdi odanın hayaletli olduğunu inandın mı?" dedi yaşlı adam. Artık davetsiz bir misafiri karşılar gibi değil, bozguna uğramış bir arkadaşı için dertlenir gibi konuşuyordu.

"Evet," dedim. "Oda hayaletli."

"Ve onu gördün. Ama biz, hayatımız boyunca burada yaşamış olan biz, bir kere bile görmedik. Çünkü asla cüret edemedik... Anlat bize, gerçekten de yaşlı kont mu..."

"Hayır," dedim. "O değil."

"Sana söylemiştim," dedi yaşlı kadın, elinde bardakla. "O korkuttuğu zavallı genç kontes..."

"O da değil," dedim. "O odada ne bir kontun ne de bir kontesin hayaleti vardı; orada olan şey hayalet değil, daha kötüsü, çok daha kötüsü..."

"Yani?" dediler.

"Zavallı fanilere musallat olan en kötü şey," dedim. "Yani, bütün yalınlığıyla, ne ışık ne de ses isteyen, akılla pazarlık etmeyen, sağır eden ve karartan ve boğan bir *Korku*. Beni koridor boyunca takip etti, odada benimle dövüştü..."

Birdenbire durdum. Kısa bir sessizlik oldu. Elimi kafamdaki bandajlara götürdüm.

Sonra gözlüklü adam iç geçirip konuştu. "İşte bu," dedi. "Böyle olduğunu biliyordum. Karanlık bir güç. Bir kadının üzerinde böylesine bir lanet! Her daim pusuda bekliyor. Gün ışığında bile, güzel bir yaz gününde bile hissediliyor; duvar kâğıtlarının üzerinde, perdelerde, ne yöne dönersen dön arkanda... Alacakaranlıkta koridora süzülüyor, geri dönmeye cüret etme diye seni takip ediyor. O kadının odasında *Korku* var –kara *Korku*– ve bu günah evi ayakta kaldığı sürece de olacak."

Güve

Muhtemelen Hapley'yi duymuşsunuzdur – oğlu olan W. T. Hapley'yi değil, meşhur Hapley'yi, *Periplaneta Hapliaa*'yı[*] bulan Hapley'yi, entomolojist[**] Hapley'yi.

Duyduysanız, Hapley ile Professor Pawkins arasındaki büyük ihtilaftan da hiç değilse haberiniz vardır; gerçi bazı sonuçlarını ilk defa duyuyor olabilirsiniz. Duymamış olanlar için bir ya da iki cümlelik bir açıklama gerekir ki zaman öldürme amacındaki okur eğer miskinliği bu yöne meylediyorsa bu kısma şöyle bir göz atıp geçebilir.

Hapley-Pawkins ihtilafı gibi mühim meselelere dair cehaletin böylesine yaygın olması şaşılacak şeydir. Jeoloji Cemiyeti'ni derinden sarsmış olan o çığır açıcı çekişmeler, sahiden de inanıyorum ki o zümrenin dışında neredeyse hiç bilinmezler. Makul bir genel eğitime sahip insanların bile bu toplantılardaki müthiş hadiselerden ihtiyar heyetinin hırlaşmaları şeklinde söz ettiğini duydum. Fakat bu İngiliz ve İskoç jeologların arasındaki büyük nefret yarım asırdır sürmekte ve "bilim zümresi üzerinde derin ve çok sayıda yaralar bırakmakta." Ve bu Hapley-Pawkins hadisesi, belki daha ziyade kişisel bir mesele olsa da, en az aynı derinlikte ihtiraslar uyandırdı. Bilimsel araştırmalar yapan birini harekete geçiren hararetten ve karşıtlığın o kişide uyandırılabileceği öf-

[*] Bir tür hamam böceği –*çn*
[**] Böcekbilimci –*çn*

keden sokaktaki adam anlamaz. Bu yeni bir *odium theologicum*[·] formudur. Söz gelimi Smithfield'daki Profesör Ray Lankester'i, Ansiklopedi'de Yumuşakçaları değerlendirme biçiminden dolayı memnuniyetle ateşe verecek insanlar vardır. Pteropodları[¨] Kafadanbacaklılar sınıfına dahil eden o fantastik zorlaması... Neyse, Hapley ile Pawkins'ten sapıyorum.

Her şey bundan yıllar yıllar önce, Pawkins'in Mikrolepidoptera[¨¨] sınıfına yaptığı bir düzeltme ve bunu yaparken Hapley tarafından keşfedilmiş yeni bir türü ortadan kaldırmasıyla başladı. Her daim geçimsiz olan Hapley, buna Pawkins'in tüm sınıflandırmasının incitici bir reddiyle yanıt verdi.[¨¨¨] Pawkins ise "Cevaba Cevap"[¨¨¨¨] yazısında, Hapley'nin mikroskobunun da tetkik gücü kadar kusurlu olduğunu öne sürerek kendisine "sorumsuz bir işgüzar" şeklinde hitap etti – o zamanlar Hapley profesör değildi. Hapley ise karşılığında[¨¨¨¨¨] "sarsak koleksiyoncular" lafını ortaya atarak, Pawkins'in düzeltmesini sehven gerçekleşmiş bir "kabiliyetsizlik mucizesi" olarak nitelendirdi. Kıyasıya bir savaştı. Gelgelelim bu iki büyük adamın nasıl birbiriyle dalaştıklarını ve aralarında Mikrolepidoptera'dan dolayı başlayan yarılmanın, tüm ucu açık entomolojik sorular üzerine bir savaşa dönüşene dek nasıl genişlediğini detaylandırmak okurun ilgisini pek çekmeyecektir. Unutulmaz olaylar yaşandı. Kraliyet Entomoloji Derneği toplantıları bazen Temsilciler Meclisi'ni aratmıyordu. Her şeyi hesaba katarsak, bence Pawkins gerçeğe Hapley'nin olduğundan

Teolojik nefret; dini tartışmalardan dolayı duyulan öfke ve nefrete verilen isim –*çn*

Deniz kelebeği ve deniz meleğinden oluşan, *Karındanbcaklılar* sınıfına mensup deniz canlıları –*çn*

En küçük güve türlerinden oluşan yapay bir sınıf –*çn*

"Mikrolepidoptera'ya Yapılan Yeni Bir Düzeltme Üzerine Görüşler." *Entomoloji Cemiyeti Üç Aylık Dergisi*, 1863.

"Belli Görüşlere Cevap," a.g.e., 1864.

"İlave Görüşlerim," a.g.e.

daha yakındı. Ama Hapley hitabet sanatında hünerliydi, biliminsanlarında nadir görülen cinsten bir hiciv kabiliyeti vardı, muazzam bir enerjiye sahipti ve konu soyu tükenmiş türlere geldiğinde cidden içerliyordu; Pawkins ise donuk tavırlı, düzyazı gibi konuşan, şeklen bir su fıçısından farklı olmayan, takdirname yazarken fazla özenli ve müze atamalarında dalavere yaptığı düşünülen bir adamdı. Bu yüzden genç adamlar Hapley'nin etrafında toplanıp onu alkışladılar. Uzun bir mücadeleydi; başından beri amansızdı ve sonunda acımasız bir düşmanlığa dönüştü. Birbirini izleyen dönüm noktaları oluyor, bir o taraf bir diğer taraf avantajı ele geçiriyordu – kâh Pawkins'in bir başarısı yüzünden Hapley azap çekiyor kâh Hapley, Pawkins'i gölgede bırakıyordu ama bunlar bu öyküden ziyade entomoloji tarihinin konusu.

Ama 1981 yılında, bir süredir sağlığı kötü olan Pawkins, Ölübaş Güvesi'nin "mezoblastı"* üzerine bir çalışma yayınladı. Ölübaş Güvesi'nin mezoblastının ne olduğunun bu hikâye içerisinde zerre önemi yok. Ancak çalışma her zamanki standardının epey altındaydı ve Hapley'ye yıllardır aradığı boşluğu sağladı. Bu avantajdan olabildiğince istifade etmek için gece gündüz çalışmış olmalı.

Ayrıntılı eleştirisinde Pawkins'i lime lime etti –hasmına saydırdığı sırada karman çorman olmuş siyah saçları ve tuhaf siyah gözlerinin parlamasını hayal edebilirsiniz– Pawkins'in verdiği yanıt ise aksak, tesirsiz, acı verici eslerle dolu ama yine de kötücüldü. Hapley'yi incitmeye çalıştığı ama bunu yapma kapasitesinin olmadığı ortadaydı. Ancak onu dinleyenlerden yalnızca küçük bir kısmı –ben o toplantıda yoktum– adamın ne kadar hasta olduğunun farkına vardı.

Hapley rakibinin sırtını yere getirmişti ve son darbeyi vurma niyetindeydi. Pawkins'e karşı tek kelimeyle gaddarca, güvelerin

* Çok hücreli hayvanlarda bulunan bir doku tabakası. *–çn*

gelişimiyle ilgili genel bir rapor formunda bir saldırıyla devam etti; olağanüstü miktarda zihinsel emek gerektiren, yine de hunharca tartışmalı bir tona bulanmış bir rapordu bu. Hunharca olduğu gibi, üzerinde düzeltme yapıldığı da bir editör notu tarafından onaylanıyordu. Pawkins'in yüzü utanç ve şaşkınlıkla kaplanmış olmalıydı. Hiçbir mantık boşluğu yoktu; argümanıyla ölüm saçıyor, üslubuyla düpedüz hakir görüyordu; bir adamın kariyerinin gerileme yılları için korkunç bir şeydi.

Entomoloji dünyası Pawkins'in cevabını nefesini tutarak bekledi. Deneyecekti elbet, zira Pawkins her daim hazırdı. Fakat cevap geldiğinde şaşırdılar. Çünkü Pawkins'in cevabı grip olmak, devamında zatürreye yakalanmak ve ölmek oldu.

Belki de o şartlar altında verebileceği en etkili cevap buydu ve genel algıyı büyük ölçüde Hapley'nin aleyhine çevirdi. Bu gladyatörlere en coşkulu tezahüratları yapan aynı kişiler, netice karşısında birden ciddileştiler. Mağlubiyetin verdiği üzüntünün, Pawkins'in ölümüne katkıda bulunduğuna dair makul bir şüphe olamazdı. Ciddi insanlar, bilimsel ihtilafın bile bir sınırı olduğunu söylediler. Bir başka ezici saldırı basında yer almıştı bile, hem de cenazeden önceki gün. Hapley'nin bunu engellemek için fazla çaba sarf ettiğini sanmıyorum. İnsanlar sadece Hapley'nin rakibini nasıl da kışkırttığını hatırladı ve o rakibin kusurlarını unuttu. Sert hiciv taze toprakta kötü dururmuş. Bu durum günlük gazetelerde yorumlar yapılmasına yol açtı. Zaten bu yüzden Hapley'yi ve bu ihtilafı duymuş olabileceğinizi düşündüm. Ancak hâlihazırda belirtmiş olduğum gibi biliminsanları tamamen kendi dünyalarında yaşarlar; bana kalırsa, her yıl Piccadilly Caddesi'nden geçip Akademi'ye gidenlerin yarısı, eğitimli cemiyetlerin nerede ikamet ettiğini size gösteremez. Birçokları araştırma dünyasını her çeşitten insanın huzur içerisinde geçinip gittiği mutlu bir yuva bile zanneder.

Mahrem düşüncelerinde Hapley, Pawkins'i, öldüğü için affe-

demiyordu. Her şeyden önce, Hapley'nin ona hazırladığı mutlak hezimetten kaçmak alçakça bir hileydi, ayrıca Hapley'nin zihninde tuhaf bir boşluk bırakmıştı. Yirmi yıl boyunca harıl harıl, bazen gecenin köründe ve haftanın yedi günü, mikroskopla, neşterle, atrap* ve kalemle, üstelik neredeyse tamamen Pawkins'e referansla çalışmıştı. Avrupa'da kazandığı saygınlık, bu büyük husumetin devamında gelmişti. Bu son ihtilafta olayı adım adım zirve noktasına taşımıştı. Bu Pawkins'i öldürmüş ama Hapley'yi de tabiri caizse boşa düşürmüştü. Doktoru bir müddet çalışmayı bırakıp istirahat etmesi tavsiyesinde bulundu. Böylece Hapley Kent'te bulunan sakin bir köye gidip gece gündüz Pawkins'i ve onun hakkında şimdi söylemesi imkânsız olan güzel şeyleri düşündü.

Nihayet Hapley zihnindeki meşguliyetin hangi yöne meylettiğinin farkına varmaya başladı. Bununla savaşmaya karar verdi, işe roman okumaya çalışarak başladı. Ama aklını Pawkins'den alamıyordu; beti benzi atmış, son konuşmasını yapıyor – her bir cümlesi Hapley için harika birer fırsat. Çareyi kurguda aradı – ve üzerinde hiçbir etkisi olmadığını keşfetti. Şişe Cini öyküsü "nedensellik algısını" dayanılmaz derecede sarsana dek *Island Nights' Entertainments*'ı** okudu. Sonra Kipling'e geçti, onun da saygısız ve pespaye olduğu dışında "hiçbir şeyi kanıtlamadığı" kararına vardı. Bu biliminsanlarının belli kısıtları vardır. Sonra mutsuz bir şekilde, Besant'ın *Inner House*** kitabını denedi ancak giriş bölümü aklına hemen eğitimli cemiyetleri ve Pawkins'i getirdi.

Böylece Hapley satranca yöneldi ve bunu biraz daha teskin edici buldu. Çok geçmeden hamlelerde, başlıca gambitlerde,

* Böcek toplamak için kullanılan kepçe biçimindeki ağ *–çn*

** Robert Louis Stevenson, *Island Nights' Entertainments* (1893) *–yhn*

*** Walter Besant, *Inner House* (1888) *–yhn*

Satrançta avantaj sağlamak için belli bir taşın –çoğunlukla piyonun– feda edildiği açılış türü *–çn*

yaygın kapanış pozisyonlarında ustalaştı ve Piskopos'u yenmeye başladı. Ama sonra karşı tarafın şahının silindir şeklindeki dış hatları, ayağa kalkmış ve şah mata karşı nafile direnirken soluk soluğa kalmış Pawkins'i andırmaya başladı ve Hapley satrancı bırakmaya karar verdi.

Belki yeni bir bilim dalında çalışmak daha oyalayıcı bir meşgale olurdu. Sonuçta en iyi istirahat meslek değiştirmektir. Hapley diyatomeler* konusuna atılmaya karar verdi; Londra'dan küçük mikroskoplarından birini ve Halibut'un monografisini** getirtti. Halibut ile hararetli bir münakaşa çıkarabilirse hayata yeniden başlayıp Pawkins'i unutabileceğini düşünüyordu. Çok geçmeden de her zamanki gayretli üslubuyla, yol kenarı göllerinin bu mikroskobik sakinleri üzerinde yoğun çalışmalara başladı.

Diyatome çalışmalarının üçüncü gününde, Hapley yerel faunaya yeni bir katılım olduğunun farkına vardı. Geç saatte mikroskobuyla çalışıyordu ve odadaki tek ışık kaynağı özel bir yeşil tonundaki küçük parlak lambaydı. Tüm tecrübeli mikroskop uzmanları gibi iki gözünü de açık tutardı. Aşırı göz yorgunluğunu engellemenin tek yolu buydu. Cihazın üstünde olan gözünün önünde mikroskobun çemberi parlak ve belirgin şekilde duruyor, üzerinde kahverengi bir diyatome yavaşça hareket ediyordu. Hapley diğer gözüyle bir bakıma görmeden görüyordu. Cihazın pirinç kaplı tarafının, masa örtüsünün aydınlıkta kalan kısmının, not aldığı kâğıdın, lambanın ayağının ve ötesindeki karanlık odanın yalnızca belli belirsiz farkındaydı.

Birdenbire odağı bir gözünden öbürüne kaydı. Masa örtüsü, tezgâhtarların goblen dediği malzemedendi ve epey renkliydi. Deseni grimsi bir zemin üzerinde altın renginden, az miktarda kızıldan ve uçuk maviden oluşuyordu. Bir yerinde desen bozulmuş gibi görünüyordu ve o noktada renkler titreşiyordu.

* Sert kabukları olan bir algler familyası *–çn*

** Bilimsel bir alanda özel bir konu ya da sorun üzerine yazılan inceleme yazısı *–çn*

Hapley aniden kafasını kaldırıp iki gözüyle birden baktı. Şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kaldı.

Bu iri bir güve veya kelebekti; kanatları bir kelebeğinki gibi açılmıştı!

Odanın içinde olması bile tuhaftı çünkü pencereler kapalıydı. Şu anki pozisyonuna doğru kanat çırparken dikkatini çekmemiş olması tuhaftı. Deseninin masa örtüsüyle eşleşmesi tuhaftı. Büyük entomolojist Hapley için tamamen bilinmez olması daha da tuhaftı. Bu bir sanrı değildi. Lambanın ayağına doğru yavaşça emekliyordu.

"Yeni bir cins, Tanrı aşkına! Üstelik İngiltere'de!" dedi Hapley, bakakalmış hâlde.

Sonra aniden Pawkins'i düşündü. Hiçbir şey Pawkins'i bundan daha fazla kızdıramazdı... Ve Pawkins ölmüştü!

Aynı satrançtaki şah gibi, haşerenin başı ve vücuduyla ilgili bir şey garip bir biçimde Pawkins'i anımsatıyordu.

"Kahrolası Pawkins!" dedi Hapley. "Ama bunu yakalamalıyım." Ve güveyi yakalamanın bir yolunu bulmak için etrafına bakınarak sandalyesinden yavaşça kalktı. Haşere aniden havalandı, abajurun kenarına çarptı –Hapley "tınn" sesini duydu– ve gölgelerin içinde kayboldu.

Hapley bütün oda aydınlansın diye hemen abajuru çıkardı. Mahlûk kaybolmuştu ama çok geçmeden tecrübeli gözüyle onu kapının yanındaki duvar kâğıdının üzerinde gördü. Abajuru onu yakalayacak şekilde kaldırarak yanına yaklaştı. Fakat vurma mesafesine gelemeden güve havalandı ve odanın içinde kanat çırpmaya başladı. Türünün bir özelliği olarak, ani kalkış ve dönüşlerle uçuyor, bir yerde kaybolup başka yerde beliriyordu. Hapley bir hamle yaptı ama kaçırdı; sonra bir hamle daha.

Üçüncü hamlesi mikroskobuna isabet etti. Cihaz sallandı, lambaya çarpıp onu devirdi, sonra da gürültüyle yere düştü. Lamba masanın üzerinde ters döndü ve şansa bakın ki söndü.

Hapley karanlıkta kaldı. Tuhaf güvenin suratına çarptığını hissederek irkildi.

Delirtici bir durumdu. Işığı yoktu. Odanın kapısını açarsa mahlûk kaçacaktı. Karanlığın içinde, Pawkins'in ona apaçık güldüğünü gördü. Pawkins'in fazlasıyla yapmacık bir gülüşü vardı. Hapley öfkeyle küfretti ve ayağını yere vurdu.

Birisi kapısını ürkekçe tıklattı.

Kapı çok az ve çok yavaşça açıldı. Pembe mum ışığının ardında ev sahibesinin telaşlı yüzü belirdi; gri saçlarını bir uyku bonesi kapatıyordu ve üzerinde mor bir gecelik vardı. "O korkunç şangırtı da neydi?" dedi. "Bir şey mi..." Tuhaf güve kapının açıklığında kanat çırparak belirdi. "Kapat o kapıyı!" dedi Hapley ve aniden kadına doğru koştu.

Kapıyı hızla çarptı. Hapley karanlıkta tek başına kalmıştı. Duraksadığı anda, ev sahibesinin hızla üst kata seğirttiğini, kapısını kilitlediğini ve odasında ağır bir şey sürükleyip kapıya dayadığını duydu.

Tavırlarıyla görünüşünün tuhaf ve ürkütücü olduğu Hapley'nin kafasına dank etti. Kahrolası güve! Ve Pawkins! Yine de güveyi şimdi kaybetmek çok üzücüydü. Etrafa tutunarak hole geldi, yere düşürdüğü şapkası davul gibi bir patırtı çıkardıktan sonra kibritleri buldu. Yaktığı mumun ışığıyla odasına döndü. Görünürde güve yoktu. Yine de bir an için sanki mahlûk kafasının etrafında uçuşuyormuş gibi geldi. Hapley birdenbire güveden vazgeçip yatmaya karar verdi. Ama fazla heyecanlıydı. Uykusu bütün gece boyunca güvenin, Pawkins'in ve ev sahibesinin olduğu rüyalarla bölündü. Gece boyunca iki defa kalkıp kafasını soğuk suya daldırdı.

Kafasında bir şey çok netti. Ev sahibesinin tuhaf güve konusunu anlaması mümkün değildi, hele bir de yakalayamamışken. Tam olarak nasıl hissettiğini ancak bir entomolojist anlayabilirdi. Muhtemelen davranışlarıyla kadını korkutmuştu ama durumu

nasıl açıklayacağını bilemiyordu. Önceki gece yaşananlardan daha fazla bahsetmemeye karar verdi. Kahvaltıdan sonra kadını bahçede gördü ve yanına gidip güvenini tazelemek istedi. Fasulyelerden ve patateslerden, arılardan, tırtıllardan ve meyve fiyatlarından bahsetti. Kadın olağan şekilde cevap veriyordu ama ona biraz şüpheyle bakıyor, ancak o yürüdüğünde yürüyordu, böylece aralarında her daim bir çiçeklik veya bir sıra fasulye veya o tür bir şeyler kalıyordu. Hapley bir süre sonra sırf bundan dolayı çok rahatsız olmaya başladı, içerlediğini gizlemek için içeri döndü ve sonra da yürüyüşe çıktı.

Her ne kadar aklını dağıtmak için elinden geleni yapsa da, o güve veya kelebek, yanında Pawkins'in tuhaf havasını da getirerek yürüyüşe dahil olup durdu. Bir defasında çok net gördü; kanatlarını iki yana açmıştı ve parkın batı cephesi boyunca devam eden taş duvarın üzerindeydi ama yaklaştığında bunun aslında iki topak hâlinde duran gri ve yeşil yosunlar olduğunu gördü. "Bu," dedi Hapley, "kamuflajın tersidir. Kelebek taşa benzeyeceğine, taş kelebeğe benziyor!" Bir defasında bir şey kafasının etrafında asılı kalıp uçuştu ama irade gücüyle o görüntüyü tekrar aklından çıkarttı.

Öğleden sonra Piskopos'u ziyaret etti ve onunla ilahiyat meselelerini tartıştı. Çalılarla kaplı küçük çardakta oturdular ve sigara içerek münakaşa ettiler. "Şu güveye bak!" dedi Hapley aniden, ahşap masanın kenarını işaret ederek.

"Nerede?" diye sordu Piskopos.

"Şurada, masanın kenarında duran bir güve görmüyor musun yani?" dedi Hapley.

"Kesinlikle görmüyorum," dedi Piskopos.

Hapley yıldırım çarpmışa döndü. Soluğu kesildi. Piskopos gözlerini dikmiş ona bakıyordu. Belli ki hiçbir şey görmemişti. "İnancın gözü bilimin gözünden daha keskin değil demek ki," dedi Hapley beceriksizce.

"Ne demek istediğini anlamıyorum," dedi Piskopos, bunu tartışmanın bir parçası zannederek.

O gece Hapley güveyi yatak örtüsünün üzerinde emeklerken buldu. Yatağın kenarında üzerinde gömleğiyle oturdu ve kendini ikna etmeye çalıştı. Bu tamamen bir sanrı mıydı? Durumunun kötüye gittiğinin farkındaydı ve eskiden Pawkins'e karşı sergilediği aynı sessiz enerjiyi kullanarak bu sefer akıl sağlığı için savaşıyordu. Zihinsel alışkanlığı o kadar ısrarcıydı ki hâlâ Pawkins ile mücadele içerisindeymiş gibi hissediyordu. Psikoloji konusunda oldukça bilgiliydi. Stresin bu tür görsel yanılsamalara sebep olabileceğini biliyordu. Ama mesele şuydu ki güveyi yalnızca *görmüyordu*, aynı zamanda abajurun kenarına ve sonra duvara çarptığında çıkan sesi duymuştu, ayrıca karanlıkta yüzüne çarptığını da hissetmişti.

Onu inceledi. Hiç de hayal gibi değildi, mum ışığında kusursuz belirginlikte ve tüm hatlarıyla görünüyordu. Tüylü gövdesini ve tüyümsü kısa antenini, eklemli bacaklarını hatta tüylerinin kanatlara göre daha aşınmış olduğu bir noktayı bile gördü. Küçük bir haşereden korktuğu için bir anlığına kendine öfkelendi.

Ev sahibesi o gece hizmetçiyle beraber uyuyordu çünkü yalnız kalmaktan korkuyordu. İlaveten kapısını kilitlemiş, şifonyeri de arkasına dayamıştı. Yattıktan sonra etrafı dinleyip fısıldaşmışlardı ama onları telaşa düşürecek hiçbir şey yaşanmamıştı. On bir sularında uyumaya cesaret etmiş, hemen uyuyakalmışlardı. Uykularından sıçrayarak uyandılar ve yataklarında doğrulup karanlığı dinlemeye başladılar.

Bir çift terlikli ayağın Hapley'nin odasına girip çıktığını duydular. Bir sandalye devrildi ve duvara şiddetle vuruldu. Sonra şöminenin üstündeki porselen biblolardan biri siperliğin üstüne düşüp kırıldı. Aniden odanın kapısı açıldı ve merdiven sahanlığında olduğunu duydular. Birbirlerine tutunup dinlediler. Sanki merdivende dans ediyordu. Kâh üç dört basamak aşağı kâh

tekrar yukarı fırlıyor, ardından hole koşturuyordu. Şemsiyeliğin devrildiğini, kapının üstündeki yelpaze pencerenin kırıldığını duydular. Sonrasında bir sürgü çekildi ve zincir tıkırdadı. Adam kapıyı açıyordu.

Pencereye koşturdular. Karanlık ve gri bir geceydi; neredeyse yekpare bir yağmur bulutu ayın önünden geçiyordu, evin önündeki çit ve ağaçlar açık renkli yolun yanında siyah görünüyordu. Hapley'yi gördüler, gömleği ve beyaz pantolonuyla bir hayalet gibi yola doğru koşturup geri dönüyor, havayı dövüyordu. Bir an duruyor, sonra hızla görünmez bir şeye hamle ediyor, ardından sessiz adımlarla arkasından yaklaşmaya çalışıyordu. Nihayetinde yoldan aşağıya doğru gözden kayboldu. Tam kendi aralarında kimin aşağı inip kapıyı kilitleyeceğini tartışıyorlardı ki geri döndü. Çok hızlı yürüyordu, dosdoğru eve girdi, kapıyı dikkatle kapattı ve usulca odasına çıktı. Sonra her şey sessizleşti.

"Bayan Colville," dedi Hapley ertesi sabah, merdivenlerden aşağı seslenerek, "Umarım dün gece sizi telaşlandırmamışımdır."

"Bunu sormanız yersiz olmaz!" dedi Bayan Colville.

"Aslına bakarsanız ben uyurgezerim ve iki gecedir uyku ilacımı alamadım. Gerçekten telaşa hiç gerek yok. Kendimi böylesine komik duruma düşürdüğüm için üzgünüm. Shoreham'e inecek, deliksiz uyumamı sağlayacak şeyden alacağım. Bunu dün yapmam gerekirdi."

Ama yolun yarısında, tebeşir ocaklarının orada, güve yine Hapley'nin karşısına çıktı. Aklını satranç problemleriyle oyalamaya çalışarak yoluna devam etti ama ne fayda. Mahlûk yüzüne doğru kanat çırpınca kendini savunmak için şapkasını savurdu. Sonra öfke, o eski öfke –Pawkins'e karşı sıklıkla hissettiği öfke– tekrar bastırdı. Sıçramayı ve fırıl fırıl dönen haşereye hücum etmeyi sürdürdü. Aniden ayakları yerden kesildi ve tepetaklak düştü.

Bir an için algıları kapanan Hapley, kendini tebeşir ocakları-

nın önündeki taş yığınına oturmuş hâlde buldu, üstelik bir bacağı arkaya bükülmüştü. Tuhaf güve hâlâ kafasının etrafında uçuşuyordu. Eliyle güveye saldırdı ve kafasını çevirdiğinde iki adamın ona yaklaştığını gördü. Biri köyün doktoruydu. Hapley önce şansının yaver gittiğini düşündü. Sonra olağandışı bir berraklıkla hatırladı ki kendisi dışında kimse tuhaf güveyi göremiyordu, bu yüzden bu konuda sessiz kalması lazımdı.

Ama o gece geç saatlerde kırık bacağı tedavi gördükten sonra ateşi çıktı ve kendine hâkim olmayı unuttu. Yatağında sırtüstü uzanıyordu ve güvenin hâlâ oralarda olup olmadığını görmek için gözleriyle odayı taramaya başladı. Kendini engellemek istedi ama faydası yoktu. Çok geçmeden yaratığın eline yakın bir yerde, yeşil masa örtüsünün üzerinde durduğunu gece lambasının ışığında gördü. Kanatları titreşti. Ani bir öfke dalgasıyla ona bir yumruk salladı ve hemşiresi çığlık atarak uyandı. Hapley ıskalamıştı.

"Ah şu güve!" dedi ve sonra da ekledi, "Hayal görmüşüm. Bir şey yok!"

Gece boyunca haşerenin pervazın etrafında uçuştuğunu ve oda boyunca ok gibi fırladığını açıkça görüyordu, ayrıca hemşirenin bunların hiçbirini görmediğini ve ona tuhaf tuhaf baktığının da farkındaydı. Kendine mukayyet olmalıydı. Kendine mukayyet olmazsa zayi olacağını biliyordu. Ama gecenin sonuna yaklaştıkça ateşi daha da yükseldi ve sırf güveyi görmenin verdiği ıstırap yüzünden güveyi görmeye başladı. Beş sularında, gri şafak sökerken, yataktan çıkıp onu yakalamaya kalktı ama bacağına yanarcasına bir acı saplandı. Hemşirenin onunla cebelleşmesi gerekti.

Bu nedenle onu yatağa bağladılar. Böyle olunca güve daha da cesaretlendi hatta bir keresinde saçında durduğunu bile hissetti adam. Ardından kollarını çılgınca savurmaya başladığı için kollarını da bağladılar. Bu aşamada güve gelip suratında sürünmeye

başladı ve Hapley onu üzerinden almaları için faydasızca ağladı, küfretti, çığlık attı ve dua etti.

Doktor dangalağın tekiydi, yeni mezun bir pratisyendi ve akıl bilimi konusunda epey cahildi. Basit bir şekilde aslında güvenin olmadığını söyledi. Biraz aklı olsaydı, Hapley'nin vesvesesine uyum sağlayıp onu bu kaderden kurtarabilir, yapılması için dua ettiği üzere yüzünü sargı beziyle kaplayabilirdi. Ama daha önce de söylediğim gibi doktor dangalağın tekiydi. Bacak iyileşene dek Hapley yatağa bağlı tutuldu ve üzerinde hayali bir güve dolaştı. Uyanıkken onu asla bırakmıyor, rüyalarında ise büyüyüp bir canavara dönüşüyordu. Hapley uyanıkken uyku hasreti çekiyor, uykusundan çığlık atarak uyanıyordu.

Ve şimdi Hapley kalan günlerini duvarları yastıklı bir hücrede, başka kimsenin göremediği bir güve hakkında kaygılanarak geçiriyor. Tımarhanedeki doktor buna halüsinasyon diyor ama Hapley daha uysal bir ruh hâlinde olduğunda ve konuşabildiğinde, bunun Pawkins'in hayaleti olduğunu, dolayısıyla emsalsiz bir örnek olduğunu ve yakalama zahmetine değeceğini söylüyor.

Çalınti Beden

Bay Bessel, Aziz Paul Katedrali'nin avlusunda bulunan Bessel, Hart ve Brown firmasının büyük ortağıydı, psişik araştırma çevrelerinde senelerdir özgür düşünceli ve itinalı bir araştırmacı olarak nam salmıştı. Bekâr bir adamdı; zümresinde moda olduğu üzere, banliyö yerine Piccadilly* yakınında, Albany'de tuttuğu odalarda yaşardı. Özellikle düşünce transferi ve cisimlenme konularına ilgisi vardı. 1896 Kasım'ında, Staple Inn'den** Bay Vincey ile birlikte, bir kişinin irade gücünü kullanarak başka bir mekânda görünebilme ihtimaliyle ilgili iddiaları sınamak için bir dizi deneye başladılar.

Deneylerini şöyle yürütüyorlardı: Önceden belirlenmiş bir saatte, Bay Bessel, Albany'deki odalarından birine, Bay Vincey de Staple Inn'deki oturma odasına kapandıktan sonra zihinlerini mümkün olduğunca kesin bir kararlılıkla birbirlerine odaklıyorlardı. Bay Bessel kendini hipnotize etme sanatına vâkıftı; elinden geldiği kadarıyla önce kendini hipnotize etmeye, sonra da "yaşayan bir tayf" olarak, Bay Vincey'nin dairesiyle arasında bulunan neredeyse iki millik mesafeyi aşıp orada cisimlenmeye çalışıyordu. Çoğu akşam tatmin edici bir sonuç alınamıyordu ama beşinci ya da altıncı denemede, Bay Vincey odasında Bay Bessel'ın tayfını gerçekten gördü veya gördüğünü hayal etti. Kendi ifadesiyle,

* Londra'nın ünlü meydanı *–çn*

** Piccadilly yakınındaki bir apartman kompleksi *–çn*

*** Londra'da bulunan, hukuk eğitiminin yanı sıra hukuk öğrencileri için yurt olarak da kullanılmış bir kompleks *–çn*

bu cisimlenme kısa sürse de son derece canlı ve gerçekti. Bay Bessel'ın yüzünün beyaz ve ifadesinin telaşlı, dahası saçlarının bozulmuş olduğunu fark etti. Bunun yaşanmasını bekliyor olmasına rağmen, bir an için Bay Vincey şaşkınlıktan konuşamadı ve hareket edemedi, işte o anda suret sanki omzunun üzerinden şöyle bir bakıp kendini tutamayarak kaybolmuş gibi göründü.

Görülen herhangi bir tayfı fotoğraflamaya çalışacakları konusunda anlaşmışlardı fakat Bay Vincey yanındaki masada hazır duran kamerayı kapabilecek soğukkanlılığı ilkin gösterememişti, gösterdiğinde de çok geç kalmıştı. Ancak bu kısmi başarıdan bile büyük kıvanç duyarak tayfı gördüğü zamanı not etti ve Bay Bessel'ı bu sonuca dair bilgilendirmek için derhal bir fayton tutarak Albany'ye doğru yola koyuldu.

Dış kapının gece vakti açık olması, ayrıca içeride ışıkların açık ve ortalığın olağanüstü dağınık olması Bay Bessel'ı şaşırttı. Boş bir şampanya şişesi yerde parçalanmış vaziyette dağılmıştı; şişenin boynu çalışma masasındaki mürekkep şişesine vurularak kırılmıştı ve yanında duruyordu. Üzerinde bronz bir heykelcik ve seçili kitaplar bulunan sekizgen, çok amaçlı masa tepetaklak dönmüştü, ayrıca çuha çiçeği desenli duvar kâğıdının üzerindeki mürekkepli parmak izleri, sanki yalnızca kirletmenin zevki için bırakılmış gibi görünüyordu. Narin basma kumaştan perdelerin bir tanesi halkalarından çekilerek hunharca koparılmış ve şömineye atılmıştı, bu yüzden oda yanık kokuyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse daire olabilecek en tuhaf biçimde dağılmıştı. Bay Bessel'ı sallanan sandalyesinde kendisini beklerken bulacağından emin olarak içeri giren Bay Vincey, birkaç dakika boyunca gözlerine inanamamış ve bu beklenmeyen gidişatı çaresizce izleyerek dikilmişti.

Sonra, başlarına bir musibet geldiğinden şüphelenerek, girişteki hole gidip kapıcıyı buldu. "Bay Bessel nerede?" diye sordu. "Bay Bessel'ın odasındaki tüm eşyaların kırıldığını biliyor mu-

sun?" Kapıcı hiçbir şey demedi ama adamın haline riayet etti ve neler olduğunu görmek için derhal Bay Bessel'ın dairesine gitti. "Şimdi anlaşıldı," dedi, içerideki çılgın kargaşayı inceleyerek. "Bunu bilmiyordum. Bay Bessel balatayı sıyırmış. Delirmiş!"

Kapıcının anlattığında göre bundan yarım saat önce, yani Bay Bessel'ın Bay Vincey'nin odasında göründüğü sırada, kayıp beyefendi kafasında şapkası olmadan ve saçları darmadağın halde Albany'nin kapılarından Vigo Sokağı'na fırlamış, sonra da Bond Sokağı istikametinde kaybolmuştu. "Yanımdan geçerken," dedi kapıcı "güldü ama soluk alamıyormuş gibiydi, ağzı açıktı, gözleri parlıyordu, ne yalan söyleyeyim, korktum efendim! Bakın şöyleydi."

Taklidine bakarsak, hiç de keyif alarak gülmemişti. "El salladı ama parmakları yamulmuştu ve pençe gibi duruyordu – işte böyle. Hiddetle fısıldayarak 'YAŞAM' dedi. Sadece bu kelime, 'YAŞAM!'"

"Deme yahu," dedi Bay Vincey. "Hay aksi," ve "Deme yahu!" Aklına söyleyecek başka şey gelmiyordu. Doğal olarak fazlasıyla şaşırmıştı. Kafası tamamen karışmış halde, bir odaya bir kapıcıya bakıyordu. Kapıcının muhtemelen Bay Bessel'ın birazdan döneceği ve olanları açıklayacağı yönündeki önermesi dışında, sohbetleri bir yere ilerlemiyordu. "Ani bir diş ağrısı olabilir," dedi kapıcı, "çok ani ve şiddetli bir diş ağrısı bastırıp adamı çılgına çevirmiş olabilir. Ben de o vaziyetteyken bir şeyler kırmıştım..." Bir an düşündü. "Ama öyleyse neden yanımdan geçerken 'YAŞAM' dedi?"

Bay Vincey bilmiyordu. Bay Bessel dönmedi ve en sonunda Bay Vincey bir süre daha çaresizce bakındıktan sonra kısa ve sorgulayıcı bir not yazarak çalışma masasında dikkat çekici bir noktaya bıraktı, ardından da aklı karışmış bir vaziyette Staple Inn'deki odasının yolunu tuttu. Mesele onu afallatmıştı. Bay Bessel'ın davranışıyla ilgili olarak akla yatkın bir varsayımda

bulunamıyordu. Biraz okumaya çalıştı ama yapamadı; kısa bir yürüyüşe çıktı ama aklı öyle meşguldü ki Chancery Caddesi'nin başında neredeyse bir faytonun altında kalıyordu; nihayet –normalden bir saat önce– uyumaya gitti. Uzun süre boyunca uykuya dalamadı çünkü aklına Bay Bessel'ın dairesindeki sessiz kargaşa geliyordu, en nihayetinde dalmayı başardığı tedirgin uykuysa Bay Bessel ile ilgili son derece canlı ve ıstıraplı bir rüyayla bölündü.

Rüyasında, yüzü bembeyaz ve eğri büğrü olmuş bir Bay Bessel, çılgınca elini kolunu sallıyordu. Yoğun bir korku hatta acilen harekete geçme zorunluluğu, açıklanamayacak bir şekilde suretiyle iç içe geçmişti ve muhtemelen el kol hareketleriyle anlatmaya çalıştığı da buydu. Araştırmacı ahbabının acıklı bir şekilde seslendiğini bile duyduğunu düşünüyordu ancak o noktada bunu bir kuruntu olarak değerlendirdi. Bay Vincey uyandığında hâlâ gördüklerinin etkisindeydi. Bir süre karanlıkta uyanık vaziyette, titreyerek uzandı; en cesur insana bile rüyalarında hücum edebilen, bilinmeyen ihtimallerin o belirsiz ve anlaşılmaz dehşeti tarafından ele geçirilmişti. Yine de en sonunda kendini toparladı, diğer yana dönüp tekrar uykuya daldı ama rüya daha da canlı geri döndü.

Bay Bessel'ın çok büyük bir sıkıntıya düştüğüne ve yardıma ihtiyacı olduğuna dair öyle güçlü bir inançla uyandı ki artık uyuması mümkün değildi. Arkadaşının başında büyük bir musibetle dışarı fırladığına ikna olmuştu. Bir süre daha bu inançla beyhude yere mücadele ederek uzandı ama nihayet kabullendi. Mantığının söylediği her şeye rağmen kalktı, gaz lambasını yaktı, giyindi; sessiz bir polis memurunu ve gazete arabalarını saymazsak ıssız kalmış sokaklardan geçerek, Bay Bessel'ın dönüp dönmediğini soruşturmak için Vigo Sokağı'na doğru yola koyuldu.

Fakat oraya varamadı. Long Acre* üzerinde ilerlerken, anlam

* Londra'nın merkezinde, Westminster bölgesinde bir cadde –*çn*

veremediği bir dürtüyle Covent Garden* istikametine giden bir sokağa döndü, zaten orada da gece faaliyetleri yeni başlıyordu. Pazarı gördü – parlayan sarı ışıklar ve hareketli siyah figürler tuhaf bir izlenim yaratıyordu. Bir feryat duydu, birinin köşeyi dönüp hızla üzerine koşturduğunu fark etti. Bunun Bay Bessel olduğunu hemen anladı. Fakat Bay Bessel'ın başkalaşmış bir haliydi. Şapkası yoktu ve saçları darmadağınıktı, yakası yırtılarak açılmıştı, tutamacı kemikten yapılmış bir bastonu sıkı sıkı kavramıştı ve ağzı yamuk duruyordu. Uzun adımlarla, hızla koşuyordu. Karşılaşmaları an meselesiydi. "Bessel!" diye haykırdı Vincey.

Koşan adam ne Bay Vincey'yi tanıdığına ne de kendi ismini bildiğine dair bir emare gösterdi. Onun yerine elindeki bastonla arkadaşına saldırdı, Bay Vincey'nin gözünün birkaç santim yanına vurdu. Sersemlemiş, şaşkına dönmüş olan Bay Vincey geriye sendeledi, ayağı kaydı ve kaldırıma şiddetle düştü. Düşerken Bay Bessel'ın üzerinden atladığını görür gibi oldu. Tekrar baktığında Bay Bessel kaybolmuştu, polis memuru ve pazarcılar ise yakın takip halinde Long Acre'dan aşağı koşturuyorlardı.

Yoldan geçenlerin de yardımıyla –zira bütün sokak hızla koşan insanlarla kaynıyordu– Bay Vincey ayağa kalkmayı başardı. Bir anda etrafı aldığı hasarı görmeye hevesli insanlarla çevrildi. Ona artık güvende olduğunu ve deli adamın yaptıklarını –Bay Bessel'dan böyle bahsediyorlardı– anlatmak isteyen çok sayıda ses birbiriyle yarışıyordu. Bir anda pazarın orta yerinde "YAŞAM! YAŞAM!" diye bağırarak belirmiş, kan lekeleriyle kaplı bir bastonla sağa sola saldırmış, isabet eden her darbesinden sonra kahkahalarla dans edip şarkı söylemişti. Bir delikanlıyla iki kadının kafası yarılmış, bir adamın bileği kırılmıştı, küçük bir çocuk baygın yatıyordu, Bay Bessel öyle öfkeli ve dirençli davranmıştı ki bir süre boyunca herkesi önüne katmıştı. Sonra bir kahve

Merkez meydanında eski meyve ve sebze pazarı kurulan Londra semti –çn

tezgâhına hücum etmiş, gaz yağı dolu bir lambayı postanenin camına fırlatmış, üzerine atlayacak kadar yürekli iki polis memurundan öndekini sersemlettikten sonra gülerek kaçmıştı.

Haliyle Bay Vincey'nin ilk dürtüsü arkadaşını kovalayanlara katılmak, mümkünse onu öfkeli ahalinin hiddetinden kurtarmaktı. Ne var ki hareketleri yavaştı, aldığı darbe onu epey sersemletmişti; kararını eyleme geçirmesine fırsat kalmadan haber geldi, Bay Bessel peşindekilerden kaçmayı başarmıştı. Bay Vincey başta buna inanmakta zorlansa da herkesin aynı şeyi söylemesi ve iki işe yaramaz polis memurunun vakur dönüşü onu ikna etti. Sonuçsuz bir soruşturmanın ardından, epey acımaya başlayan burnuna mendiliyle tampon yaparak, Staple Inn'e dönmek için yola koyuldu.

Kızmış, afallamış, şaşkına dönmüştü. Muhakkak ki Bay Bessel düşünce transferi deneyi sırasında aklını oynatmış olmalıydı ama bunun neden Bay Vincey'nin rüyalarında üzgün beyaz yüzüyle belirmesine yol açtığı hâlâ çözümü olmayan bir muammaydı. Bir izahat bulmak için beyhude kafa patlattı. En nihayetinde yalnızca Bay Bessel'ın davranışlarının değil, tüm bu olaylar dizisinin delice olduğu sonucuna vardı. Yine de aklına yapabilecek hiçbir şey gelmedi. İtinayla odasına kapandı, ateşini yaktı –yanmaz taş içerisinde bir gaz aleviydi bu– ve yatarsa görebileceği gerçekçi rüyalardan korkarak, şafak sökene dek kâh yaralı yüzünü yıkamakla kâh nafile kitap okuma çabalarıyla oyalandı. Uyanık kaldığı süre boyunca, Bay Bessel'ın onunla konuşmaya çalıştığına dair tuhaf bir inanç kapladı içini ama kendini böyle bir kanıya varmaktan alıkoydu.

Gün ağarırken, fiziksel bitkinliği kendini gösterdi ve görebileceği rüyalara rağmen nihayet yatıp uyudu. Geç kalktı; dinlenememişti ve huzursuzdu, ayrıca yüzü epey ağrıyordu. Sabah gazetelerinde Bay Bessel'ın sapıtmasına dair hiçbir haber yoktu – onlar için çok geç gerçekleşmişti. Bay Vincey'nin kafa bu-

lanıklığı, aldığı yaradan dolayı çıkan ateşinin rahatsızlığıyla da birleşince nihayet tahammül edilemez hale geldi. Sonuçsuz bir Albany ziyaretinin ardından, Aziz Paul Katedrali'nin avlusuna, Bay Bessel'ın ortağı ve Bay Vincey'nin bildiği kadarıyla en yakın dostu olan Bay Hart'ı görmeye gitti.

Bay Hart'ın, çıkan olayla ilgili hiçbir şey bilmiyor olmasına rağmen kendisiyle aynı rüyadan dolayı huzurunun kaçtığını öğrendiğinde hayret etti – Bay Bessel'ın, beti benzi atmış ve dağılmış bir halde, el kol hareketleriyle azimle yardım istediğini görmüştü adam. En azından hareketlerinden çıkardığı mana buydu. "Geldiğinde onu aramak için Albany'ye gitmek üzereydim," dedi Bay Hart. "Başına bir aksilik geldiğinden öylesine emindim ki."

İstişareleri sonucunda, iki bey birlikte Scotland Yard'a giderek arkadaşlarının akıbetini soruşturmaya karar verdiler. "Muhakkak ki yakalanmıştır," dedi Bay Hart. "O hızla uzun süre devam etmesi mümkün değil." Fakat kolluk kuvvetleri Bay Bessel'ı yakalamamışlardı. Bay Vincey'nin dün gece yaşadıklarını doğruladılar, üstüne yenilerini ekledi̇ler, bunlardan bazıları bildiklerinden daha da vahimdi – Tottenham Caddesi'nin yarısı boyunca camları kırmış, Hampstead Caddesi'nde bir polisi tartaklamış, sonra da bir kadına karşı menfur bir saldırıda bulunmuştu. Bu suçların tümü gece on iki buçuk ile ikiye çeyrek kala arasında işlenmişti, bu saatler arasında –hatta Bay Bessel'ın akşam dokuz buçukta odasından ilk fırladığı andan itibaren– adamın akıl almaz bir gidişat içinde derinleşen şiddet olaylarının izini sürmek mümkündü. Son saat içerisinde, yani en azından saat bire gelmeden başlayıp saat ikiye çeyrek kalaya kadar, Londra'yı birbirine katmış, kendisini durdurmak veya yakalamak için harcanan tüm çabalardan akıllara ziyan bir kıvraklıkla sıyrılmıştı.

Gelgelelim ikiye çeyrek kala kaybolmuştu. O vakte kadar tanıkların bini bir paraydı. Düzinelerce kişi onu görmüş, ya ondan kaçmış ya da onu kovalamıştı ama sonra olaylar aniden sona

ermişti. Saat ikiye çeyrek kala etrafa gazyağı saçarak ve yanından geçtiği evlerin camlarına alevler savurarak, Euston Caddesi'nden Baker Sokağı'na doğru koştururken görülmüştü. Ancak Euston Caddesi'nde bulunan balmumu sergisinin öte tarafındaki ve Euston Caddesi'nden çıkmak için kullanabileceği ara sokaklarda en ufak bir izine bile rastlamamışlardı. Birdenbire kaybolmuştu adam. Yoğun bir tahkikata rağmen, daha sonra ne yaptığına dair hiçbir şey öğrenilememişti.

Bu durum Bay Vincey için yeni bir şaşkınlık sebebiydi. Bay Hart'ın önceki kanaati onu epey rahatlatmıştı aslında: "Muhakkak ki çok geçmeden yakalanır." Bu inanca tutunarak, aklındaki bulanıklığı askıya almayı başarmıştı. Ancak her bir gelişme, zaten kabul gücünün ötesine geçen bir yığın imkânsızlığa yenisini ekliyordu. Hafızasının ona acayip bir oyun oynadığından şüphelenmeye, bu şeylerin gerçekleşmesinin ihtimaller dahilinde olup olmadığını sorgulamaya başladı; öğleden sonra, zihnindeki dayanılmaz yükü paylaşmak üzere Bay Hart'ı tekrar bulmaya gitti. Bay Hart'ı meşhur bir özel dedektifle görüşürken buldu ancak o beyefendi bu vakada herhangi bir sonuca ulaşamadığından ötürü takibatını detaylandırmamıza lüzum yok.

O gün ve gece boyunca durmaksızın tatbik edilen soruşturmaya rağmen Bay Bessel'ın nerede olduğu bulunamadı. Bay Bessel'ın onun dikkatini çekmeye çalıştığı düşüncesi bütün gün Vincey'nin aklının bir köşesindeydi, gece olduğundaysa Bay Bessel'ın gözleri yaşlı ve ıstırap içerisindeki yüzü rüyalarında peşini bırakmadı. Ayrıca ne zaman rüyalarında Bay Bessel'ı görse, adamı kovalıyor gibi görünen, bulanık olsa da kötücül olduğu anlaşılan, bir dizi başka yüz daha görüyordu.

Ertesi gün, yani pazar günü, Bay Vincey, o sıralar Londra'da yeni yeni dikkatleri üzerine çekmeye başlayan medyum Bayan Bullock hakkında duyduğu bazı kayda değer hikâyeleri hatırladı. Ona başvurmaya karar verdi. Bayan Bullock şu meşhur araştır-

macı Dr. Wilson Paget'in evinde kalıyordu; Bay Vincey, her ne kadar söz konusu beyefendiyle daha önce tanışmasa da medyumun yardımını istemek için derhal yanına gitti. Daha Bay Bessel'ın ismini yeni anmıştı ki Doktor Paget sözünü kesti. "Dün gecenin sonuna doğru," dedi, "iletişim kurduk."

Odadan çıktı, sonra üzerinde bazı el yazısı sözcükler olan küçük bir yazı tahtasıyla geri döndü, yazı titrekti belki ama su götürmez bir şekilde Bay Bessel'ın el yazısıydı!

"Bunu nereden buldun?" dedi Bay Vincey. "Yani?"

"Dün gece elimize geçti," dedi Doktor Paget. Yazının ellerine nasıl geçtiğini, Bay Vincey'nin defalarca araya girmesi eşliğinde açıkladı. Anlaşılan o ki Bayan Bullock seansları sırasında bir çeşit transa giriyor, gözleri tuhaf bir şekilde yukarı kayıyor, vücudu kaskatı kesiliyordu. Ardından, genellikle kendine ait olmaya seslerle hızlı hızlı konuşmaya başlıyordu. Bu sırada bir veya iki elini kullanabiliyor, elinin altında yazı tahtası ve kalem olması kaydıyla, ağzından dökülen sözcüklerle aynı anda ama onlardan oldukça bağımsız olarak, iletilenleri yazabiliyordu. Birçoğuna göre meşhur Bayan Piper'dan bile daha müthiş bir medyumdu. İşte bu mesajlardan biri, sol eliyle yazdığı, şimdi Bay Vincey'nin önünde duruyordu. Dağınık olarak yazılmış sekiz kelimeden oluşuyordu. "George Bessel... deney kuy... Baker Sokağı... yardım... açım." Gelgelelim ne Doktor Paget ne de orada bulunan diğer iki araştırmacı, o sırada Bay Bessel'ın kaybolduğundan haberdardı –haberi ancak cumartesi sabahı gazetelerinde yerini alabilmişti– bu yüzden bu mesajı da Bayan Bullock'a zaman zaman gelen diğer muğlak ve esrarengiz mesajların yanına kaldırdılar.

Bay Vincey'nin hikâyesini dinleyen Doktor Paget, Bay Bessel'ın bulunmasını sağlayabilecek bu ipucunun derhal ve büyük bir gayretle peşine düştü. Bay Vincey ile beraber yürüttükleri tahkikatı burada anlatmak hiçbir amaca hizmet etmeyecektir;

ipucunun sahici olduğunu ve Bay Bessel'ın gerçekten de bu sayede bulunduğunu söylesek kâfi.

Baker Sokağı İstasyonu yakınında yapılan yeni elektrikli demiryolunun çalışmaları başlarken açılmış ve sonradan terk edilmiş kuyunun dibinde bulundu. Kolu, bacağı ve iki kaburgası kırıktı. Kuyunun etrafı neredeyse altı metre yüksekliğinde bir çitle çevriliydi; Bay Bessel, tıknaz ve orta yaşlı bir adam, kulağa inanılmaz gelse de kuyuya düşmek için buraya tırmanmış olmalıydı. Üstü başı gazyağıyla kaplıydı, teneke gaz lambası da ezilmiş halde yanındaydı ama neyse ki düşüşü sayesinde sönmüştü. Delilik hali de hepten geçmişti. Fakat elbette dizlerinde derman kalmamıştı ve kurtarıcılarının geldiğini görünce hıçkırarak ağlamaya başladı.

Evinin vaziyeti içler acısı olduğu için, Doktor Hatton'ın Yukarı Baker Sokağı'nda bulunan evine götürüldü. Burada yatıştırıcı bir tedaviye tabi tutuldu ve geçirdiği cinneti hatırlatabilecek herhangi bir şeyden özenle kaçınıldı. Ne var ki ikinci gün kendi isteğiyle ifade verdi.

O günden bu yana, Bay Bessel bu ifadesini –hem bana hem de başkalarına karşı– defalarca tekrarladı; her gerçek deneyimin anlatımında olduğu gibi detaylar değişiyordu elbet ama herhangi iki detay asla birbiriyle çelişmedi. İfadesi özet olarak aşağıda belirtildiği gibiydi.

Açıkça anlamak için, dikkatleri çeken saldırısının öncesine, Bay Vincey'yle deneylerine dönmek lazım. Okurun da hatırlayacağı üzere, Bay Bessel'ın Bay Vincey ile deneyleri esnasındaki cisimlenme girişimleri başarısız olmuştu. Ancak tüm bu girişimler boyunca bütün kuvvetiyle iradesini bedenden çıkmaya yoğunlaştırmaktaydı – "bütün kudretimle azmetmek," diyordu buna. Nihayet beklenenin aksine başarılı olmuş. Bay Bessel'ın iddiasına göre kendisi, yani yaşamı, gerçekten de irade gücüyle bedenini terk etmiş ve bu dünyanın dışında bir yere veya hale girmişti.

İddiasına göre bedeninden bir anda ayrılmış. "Bir an sandalyemde, gözlerim sıkı sıkıya kapalı, ellerim sandalyemin kolçaklarına kenetli, Vincey'ye elimden geldiğince odaklanarak oturuyordum; sonra bedenimin dışına çıktığımı idrak ettim – vücudumu yanımda gördüm ama içerisinde beni barındırmıyordu, ellerim gevşemiş, başım öne eğilmişti."

Bedeninden ayrıldığına olan inancını hiçbir şey sarsmıyordu. Deneyimlediği bu yeni hissi sakince, vakalara dayanarak anlatıyordu. Elle tutulamaz hale geldiğini hissetmişti – bu kadarını bekliyormuş zaten, beklemediği şey kendini devasa boyutta bulmakmış. Ama görünüşe bakılırsa durumu buymuş. "Bedenime demir atmış –tabiri caizse– koca bir buluttum. Sanki beynimdeki şuurlu varlığın sadece küçük bir kısmını teşkil ettiği, daha büyük bir benliği keşfetmiş gibi hissettim. Albany'yi, Piccadily'yi, Regent Sokağı'nı gördüm; evlerin odalarına kadar, ufacık ama parlak ve belirgin, sanki bir balondan şehri görür gibi, hepsi altımda sere serpeydi. Arada bir duman halkaları gibi şekiller görüntüyü biraz bulandırıyordu ama başta oralı olmadım. Beni en çok şaşırtmış olan, hatta hâlâ şaşırtan, sokakların yanı sıra evlerin içlerini de gayet belirgin biçimde görebiliyor olmamdı; minik insanların evlerinin mahremiyetinde yemek yiyip konuştuğunu, kadınların ve erkeklerin yemeğe çıktığını, bilardo oynadığını, lokantalarda ve otellerde içki içtiğini, eğlence mekânlarını tıka basa doldurduğunu gördüm. Âdeta camla kaplı bir arı kovanının içinde olanları izliyordum."

Bay Bessel kelimesi kelimesine bunları söyledi, ben de anlattığı hikâyeyi not ettim. Bay Vincey'yi unutarak bir süre etrafına bakınmış. Bay Bessel, anlattığına göre, merakına yenilerek aşağılara eğilmiş, sahip olduğunu fark ettiği gölge kolunu uzatıp Vigo Sokağı'nda yürüyen bir adama dokunmaya çalışmış. Fakat başaramamış, parmağı adamın içinden geçip gitmiş. Bunu yapmasını engelleyen bir şey varmış ama ne olduğunu tarif etmekte zorlanıyordu. Bu engeli bir cam tabakasına benzetiyordu.

"Bir kedi yavrusunun," diye anlatıyordu, "ilk kez aynadaki yansımasına dokunmaya çalıştığı anda hissettiği gibi hissettim." Bay Bessel ne zaman bu hikâyeyi anlatsa, tekrar tekrar cam tabakası benzetmesine dönerdi. Bu çok da yerinde bir benzetme sayılmazdı zira okurun da hemen göreceği üzere bu genel olarak geçirgen olmayan dirençte sekteler, bariyeri aşarak maddi âleme geçmenin yolları vardı. Gelgelelim eşi benzeri görülmemiş bu izlenimleri günlük deneyimlerin diliyle ifade etmek çok zor bir işti elbette.

Onu hemen etkileyen ve bütün bu deneyim boyunca omuzlarına yük olan şey, bu yerin durgunluğuymuş – sesin olmadığı bir âlemdeymiş.

En başta, Bay Bessel'ın akli durumu hissiz bir merak halindeymiş. Düşünceleri daha çok nerede olabileceğiyle meşgulmüş. Bedeninden ayrılmış –en azından maddi bedeninden– ama hepsi bu değilmiş. Bizim bildiğimiz mekân kavramının tamamen dışında olduğuna inanıyormuş ki bana kalırsa da öyleydi. İradesinin üstün gayreti neticesinde bedeninden çıkıp bu âlemin ötesinde, akla hayale gelmeyecek bir âleme geçmiş; yine de etrafımızdaki bu diğer âlem öyle yakındaymış ki ve bizimkine istinaden öyle tuhaf bir konumdaymış ki, hem dışından hem de içinden baktığınızda, bizim âlemimizdeki her şey net olarak görülüyormuş. Bu idrak uzun süre aklını meşgul etmiş, başka bir şey düşünmesine engel olmuş, neden sonra Bay Vincey ile görüşmesi gerektiğini hatırlamış ki o meseleye nazaran bu hayret verici tecrübe sadece başlangıçmış.

Zihnini, kendini içerisinde bulduğu bu yeni bedeni hareket ettirmeye odaklamış. Bir süre boyunca, dünyevi bedeniyle bağını koparmayı başaramamış. Yeni ve tuhaf bulut-bedeni bir müddet salınmış, kasılmış, şişmiş, kıvrılmış ve kendini serbest bırakma gayretiyle debelenmiş; sonra, neredeyse bir anda bağlı olduğu zincir kopmuş. Bir an için, her şey fırıl fırıl dönen kara duman-

ların arasında kaybolmuş; ardından, anlık bir boşluğun içinden, bedeninin gevşeyip yere yığıldığını ve cansız kafasının yana düştüğünü görmüş. Sonra karanlık bulutların olduğu tuhaf bir yerin içinden dev bir bulut gibi geçmekte olduğunu fark etmiş; altında ise Londra'nın ışık saçan girift sokakları, bir maket gibi, göz alabildiğine uzanıyormuş.

Ardından etrafında dalgalananların dumandan fazlası olduğunun farkına varmış; bu farkındalıkla beraber, ilk çıkarımından duyduğu deli cesareti benzeri heyecanın ortasına bir korku saplanmış. Çünkü önce belli belirsiz, sonra aniden çok net olarak, etrafını çevreleyenlerin YÜZLER olduğunu algılamış! Bulut benzeri şeylerin her dönüşünde ve kıvrılmasında yüzler saklıymış. Hem de ne yüzler! Soluk gölgelerin yüzleri, gaz hâlindeki ince yüzler. Rüyaların uğursuz vakitlerinde, uyuyanlara dayanılmaz acayiplikte bakışlarla bakan yüzler. Açgözlü bir merakla dolu habis gözler, çatık kaşlara ve hırıldayarak sırıtan dudaklara sahip yüzler; yanlarından geçen Bay Bessel'ı bulanık elleriyle tutmaya çalışıyorlarmış, devamındaki bedenleri ise yol yol yayılan belirsiz bir karanlıktan ibaretmiş. Bir kelime dahi etmemişler, hızlı hızlı hareket eden ağızlarından bir ses dahi çıkmamış. Müphem sessizlikleriyle onu sıkıştırıyor, artık bedeni olan soluk sisin içinden rahatça geçiyor, gittikçe daha da kalabalıklaşıyorlarmış. Bay Bessel'ın artık dehşete kapılmış olan gölgesi, gözlerden ve üzerine hamle eden ellerden oluşan sessiz ama cevval izdihamın arasından geçmiş.

Bu yüzler öylesine insanlıktan çıkmış ki, sabit bakışları ve hamle eden karanlık pençeleri öylesine kötücülmüş ki bu başıboş mahlûklarla etkileşime girmek Bay Bessel'ın aklının ucundan dahi geçmemiş. Akılsız hayaletlere benziyorlarmış – nafile arzuların çocukları, doğmamış, var olma lütfu bahşedilmemiş, bakışlarıyla, hareketleriyle yalnızca mevcudiyetle tek bağlantılarını, yani yaşama karşı duydukları gıptayı ve özlemi anlatabilen varlıklar.

Bay Bessel o kadar azimliymiş ki sessiz, kötü ruhların doluştuğu bir bulutun ortasındayken bile hâlâ Bay Vincey'yi düşünebiliyormuş. Nasıl başardığını bilmiyordu ama iradesini hiddetle harekete geçirmiş ve kendini Staple Inn'e doğru alçalırken bulmuş; Vincey'nin şömine başındaki koltuğunda, tetikte ve dikkat kesilmiş halde oturduğunu görmüş.

Ne var ki hükümsüz ve sessiz gölgelerden oluşan bir kalabalık, aynı yaşayan ve nefes alan her şeye yaptıkları gibi etrafını sarıyor, özlem çekiyor, hevesleniyor, hayata dönmek için kurallarda bir boşluk arıyormuş.

Bay Bessel bir müddet arkadaşının dikkatini beceriksizce çekmeye çabalamış. Görüş alanına girmeye, odasındaki eşyaları yerinden oynatmaya, ona dokunmaya çalışmış. Fakat Bay Vincey bu kadar yakınındaki bir varlıktan bihaber olduğundan etkilenmemiş. Bay Bessel'ın cam tabakasına benzettiği o tuhaf şey tarafından tamamen tecrit edilmişler.

Nihayet Bay Bessel çaresizce bir şey yapmış. Her nasıl oluyorsa, biz bir insanın nasıl dışını görüyorsak onun da içini görebildiğini söylemiştim. Gölge elini uzatmış, bulanık kara parmaklarını, Vincey'nin ona aldırış etmeyen beyninin içinden geçirmiş.

Sonra aniden, Bay Vincey dalgın düşüncelerden uyanan biri gibi irkilmiş. Bay Bessel'a öyle geliyordu ki bu sırada Bay Vincey'nin beyninin merkezinde bulunan küçük kara kızıl kütle kabarıp kızarmış. O deneyimden sonra, kendisine beynin anatomik çizimleri gösterildi, dolayısıyla artık bunun doktorların üçüncü göz diye tabir ettiği o yararsız yapı olduğunu öğrendi. Çünkü kimilerine tuhaf gelecek ama beynimizin derinlerinde – dünyevi bir ışığın nüfuz etmesinin mümkün olmadığı bir yerde– bir gözümüz var! O sırada bu bilgi, beynin iç anatomisinin geri kalanıyla beraber, Bay Bessel için gayet yeniymiş elbette. Fakat görünüşünün değiştiğini görünce, parmağını ileri uzatmış ve sonuçlarından epey korkmasına rağmen bu küçük noktaya dokun-

muş. İşte o anda Bay Vincey irkilmiş ve Bay Bessel görüldüğünü anlamış.

Ve işte o anda, Bay Bessel bedeninin başına bir fenalık geldiğini sezinlemiş ve olanlar olmuş! Gölgeler dünyasında sert bir rüzgâr esmiş ve onu koparıp almış. Sezgisi öylesine kuvvetliymiş ki artık Bay Vincey'yi düşünmüyormuş. Derhal öbür tarafa dönmüş ve bütün o suretleri bir fırtınaya kapılmış yapraklar gibi önüne katmış. Ama çok geç kalmış. Göz açıp kapayıncaya dek, eylemsiz ve yere düşmüş halde geride bıraktığı –ölmüş biri gibi öylece yatan– bedeninin kendi ötesinde bir gücün ve iradenin marifetiyle yerden kalktığını görmüş. Beden gözlerini dikip bakıyor, uzuvlarını kararsızlıkla esnetiyormuş.

Bir anlığına dehşet içinde izlemiş, sonra da ona doğru eğilmiş. Fakat yine cam tabakasına çarpıp geri sekmiş. Hararetle dövünmeye başlamış; etrafında toplanan kötü ruhlar sırıtarak onu işaret edip dalga geçmişler. Fena bir öfkeye kapılmış. Bay Bessel o halini, bir odaya pervasızca kanat çırparak dalan ve özgürlüğünün önüne set çeken pencere camına hücum eden bir kuşa benzetti.

İşte karşısındaymış! Bir zamanlar ona ait olan beden şimdi zevkten dört köşe dans ediyormuş. Bay Bessel, bedeninin bağırdığını görmüş ama sesini duyamıyormuş, bu arada bedenin hareketlerindeki hiddet artıyormuş. Bay Bessel, bedenin var olmanın delice zevkine kapılarak, onun gözü gibi baktığı mobilyalarını devirmesini, kitaplarını parçalamasını, şişeleri kırmasını, kırılan şişelerin kalan kesici kısımlarından pervasızca içmesini, yaşamı tutkuyla karşılayarak zıplayıp sağa solu vurmasını izlemiş. Tüm bu olanları izlerken şaşkınlıktan donakalmış. Sonra bir kez daha o geçilemez bariyere hücum etmiş, ardından, etrafına toplanıp alay eden hayaletlerle birlikte, başına gelen haksızlığı anlatmak için müthiş bir kafa karışıklığı içerisinde Vincey'nin yanına dönmüş.

Fakat Vincey'nin beyni artık cisimlenmelere karşı kapalıymış, dolayısıyla, bedensiz kalmış Bay Bessel, bir fayton çevirmek için Holborn'a doğru koşturan arkadaşını boşuna kovalamış. Sete çarpıp dehşete düşmüş, tekrar geri çekilmiş ve kirletilmiş bedenini Burlington Çarşısı boyunca müthiş bir tantana çıkarırken bulmuş.

Dikkatli okurlar bu tuhaf hikâyenin ilk kısmının Bay Bessel tarafını anlamaya başlamıştır. Londra'yı birbirine katarak bunca hasar ve felakete yol açan Bay Bessel'ın bedeniydi ama Bay Bessel değildi. Bay Bessel'ın hesapsızca girmeye cüret ettiği yerden, varlığın ötesindeki âlemden gelen kötü bir ruhtu. Ruh yirmi saat boyunca bedende kaldı; işte o yirmi saat boyunca, Bay Bessel'ın yerinden edilmiş ruh-bedeni, o duyulmamış ara âlemde bir aşağı bir yukarı beyhude yardım aradı. Bay Vincey'nin ve arkadaşı Bay Hart'ın zihinlerine nüfuz etmeye çalışarak uzun saatler harcadı. Bildiğimiz kadarıyla ikisi de bu gayretin tesirini hissetti. Gelgelelim vaziyetini uçurumun karşı tarafındakilere ulaştıracak dili bilmiyordu; kuvvetsiz parmaklarıyla beyinlerini boş yere yokladı. Anlattığımız üzere, bir keresinde hakikaten de Bay Vincey'yi yolundan döndürmeyi, böylece olay yaratan çalıntı bedeniyle karşılaştırmayı başardı ama olanları anlamasını sağlayamadı, bu karşılaşmadan herhangi bir yardım elde edemedi.

Tüm o saatler boyunca, bedeninin öfkeli kiracısı tarafından öldürüleceği ve sonsuza dek bu gölge diyarda kalması gerekeceği düşüncesi Bay Bessel'ı bunaltmaya devam etmiş. Bu yüzden saatler geçtikçe, bu korkunun ıstırabı da artmış. Ayrıca nafile bir galeyana gelerek bir o yana bir bu yana koşturdukça, o âlemdeki sayısız ruh başına üşüşüp aklını karıştırıyormuş. Gitgide daha da fazla kıskançlaşan ve alkışlayan bir kalabalık, fevkalade olaylar çıkararak başarıya ulaşan arkadaşlarının peşinden koşturuyorlarmış.

Görünüşe bakılırsa, bizim âlemimizin gölgesi olan bu âlemde

yaşayan bedensiz mahlûkların yaşamı bundan ibaretmiş. Durmadan izliyor, fani bedenlerimize girmenin bir yolunu arıyor, böylece dünyamıza alçalıp gazap ve cinnet içerisinde, şiddet ve şehvetle, delice ve tuhaf dürtülere kapılarak, fethettikleri bedenin keyfini sürüyorlarmış. Çünkü Bay Bessel bu yerdeki tek insan ruhu değilmiş. Önce ilkiyle, sonra pek çok başka insan gölgesiyle karşılaşmış; bunlar onun gibi görünen, aynı onun gibi bedenlerini kaybetmiş olan, ne yaşam ne de ölüm olan o kayıp âlemde ümitsizce savrulan insanlarmış. Konuşamıyorlarmış çünkü orası sessiz bir âlemmiş, yine de karanlık bedenlerinden ve yüzlerindeki hüzünden insan oldukları anlaşılıyormuş.

Yine de kendilerini nasıl o âlemde bulduklarını ya da kaybettikleri bedenlerin nerede olduğunu Bay Bessel anlayamamış, hâlâ dünyada gezip coşuyorlar mı yoksa sonsuza dek dönüşü olmayan bir şekilde ölmüşler mi? Bunların ölülerin ruhları olduğuna ne o inanıyordu ne de ben. Doktor Wilson Paget ise dünyada aklını kaybetmiş kişilerin akıl sahibi ruhları olduklarını düşünüyordu.

Bay Bessel nihayet bu bedensiz kalmış sessiz mahlûkların toplandığı bir yere rastlamış, aralarından geçmiş ve aşağıda aydınlık bir oda görmüş; odanın içerisinde dört beş sessiz bey, bir de siyah bombazen* kumaştan bir elbise giymiş ve sandalyesinde kafası arkaya düşmüş halde oturan tıknaz bir kadın varmış. Daha önce gördüğü resimlerinden, bu kişinin medyum Bayan Bullock olduğunu biliyormuş. Aynı Bay Vincey'nin beyninde parladığını gördüğü üçüncü göz gibi, kadının beynindeki bazı kısımların ve şekillerin parlayıp kımıldadığını fark etmiş. Işık epey düzensizmiş, bazen tamamen aydınlanıyor, bazen soluk bir noktaya dönüşüyor, beyninin içinde usulca yer değiştiriyormuş. Kadın konuşmaya, tek eliyle yazmaya devam etmiş. Bay

* Özellikle yas kıyafetlerinde kullanılan bir kumaş türü –*çn*

Bessel, kadının etrafında toplanan adamların gölgelerini görmüş, ayrıca gölge diyarın gölge ruhlarından oluşan büyük bir kalabalık da beyninin parlayan kısımlarına dokunmak için uğraşıp didiniyorlarmış. Biri diğerini itip zihnine girdiğinde, sesi ve el yazısı da değişiyormuş. Dolayısıyla söyledikleri çoğunlukla düzensiz ve kafa karıştırıcıymış; kâh birinin kâh diğerinin ruhundan gelen mesajın bir parçasını iletiyor, bazen de beyhude arzulara kapılmış ruhların akıl dışı isteklerini sayıklıyormuş. Bay Bessel o zaman anlamış, ona dokunmayı başaran ruh hangisiyse, onun ağzından konuşuyormuş. Ona ulaşmak için gözü dönmüş halde mücadele vermeye başlamış. Ama kalabalığın arkasındaymış ve ona ulaşamıyormuş; nihayet iyice telaşlanmış ve bu sırada bedenine ne olduğunu görmek için oradan ayrılmış. Uzun süre boyunca bir o yana bir bu yana nafile koşturarak, bedeninin öldürülmüş olabileceğinden korkarak arayışını sürdürmüş; bedenini Baker Sokağı'nda bir çukurun dibinde bulduğunda, öfkeyle debelenip acı içinde küfretmekteymiş. Düştüğü esnada bir kolu, bir bacağı, iki de kaburgası kırılmış. Dahası, kötü ruh bu bedenle çok az zaman geçirebildiği için öfkeliymiş, ayrıca hiddetli hareketleri ve debelenip durması yüzünden acısı katlanıyormuş.

Bunun üzerine Bay Bessel seansın sürmekte olduğu odaya daha büyük bir azimle dönmüş. Mekânı görecek yakınlığa ulaşır ulaşmaz, medyumun başındaki adamlardan birinin sanki seansın bitmesi gerekiyormuş gibi saatine baktığını fark etmiş. Bunu gören gölgelerin büyük kısmı mücadeleyi bırakmış ve çaresizlik içerisinde geri dönmüşler. Ancak seansın bitmek üzere olduğu düşüncesiyle azmi daha da artan Bay Bessel, diğerlerine karşı öyle kuvvetli bir irade mücadelesi vermiş ki kadının zihnini kazanmayı başarmış. Şansa bakın ki o anda kadının beyni ışıl ışıl olmuş ve Doktor Wilson Paget'ın şu an elinde tuttuğu mesajı yazmış. Bunu gören diğer gölgelerin ve kötü ruhların itekleyerek

oradan uzaklaştırdığı Bay Bessel, seansın geri kalanı boyunca kadının dikkatini tekrar kazanmayı başaramamış.

Böylece kötü ruhun çaldığı bedenini sakatlamış olduğu çukurun dibine geri dönmüş ve uzun saatler boyunca kıvranarak küfretmesini, ağlayıp inlemesini, acıdan dersini almasını izlemiş. Yeni gün yaklaşırken beklediği şey olmuş, beyni ışıl ışıl parlamış ve kötü ruh dışarı çıkmış, Bay Bessel da bir daha asla giremeyeceğinden korktuğu vücuduna dönmüş. Bunu yapmasıyla beraber, sessizlik – kara kara düşündüren sessizlik– sona ermiş; trafiğin hengâmesini ve yukarıdan geçen insanların seslerini duymuş, bizim âlemimizin gölgesi olan o tuhaf âlem –nafile arzuların, yitik insanların karanlık ve sessiz gölgeleri– sırra kadem basmış.

Üç saat boyunca orada uzanarak bulunmayı beklemiş. Yaralarının yol açtığı ağrıya ve acıya, uzandığı karanlık ve rutubetli yere, fiziksel ıstırabının yol açtığı gözyaşlarına rağmen; insanların merhametli dünyasına geri döndüğünü bilmek kalbini neşeyle dolduruyormuş.

Pollock ve Porolu* Adam

Pollock'un Porolu adamla ilk karşılaşması, Turner Yarımadası'nın arkasındaki kıyı gölü üzerinde bulunan bataklıklı bir köyde gerçekleşti. Ülkenin kadınları güzellikleriyle ünlüydü – Vasco de Gama** ve İngiliz köle tacirlerinin zamanında azıcık Avrupa kanı karışmış Gallinas*** halkına mensuplardı, ayrıca Porolu adamın görünüşünde de bir parça beyaz ırk esintisi vardı sanki. (Aramızdan bazılarının Sherbro Adası'nda insan eti yiyen veya Sofa akıncılarının safında savaşan uzaktan akrabalara sahip olması ne tuhaf.) Her neyse, Porolu adam âdeta avam bir İtalyan gibi kadını kalbinden bıçakladı, Pollock'u da kıl payı ıskaladı. Ne var ki Pollock, omzunu hedef alan demir kamayı altıpatlarıyla savuşturarak odanın diğer tarafına gönderdi, ardından ateş etti ve adamı elinden vurdu.

Tekrar ateş etti ama adamı ıskaladı ve kulübenin duvarındaki camlardan birini indirdi. Porolu adam kapıdan çıkarken tökezledi, kolunun altından Pollock'a baktı. Pollock güneşin ışığıyla bir an için adamın ters dönmüş yüzünü gördü, sonra İngiliz adam artık alacakaranlıkta tek başınaydı, yaşanan hadisenin heyecanıyla kusacak gibi olmuştu ve titriyordu. Her şey, bu paragrafı okuduğunuzdan daha kısa süre içinde gerçekleşmişti.

Kadın gerçekten de ölmüştü, bunu fark eden Pollock kulü-

Poro; Sierra Leone'un Mande kabileleri arasında, sadece erkeklerin mensubu olabildiği, mistik öğeler etrafında şekillenen gizli bir topluluk *–çn*

Keşifler Çağı'nda yaşamış ünlü Portekizli kâşif *–çn*

Liberya'da bulunan bir etnik grup *–çn*

benin kapısına gitti, etrafı kolaçan etti. Dışarısı ışıl ışıldı. Keşifte çalışan hamalların beş altı tanesi, kaldıkları yeşil kulübelerin yanında toplanmış ona bakıyor, silah seslerini anlamlandırmaya çalışıyorlardı. Bu küçük grubun ardında nehir boyunca uzanan kokuşmuş kara balçık, papirüs ve sazdan yapılmış sallarla kaplı yeşil bir kısım, ondan sonra da kurşuni sular vardı. Akarsuyun ötesindeki mangrov* ağaçları, mavi pusun içerisinde karaltılar halinde görünüyordu. Otlukların üzerinden çitleri ancak seçilen, barakalardan oluşan kasabada herhangi bir telaş emaresi yoktu.

Pollock ihtiyatla kulübeden çıktı ve ara sıra arkasını kolaçan ederek nehre yaklaştı. Fakat Porolu adam ortadan kaybolmuştu. Sinirleri gerilen Pollock altıpatlarını sıkıca kavradı.

Adamlarından biri onu karşılamaya geldi ve kulübenin arkasındaki çalılıkları işaret etti; Porolu adam burada kaybolmuş olmalıydı. Kendini gülünç duruma düşürdüğü düşüncesi Pollock'un asabını bozuyordu; cereyan eden olaylar yüzünden hem üzgün hem sinirliydi. Ayrıca Waterhouse'a söylemesi gerekecekti –örnek teşkil eden, erdemli, ihtiyatlı Waterhouse'a– ki o da meseleyi kaçınılmaz surette ciddiye alacaktı. Pollock şansına, Waterhouse'a ve özellikle de Afrika'nın batı kıyılarına acı acı küfretti. Bu keşif işinden bıkmış usanmıştı. Aklının bir köşesinde, Porolu adamı görüş mesafesinin tam olarak neresinde bulabileceğine dair şüpheli tahminler yürütüyordu.

Belki şaşırtıcı gelecek ama az önce gerçekleşen cinayet onu üzmemişti. Üç aydır, Sofa süvarilerinin geçtiği Kittam Nehri boyunca o kadar fazla vahşet, o kadar çok ölü kadın, yanmış kulübe, kurumuş iskelet görmüştü ki artık hissizleşmişti. Onu asıl rahatsız eden, bu meselenin yeni başlıyor olduğu düşüncesiydi.

Soru sormaya cüret eden bir siyahiye okkalı bir küfür savurdu,

Gelgit sonucu oluşan haliçlerde, tuzlu bataklıklarda ve çamurlu kıyılarda sık ormanlar oluşturan bazı ağaç ve çalı türlerine ve oluşturdukları ormanlara verilen ad –*çn*

müdürün odasına çağrılmış bir öğrenci gibi çileden çıkmış vaziyette, Waterhouse'ın portakal ağaçlarının altındaki çadırına girdi.

Waterhouse son aldığı klorodin dozunun etkilerini uyuyarak atlatmaya çalışıyordu. Pollock yanındaki bir eşya sandığının üzerine oturup piposunu yaktı ve adamın uyanmasını bekledi. Waterhouse'ın Mendi halklarından topladığı ve Sulima'ya yapacakları kano yolculuğu için paketlemekte olduğu çömlekler ve silahlar etrafa saçılmıştı.

Bir süre sonra Waterhouse uyandı, biraz gerindikten sonra iyi olduğuna karar verdi. Pollock ona biraz çay getirdi. O çayını içerken, Pollock, başta biraz lafı dolandırdıktan sonra, öğleden sonra olanları anlattı. Waterhouse meseleyi Pollock'un beklediğinden de fazla ciddiye aldı. Yalnız kınamakla kalmadı; azarladı, hakaret etti.

"Sen siyahilerin insan olmadığını zanneden şu cehennemlik budalalardansın," dedi. "Bir gün hasta olmayayım, hemen başını belaya sokuyorsun. Yerlilerden biriyle sırf bu ay içinde üçüncü kez ters düşüyorsun, üstelik bu sefer tam belaya çatmışsın. Bir de Porolu! Üzerine aptal ismini yazdığın put yüzünden sana yeterince takmışlardı zaten. Bu adamlar dünya üzerindeki en kindar iblislerdir! Adamı medeniyetten soğutursun sen. Güya düzgün bir aileden geliyorsun! Bir daha senin gibi hırçın, ahmak, acemi bir hödükle iş tutarsam..."

"Yavaş ol bakalım," diye hırladı Pollock, Waterhouse'u her zaman çileden çıkaran üslubuyla, "yavaş ol."

Bunu duyan Waterhouse'ın öfkeden dili tutuldu. Ayağa fırladı.

"Bana bak, Pollock," dedi, nefesini kontrol etmekle cebelleştikten sonra. "Evine dönmelisin. Artık seni burada istemiyorum. Yeterince hastayım zaten, bir de sen..."

"Otur aşağı," dedi Pollock, dik dik bakarak. "Ben gitmeye dünden razıyım zaten."

Waterhouse yeniden sakinleşti. Katlanabilir kamp taburesine oturdu. "Pekâlâ," dedi. "Patırtı çıksın istemiyorum, Pollock, biliyorsun ama insanın planları bu tarz bir mesele yüzünden bozulunca epey canı sıkılıyor. Seninle Sulima'ya gelir, gemiye sağ salim binmeni..."

"Gerek yok," dedi Pollock. "Buradan sonrasını tek başıma giderim."

"Pek uzağa gidemezsin," dedi Waterhouse. "Bu Poro işini anlamıyorsun."

"Kadının Porolu bir adama ait olduğunu nereden bilebilirdim ki?" dedi Pollock acı acı.

"Ama öyleydi," dedi Waterhouse, "yaptığını da geri alamazsın. Sahiden, tek başına gitsene! Sana neler yaparlar merak ediyorum. Bu Porolu üçkâğıtçıların bütün ülkeyi yönettiğini hâlâ anlamamış gibi görünüyorsun; hukuk, diyanet, tıp, büyücülük... Kabile reislerini atıyorlar. Engizisyonun en beter hali bile bunların eline su dökemez. Muhtemelen buranın reisi Awajale'yi üstümüze salacak. Neyse ki hamallarımız Mendi. Bu yerleşkeyi de başka yere taşımak gerekecek... Lanet olası Pollock! Bir de adamı ıskalamışsın!"

Durup düşündü, nahoş şeyler geçiyordu aklından. Derhal ayağa kalkıp tüfeğini kuşandı. "Yerinde olsam bir süre pek uzaklaşmazdım," dedi çıkarken, omzunun üzerinden, "konuyla ilgili ne öğrenebileceğime bakacağım."

Pollock çadırda oturmaya, düşünmeye devam etti. "Ben medeni bir yaşam için yaratılmışım," dedi esefle kendi kendine, piposunu doldururken. Londra'ya veya Paris'e ne kadar erken dönersem o kadar iyi."

Gözü, Waterhouse'un Mendi topraklarından getirdiği tüysüz zehirli okları koyduğu mühürlü sandığa takıldı. "Keşke herifçioğlunu hayati bir yerinden vurmuş olsaydım," dedi Pollock acımasızca.

Waterhouse uzun süre sonra döndü. Konuşkan değildi, yine

de Pollock bir sürü soru sordu. Görünüşe göre Porolu adam o gizemli cemiyetin önde gelen bir üyesiydi. Kasabalılar konuyla ilgilenmişlerdi ama tehditkâr değillerdi. Büyücü-hekimin çalıların içine kaçtığına şüphe yoktu. Bu adam büyük bir büyücü-hekimdi. "Bir dolap çeviriyordur tabii," dedi Waterhouse, sessizliğe gömülmeden önce.

"Ne yapacak ki?" dedi Pollock, aldırış etmeden.

"Seni bu işten kurtarmam lazım. Kazan kaynıyor, yoksa ortalık bu kadar sakin olmazdı," dedi Waterhouse, bir süre sessiz kaldıktan sonra. Pollock kazanda neyin kaynadığını merak etti. "Kafataslarından oluşan bir çemberin ortasında dans edip," dedi Waterhouse, "bakır bir kazanda kokuşmuş şeyler kaynatıyorlar." Pollock ayrıntıları duymak istiyordu. Waterhouse muğlak konuştukça, Pollock bastırdı. Nihayet Waterhouse'un tepesi attı. "Ben nereden bileyim ulan?" dedi, Pollock'un Porolu adamın ne yapacağını yirminci kez sorması üzerine. "Kulübede seni hazırlıksız yakalayıp öldürmeye çalıştı. Zannımca şimdi daha karmaşık bir şey deneyecektir. Çok geçmeden görürsün zaten. Sinirlerini bozmak istemiyorum. Muhtemelen hepsi safsatadır."

O gece, ateşin başında otururken, Pollock yine Porolu'ların yöntemleri konusunu açmaya çalıştı. "Uyusan iyi edersin," dedi Waterhouse, Pollock'un niyeti belli olunca, "yarın erken kalkacağız. Metanetini korumak isteyebilirsin."

"Ama hangi yola başvuracak?"

"Bilemem. Bunlar çok yönlü insanlar. Bir sürü üçkâğıt bilirler. Şu iblis Shakespear'i konuştursan iyi edersin."

Kulübelerin arkasındaki karanlıkta ani bir ışık çaktı ve beraberinde bir gümbürtü duyuldu, ardından kilden yapılmış bir mermi vızıldayarak Pollock'un kafasının yanından geçti. En azından yeterince ilkel bir yöntemdi. Kendi kurdukları ateş etrafında oturup hikâyeler anlatan siyahiler ve melezler ayağa fırladı, birisi karanlığa doğru ateş etti.

"Kulübelerden birine girsen iyi olur," dedi Waterhouse usulca, hâlâ oturduğu yerden kımıldamamıştı.

Pollock ateşin başında ayağa kalkıp altıpatlarını çekti. Hiç değilse savaşmaktan korkmuyordu. Fakat karanlıktaki bir adam en iyi zırha sahiptir. Waterhouse'ın tavsiyesindeki bilgeliğin farkına varan Pollock çadıra girdi ve yere uzandı.

Uyuyabildiği azıcık uyku da çeşit çeşit rüyalarla bölündü ama bu rüyalarda en çok Porolu adamın kulübeden çıkarken eğilip kolunun altından baktığı zamanki ters dönmüş yüzünü gördü. Bu anlık görüntünün Pollock'un hafızasına böylesine kazınmış olması tuhaftı. Dahası, uzuvlarındaki acayip ağrılar canını sıkıyordu.

Seher vaktinin beyaz pusu içerisinde, eşyaların kanolara yüklendiği sırada, sivri uçlu bir ok aniden belirip Pollock'un ayağının hemen yanına saplandı. Adamlar çalıları baştan savma bir şekilde aradılar ama yakalanan olmadı.

Bu iki hadisenin üzerine, keşif tarafında Pollock'u kendi haline bırakmak üzerine bir tasarruf oluştu, böylece Pollock hayatında ilk kez siyahilerle haşır neşir olmak için can atmaya başladı. Waterhouse bir kanoya bindi, Pollock ise Waterhouse ile laflamak için dostane bir istek duyuyor olmasına rağmen başka bir kanoya binmek durumunda kaldı. Kanonun ön tarafında tek başına bırakıldı, ayrıca adamlar onu pek sevmiyordu, bu yüzden kanoyu nehrin orta kısmında, iki kıyıya da en az yüzer metre mesafede tutmalarını sağlamak son derece sıkıntılı bir işti. Yine de Freetown'lı bir melez olan Shakespear'in kanonun ucuna gelip Poro'yu anlatmasını sağlayabildi ki Shakespear, Pollock'u kendi haline bırakma çabalarında başarısız olunca bunu büyük bir rahatlık ve hevesle yaptı.

Gün bitti. Kano kıyı gölünün içinden, suya düşmüş incir yığınlarının, devrilmiş ağaçların, papirüslerin ve şarap palmiyelerinin arasından süratle geçti; kıyıya çarpan Atlantik dalgalarının

kükremesi solda kalan karanlık mangrov bataklığı üzerinden ara sıra duyulabiliyordu. Shakespear nazik ve kırık İngilizcesiyle, Porolu'ların nasıl büyü yaptığını anlatıyordu; fesatlıkları karşısında insanların nasıl sararıp solduğunu; rüyaları ve iblisleri nasıl yönlendirebildiklerini; Ijibu'nun oğullarına nasıl eziyet edip onları nasıl öldürdüklerini; Sulima'dan gelen ve cemiyetlerinden birine kötü muamele yapan beyaz bir tüccarı nasıl kaçırdıklarını ve o adamın bedeninin ne halde bulunduğunu... Shakespear anlattıkça, Pollock böyle şeylerin gerçekleşmesine yol açan misyonerlik teşebbüslerine ve Sierra Leone denen bu karanlık putperest âlemine hükmeden uyuşuk İngiliz Hükümeti'ne fısıldayarak küfrediyordu. Akşamına Kasi Gölü'ne vardılar ve gece kamp yapacakları adadaki timsahları dağıttılar.

Ertesi gün, imbat kokuları eşliğinde Sulima'ya ulaştılar ama Pollock Freetown'a devam etmeden önce orada beş gün konaklamak zorunda kaldı. Onun burada nispeten güvende ve Freetown'ın etki alanı dahilinde olduğunu düşünen Waterhouse oradan ayrıldı ve keşif heyetiyle beraber Gbemma'ya döndü. Pollock ise Sulima'da yaşayan tek beyaz tüccar olan Perera ile sıkı dost oldu – hatta öyle sıkı dost oldu ki nereye gitse yanındaydı. Perera kısmen Portekiz Yahudisi olmakla beraber İngiltere'de yaşamıştı, dolayısıyla İngiliz adamın dostane tavırlarını büyük bir iltifat olarak değerlendiriyordu.

İki gün boyunca sıradışı hiçbir şey yaşanmadı; Pollock ile Perera çoğunlukla Nap* oynuyorlardı –çünkü ortak bildikleri tek oyun buydu– ve Pollock borca girdi. Ertesi akşam omzundan bir toz mermi topağıyla vurulan Pollock bunu Porolu adamın gelişinin tatsız ve üstü kapalı bir işareti olarak gördü. Uzaktan ateş edilmişti ve mermi ona isabet ettiğinde etkisini neredeyse tamamen kaybetmişti. Yine de mesaj yeteri kadar açıktı. Pollock

* İsmine Napolyon da denen bir iskambil oyunu –*çn*

o gece boyunca hamağında, elinde altıpatlarıyla uyanık kaldı; ertesi sabah ise Anglo-Portekizli'ye sırrını bir ölçüde açtı.

Perera meseleyi ciddiye aldı. Yerel gelenekleri etraflıca biliyordu. "Bunun kişisel bir mesele olduğunu anlamalısın. İntikam bu. Sen ülkeyi terk edeceğin için acele ediyor elbette. Yerlilerin veya melezlerin ona pek karışacağını sanmam – tabii karşılığını almalarını sağlamazsan. Aniden karşına çıkarsa onu vurabilirsin. Ama o da seni vurabilir.

"Bir de şu şeytani büyüler var," dedi Perera. "Ben böyle şeylere inanmıyorum tabii ki –hurafe bunlar– ama yine sana kâbuslar yollamak için bir ateşin başında dans ederek gecelerini geçiren siyahi bir adamın peşinden her yere geldiğini düşünmek de çok hoş değil... Kâbus görüyor musun?"

"Ziyadesiyle," dedi Pollock. "Herifçioğlunun ters dönmüş yüzünün otuz iki dişini göstererek bana sırıttığını görüyorum, aynı kulübedeki gibi; yüzü bana yaklaşıyor, sonra çok uzaklara gidiyor, sonra yine geliyor. Aslında korkulacak bir şey değil, yine de uykuma karabasan gibi çöküyor. Tuhaf şeyler – rüyalar. Rüyada olduğumu fark etsem de kendimi uyandıramıyorum."

"Muhtemelen sadece kuruntudur," dedi Perera. "Benim zenciler diyor ki yılan da yollayabiliyormuş. Son zamanlarda hiç yılan gördün mü?"

"Yalnızca bir tane... Bu sabah, hamağımın yanında öldürdüm. Kalktığımda neredeyse üzerine basacaktım."

"Ya!" dedi Perera, sonra da teskin edici bir şekilde devam etti, "bu da bir tesadüf olsa gerek. Yine de yerinde olsam gözümü dört açardım. Bir de kemik ağrısı konusu var."

"Onun havadaki mikroplardan dolayı olduğunu sanıyordum," dedi Pollock.

"Muhtemelen öyledir zaten. Ne zaman başladı?"

Bunun üzerine Pollock ağrıyı ilk fark ettiği zamanın kulübedeki kavgadan sonra olduğunu hatırladı. "Seni öldürmek isteme-

diği kanaatindeyim," dedi Perera, "en azından henüz değil. İnsanları büyüleriyle, kıl payı isabet etmeyen atışlarıyla, romatizma ağrılarıyla, kâbuslarla falan korkutup telaşlandırarak, hayattan bıkmasını sağlamaya çalıştıklarını duydum. Bunlar hep laf tabii. Boşuna endişelenme... Yine de bir sonraki hamlesini merak ediyorum."

"Önce benim hamlem gelecek," dedi Pollock, Perera'nın masaya dizdiği yağlı kâğıtları kasvetle izlerken. "Bu şekilde takip edilmek, vurulmak ve boşa çıkarılmak itibarımı zedeliyor. Acaba bu Poro üçkâğıtları senin kart oyunlarındaki şansını da etkiliyor mudur?"

Perera'ya kuşkuyla baktı.

"Kuvvetle muhtemel," dedi Perera heyecanla kartları kararak. "Bunlar fevkalade insanlar."

O öğleden sonra Pollock hamağının yanında iki yılan öldürdü, ayrıca kaldığı yerin etrafına üşüşen ateş karıncalarının sayısında olağanüstü bir artış vardı; bu sıkıntılarla beraber, Pollock daha önce mülakat yaptığı belalı bir Mendi ile iş konuşacak kıvama geldi. Belalı Mendi ona demir bir hançer gösterdi ve boyna neresinden vurulması gerektiğini –Pollock'u ürperten bir şekilde– canlandırdı, Pollock ise belirli şartlar karşılığında ona çifte namlulu ve işlemeli bir silah vaat etti.

Akşamleyin, Pollock ile Perera iskambil oynamaktayken, belalı Mendi elinde kana bulanmış bir parça yerli kıyafetiyle içeri girdi.

"Buraya değil!" dedi Pollock alelacele. "Buraya değil!"

Gelgelelim anlaşmanın kendi üzerine düşen kısmını yerine getirmek için can atan adamın kumaş parçasını açıp Porolu herifin kellesini masaya koymasını engelleyecek kadar çabuk davranamadı. Kelle oradan sekti, kartların üzerinde kırmızı izler bırakarak yere düştü, köşeye yuvarlandı ve orada baş aşağı durdu ama Pollock'a hâlâ dik dik bakıyordu.

Bu şeyin kartların arasına düşmesiyle beraber, Perera yerin-

den fırladı ve heyecanla Portekizce bir şeyler saydırmaya başladı. Mendi ise elinde kırmızı kumaş parçasıyla diz çökmüştü. "Silah!" diye haykırdı. Pollock şöyle bir dönüp köşedeki kelleye baktı. Tıpatıp rüyalarında gördüğü ifadeyi taşıyordu. Ona bakarken âdeta beyninde bir şalter attı.

Sonra Perera İngilizcesini yeniden hatırladı.

"Adamı öldürttün mü?" dedi. "Kendin öldürmedin mi yani?"

"Neden kendim öldürecekmişim?" dedi Pollock.

"Ama şimdi kaldıramayacak!"

"Neyi kaldıramayacak?" dedi Pollock.

"İskambil kartlarım da gitti!"

"Kaldırmak derken ne demek istiyorsun?" dedi Pollock.

"Bana Freetown'dan yeni bir deste göndermen lazım. Oradan alabilirsin."

"Ama... 'Kaldırmak' derken?"

"Hurafe işte. Unutmuşum. Bu zencilerin dediğine göre büyücüler –biliyorsun, adam büyücüydü– neyse bunlar saçmalık... Ya Porolu adama büyüyü kaldırtman ya da onu kendin öldürmen gerekiyormuş... Çok aptalca bir şey."

Pollock fısıldayarak küfretti, gözlerini köşede duran kelleden hâlâ alamıyordu.

"Bakışlarına dayanamıyorum," dedi. Sonra aniden üzerine koşturup tekmeledi. Kelle birkaç metre yuvarlandıktan sonra aynı şekilde, baş aşağı, aynı bakışlarla durdu.

"Çirkin bir şey," dedi Anglo-Portekizli. "Çok çirkin. Küçük bıçaklarla yüzlerine böyle şeyler yapıyorlar."

Pollock kelleyi tekrar tekmeleyecekti ki Mendi koluna dokundu. "Silah?" dedi, gerginlikle kelleye bakarak.

"Şu sevimsiz şeyi buradan götürürsen iki tane veririm," dedi Pollock.

Mendi, yalnızca hakkı olan ve Pollock'un vermekle mükellef olduğu tek bir silahı istediğini ima ederek kafasını sağa sola

salladı. Pollock adamı ne tatlı dille ne de efelenerek ikna edemeyeceğini anladı. Perera'nın satacağı bir silahı vardı (hem de yüzde üç yüz kârla) ve adam bu silahla oradan ayrıldı. Ardından Pollock'un gözleri gayri ihtiyari yerdeki şeye döndü.

"Kafasının baş aşağı durması tuhaf," dedi Perera, huzursuzca gülerek. "Beyni ağır olmalı, hani şu içinde kurşun olan, hep düz duran resimlerdeki ağırlıklar gibi. Giderken onu yanında götür. Şimdi götür hatta. Kartlar mahvoldu. Freetown'da bunlardan satan bir adam var. Odanın da içine edildi zaten. Onu kendin öldürmeliydin."

Pollock kendini toparladı, gidip kelleyi yerden aldı. Bunu odasının tavanındaki lamba kancasına asmak ve derhal bir mezar kazmak istiyordu. Saçından astığını zannediyordu ama yanılmış olmalıydı çünkü almak için geri döndüğünde baş aşağı, boynundan asılıydı.

Gün batmadan, kelleyi kaldığı barakanın kuzey tarafına gömdü, böylece geceleri Perera'dan dönerken mezarın yanından geçmek zorunda kalmayacaktı. Yatmadan önce iki yılan öldürdü. Gecenin en karanlık vaktinde, uykusundan sıçrayarak uyandı; önce bir şeyin takırdadığını, ardından zeminin gıcırdadığını duydu. Hiç ses çıkarmadan doğruldu ve elini yastığının altındaki altıpatlarına attı. Derinden bir hırlama duymasıyla beraber sesin geldiği yöne ateş etti. Bir karartı viyaklayarak bir anlığına girişteki puslu maviliğin içinden geçti. "Köpekmiş!" dedi Pollock geri yatarken.

Şafak yeni söküyordu ki tuhaf bir huzursuzluk hissederek tekrar uyandı. Kemiklerindeki belli belirsiz ağrı geri dönmüştü. Bir müddet uzanıp ateş karıncalarının tavanı istila etmesini izledi, sonra, ortalık biraz daha aydınlanınca bakışlarını hamağının ucuna çevirdi ve yerde karanlık bir şekil gördü. Yerinden öyle şiddetli bir korkuyla fırladı ki hamak ters yüz oldu ve onu üzerinden attı.

Kendini yerde, Porolu adamın kafasından en fazla bir metre mesafede buldu. Köpek tarafından mezardan çıkarılmış, fena hırpalanmıştı. Üzerinde karıncalar, sinekler dolanıyordu. Şansa bakın ki hâlâ baş aşağıydı ve ters dönmüş gözlerinde aynı şeytani bakış vardı.

Pollock bir müddet yerinden kımıldayamadan oturdu ve bu korkunç manzarayı izledi. Sonra kalktı, etrafından dolaştı –manevra alanını geniş tuttu– ve barakadan çıktı. Doğan güneşin berrak ışığı, tükenmek üzere olan meltemin son esintileriyle kımıldayan bitki örtüsü ve köpeğin pençe izleri bıraktığı boş mezar yeri sayesinde sıkıntısı biraz hafifledi.

Perera'ya meseleyi alay edercesine anlattı – beyazlamış dudaklarıyla ne kadar edebildiyse tabii. "Köpeği korkutmasan iyiydi," dedi Perera yapmacık bir neşeyle.

Pollock, geminin gelmesine kalan iki günü, emanetinden daha etkili bir şekilde kurtulmaya çalışarak geçirdi. O şeyi tutmanın yarattığı tiksintinin üstesinden gelerek nehrin ağzına indi ve kelleyi denize fırlattı ama kelle mucize eseri timsahları atlattı, akıntı tarafından taşınarak nehrin biraz yukarısındaki balçıklara vurdu, kafası çalışan bir Arap melezi tarafından bulundu ve daha akşam yeni çökerken, çok nadir bulunduğu söylenerek Pollock ile Perera'ya satılmaya çalışıldı. Yerli kısa süren alacakaranlık boyunca ortalarda dolaştı ve gittikçe düşen teklifler yaptı ama en sonunda bu bilge beyaz adamları dehşete düşürdüğü aşikâr olan nesneden korkup oradan ayrıldı; Pollock'un barakasının yanından geçerken, elindeki yükü –ertesi sabah Pollock tarafından keşfedilmek üzere– içeri fırlattı.

Bu noktada Pollock bir nevi cinnet geçirdi. Lanet şeyi yakacaktı. Günün ilk ışıklarıyla çıktı ve hava fazla sıcaklamadan koca bir çalı çırpı yığını yapmaya koyuldu. Ama Monrovia'dan Bathurst'e giden ve an itibariyle sığ kanala giriş yapmakta olan

küçük, yandan çarklı geminin sireniyle işi yarıda kesildi. Bu sesin anlamı kafasına dank ettiğinde, sonsuz bir minnetle, "Şükürler olsun!" dedi. Çalı çırpı yığınını titrek ellerle, alelacele yaktı, kelleyi üzerine attı, sonra da elbise bavulunu hazırlamak ve Perera'ya veda etmek üzere oradan ayrıldı.

O öğleden sonra, Pollock, Sulima'nın bataklık kıyılarının giderek uzaklaşıp küçülmesini, muazzam bir rahatlama hissiyle izledi. Dalgaların köpüklerinden oluşan uzun hattaki açıklık daraldı da daraldı. Sanki aralık kapandıkça, onu sıkıntılarından koparıyordu. İçindeki korku ve kaygı yavaş yavaş akıp gitti. Sulima'nın havasında, Poro şerrine ve büyüsüne olan inanç hissedilebiliyordu; içindeki Poro hissiyatı engin, baskın, tehditkâr ve dehşetengizdi. Şimdi açıkça anlıyordu ki Poro'nun nüfuz alanı ufacık bir yer, Mendi yaylalarının ardındaki mavi, dumanlı dağlar ile denizin arasında kalan küçücük bir şeritti.

"Elveda Poro!" dedi Pollock. "Elveda – katiyen görüşmemek üzere."

Gemi kaptanı yanına geldi, küpeşteye dayanıp iyi akşamlar diledi ve dostane tavrının bir ispatı olarak, geminin arkasından bıraktığı dümen suyuna tükürdü.

"Bu gelişimde, kumsalda acayip bir antika buldum," dedi adam. "Hint Okyanusu'nun bu tarafında böyle bir şey yapıldığını hiç görmemiştim."

"Ne buldunuz acaba?" dedi Pollock.

"Kelle salamura," dedi kaptan.

"Ne?" dedi Pollock.

"Kelle – tütsülenmiş. Şu Porolu delikanlılardan birinin kellesi, yüzü de bıçak çentikleriyle süslü. Niye? Ne oldu ki? Bir şey mi var? Bu kadar ürkek bir genç olduğunu tahmin etmezdim. Yüzün yemyeşil oldu. Vay anasını! Senden denizci olmaz. Biraz daha iyi misin? Amma da kötü oldun be... Neyse, şu sana bahsettiğim

kelle antika bir şey diyorum. Bunu birkaç yılanla beraber, böyle acayip şeyleri sakladığım kamaramdaki ispirto kavanozuna koydum; iki gözüm önüme aksın ki suda ters döndü. Hop?"

Pollock kollarını kaldırdı ve anlaşılmaz bir şeyler haykırdı. Denize atlamaya hemen hemen karar vermiş halde kayıklara doğru koşarken, bulundukları konumu fark etti ve kaptana döndü.

"Bak buraya!" diye bağırdı kaptan. "Jack Philips, onu benden uzak tut! Geri dur! Yaklaşma efendi! Neyin var senin? Çıldırdın mı?"

Pollock elini başına götürdü. Durumu izah etmenin yararı yoktu. "Ara sıra çıldırdığım söylenebilir," dedi. "Buramdaki bir ağrı. Aniden bastırıyor. Kusuruma bakmazsınız umarım."

Rengi atmıştı, kan ter içindeydi. Akıl sağlığından şüphe edilmesinin ne gibi riskleri olabileceğini aniden, çok açık bir biçimde anladı. Kaptanın güvenini geri kazanmak için kendini zorladı; anlayışlı sorularını yanıtladı, tavsiyelerini dikkate aldı hatta bir kaşık dolusu sek konyak içti. O mesele hallolunca, kaptana antika ticaretiyle ilgili sorular sordu. Kaptan kelleyi detaylı tarif etti. Bu sırada Pollock, geminin cam gibi saydam olduğu ve tam altındaki kamarada bulunan ters dönmüş suratı açıkça görebildiği gibi absürt bir düşünceyle mücadele ediyordu.

Pollock'un gemide geçirdiği vakit, neredeyse Sulima'da geçirdiğinden daha beterdi. Bütün gün, izanına gölge düşüren o korkunç kellenin yanı başında olmasının yarattığı gerginliğe rağmen kendini kontrol etmek zorundaydı. Gece çökünce, eski kâbusu geri dönüyor, korkudan kaskatı kesilmiş halde ve boğazında boğuk bir çığlığın hayaletiyle, onu zorla uyandırıyordu.

Kellenin kendisini Bathurst'te, Tenerife gemisine bindiği yerde bıraktı ama rüyalarını ve kemiklerindeki hafif ağrıyı bırakamadı. Tenerife'de bir transatlantiğe aktarma yaptı ama kelle hâlâ peşindeydi. Kumar oynadı, satrancı denedi, kitap bile okudu ama içki içmenin risklerini biliyordu. Ama ne zaman görüş alanı-

na yuvarlak, siyah bir gölge veya nesne girse, gözleri orada kelleyi arıyordu ve – görüyordu. Hayal gücünün ona ihanet etmeye başladığının yeterince farkındaydı; yine de bazen bindiği gemi, yol arkadaşları, denizciler hatta koca okyanus, kendisiyle korkunç gerçek dünya arasında asılı duran ama onu güçlükle perdeleyen, üzeri ince bir zarla kaplı fantazmagoryanın* birer parçası gibi geliyordu. Yine de şeytani yüzünü o perdenin arasından çıkaran Porolu adam, gerçek ve yadsınamaz olan tek şeydi. Böyle olunca yerinden kalkıp bir şeylere dokunuyor, bir şeyler tadıyor, bir şeyler kemiriyor, elini kibritle yakıyor veya kendine iğne batırıyordu.

Pollock, uyarılmış hayal gücüne karşı amansız, sessiz bir mücadele vererek, İngiltere'ye ulaştı. Southampton'da karaya çıktı, hemen Waterloo'dan bir fayton çevirip Cornhill'deki sarrafına gitti. Orada, özel bir odada müdürle bazı işlerini gördüğü zaman boyunca kelle şöminenin siyah mermer rafında sanki bir süs gibi asılıydı ve altındaki parmaklıklara kan damlatıyordu. Pollock düşen damlaları duyabiliyor, parmaklıkların kırmızıya boyandığını görüyordu.

"Eğreltiotu güzelmiş," dedi müdür, göz göze gelmeye çalışarak. "Ama parmaklıkları paslandırıyor."

"Çok," dedi Pollock, "çok güzel bir eğreltiotudur. Eğreltiotu demişken, bana akli sıkıntılarla uğraşan bir hekim önerebilir misin? Biraz şeyim var da –neydi adı– halüsinasyon.

Kelle vahşice, çılgınca güldü. Pollock müdürün bunu fark etmemesine şaşırdı. Müdür öylece yüzüne bakıyordu.

Pollock elinde doktorun adresiyle Cornhill'e çıktı. Görünürde fayton yoktu, bu yüzden sokağın batı ucuna yürüdü ve Belediye Konağı'nın hizasından karşıya geçmeye kalkıştı. Karşıya geçmek uzman Londralılar için bile pek kolay sayılmaz; faytonlar, yük

"Aldatıcı görüntüler" manasına gelen, tiyatroda projektör ile yapılan görüntü oyunlarını veya rüyalardaki gibi üst üste binmiş tutarsız hayalleri tanımlamak için kullanılan terim –çn

vagonları, at arabaları, posta vagonları, omnibüsler* ardı arkası kesilmeyen tek bir hat halinde akıyordu; hele Sierra Leone'un sıtmalı tenhalarından yeni gelmiş biri için kaynayan bir kazan, delirtici bir kargaşaydı. Fakat bir de ters dönmüş bir kelle, kauçuk bir top gibi seke seke gelip bacaklarına dolanırsa, kazayı önlemek hemen hemen imkânsızdır. Pollock kelleden kaçınmak için bacağını geriye attı ve onu tüm gücüyle tekmeledi. Çok geçmeden sırtına bir şey çarptı ve kolundan yukarı keskin bir acı dalgası yayıldı.

Ona çarpan bir omnibüsün direğiydi, sol elinin üç parmağı da atlardan birinin toynağı altında ezilmişti – tesadüf bu ya, Porolu adamı da bu üç parmağından vurmuştu. Atın altından çıkarıldığında, ezilmiş elinde hekimin adresini tutuyordu.

Sonraki birkaç gün boyunca, Pollock'un yalnızca kloroformun tatlı ve keskin kokusunu, hiç canını acıtmayan ağır ameliyatları, hareketsiz yattığını ve beslendiğini algıladı. Biraz ateşi çıkıp susuz kalınca eski kâbusu geri döndü. Kâbusu önceki gün görmediğini, anca geri döndüğünde fark etti.

"Parmaklarım yerine kafatasım ezilmiş olsaydı, belki ondan hepten kurtulurdum," dedi Pollock, o an için kelle şeklini almış olan minderi dikkatle izlerken.

Pollock ilk fırsatta hekime akli sıkıntılarından bahsetti. Kurtarıcı bir müdahale olmazsa delireceğini açıkça görüyordu. Dahomey'de giyotinle idam gördüğünü, oradaki kellelerden birinin ona musallat olduğunu söyledi. Doğal olarak gerçekleri söylemek istememişti. Hekim ciddi bir havaya büründü.

Ardından tereddütle, "Çocukken çok dini eğitim aldın mı?" diye sordu.

"Çok az," dedi Pollock.

Hekimin yüzüne bir gölge düştü. "Lourdes'daki mucizevi te-

* Dolmuş olarak kullanılan büyük at arabaları –*çn*

davileri duydun mu bilmiyorum – pek mucizevi olmayabilirler de tabii."

"Korkarım inançla iyileşmek pek benlik değil," dedi Pollock, siyah mindere bakarak.

Kelle iğrenç bir şekilde yüzünü buruşturarak yara izlerini eğip büktü. Hekim ise başka bir yol denedi. "Hepsi hayal gücünün ürünü," dedi beklenmedik bir canlılıkla. "Her koşulda, inançla iyileştirmek için iyi bir vaka bu. Sinir sistemin çökmüş durumda, şeytani şeyler en kolay sağlığın zayıf haldeyken görünür. Bu zor deneyim sana fazla gelmiş. Sinir sistemini –özellikle de beynini– güçlendirecek küçük bir karışım yapmam gerekecek. Ayrıca egzersiz yapmalısın."

"İnançla iyileşmek bana göre değil," dedi Pollock.

"Öyleyse biraz hava değiştirmelisin. Ufuk açıcı bir yer bul – İskoçya, Norveç, Alpler..."

"Oldu olacak Eriha'ya gideyim," dedi Pollock, "Naaman'ın gittiği yere."*

Yine de parmakları iyileşir iyileşmez doktorun tavsiyesini yerine getirmek için cesur bir girişimde bulundu. Kasım gelmişti. Futbolu denedi ama Pollock için bu oyun bir sahada ters dönmüş, öfkeli bir kelleyi kovalayıp tekmelemekten ibaretti. Beceremiyordu. Rasgele, bir nevi dehşetle tekmeliyordu; kaleye konulduğunda ve top birdenbire üstüne atıldığında ise birdenbire çığlık atıp yolundan çekiliyordu. İngiltere'yi terk etmesine, tropikal kuşakta başıboş dolaşmasına yol açan yüz kızartıcı hikâyeler onu medeni toplumdan koparmıştı, şimdiyse giderek artan tuhaf davranışları yüzünden medeni arkadaşları bile ondan kaçıyordu. Bu şey artık yalnızca seyirlik değildi; mırıldanıyor, konuşuyordu. Benzer görünen bir eşyayı tuttuğunda artık basit bir mobilya parçası olmaktan çıktığına, gerçekten kopmuş bir kelle gibi his-

* Kitabı Mukaddes, 2. Krallar 5/1 –*yhn*

settirdiğine dair korkunç bir kuruntuya kapıldı. Yalnızken ona küfrediyor, kafa tutuyor, yakarıyordu; güçlü iradesine rağmen, bir iki kez başkalarının yanında da onunla konuştu. Etrafındakilerin gözlerinde, içlerinde büyüyen kuşkuyu görebiliyordu – ev sahibesi, hizmetçisi, işçisi...

Aralık ayının başlarında, kuzeni –ve en yakın akrabası– Arnold ziyarete geldi, çöküp sararmış yüzüne hevesli gözlerle bakarak onu dışarı çıkarmaya çalıştı. Fakat Pollock'a göre kuzeninin elinde taşıdığı şey bir şapka değil, ona baş aşağı bakan ve muhakemesine gözleriyle savaş açan, Gorgon* gibi bir kelleydi. Yine de bu işin sonunu getirmeye kararlıydı. Wandsworth'ten Kingston'a giden buz tutmuş yolda bisiklete binerken, o şey de arkasında koyu renk bir iz bırakarak yanında yuvarlanıyordu. Dişlerini sıktı, daha hızlı sürdü. Sonra birdenbire, Richmond Parkı'na inen yokuşta önüne yuvarlandı kelle ve tekerleğinin altında girdi; her şey öyle hızlı oldu ki Pollock düşünecek vakit bulamadı, çarpmamak için direksiyonu aniden kırdı, yerinden fırlayıp bir taş yığınına hızla çarptı ve sol el bileğini kırdı.

Her şey Noel sabahı sona erdi. Geceyi ateş içinde, bileğini çevreleyen bandaj sanki ateşten bir halkaymış gibi hissederek, her zamankinden daha gerçekçi ve korkunç rüyalarla geçirmişti. Gün ışığından önce gelen soğuk, renksiz, belirsiz ışıkla beraber yatağında doğruldu ve gece boyu yanındaki rafta duran bronz kavanozun yerinde kellenin durduğunu gördü.

"Bunun bronz bir kavanoz olduğunu biliyorum," dedi yüreğindeki buz gibi kuşkuyla. Kuşkuya karşı koyamıyordu. Yataktan usulca, titreyerek kalktı, elini kaldırarak kavanoza yaklaştı. Muhakkak şimdi hayal gücünün onu aldattığını fark edecek, bronzun belirgin parıltısını görecekti. Uzun bir duraksamadan sonra nihayet parmaklarını kellenin desenli yanaklarına koydu. Kasıla-

* Yunan mitolojisinde keskin dişli, saç yerine başlarında canlı yılanlar olan, aralarında Medusa'nın da olduğu dişi canavarlar –*çn*

rak elini geri çekti. Son aşamaya ulaşmıştı. Dokunma duyusu da ona ihanet etmişti.

Titreyerek, yatağa çarparak, çıplak ayaklarını ayakkabılarına vurarak, etrafını saran karanlık kargaşanın içinden tuvalet masasına ulaştı, çekmeceden jiletini aldı ve yatağına dönüp oturdu. Aynada solgun, hırpani, ümitsizliğin nihai acısına bürünmüş yüzünü gördü.

Hayat tecrübesinin kısa öyküsünde olan biteni aklından hızlıca geçirdi. Sefil aile evi, daha da sefil okul günleri, o zamandan bu yana sürdüğü tehlikeli yaşam, ardı arkası kesilmeyen bencilce kepazelikler; artık her şey net ve acımasızdı, tüm ahmaklıkları şafağın soluk ışığının altındaydı. Sonra sıra kulübeye, Porolu adamla olan kavgaya, kaçışı sırasında Sulima Nehri'nden aşağı, katil Mendi'ye ve kızıl bohçaya, kelleyi yok etmek için hummalı gayretine ve halüsinasyonun gelişmesine geldi. Bu bir halüsinasyondu! Öyle olduğunu biliyordu. Sadece bir halüsinasyondu. Bir an için umuda doğru uzandı. Gözlerini aynadan rafa çevirdiğinde, kelle pis pis sırıtıp yüzünü buruşturdu... Bandajlı elinin kasılmış parmaklarını boğazına götürdü ve atardamarının attığı noktayı buldu. Çok soğuk bir sabahtı, jiletin dokunuşuysa buz gibiydi.

Duvardaki Kapı

I.

Bundan üç ay kadar önce mahrem bir akşamda, Lionel Wallace bana duvardaki kapının hikâyesini anlattı. O zaman, en azından onun inandığı kadarıyla, bunun gerçek bir hikâye olduğunu düşünmüştüm.

Öyle kesin ve yalın bir inançla anlattı ki inanmaktan başka bir şey gelmedi elimden. Ancak ertesi sabah, kendi dairemin havasında, uyandığımda ve yatağımda uzanarak bana anlattıklarını düşündüğümde onun ağırbaşlı konuşmasının sihri olmadan, masa lambasının konsantre ışığının, etrafımızı saran karanlık atmosferin, ayrıca öncesinde paylaştığımız akşam yemeği sofrasındaki tatlılar ve kadehler gibi hoş, şaşaalı şeylerin bizi günlük dertlerden koparıp götürdüğü o küçük, büyülü dünyadan çıktığımda anlattıklarına inanmanın pek mümkün olmadığını fark ettim. "Ne esrarengiz bir adam!" dedim, "Nasıl da inandırdı! Bunca insanın arasında onun bu konuda başarılı olacağını hiç beklemezdim doğrusu."

Ardından, yatağımda doğrulup sabah çayımı yudumlarken, anlattığı imkânsız anılardaki kafamı bulandıran gerçeklik aromasını kendime izah etmeye çalıştığımda, bunların bir şekilde, başka türlü anlatılması mümkün olmayan tecrübeleri telkin, takdim,

tebliğ –doğru kelimeyi seçmekte zorlanıyorum– ettiği sonucuna vardım.

Hoş, artık bu şekilde izah etmiyorum. Araya karışan kuşkularımı aştım. Wallace'ın aslında sırrındaki hakikati saklamak için elinden geleni yaptığına, nasıl anlattığı esnada inandıysam, şimdi de inanıyorum. Fakat gerçekten gördü mü yoksa gördüğünü mü zannetti, haiz olduğu şey paha biçilemez bir imtiyaz mıydı yoksa olağanüstü bir rüya mıydı; bunu biliyormuş gibi davranamam. Ölümüyle ilgili bulgular bile, kuşkularımı sonsuza dek dindirseler de bu konuyu aydınlatmıyorlar.

Bu kadarını okur kendi de ayırt edebilir zaten.

Böylesine ketum bir adamı, bana sırrını söylemeye iten yorumum veya eleştirim neydi hatırlamıyorum. Sanırım, onu büyük bir toplumsal hareket konusunda gevşek ve kaypak davranmakla, dolayısıyla beni hayal kırıklığına uğratmakla itham etmeme karşı kendini savunuyordu. Aniden ileri atıldı. "Maalesef," dedi, "bir meşguliyetim..."

"Biliyorum," diye sürdürdü biraz duraksadıktan sonra, "ihmalkâr davrandım. Aslına bakarsan –hortlak falan gördüğüm yok– ama bundan bahsetmek tuhaf, Redmond, bir şey bana musallat oldu. Bu şey – her şeyin zevkini kaçıran, beni hasretle dolduran bir şey..."

Biz İngilizlerin, dokunaklı veya ciddi veya güzel şeylerden bahsederken kapıldığımız o utangaçlıkla duraksadı. "Sen hayatın boyunca Aziz Athelstan'daydın," dedi ama o an için bunu alakasız buldum. "Pekâlâ," dedi ve duraksadı. Sonra başta epey tereddüt ederek ama ardından gittikçe açılarak, yaşamının içerisinde saklı olan o şeyi, yüreğini doyumsuz arzularla dolduran, dünyevi yaşamın tüm uğraşlarının ve debdebesinin ona donuk, sıkıcı ve boş gelmesine yol açan o güzel, mutlu hatırayı anlatmaya başladı.

Şimdi meseleyi anlayınca aslında yüzünden okunabildiğini

fark ediyorum. Elimde bu kayıtsızlık halini yakalamış ve pekiştirmiş bir fotoğraf var. Fotoğrafa bakınca onu çok seven bir kadının, bir keresinde bana onun hakkında ne dediğini hatırlıyorum. "Birdenbire," diyordu kadın, "ilgisi sönüyor. Seni unutuyor. Burnunun dibinde de olsan zerre kadar umursamıyor."

Yine de dikkatini hiçbir zaman toplayamadığını söyleyemeyiz; ilgisini bir noktaya odakladığında, Wallace son derece başarılı bir adam olabiliyordu. Sahiden de kariyeri başarılarla doluydu. Beni çoktan geride bırakmıştı. Beni aşan yüksekliklerde uçmuş, dünyada asla gösteremeyeceğim biçimde boy göstermişti. Kırkına hâlâ bir yıl vardı; şimdi söylediklerine göre eğer yaşamış olsaydı, yeni makamında hatta muhtemelen yeni Bakanlar Kurulu'nda olacaktı. Okulda beni hiç zorlanmadan, eşyanın tabiatı böyleymiş gibi yenerdi. Neredeyse tüm okul yıllarımız boyunca, Batı Kensington'daki Aziz Athelstan Koleji'ndeydik. Okula eşitim olarak girdi ama benden çok yukarıda, burslarla ve üstün başarıyla mezun oldu. Yine de benim gidişatım da vasatın üzerindeydi. "Duvardaki Kapı" meselesini ilk olarak okulda duydum – ikinci kez duyduğumda ölümüne yalnızca bir ay kalmıştı.

En azından onun gözünde, Duvardaki Kapı gerçek bir kapıydı, gerçek bir duvarın üzerindeydi ve ebedi boyutlara açılıyordu. Artık bundan oldukça eminim.

Hayatına erken bir safhada, beş altı yaşlarında küçük bir çocukken girmişti. Oturup her şeyi ağır ağır anlattığı esnada, nasıl da düşünüp tarihi hesapladığını hatırlıyorum. "Üzerinde," diyordu, "kızıl Virginia sarmaşıkları vardı – hepsi kızılın aynı parlak tonunda, beyaz duvarın üzerinde, berrak ve kehribar rengi güneşin altında duruyordu. Bir şekilde görüş alanıma girmişti ama nasıl hatırlamıyorum; bir de yeşil kapının dışındaki kaldırımda atkestanesi yaprakları vardı. Yeşil, sarı renktelerdi, yani, kahverengi olmadıklarına göre yeni dökülmüş olmalılardı. Demek ki

ekim ayındaydık. Her yıl o zamanlar, atkestanesi yapraklarını bulmaya çalışırım.

"Eğer bu konuda haklıysam, tamı tamına beş yıl dört aylıktım."

Söylediğine göre büyümüş de küçülmüş bir çocuktu – konuşmayı anormal derecede erken bir yaşta öğrenmişti, ayrıca öyle aklı başında ve tabiri caizse "eski kafalı" bir çocuktu ki çoğu çocuğa yedi sekiz yaşına kadar tanınmayan ayrıcalıklara sahipti. Annesi öldüğünde iki yaşındaydı, bu yüzden çocukluk odasında bir mürebbiye tarafından, daha tedbirsiz ve rahat yetiştirilmişti. Babası müsamahasız, kafası hep meşgul bir avukattı, dolayısıyla ona pek az ilgi gösterirdi ama karşılığında ondan büyük şeyler beklerdi. Tüm zekâsına karşın sanırım hayatı biraz gri ve mat görüyordu. Ve bir gün kayboldu.

Ne kaçmasına fırsat tanıyan ihmali ne de Batı Kensington yollarında izlediği rotayı hususi olarak hatırlayamıyordu. Hepsi hafızasındaki onulmaz karaltılara dönüşmüştü. Fakat beyaz duvarı ve yeşil kapıyı açıkça görebiliyordu.

Bu çocukluk tecrübesinden kalan hatıraya göre, o kapıyı görür görmez garip bir hisse, bir çekime, kapıyı açıp içeri girme arzusuna kapılmıştı. Fakat aynı anda, bu çekime boyun eğmenin akılsızca veya yanlış –hangisi bilemiyordu– olacağı konusunda kesin bir inanca sahipti. Hafızası ona acayip bir oyun oynamadıysa, kapının kilitli olmadığını, istediği gibi içeri girebileceğini ilk andan itibaren tuhaf bir şekilde bildiği konusunda ısrar ediyordu.

O küçük çocuğun, aynı anda hem kapıya çekilip hem ayaklarını sürüyen siluetini görür gibiyim. Zaten, her ne kadar sebebini asla açıklayamasa da o kapıdan girmesi halinde babasının çok öfkeleneceğini apaçık biliyordu.

Wallace tüm bu tereddüt anlarını en ince detayına kadar an-

lattı. Kapının yanından geçip gitmiş, sonra ellerini cebine sokarak ve acemice ıslık çalmaya çalışarak duvarın bittiği yerin ötesinde gezinmeye başlamıştı. Orada bazı pespaye ve kirli dükkânların, özellikle de seramik borularla, kurşun levhalarla, bilyeli musluklarla, duvar kâğıdı deseni kataloglarıyla ve emaye kutularla dolup taşan bir tesisatçının olduğunu hatırlıyordu. Bunları inceliyormuş gibi yaparak oyalandığı sırada, aslında gözü ve kalbi yeşil kapıdaydı.

Sonrasında bir duygu fırtınasına yakalandığını söylüyordu. Tereddüt tarafından tekrar ele geçirilmeden hamle etti; eliyle yeşil kapıyı açarak girdi ve ardından çarpmasına izin verdi. Böylece, bir çırpıda, tüm yaşamına musallat olan bahçeye girdi.

Wallace için, girdiği bu bahçenin ona hissettirdiklerini bana tam olarak aktarmak epey zordu.

Havasında bile insana keyif veren, hafif ve iyi ve sağlıklı hissetmesini sağlayan bir şey vardı; gördüğü manzaradaki renkler berrak, kusursuz, zarif ve ışıl ışıldı. İnsan buraya rastladığı anda, sadece hayatın ender anlarında, genç ve neşeliyken hissedilen türden bir hoşnutluğa kapılıyordu. Burada her şey mükemmeldi...

Wallace anlatmayı sürdürmeden önce bir süre hayallere daldı. "Bak," dedi, inanılmaz şeyler karşısında duraksayan bir adamın kuşku uyandıran titrek sesiyle, "orada iki büyük panter vardı... Evet, hem de benekli panterler. Üstelik korkmuyordum. İki kenarı hareli çiçekliklerle kaplı, uzun ve geniş bir yol vardı; yolun iki yanındaysa, bu iki devasa kadife yaratık bir topla oynuyordu. Bir tanesi beni gördü ve merak edercesine yanıma yaklaştı. Dibime kadar geldi, yumuşak kulaklarını uzattığım minik elime nazikçe sürttü ve mırladı. Diyorum ya, efsunlu bir bahçeydi. Bundan eminim. Boyutu mu? Ah! Dört bir yana, göz alabildiğince uzanıyordu. Sanırım uzaklarda tepeler vardı. Batı Kensington'ın birdenbire nereye kaybolduğunu ancak Tanrı bilir. Ama her nedense eve dönmek gibiydi.

"Daha kapı ardımda kapanır kapanmaz, dökülmüş kestane yapraklarının olduğu yolu, faytonları ve esnafların el arabalarını unuttum; evimdeki disipline ve itaate karşı duyduğum bir nevi yerçekimi kuvvetini unuttum; tüm tereddütleri ve korkuları, ihtiyatı, hayatın içindeki tüm gerçekleri unuttum. Bir dakikada, başka bir dünyadaki, kıvanç ve merak dolu bir çocuğa dönüştüm. Bu dünyada farklı bir özellik, daha sıcak, daha tesirli ama yumuşak bir ışık, havasında berraklık, ferahlık, gökyüzünün mavisinde güneşin dokunduğu bulutlardan demetler vardı. Önümdeyse uzun ve geniş, davetkâr, iki yanında budanmamış çiçeklikler olan bir yol vardı, bir de şu iki büyük panter. Yumuşak kürklerine korkusuzca dokundum, yuvarlak kulaklarını ve kulaklarının altındaki hassas noktaları okşadım, onlarla oynadım; âdeta bana 'Evine hoşgeldin,' diyorlardı. Zihnimde yoğun bir eve dönüş hissiyle, patikada beliren ve karşımdan gelen uzun ve zarif bir kızla karşılaştım; bana gülümseyerek yaklaştı, 'Pekâlâ?' dedi, beni tutup kaldırdı, öptü, yerime geri koydu ve elimi tuttu. Şaşkınlıktan çok, her şeyin doğru olduğuna dair hoş bir hava, garip bir şekilde o güne dek gözden kaçmış neşeli şeylerin hatıraları vardı. Hezaren çiçeklerinin arasından görünen, geniş ve kırmızı basamaklardan çıkarak kadim ve gölgeli karaağaçların arasında uzanan, büyük bir yola ulaştığımızı hatırlıyorum. Bu yol boyunca, kırmızı damarlı ağaç gövdelerinin arasında, mermerden şeref makamları ve heykeller vardı, bir de son derece evcil ve dostane güvercinler...

"Kız arkadaşımın öncülüğünde, bu harika yol boyunca yürüdüm; yüzünün hoş hatlarını, çenesinin zarif yapısını hatırlıyorum. Bana yumuşak, makul bir sesle sorular soruyor, hoşa giden şeyler söylüyordu ama tam olarak neler söylediğini hiçbir zaman hatırlayamadım... Ardından küçük, tertemiz, kızıl kahve kürklü ve ela gözlü bir başlıklı maymun, ağaçların birinden aşağı indi, arada bana bakıp sırıtarak yanımda koşturmaya başladı, sonra

da omzuma sıçradı. Böylece ikimiz, büyük bir kıvançla yolumuza devam ettik."

Duraksadı.

"Devam et," dedim.

"Küçük şeyleri hatırlıyorum. Defneler arasında düşüncelere dalmış bir ihtiyarın, sonra da muhabbet kuşlarının şakıdığı bir yerin yanından geçtik; ardından, geniş sütunlardan oluşan, gölgeli bir kemerin altından geçtik, iç açıcı çeşmelerle, güzel şeylerle, kalbin arzuladığı her şeye dair niteliklerle ve vaatlerle dolu, büyük bir saraya vardık. Orada birçok şey, birçok insan vardı ki bunların bazılarını daha net, bazılarınıysa hayal meyal hatırlıyorum ama hepsi güzel ve nazik insanlardı. Bir şekilde –nasıl bilmiyorum– hepsinin bana karşı nazik olduğu, orada olmamdan hoşnut olduğu bilgisine vakıftım; jestleri, dokunuşları, beni hoş karşılamaları ve gözlerindeki sevgi içimi kıvançla dolduruyordu. Evet..."

Bir süre hayallere daldı. "Orada oyun arkadaşları buldum. Bunun benim için anlamı büyüktü çünkü yalnız bir çocuktum. Ortasında çiçeklerden yapılmış bir güneş saati bulunan, büyük bir çimenlikte zevkli oyunlar oynuyorlardı. Oyun oynarken sevgiyle doluyorduk...

"Fakat –tuhaftır ki– hafızamda bir boşluk var. Oynadığımız oyunları hatırlamıyorum. Hiçbir zaman da hatırlayamadım. Daha sonra, hâlâ çocukken, uzun saatler boyunca ağlayarak, o mutluluk şeklini hatırlamaya çalıştım. Hepsini yeniden oynamak istiyordum –çocukluk odamda– bir başıma. Ama yok! Yalnızca duyduğum mutluluğu ve benimle en sık oynayan iki oyun arkadaşımı hatırlıyorum... Sonra da ağırbaşlı, esmer, ciddi ifadeli ve soluk yüzlü, hülyalı gözlere sahip, üzerine soluk mor renkli, yumuşak dokulu, uzun bir kaftan giymiş bir kadın, elinde bir kitapla geldi, bana el etti ve beni büyük bir salonun üst balkonuna götürdü – gerçi oyun arkadaşlarım gitmemi pek istemiyorlarmış

gibi oyunlarına ara verdiler ve götürülmemi izlediler. 'Bize geri dön!' diye bağırıyorlardı. 'Çok geçmeden yine gel!' Kadına baktım ama onlara aldırış etmiyordu. Yüzü gayet nazik ve ciddiydi. Üst balkondaki bir koltuğa oturdu, ben de yanında durdum ve açıp dizine koyduğu kitabına baktım. Sayfalar kendiliğinden açıldı. O işaret etti, ben de baktım ve hayret ettim çünkü bu kitabın yaşayan sayfalarında kendimi gördüm; benimle ilgili bir hikâyeydi bu, doğduğumdan beri başıma gelen her şey içinde vardı...

"Müthiş bir şeydi çünkü kitabın sayfalarında resimler değil, gerçeklikler vardı."

Wallace ciddiyetle duraksadı – bana kuşkuyla baktı.

"Devam et," dedim. "Anlıyorum."

"Bunlar gerçekliklerdi – evet, öyle olmalılardı; insanlar kımıldıyor ve görüntüye girip çıkan şeyler oluyordu; neredeyse unuttuğum sevgili annem, sonra katı ve dik duruşlu babam, hizmetçiler, çocukluk odam, evi hatırlatan her şey. Ardından ön kapı ve işlek sokaklar, bir yandan öbür yana uzanan trafik. Bunları izleyerek hayrete düşüyor, arada bir kadının yüzüne kuşkuyla bakıyor, sonra sayfaları çeviriyor, kitabın kalanını görmek için oradan oraya atlıyordum; nihayet büyük beyaz duvardaki yeşil kapının etrafında gezinip tereddüt eden halime geldiğimde, içimde yine aynı çatışmayı ve korkuyu hissettim.

"'Ya sonra?' diye haykırdım ve sayfayı çevirmek istedim ama ciddi kadının soğuk eli beni durdurdu.

"'Sonra?' diye ısrar ettim, bütün çocuk gücümle parmaklarını çekerek, elini kaldırmaya çalıştım; kadın geri çekildiğinde ve sayfa çevrildiğinde, bir gölge gibi üzerime eğildi ve alnımı öptü.

"Ama sayfada efsunlu bahçe, panterler, elimden tutan kız veya beni göndermek istemeyen oyun arkadaşlarım yoktu. Batı Kensington'da, akşamüstü, tam lambalar yanmadan önceki o soluk saatte, uzun, gri bir sokak vardı; işte orada, acınası, küçük bir siluet olarak duruyor, kendimi tutamayarak yüksek sesle ağlıyor-

dum çünkü arkamdan, 'Bize geri dön! Çok geçmeden geri gel,' diyen oyun arkadaşlarımın yanına dönemiyordum. Bu bir kitap sayfası değil, acı bir gerçekti; o efsunlu yer ve dizinin dibinde durduğum ciddi annenin dizginleyici eli gitmişti – nereye gitmişlerdi sahiden?"

Tekrar durakladı, bir süre ateşi izledi.

"Ah! Geri dönmenin kederi!" diye söylendi.

"Ee?" dedim, bir iki dakika bekledikten sonra.

"Zavallı bir biçareydim! Bu gri dünyaya geri getirilmiştim! Başıma gelenlerin boyutlarını anlamaya başladıkça kederim önlenemez hale geldi. Toplum içinde ağlamanın, kepaze halde eve dönmenin utancını hâlâ hissediyorum. Yine o müşfik görünümlü, altın çerçeveli gözlüklü ihtiyar durdu ve şemsiyesiyle beni dürterek, 'Zavallı küçümen,' dedi, 'kayıp mı oldun?' Londra'da beş yaşlarında bir çocuğum sonuçta! El mahkûm, genç bir polis memurunu çağırdı ve etrafımda küçük bir kalabalıkla beni eve yürüttü. Hüngür hüngür ağlayarak, dikkat çekerek, dehşete düşmüş halde, efsunlu bahçeden baba evimin merdivenlerine döndüm.

"O bahçede gördüklerimi anca bu kadar hatırlayabiliyorum – bahçe hâlâ bana musallat oluyor. Elbette, o şeffaf gerçekliğin tarifsiz niteliklerini, etrafına dolanan sıradan deneyimlerden *farkını* anlatmak imkânsız ama olan buydu. Bu bir rüyaysa, mutlak bir gündüz rüyasıydı ve hepten olağandışıydı... Haliyle, feci bir sorgulamaya maruz bırakıldım; halam, babam, bakıcım, mürebbiyem ve geri kalan herkes tarafından...

"İzah etmeye çalıştım ama yalan söylediğimi düşünen babamdan ilk dayağımı yedim. Daha sonra halama anlatmaya çalıştığımda beni kahrolası inadım yüzünden cezalandırdı. Sonra da beni dinlemek, bu konuda bir kelime dahi duymak herkese yasaklandı. Masal kitaplarımı bile bir süreliğine aldılar – çünkü 'hayal gücüm' fazla kuvvetliydi. Ha? Evet, bunu gerçekten yaptılar!

Babam eski topraktı... Böylece hikâyemin tek dinleyicisi olarak ben kaldım. Yastığıma fısıldıyordum – fısıldayan dudaklarım ve çocuk gözyaşlarım yüzünden yastığım hep rutubetli ve tuzluydu. Resmi ve daha az hararetli olan dualarıma da hep şu içten ricayı ekliyordum: "Tanrım, bahçeyi rüyamda görmeme izin ver lütfen. Ah! Geri götür beni o bahçeye! Geri götür beni bahçeme!' Bahçeyi sık sık rüyamda görüyordum. Belki biraz ekliyor, belki bir şeyleri değiştiriyordum; bilemiyorum... Anlamalısın ki bunların hepsi çok erken yaşadığım bir tecrübeyi, bölük pörçük hatıralardan tekrar inşa etme çabasıydı. Bununla çocukluğumdan kalan diğer müteakip hatıralar arasında bir boşluk var. Nihayetinde, o hayret verici, kısa izlenimden bir daha bahsetmenin imkânsız gibi göründüğü bir zaman geldi."

Bariz bir soru sordum.

"Hayır," dedi. "İlk yıllarda bahçeye geri dönmeye çalıştığımı hatırlamıyorum. Şimdi tuhaf geliyor ama muhtemelen o talihsiz serüvenimden sonra bir daha kaybolmamam için hal ve hareketlerim daha yakından izleniyordu. Hayır, seninle tanıştığımız döneme kadar bir daha bahçeyi aramadım. Ve şimdi inanılmaz gelse de sekiz dokuz yaşlarındayken bahçeyi hepten unuttuğum bir zaman aralığı oldu. Aziz Athelstan'daki çocukluk halimi hatırlıyor musun?"

"Elbette!"

"Gizli bir hayalim olduğunu hiç belli etmiyordum, değil mi?"

II.

Aniden yüzünü bana çevirip gülümsedi.

"Seninle hiç Kuzeybatı Rotası oynadık mı? Hayır, o zamanlar bana pek yaklaşmazdın."

"Hayal gücü geniş çocukların," diye sürdürdü, "gün boyu oy-

nadığı türden bir oyundu. Ana fikri, okula giden bir Kuzeybatı Rotası bulmaktı. Okul yolu yeterince açıktı; oyunda ise açık olmayan bir yol bulmak için on dakika önceden, neredeyse umutsuz bir yönden yola çıkıp alışılmadık sokaklardan geçerek hedefime ulaşmaya çalışırdım. Bir gün, Campden Tepesi'nin ardındaki yoksul mahallelerde kayboldum ve bu sefer oyunun aleyhime döndüğünü, okula geç kalacağımı düşünmeye başladım. Can havliyle çıkmaz sokak gibi görünen bir yere girdim ve sonunda bir geçit buldum. Umutlarım tazelenerek geçitten geçtim. 'Galiba başaracağım,' dedim ve gözüme izahı olmayan bir şekilde aşina görünen pasaklı dükkânların yanından geçiyordum ki ne göreyim! İşte o uzun, beyaz duvar ve efsunlu bahçeye açılan yeşil kapı karşımdaydı!

"Bir anda kafam allak bullak oldu. Tüm olan bitenlere rağmen, o bahçe, o mükemmel bahçe bir rüya değildi!"

Durakladı.

"Sanırım yeşil kapı ile ikinci münasebetim, bir öğrencinin meşgul yaşamıyla bir çocuğun sonsuz boş vakti arasındaki dağlar kadar farkı vurguluyor. Öyle ya da böyle, bu ikinci seferde, içeri girmeyi bir an olsun düşünmedim. Bakın... Öncelikle, aklım tamamen okula yetişmekle meşguldü; dakiklik konusundaki sicilimi bozmamaya kararlıydım. En azından kapıdan girmeyi denemek için *bir çeşit* arzu duydum belki, evet. Bunu hissetmiş olmalıyım... Ama kapıya hissettiğim çekimi, okula gitmeye dair üstün azmimin önündeki yeni bir engel olarak hatırlıyorum. Yaptığım keşif de ilgimi fazlasıyla çekiyordu elbette –sonrasında aklım tamamen ondaydı– ama devam ettim. Beni alıkoyamadı. Yanından koşarak geçtim, saatimi çıkardım ve hâlâ on dakikam olduğunu gördüm, sonra da aşina olduğum muhitlere doğru, yokuş aşağı koşturdum. Okula soluk soluğa ve kan ter içinde ama yine de zamanında vardım. Ceketimi ve kasketimi astığımı hatırlıyorum... Yanından geçtim, geride bıraktım. Garip, değil mi?"

Yüzüme dalgın dalgın baktı. "Hep orada olmayacağını bilmiyordum tabii. Okul çağındaki çocukların kısıtlı bir hayal gücü vardır. Orada olmasının, oraya giden yolu biliyor olmanın çok güzel bir şey olduğunu sanmıştım herhalde ama okul yakamdan çekiştiriyordu. Muhtemelen o sabah epey telaşlı ve dalgındım çünkü yeniden göreceğim o güzel, tuhaf insanlardan aklımda kalanları hatırlamaya çalışıyordum. İşin tuhafı, beni görmekten memnun olacaklarına dair en ufak bir kuşkum yoktu... Evet, o sabah bahçeyi, faal akademik kariyerimin teneffüslerinde uğrayabileceğim bir yer zannetmiş olmalıyım.

"O gün oraya dönmedim bile. Ertesi günün yarım gün tatil olması da bu kararımı güçlendirmiş olabilir. Belki de dikkatsiz halim yüzünden ek ödev verilmişti ve *dolambaçlı yoldan* gidecek vaktim kalmamıştı. Bilmiyorum. Tek bildiğim, tüm bunlar olurken büyülü bahçe aklımı o kadar meşgul ediyordu ki kendime saklayamadım.

"Şeye söyledim... Neydi adı? Yancı lakabını taktığımız, gelinciğe benzeyen çocuk."

"Genç Hopkins," dedim.

"Evet, Hopkins. Ona söylemek hoşuma gitmedi. Ona söylemenin kurallara aykırı olduğunu hissediyordum ama yine de söyledim. Eve dönüş yolunun bir kısmını beraber yürürdük; konuşkan bir çocuktu, efsunlu bahçe hakkında konuşmasak da bir şeylerden bahsedecektik zaten ama o sırada benim başka herhangi bir konu üzerine düşünmeye tahammülüm yoktu. Boşboğazlık ettim.

"Neticede sırrımı başkalarına anlattı. Ertesi gün, yarım düzine büyük çocuk teneffüste etrafımı sardı; biraz alay ederek ama büyük bir merakla, efsunlu bahçeyi anlatmaya devam etmemi istediler. Şu iri Fawcett vardı – hatırlar mısın? Bir de Carnaby ve Morley Reynolds. Sen de orada mıydın acaba? Yok, olsan hatırlardım...

"Erkek çocukları, tuhaf hisleri olan mahlûklardır. Bunun için içten içe kendimden nefret etsem de bu büyük arkadaşların ilgisini çekmek gururumu okşamıştı. Crawshaw'un beni övmesinden özellikle haz aldığım bir ânı hatırlıyorum –büyük Crawshaw'u hatırlarsın, hani şu bestekâr Crawshaw'un oğlu– çünkü bunun o güne dek duyduğu en iyi yalan olduğunu söylemişti. Ama aynı zamanda son derece acı verici bir utanç anaforuna kapıldığımı hatırlıyorum zira kutsal bir sırrı verdiğimi hissediyordum. Sonra Fawcett denen ızbandut, yeşilli kızla ilgili bir şaka yaptı..." Wallace'ın sesi bu anıdan hâlâ utanıyormuşçasına alçaldı. "Duymamış gibi yaptım," dedi. "Sonra Carnaby benim acemi bir yalancı olduğumu söyledi, doğru olduğunu söyleyince de benimle tartıştı. Yeşil kapıyı nasıl bulacağımı bildiğimi, onları oraya on dakikada götürebileceğimi söyledim. Carnaby son derece erdemli bir havaya bürünerek, sözlerimi kanıtlamazsam sonuçlarına katlanacağımı söyledi. Carnaby kolunu kıvırdı mı hiç? Kıvırdıysa, gidişatı tahmin ediyorsundur. Hikâyemin doğru olduğuna yemin ettim. Crawshaw bana arka çıktı çıkmasına ama okulda benim gibi bir çocuğu Carnaby'nin elinden kurtarabilecek kimse yoktu. Carnaby eğlencesini bulmuştu. Hararetlendim, kulaklarım kızardı, biraz da korktum. Hepten budala, küçük bir çocuk gibi davranıyordum, bu yüzden efsunlu bahçeme tek başıma gitmek yerine, altı tane alaycı, meraklı ve tehditkâr okul arkadaşımdan oluşan bir gruba –yanaklarım kızararak, gözlerim yanarak, ruhum ıstırap ve utanç içinde kavrularak– kılavuzluk ettim.

"Beyaz duvarı ve yeşil kapıyı asla bulamadık..."

"Yani..."

"Yani ben bulamadım. Bulabilseydim bulurdum.

"Daha sonra tek başıma gittiğimde de bulamadım. Asla bulamadım. Okul hayatımın kalanı boyunca hep aradım ama bir daha asla rastlayamadım – asla."

"Arkadaşların – zorluk çıkardı mı?"

"Fena halde... Carnaby beni kasten yalan söylemekle suçlayarak konseyi topladı. Zırladığım duyulmasın diye gizlice eve girip üst kata çıktığımı hatırlıyorum. Ama en nihayetinde ağlayarak uykuya daldığımda, Carnaby yüzünden değil, bahçe için, umduğum o güzel akşamüstü için, o sıcakkanlı kadın ve beni bekleyen oyun arkadaşlarım için, tekrar oynamayı umduğum, o güzel ve unutulmuş oyun için ağladım...

"Keşke söylemeseydim... Sonrasında kötü zamanlar geçirdim – geceleri ağlıyor, gündüzleri hayallere dalıyordum. İki dönem boyunca dersleri koyuverdim ve kötü notlar aldım. Hatırlar mısın? Hatırlarsın tabii. Matematikte benden yüksek not alıp tekrar ineklemeye başlamama sebep olan kişi *sendin*."

III.

Arkadaşım bir süre boyunca, ateşin içindeki korları sessizce izledi. Sonra devam etti:

"On yedi yaşıma dek, onu bir daha görmedim.

"Paddington'dan Oxford'da burslu eğitime doğru yol alırken, üçüncü kez karşıma çıktı. Sadece bir an için gözüme ilişti. Faytonumun yanından sarkmış, sigara içmekte ve hiç şüphe yok ki çok görmüş geçirmiş bir adam olduğumu düşünmekteydim ki aniden o kapı, o duvar, yani unutamadığım ve hâlâ erişebileceğim şeyler karşıma çıktı.

"Yanından tıngır mıngır geçtik – öyle gafil avlanmıştım ki köşeyi dönene dek faytonumu durduramadım. Sonra tuhaf bir an, irademde ters yöne iki ayrı meyil oldu: Faytonun kapağındaki küçük kapağa tıkladım, saatime bakmak için kolumu indirdim. 'Tabii, efendim!' dedi faytoncu nezaketle. 'Şey –bu– bir şey yokmuş,' diye bağırdım. '*Benim* hatam! Fazla vaktimiz yok! Devam et!' O da devam etti...

"Bursumu aldım. Bu haberi aldığımdan sonraki gece, babamın evindeki, üst kattaki küçük çalışma odamda, kulaklarımda babamın –nadiren duyduğum– övgüleri ve esaslı nasihatleri yankılanarak, en sevdiğim pipomu tüttürdüm –ergenliğimin emektar bulldog* piposu– ve uzun, beyaz duvardaki kapıyı düşündüm. 'Keşke dursaydım,' diye düşünüyordum, 'Burstan vazgeçmeliydim, Oxford'dan vazgeçmeliydim – önümdeki parlak kariyeri bir kenara atmalıydım! Şimdi daha iyi anlıyorum!' Hayallere dalıp gidiyordum ama bu kariyerimin de yaptığım fedakârlığa değeceğine dair hiç şüphem yoktu.

"Oradaki kıymetli dostlarım ve seçkin ortam benim için çok sevimliydi, çok hoştu ama bir o kadar da bana uzaktı. Artık dünyaya odaklanıyordum. Başka bir kapının açıldığını gördüm – kariyerimin kapısının."

Yine ateşe daldı. Kırmızı, titrek ışık bir an için yüzünde inatçı bir azim yakaladı, sonra yine kayboldu.

"Pekâlâ," dedi ve iç geçirdi, "O kariyerin hakkını verdim. Çok işler, büyük işler yaptım. Ama o zamandan beri, efsunlu bahçe binlerce kez rüyama girdi; kapısını ise, bir anlığına da olsa dört defa gördüm. O an boyunca bu dünya öylesine parlak ve ilgi çekici, öyle çok anlamla ve fırsatla dolu gibi görünüyordu ki bahçenin yarı silik cazibesi buna kıyasla fazla mülayim ve uzakta kaldı. Güzel kadınlar, seçkin adamlarla akşam yemeğine giderken, kim durup panterleri sevmek ister ki? Londra'dan Oxford'a, cüretkârca umut vadeden bir adam olarak, sanki hakkım olan bir şeyi alacakmış gibi geldim. Bir şeyi... Gerçi hayal kırıklıkları da oldu...

"İki kere âşık oldum –bu konuya girmeyeceğim– ama bir keresinde gelmeye cüret edip etmeyeceğimi denediğini bildiğim birinin yanına giderken, kestirmeyi kullanmak için Earl's Court**

* Haznesiyle borusu arasındaki boyun kısmı elmas şeklinde olan pipo türü –*çn*

** Batı Londra'da bir semt –*çn*

civarında tenha bir sokaktan geçerek, beyaz bir duvara ve üzerindeki, gözlerimin aşina olduğu yeşil kapıya rastladım. 'Tuhaf!' dedim kendi kendime, 'Bunun Campden Tepesi'nde olduğunu sanıyordum. O tuhaf gündüz düşümde gördüğüm, bir türlü bulmayı başaramadığım bir yerdi – Stonehenge'in taşlarını saymak gibi.' Kendi amacıma odaklandım ve yanından geçip gittim. O öğleden sonra, beni hiç cezbetmedi kapı.

"Kapıyı bir denemek için anlık bir dürtü hissettim tabii, zaten taş çatlasa üç adım mesafedeydi –gerçi kalbimde, kapının bana açılacağına dair hiç şüphe yoktu– ama sonra, bunu yaparsam bir şeref meselesi olarak gördüğüm o randevuya geç kalacağımı fark ettim. Daha sonra dakikliğim beni üzdü – 'En azından bir göz atabilirmişim,' diye düşündüm, 'hem panterlere el sallardım.' Ama geç de olsa aranarak bulunamayan bir şeyi, vakti geçince aramamam gerektiğini anlamıştım artık. Evet, o sefer çok üzülmüştüm...

"Sonra yıllarca harıl harıl çalıştım ve kapıyı bir kez dahi görmedim. Bana daha yeni döndü. Dönmesiyle beraber, sanki dünyamın üzeri mat bir tabakayla kaplandı. O kapıyı bir daha asla görmeyeceğim düşüncesi fazla kederli, acı gelmeye başladı. Belki de fazla çalışmaktan mustariptim – belki de bu herkesin bahsettiği kırk yaş kriziydi. Bilemiyorum. Ama işlerin çaba harcamayı kolaylaştıran canlılığı kesinlikle söndü, hem de böyle bir zamanda –bunca yeni siyasi gelişme varken– çalışmam bu kadar elzemken. Tuhaf, değil mi? Ama yaşamı fazla meşakkatli, mükâfatlarını ise yanlarına yaklaştıkça fazla bayağı bulmaya başlıyorum. Kısa süre önce bahçeyi fazlasıyla istemeye başladım. Evet – ve onu üç kez gördüm."

"Bahçeyi?"

"Hayır – kapıyı! Ama içeri girmedim!"

Masanın üzerinden eğilerek bana yaklaştı; sesinde feci bir keder vardı. "Üç şansım oldu – üç! O kapı bana kendini bir

kez daha sunarsa, yemin ederim gireceğim ve bu tozlu, sıcak dünyayı, bu beyhude temaşayı, bu meşakkatli abeslikleri terk edeceğim. Gideceğim, bir daha asla geri dönmeyeceğim. Bu sefer orada kalacağım... Böyle yemin ettim ama zamanı gelince – *gitmedim.*

"Son bir yıl içerisinde o kapının önünden üç kez geçtim ve içeri girmedim. Bir yılda tam üç kez.

"İlki kiracılar için af tasarısı konusunda ani bir fikir ayrılığının yaşandığı, hükümetin ancak üç oyla paçayı kurtarabildiği gece yaşandı. Hatırladın mı? Bizden hiç kimse –onlardan da birkaç kişi hariç kimse– o gecenin sonuna kadar kalmadı. Zaten münazara da yumurta kabuğu gibi dağıldı. Benle Hotchkiss, Bretford'daki kuzeninin evinde akşam yemeği yiyorduk; orada olmadığımızı fark etmişlerdi ve bizi telefonla aradılar, biz de hemen kuzeninin motoruna atlayıp yola çıktık. Ucu ucuna yetişmek üzereyken, benim duvarla kapının yanından geçtik – ay ışığında parlıyor, farlarımızın sıcak, sarı hareleri yer yer üzerine vuruyordu ama muhakkak ki oydu. 'Tanrım!' diye haykırdım. 'Ne?' dedi Hotchkiss. 'Yok bir şey!' dedim ve an geçip gitti.

"'Büyük bir fedakârlıkta bulundum,' dedim parti denetçisine, içeri girerken. 'Herkes bulundu,' diye yanıtladı ve aceleyle yanımdan ayrıldı.

"Aksini nasıl yapabilirdim bilmiyorum. Sonraki seferde ise babamın hasta yatağına, o katı ihtiyara veda etmeye gidiyordum. O zaman da hayatın zorunlulukları üstün geldi. Ama üçüncü sefer farklıydı; bir hafta önce oldu. Hatırlamak içimi kahırla dolduruyor. Gurker ve Ralphs'la beraberdim – biliyorsun, Gurker'la konuştuğum artık bir sır değil. Frobisher's denen mekânda yemeğe çıkmıştık ve aramızdaki sohbet samimileşmişti. Kabine yeniden kurulduğunda benim pozisyonumun ne olacağı konusu, akşam boyunca görüşmelerin çeperindeki yerini korudu. Evet – evet. Artık o mesele çözüldü. Henüz bundan bahsetmememiz

gerekiyor ama senden saklayacak değilim... Evet – teşekkürler! Teşekkürler! Neyse, bırak hikâyemi anlatayım.

"Ama o akşam, mesele henüz karara bağlanmamıştı. Durumum fazlasıyla hassastı. Gurker'ın ağzından bağlayıcı bir söz duyma telaşındaydım ama Ralphs'ın varlığı buna engel oluyordu. Sohbeti hafif ve tasasız tutmak, konuyu çok bariz bir şekilde kendime getirmemek için beynimin tüm gücünü kullanıyordum. Öyle yapmak zorundaydım. Ralphs'ın o âna kadarki tavırları da temkinimi haklı çıkarmıştı... Biliyordum ki, Ralphs ile yollarımız Kensington'ın ana caddesinde ayrılacaktı, işte o zaman Gurker'ı ani açık sözlülüğümle gafil avlayabilirdim. Bazen bu tip küçük hilelere başvurmak gerekir... Sonra, yolun aşağısında, görüş alanımın en ucunda, bir kez daha beyaz duvarı ve yeşil kapıyı fark ettim.

"Yanından konuşarak geçtik. Geçtim. Gurker'ın belirgin siluetini hâlâ görebiliyorum; çıkıntılı burnu ve üzerindeki öne eğik silindir şapkası, kat kat ensesi, sonra da benim gölgem ve Ralph'in gölgesi, hep beraber yanından yavaşça geçiyoruz.

"Kapının yarım metre ötesinden geçtim. 'Bir anda iyi geceler dileyip kapıdan girsem,' diye sordum kendime, 'ne yaparlar acaba?' Ayrıca Gurker ile konuşmanın heyecanı da vardı.

"Bunca girift sorunun arasında bir de bu soruyu cevaplayamazdım. 'Beni deli zannederler,' diye düşündüm. 'Ve şimdi kaybolacağım! – Önde gelen siyasetçinin muhteşem kayboluşu!' Bunun da etkisi oldu. Yaşadığım krizde, akla hayale gelmeyecek binlerce cüzi ve dünyevi şeyin etkisi oldu."

Sonra bana kederli tebessümüyle baktı ve usulca, "İşte buradayım!" dedi.

"İşte buradayım," dedi bir kez daha, "ve şansımı kaybettim. Bir yıl içerisinde kapı bana tam üç kez sunuldu – huzura, hazza, rüyaların ötesinde bir güzelliğe, dünyada kimsenin bilemeyeceği bir zarafete açılan kapı... Ve ben bunu reddettim Redmond, artık gitti..."

"Nereden biliyorsun?"

"Biliyorum işte. Biliyorum. Artık bu işlerle uğraşmak, doğru anlar geldiğinde beni böyle güçlü zapt eden vazifelerime odaklanmak zorundayım. Başarıyı tattığımı söylüyorsun – bayağı, ucuz, bıktırıcı, gıpta edilen bir şey bu. Ve bende var." Elinde bir ceviz vardı. "Başarımın bu olduğunu düşün," dedi ve cevizi eliyle parçalayıp göreyim diye avcunu açtı.

"Sana bir şey söyleyeyim, Redmond. Bu yenilgi beni mahvediyor. İki aydır hatta neredeyse on haftadır, en zaruri ve acil olanlar dışında hiçbir vazifemi yerine getirmedim. Ruhum, yatıştıramadığım pişmanlıklarla dolu. Geceleri –tanınmamın daha az muhtemel olacağı saatlerde– dışarı çıkıyorum. Başıboş dolanıyorum. Evet. Merak ediyorum, insanlar bilselerdi ne düşünürlerdi? Kabinedeki bir bakan, en hayati kurumun başındaki sorumlu, başıboş, bir başına dolanıyor –kederleniyor– bazen neredeyse duyulacak şekilde ağıtlar yakıyor, hem de bir kapı, bir bahçe için!"

IV.

Rengi fazlasıyla atmış yüzü, gözlerinde yanan alışılmadık, kasvetli ateşi hâlâ görebiliyorum. Sanki bu akşam konuşmuşuz gibi gözümün önünde. Kullandığı sözcükleri, sesinin tonunu hatırlayarak oturuyorum; dün akşamın *Westminster Gazette*'si, içinde ölümünün ilanıyla beraber koltuğumda duruyor. Bugün öğlen yemeğinde, kulüp tamamen ölümüyle meşguldü. Başka hiçbir şeyden bahsetmedik.

Cesedi dün sabahın çok erken saatlerinde, Doğu Kensington İstasyonu civarındaki derin bir kuyuda bulundu. Demiryolunu güney yönüne uzatmak için yapılan bağlantının inşaatından kalan iki kuyudan biriydi bu. Halkın izinsiz girmemesi için anayol tarafına çit çekilmişti ve o istikamette yaşayan işçilere kolaylık

olsun diye bir kısmı kesilerek kapıya dönüştürülmüştü. İki ustabaşı arasındaki bir anlaşmazlıktan dolayı kapı açık bırakılmıştı, o da oradan geçmişti...

Aklımın üzerine soruların ve muammaların gölgeleri düşüyor.

Meclis'ten oraya giden bütün yolu yürümüş gibi görünüyordu –geçtiğimiz yasama yılı boyunca nadiren eve yürümüştü– ve muhtemelen karanlık silueti geç saatte, boş sokaklarda, yüzünü gizleyip azimle ilerlemişti. Peki sonra? İstasyon yakınındaki soluk elektrik lambaları ahşap döşemeyi beyaz gibi görmesine mi yol açmıştı? O ölümcül, açık bırakılmış kapı hafızasını mı harekete geçirmişti?

Neticede, duvardaki yeşil kapı gerçek miydi?

Bilmiyorum. Bu hikâyeyi onun anlattığı gibi anlattım. Bazen Wallace'ın, nadir ama benzerleri görülmüş bir halüsinasyonun ve yanı sıra ihmalkârlığın kurbanından fazlası olmadığına inandığım oluyor ama içten içe böyle düşünmüyorum. Belki batıl inançlı ya da budala olduğumu zannedeceksiniz ama hakikaten de olağanüstü bir kabiliyete, bir hisse, ne olduğunu bilmediğim ama ona duvardaki kapı kisvesi altında bir çıkış yolu, bizimkinden farklı ve tüm yönleriyle daha güzel bir diyara açılan gizli ve hususi bir geçit sunan bir şeye sahip olduğuna neredeyse ikna olmuş durumdayım. Her hâlükârda, en sonunda ihanete uğradığını söyleyebiliriz. Fakat gerçekten ihanete uğramış mıydı? İşte bu noktada, bu hayalperestlerin, önsezi ve tasavvur sahibi kişilerin en gizli sırrına geliyoruz. Biz dünyayı, dolayısıyla çiti ve kuyuyu, makul ve sıradan bir gözle görüyoruz. Bizim gün ışığındaki standartlarımıza göre emniyeti arkada bıraktı ve karanlığa, tehlikeye, ölüme adım attı.

Ama onun gördüğü de bu muydu?

Derinlerde

Teğmen çelik kürenin önünde durdu ve elindeki çam parçasını kemirdi. "Bu konuda ne düşünüyorsun, Steevens?" dedi.

"Neticede bir fikir," dedi Steevens, açık görüşlü olmaya çalışan biri gibi.

"Bence çakılacak – dümdüz olacak," dedi teğmen.

"Her şeyi iyice hesap etmiş gibi görünüyor," dedi Steevens, yine de tarafsız kalarak.

"Ama aşağıdaki basıncı düşün," dedi teğmen. "Yüzeyde inç başına yaklaşık altı kilo, otuz fit derinlikte ise iki misli, altmış fitte üç misli, doksan fitte dört misli, dokuz yüz fitte kırk misli, beş bin üç yüz fitte, yani dört yüz elli metrede baştaki altı kilonun iki yüz kırk katı eder; bu da –dur bakayım– bin beş yüz kilo, yani bir buçuk ton eder, Steevens; inç kare başına bir buçuk ton. Ve okyanusta ineceği derinlik beş mil. Bu yedi buçuk..."

"Kulağa çok gibi geliyor," dedi Steevens, "ama çelik ziyadesiyle kalın."

Teğmen cevap vermek yerine çam parçasını kemirmeye devam etti. Söz konusu olan, dış ebatları itibariyle neredeyse üç metre çapında, devasa bir çelik küreydi. Âdeta muazzam bir gemi topunun güllesi gibi görünüyordu. Geminin iskeletine gömülmüş, kocaman bir taşıyıcı iskeleye özenle yerleştirilmişti; onu denizin içine fırlatacak olan devasa çubuklar yüzünden, geminin kıç tarafı öyle bir görünüme bürünmüştü ki Thames Nehri'nden Oğlak Dönencesi'ne kadar hangi denizci görse merakla dönüp

bir daha bakıyordu. Biri diğerinin üstünde olmak üzere iki noktada, çelik yerine aşırı kalın bir camdan yapılmış, yuvarlak vardı; bunlardan biri, müthiş sağlamlıktaki çelik çerçevesiyle kısmen açık duruyordu. İki adam da kürenin içini ilk kez bu sabah görmüştü. İçerisi tamamen hava yastıklarıyla kaplanmış, basit mekanizmasını çalıştırabilmek için, şişkin kısımlarının arasındaki boşluklara cıvatalar saplanmıştı. Operatör giriş deliğinden içeri inip üzeri cıvatalar sıkılarak kapatıldığında, karbonik asidi emip yerini oksijenle dolduracak olan Myers cihazı dahil her şey koruyucu yastıkla kaplıydı. İçerisi öyle büyük bir titizlikle kaplanmıştı ki içindeki adamla beraber bir topun içine koyup ateşlemek bile son derece emniyetli olurdu. Zaten böyle olması da gerekiyordu çünkü birazdan bir adam iniş deliğinden içeri girecek, üzerindeki cıvatalar iyice sıkılacak, denizin içine fırlatılacak, aşağı –aşağı– daha da aşağı, teğmenin de söylediği gibi, dört yüz elli metre aşağı batacaktı. Bu durum teğmenin tahayyülünü tamamen tesiri altına almıştı; içine dert olmuştu; neyse ki tayfaya yeni katılan Steevens'la bu meseleyi tekrar tekrar konuşabiliyordu.

"Bana kalırsa," dedi teğmen, "böyle bir basıncın altında, cam kolayca bükülüp esneyecek ve kırılacak. Daubrée* gösterdi ki taşlar bile büyük bir tazyikle karşılaşınca su gibi akıyor – buraya yazıyorum..."

"Peki, diyelim ki cam kırıldı," dedi Steevens, "o zaman ne olacak?"

"Su âdeta demir gibi bir tazyikle içeri püskürecek. Hiç üzerine yüksek tazyikli su sıkıldı mı? Adamı mermi gibi vurur. Onu kolaylıkla ezip dümdüz eder. Gırtlağını söküp ciğerlerine dolar; kulaklarını patlatıp..."

"Amma da geniş bir hayal gücün varmış!" diye karşı çıktı Steevens, gerçekçi yaklaşımını koruyarak.

Gabriel Auguste Daubrée, Fransız jeolog –*çn*

"Bu yalnızca malumun ilanı," dedi teğmen.

"Peki ya küre?"

"Sadece birkaç baloncuk çıkarır, sonra da dipteki balçığa saplanıp mahşer günü gelene dek orada uslu uslu oturur – zavallı Elstead'in pestili de parçalanmış yastıkların üzerine, ekmeğe sürülmüş tereyağı gibi yayılır."

Sanki cümlesi çok hoşuna gitmiş gibi tekrarladı: "Ekmeğe sürülmüş tereyağı gibi..."

"Zamazingoya mı bakıyorsunuz?" dedi bir ses; Elstead arkalarında, iki dirhem bir çekirdek halde beyazlara bürünmüş, dişlerinin arasına bir sigara sıkıştırmış, şapkasının geniş siperinin altından gülen gözleriyle duruyordu. "Bu tereyağı ve ekmek meselesi nedir, Weybridge? Her zaman yaptığın gibi bahriyelilerin yetersiz maaşlarından mı şikâyet ediyorsun? En fazla bir gün içerisinde harekete geçeceğim. Sapan sistemini bugün hazır etmemiz lazım. Bir düzine ton ağırlığında kurşun ve demiri denize fırlatmak için tam da bu berrak gökyüzüne ve tatlı esintiye ihtiyacımız vardı, değil mi?"

"Seni pek etkilemeyecektir," dedi Weybridge.

"Hayır. Yetmiş veya seksen fit aşağıdayken, ki on iki saniyede oraya varacağım, yukarıda fırtına kopsa ve sular yükselip bulutlara yaklaşsa bile yaprak kımıldamaz. Hayır. Aşağıda..." Geminin kenarına yaklaştı ve diğer ikisi de onu takip etti. Üçü de dirseklerinden destek alarak eğildi ve aşağıdaki sarı-yeşil sulara baktı.

"Huzur var," dedi Elstead, yarım kalan düşüncesini tamamlarken.

"Mekanizmanın çalışacağına kalıbını basar mısın?" diye sordu Weybridge.

"Otuz beş defa çalıştı," dedi Elstead. "Muhakkak çalışacak."

"Ya çalışmazsa?"

"Niye çalışmayacakmış?"

"Ben olsam o kahrolası şeyle aşağı inmezdim," dedi Weybridge, "yirmi bin sterlin verseler bile."

"Pek de neşeli bir arkadaşsın," dedi Elstead, sonra da bir hayli eğlenerek dalgaların köpüklerine tükürdü.

"Bu aleti tam olarak nasıl çalıştıracağını anlamıyorum," dedi Steevens.

"Evvela kürenin içine kapatılacağım ve cıvatalar sıkılacak," dedi Elstead, "keyfimin yerinde olduğunu göstermek için elektrik lambasını üç kez kapayıp açtığımda ise şu gördüğün vinçle geminin kıç tarafından sarkıtılacağım, ayrıca tüm o büyük kurşun ağırlıklar da altımda asılı olacak. En tepedeki kurşun ağırlığın makarasına yüz kulaç uzunluğunda halat dolanmış durumda ki bu da aleti aşağı indireceğimizde kesilecek olan sapan askıları dışında, ağırlıkları küreye bağlayan tek şey. Çelik halat yerine normal halat kullanıyoruz çünkü kesmesi daha kolay ve suda batmıyor – bunların ne kadar gerekli incelikler olduğunu siz de göreceksiniz.

"Farkındaysanız her bir kurşun ağırlığın ortasında birer delik var, bu deliklerden birer demir çubuk geçirilecek ve alt kısımdan altı fit kadar sarkıtılacak. Çubuklar dibe tosladığında kaldıracı yukarı ittirecekler, böylece halatın sarılı olduğu makara tarafındaki mekanizma harekete geçecek.

"Başa dönelim. Aracın bütünü yavaşça suya daldırılacak ve sapan askıları kesilecek. Bu sırada küre yüzüyor olacak –zira içindeki havayla birlikte, sudan daha hafif– ancak kurşun ağırlıklar halat bitene dek aşağı inecek. Halat tamamen açıldığında, küreyi de aşağı çekecek."

"O zaman halata ne lüzum var ki?" diye sordu Steevens. "Niçin ağırlıkları doğrudan küreye bağlamıyoruz?"

"Dibe çarpmayalım diye. Bütün araç süratle, her milde daha da fazla hız kazanarak bodoslama batacak. Halat olmazsa tuzla buz olur. Fakat ağırlıklar dosdoğru dibe vurduğunda, kürenin suda yüzerliği devreye girecek. Gitgide daha da yavaşlayarak batacak; nihayet tamamen duracak ve tekrar yukarı süzülmeye başlayacak.

"İşte o noktada mekanizma devreye girecek. Ağırlıklar dosdoğru denizin dibine vurunca çubuk içeriden geçip yukarı çarpacak ve mekanizmayı harekete geçirecek, halat ise makaraya geri sarılmaya başlayacak. Ben dibe saplanmış olacağım. Orada yarım saat kalacağım ve elektrik lambasının ışığıyla etrafı gözlemleyeceğim. Akabinde mekanizma yaylı bıçağı salıverecek, halat kesilecek ve tekrar yukarı seğirteceğim, aynı maden suyundaki baloncuklar gibi. Yani halat bizatihi yüzdürme işine yarayacak."

"Peki ya olur da bir gemiye toslarsan?" dedi Weybridge.

"Yukarı öyle süratli çıkacağım ki deler geçerim," dedi Elstead, "aynı bir top güllesi gibi. Bu konuda endişelenmene lüzum yok."

"Diyelim ki kabuklu hayvanın biri mekanizmanın içine sızdı..."

"Bu beni durmaya zorlayacak türden bir meydan okuma olacaktır," dedi Elstead, suya arkasını dönüp küreyi izleyerek.

Elstead'i saat on bir sularında denize fırlattılar. Çok durgun, güneşli ve esintisiz bir gündü; puslu havada ufuk görünmüyordu. Üstteki küçük kompartımanda bulunan elektrik lambası neşeyle üç kez yanıp söndü. Akabinde onu usulca suyun yüzeyine indirdiklerinde, geminin kıç tarafındaki zincirlerin orada asılı duran bir denizci, kurşun ağırlıkları küreye bağlayan halat takımını kesmeye hazır şekilde bekliyordu. Güvertedeyken kocaman görünen küre, geminin kıçının alt tarafında minnacık kalmıştı. Araç biraz yuvarlanınca üst tarafta kalan karanlık pencereler, sanki küpeştenin kenarındaki insanlara hayretle bakan gözler gibi yukarı döndü. Kalabalıktan bir ses, Elstead'in yuvarlanmayı nasıl bulduğunu sordu. "Hazır mısın?" diye âdeta şakıdı komutan. "Emret komutanım!" "Öyleyse salın!"

Makaradaki ip gerildi, bıçakla kesildi, ardından denizde oluşan küçük bir girdap kürenin gülünç bir acizlik içerisinde devrilmesine sebep oldu. Birisi mendilini salladı, başka biri nafile tezahürat yaptı, asteğmenlerden biri ise hâlâ, "Sekiz, dokuz, on!"

diye aheste aheste sayıyordu. Küre bir kez daha yuvarlandı, sarsıldı ve su sıçratarak kendini düzeltti.

Bir anlığına hareketsiz kaldı, ardından giderek küçüldü ve üzeri tamamen suyla kaplanınca tekrar görünür hâle geldi çünkü suyun altındayken, ışığın kırılmasıyla ve küçük farının da etkisiyle daha büyük görünüyordu. Daha üçe kadar sayamadan gözden kayboldu. Sadece çok derinlerde yanıp sönen, küçük, beyaz bir ışık görünüyordu ki o da gitgide daha ufak bir noktaya dönüştü ve sırra kadem bastı. Artık aşağıda karanlık, derin sular ve içerisinde yüzen bir köpekbalığı dışında hiçbir şey yoktu.

Sonra kruvazörün pervanesi aniden dönmeye başladı ve suyu havalandırdı; köpekbalığı şaşkınlığa kapılıp gözden kayboldu ve Elstead'i yutmuş olan kristal berraklığındaki suların üzerini köpükler kapladı. "Plan nedir?" diye sordu denizcilerden biri diğerine.

"Yukarı çıkarken bize çarpmasın diye birkaç mil uzaklaşacağız," dedi arkadaşı.

Gemi yeni konumuna doğru usulca hareket etti. Yapacak bir işi olmayan herkes güvertede kalarak, kürenin battığı yerde kabarıp inen suları izledi. Sonraki yarım saat boyunca, Elstead ile şu ya da bu şekilde ilgisi olmayan bir kelime bile edilmedi. Kış güneşi artık tepedeydi ve hava bir hayli sıcaktı.

"Aşağıda epey üşüyecek," dedi Weybridge. "Denizde, belli bir derinliğin altında ısının neredeyse donma noktasında olduğunu söylerler."

"Nereden çıkacak?" dedi Steevens. "Yön duygumu kaybettim."

"İşte şu noktadan," dedi her şeyi bilmesiyle gurur duyan komutan. Güneydoğu yönündeki kesin bir noktaya işaret ediyordu. "Ve şimdilerde çıksa gerek," dedi. "Gideli otuz beş dakika oldu."

"Okyanusun dibine ulaşmak ne kadar sürer ki?" diye sordu Steevens.

"Beş mil derinlik için, saniyede iki fit ivme kazanacağını düşünürsek, gidiş dönüş kırk beş saniye kadar sürer."

"Öyleyse geç kaldı," dedi Weybridge.

"Hemen hemen," dedi komutan. "Gerçi şu kablosunun makaraya geri sarılması da birkaç dakika alır herhalde."

"Bunu unutmuşum," dedi Weybridge, belli ki rahatlamıştı.

Sonra gergin bekleyiş başladı. Bir saat gibi geçen bir dakikadan sonra ortada hâlâ sudan çıkan bir küre yoktu. Bir dakika daha geçti ama suyun durgun yüzeyini hiçbir şey bozmadı. Denizciler birbirlerine kablonun makaraya geri sarılmasıyla ilgili meseleyi anlatıyorlardı. Herkes ümitle teçhizata bakıyordu. "Çık yukarı, Elstead!" diye bağırdı göğsü kıllı bir deniz kurdu; diğerleri de bu tezahürata katılarak, âdeta tiyatroda perdenin açılmasını bekliyorlarmış gibi bağırmaya başladılar.

Komutan onları sinirleri kalkarak izliyordu.

"Tabii kazandığı ivme iki fitten azsa," dedi, "daha da geç kalacaktır. Bu rakamların doğru olduğundan tam olarak emin değiliz. Ben hesap kitaba öyle körü körüne inanmam."

Steevens buna kısaca katıldı. Birkaç dakika boyunca, kıç güvertesindeki kimse konuşmadı. Sessizliği bozan, Steevens'ın kol saatinden gelen klik sesi oldu.

Güneşin zirveye ulaşmasından yirmi bir dakika sonra hâlâ kürenin yeniden görünmesini bekliyorlardı ve güvertedeki bir kişi bile umutların tükendiğini söylemeye cüret etmemişti. Bunu idrak ettiğini ilk belirten Weybridge oldu. Sekizinci zil* sesi hâlâ havada yankılanırken konuştu. "O pencereye hiç güvenmemiştim zaten," dedi birdenbire Steevens'a.

"Tanrım!" dedi Steevens. "Yani demek istediğin..."

"Eh!" dedi Weybridge ve gerisini hayal gücüne bıraktı.

"Ben de hesap kitap işlerine çok güvendiğimi söyleyemem," dedi kumandan şüpheyle, "bu yüzden henüz umudumu yitirmedim." Gece yarısı olduğunda kruvazör, kürenin battığı alanın

Denizcilikte dört saatlik nöbet süresini belirten, her biri yarım saatte bir çalan zil –çn

etrafında yavaşça çember çiziyor, elektrik lambasının beyaz ışığı, yıldızların altında parıldayan suların üzerinde gezinip duruyor, memnuniyetsiz bir şekilde aramaya devam ediyordu.

"Diyelim ki penceresi patlayıp ezilmesine yol açmadı," dedi Weybridge, "o zaman durum daha da beter çünkü muhtemelen mekanizması bozulmuştur ve şu an ayaklarımızın beş mil altında, soğukta ve karanlıkta, o küçük baloncuğunda sıkışmış halde, okyanuslar oluştuğundan beri küçücük bir ışının bile asla parlamadığı, hiçbir insanın yaşamadığı yerde hâlâ hayattadır. Yemeği olmadan, aç susuz ve korkmuş halde, açlıktan mı yoksa havasızlıktan mı öleceğini düşünüyordur. Önce hangisi olacak? Tahminimce Myers cihazı da kapanmak üzeredir. O şeyler ne kadar dayanıyor ki?"

"Tanrım!" diye haykırdı. "Amma da küçük şeyleriz! Ne de cüretkâr küçük şeytanlarız! Altımızda miller, miller boyunca su var – tamamen su; bir de etrafımızdaki, gökyüzünün altındaki tüm bu başıboş su. Körfezler!" Ellerini havaya kaldırmasıyla beraber, küçük beyaz bir şerit ses çıkarmadan gökyüzüne fırladı, yavaşladı, durdu ve sanki gökyüzüne yeni bir yıldız düşmüş gibi, hareketsiz bir noktaya dönüştü. Sonra tekrar aşağı kaydı; yıldızların yansımalarının ve yakamozun beyaz pusunun arasında kayboldu.

Bunu gören Weybridge, kolları ve ağzı açık halde kalakaldı. Ağzını kapadı, tekrar açtı, sonra da sabırsızca kollarını salladı. Nöbetçiye döndü, "Elstead göründü!" diye bağırdıktan sonra, bir koşu Lindley'nin ve arama ışıldağının yanına gitti. "Onu gördüm," dedi. "Sancak tarafında! Işığı yanıyor, sudan yeni fırladı. Işıldağı çevirin. Dalganın üzerine çıktığında sürüklenişini görebiliriz."

Ama kâşifi şafağa kadar bulamadılar. Bulduklarında ise neredeyse ezip geçiyorlardı. Vinç sarkıtıldı, küre mürettebat tarafından ucuna zincirlendi. Küreyi gemiye çıkardıklarında, iniş

deliğinin cıvatalarını söktüler ve içerisindeki karanlığa gözlerini diktiler (zira elektik lambası yalnızca kürenin etrafındaki suları aydınlatma amaçlıydı ve iç bölmenin tamamen dışındaydı).

Bölmenin içerisi çok sıcaktı ve iniş deliğinin ağzındaki kauçuk yumuşaktı. Hevesli sorularına yanıt alamadılar; içeriden herhangi bir hareketlenme sesi de gelmiyordu. Elstead kürenin dip kısmına düşmüş, hareketsiz yatıyordu. Geminin doktoru içeri tırmandı ve onu kaldırıp dışarıda bekleyen adamlara teslim etti. Bir müddet Elstead ölü mü diri mi anlayamadılar. Gemideki lambaların sarı ışığında, yüzünün kan ter içinde olduğu görünüyordu. Adamı kamarasına taşıdılar.

Sonradan fark ettiler ki ölü değildi ama sinirsel anlamda tamamen çökmüştü ve her tarafı yara bere içindeydi. Birkaç gün boyunca hareketsiz yatmak zorunda kaldı. Yaşadığı tecrübeyi anlatabilecek duruma geldiğinde, bir hafta geçmişti.

Neredeyse ilk cümlesi tekrar aşağı inmek istediği oldu. Gerektiğinde halattan kurtulabilsin diye, kürede değişiklikler yapmaları gerekeceğini, başka da bir şeye ihtiyaç olmadığını söyledi. Fevkalade bir tecrübe yaşamıştı. "Balçıktan başka bir şey bulamayacağımı düşündünüz," dedi. "Keşiflerime güldünüz ama ben yeni bir dünya keşfettim!" Hikâyesini kopuk parçalar halinde, çoğunlukla tersten anlatıyordu; bu yüzden kendi sözcükleriyle aktarmak imkânsız. Buradan sonrası ancak, yaşadığı tecrübenin öyküsüdür.

Başta her şeyin korkunç bir şekilde ters gittiğini söyledi. Araç, halat tükenene dek yuvarlanmaya devam etmişti. Kendini futbol topunun içerisindeki bir kurbağa gibi hissetmişti. Kafasının üzerindeki vinç ve gökyüzü, bir de küpeşteden izleyen insanların anlık görüntüleri dışında hiçbir şey göremiyordu. Ayrıca aracın bir an sonra hangi yöne yuvarlanıyor olacağını da kestiremiyordu. Aniden ayakları yerden kesiliyor, adım atmaya çalıştığında tepetaklak düşüyordu; neyse ki duvarlar yastıklıydı. Aracı küre

dışında herhangi bir şekilde yapmak çok daha rahat olurdu fakat en derinlerdeki muazzam basınca sadece böyle bir araç dayanabilirdi.

Savrulma aniden kesilmişti; kürenin düzelmesiyle beraber ayağa kalktı ve yukarıdan filtrelenip azalarak gelen ışıkta, etrafındaki yeşil-mavi suları, ayrıca yanından geçip ışığa doğru gitmekte olan, küçük, süzülen canlılardan oluşan bir sürü gördü. Bunları incelediği sırada ortam gittikçe kararda, ta ki üzerindeki sular yeşilin gece göğü kadar koyu bir tonuna, altındaki sular da tamamen karanlığa bürünene dek. Sudaki ufak, saydam canlılar soluk ışıklarıyla parlıyor, arkalarında belirsiz, yeşilimsi izler bırakarak yanından yıldırım gibi geçiyorlardı.

Bir de o düşme hissi! Söylediğine göre bir asansörün kalkış ânı gibiydi ama uzayıp gidiyordu. Bu uzayıp gitmenin nasıl bir anlama geldiğini sadece hayal edebiliriz. Elstead çıkmış olduğu serüvenden yalnızca o an pişmanlık duydu. Karşısındaki ihtimalleri tamamen yeni bir gözle görmeye başladı. Şu mürekkep balığına benzeyen, orta derinliklerde yaşadığı düşünülen insansı varlıklar geldi aklına; böyle şeyler bazen balinaların içerisinde yarı sindirilmiş veya balıklar tarafından yarı yenmiş şekilde, ölmüş ve çürür halde bulunurdu. Diyelim ki bunlardan biri onu yakaladı ve bırakmıyor... Ayrıca mekanizma yeterince teste tabi tutulmuş muydu? Gelgelelim geri dönüp dönmek istemediğinin artık hiçbir önemi kalmamıştı.

Elli saniye içerisinde, ışığının yardığı ve ara sıra bir balığı veya batan cinsten bir hurdayı aydınlattığı sular dışında her yer kapkara oldu. Yanından fazla hızlı geçtikleri için bunların ne olduğunu tam seçemiyordu. Bir noktada bir köpekbalığının yanından geçtiğini düşündü. Ardından küre suyun sürtünmesinden kaynaklı olarak ısınmaya başladı. Anlaşılan bu konuyu hafife almışlardı.

İlk fark ettiği şey terlemeye başladığı oldu, ardından ayağının altında gitgide daha fazla yükselen bir tıslama duydu ve bir

sürü küçük baloncuk gördü; bunlar pek küçük baloncuklardı ve dışarıdaki suyun içerisinde bir pervane varmış gibi yukarı doğru yüzüyorlardı. Buhar! Pencereye dokundu; sıcaktı. Kendi bulunduğu bölmeyi aydınlatan ufak lambayı açtı, cıvataların yanındaki yastıklı saati kontrol etti ve seyahatine başladığından beri iki dakika geçtiğini gördü. Pencerenin yoğun ısı değişiminden dolayı çatlayabileceğini düşündü çünkü biliyordu ki en derin sularda ısı donma noktasına yakın olurdu.

Sonra aniden ayağının altında, kürenin zemininde bir baskı hissetti, dışarıdaki baloncuk akını gitgide yavaşladı ve tıslama azaldı. Küre biraz döndü. Pencere çatlamamıştı, hiçbir şey bozulmamıştı, artık batışla ilgili tehlikelerin sona erdiğini biliyordu.

Pencereden dışarı baktı. Artık baloncuklar yoktu ve tıslama tamamen durmuştu. Dışarıda yoğun, kadife gibi bir karanlık vardı – elektrik lambasının boş suları delip geçtiği ve sarı-yeşil rengini belli ettiği yerler hariç. Sonra alev şeklinde üç şey, birbirini takip ederek görüş alanına girdi. Küçük ve yakınındalar mıydı yoksa büyük ve uzağındalar mıydı anlayamıyordu.

Her birinin dış hatları neredeyse bir balıkçı teknesinin ışıkları kadar parlak, tüten bir dumana benzeyen, mavimsi bir ışıkla parlıyordu; yan taraflarında ise boydan boya, bir geminin yuvarlak pencerelerini andıran benekler vardı. Lambasının aydınlattığı alana girdiklerinde, fosforlu parlaklıklarını kaybettiler, böylece bunların tuhaf ve küçük türden, kocaman kafalı, geniş gözlü, ufak vücutlu ve kuyruklu balıklar olduğunu gördü. Muhtemelen yaydığı ışığa çekilmişlerdi.

Sonra aynı türden başka balıklar da onlara katıldı. Aşağı indikçe ve suyun rengi soluklaştıkça, yaydığı ışığın aydınlattığı küçük beneklerin, güneş ışınlarının çarptığı tozlar gibi parıldadığını fark etti. Bu soluklaşma, muhtemelen kurşun ağırlıklar yere çarptığında kalkan balçık ve çamur bulutlarından kaynaklanıyordu.

Kurşun ağırlıkların yanına varana dek geçen sürede öyle yo-

ğun bir beyaz bulanıklığın içindeydi ki elektrik lambası birkaç metreden ötesini aydınlatamıyordu; etrafını saran çökelti katmanları belli bir ölçüde dibe yayılana kadar uzun dakikalar geçti. Sonra, lambasının ışığı ve uzağındaki balık sürüsünün kısa süreli fosforlu ışıkları sayesinde, suyun yerleşik ve devasa karanlığının altında, acıkmış dokunaçları yukarı doğru süzülen denizlalelerinden oluşan girift çalılıklarla yer yer bölünen, üzeri dalgalanarak etrafa yayılan, gri-beyaz balçığı gördü.

Biraz daha uzakta, devasa bir sünger yığınının zarif, yarı saydam dış hatları görünüyordu. Bu derinlikte, canlı mor ve siyah renklerde, üstü tüylü, çeşit çeşit yassı öbekler vardı ki bunların bir çeşit denizkestanesi olması gerektiğine kanaat getirdi; ayrıca bazıları tahta bitine, bazılarıysa ıstakoza benzeyen küçük veya büyük gözlü hatta kör canlılar, ışığın aydınlattığı yol boyunca uyuşuk uyuşuk sürünüyor, arkalarında oluk şeklinde izler bırakarak, tekrar meçhule dönüyorlardı.

Sonra aniden, küçük balıklardan oluşan bir sürü süzülerek ona doğru saptı ve sığırcık kuşlarının uçuşuna benzer şekilde üzerine akın etti. Üzerinden fosforlu kar yağıyormuş gibi geçtiler ama sürünün arkasından, daha büyük bir yaratık küreye yaklaşmaktaydı.

Başta onu belli belirsiz seçebildi; yürüyen bir adamı andıran, ürkek hareket eden bu siluet, lambaya doğru yaklaşırken ışık üzerine vurdu. Siluet kamaşan gözlerini kapattı. Elstead hayretle izliyordu.

Tuhaf, omurgalı bir hayvandı. Koyu mor kafası biraz bukalemunu andırıyordu ama uzun alnı ve kafatası daha önce görülmüş hiçbir sürüngene benzemiyordu; yüzünün dikey yapısı, hayvanlarda eşi benzeri görülmemiş bir şekilde insana benziyordu.

Büyük, pörtlek gözleri, göz çukurlarından aynı bir bukalemunun gözleri gibi çıkıyordu, ayrıca küçük burun deliklerinin altında geniş, sürüngenimsi bir ağzı ve nasırlı dudakları vardı.

Kulaklarının olması gereken yerlerde iki tane kocaman solungaç kapağı vardı, bunlardan dışarıya, mercanı andıran, küçük vatozlarda ve köpekbalıklarında da bulunan, dokusu ağaca benzeyen sivri yüzgeçler fırlıyordu.

Gelgelelim yaratıkla ilgili en sıradışı şey, insansı yüzü değil, iki ayaklı olmasıydı. Neredeyse yuvarlak olan vücudunun altında, iki kurbağamsı bacağı ve uzun, kalın bir kuyruğu vardı; ön ayaklarıysa kurbağa ayakları gibi uzun orta kemikleri ve parmaklarının sivri uçlarıyla, insan elinin tuhaf bir taklidine benziyordu. Rengi alacalıydı; kafası, elleri ve bacakları mordu ama üzerine giydiği bol bir kıyafet gibi görünen derisi fosforlu griydi. İşte orada, ışıktan gözü kamaşmış halde duruyordu.

Derinlerde yaşayan bu meçhul yaratık nihayet gözlerini açtı, boştaki elini önüne siper etti, ağzını açtı ve âdeta anlamlı bir şey söylüyormuş gibi, kürenin çelik kasasını ve içerisindeki yastık katmanını bile delip geçen bir sesle bağırdı. Akciğerler olmadan bağırma işinin nasıl gerçekleşebileceğini Elstead dahi açıklayamıyordu. Sonra yaratık ışığın aydınlattığı bölgeden çıktı ve yan tarafta, gölgelerin içinde kayboldu; Elstead üzerine doğru geldiğini göremese de hissediyordu. Işığın ilgisini çekmiş olabileceğini düşünerek, akımı kesen kontağı çevirdi. Bir an sonra yumuşak bir şey çeliğe vurdu ve küre salındı.

Sonra yaratık bir kez daha bağırdı ve uzaklardan yankıyı andıran bir cevap aldı. Bir kez daha vurdu; küre sallandı ve makaraya bağlı olan halata dolandı. Elstead karanlığın içinde durdu ve dışarıdaki sonsuz, derin geceye baktı. Ardından hayal meyal, başka fosforlu ve insansı yaratıkların da uzaklardan ona doğru yaklaşmakta olduğunu gördü.

Ne yaptığının çok da farkında olmadan, sallanan hücresinin duvarlarında ellerini gezdirerek dışarıdaki elektrik lambasının düğmesini aradı ve kazara girintide duran kendi ufak lambasını buldu. Kürenin ters dönmesiyle zemine düştü; dışarıdan gelen hayret

seslerini duydu, ayağa kalktığında ve aşağıdaki pencereye ışığını tuttuğunda ise iki çift geniş göz tarafından izlendiğini gördü.

Bir an sonra aracın çelik kasası bir sürü el tarafından dövülüyordu; mekanizmanın üzerindeki koruyucu metalin aldığı sert darbeyi, durduğu yerde dehşete düşerek duydu. Bu gerçekten de yüreğini ağzına getirmişti zira bu tuhaf yaratıklar mekanizmayı durdurmayı başarırsa, buradan asla kurtulamayacaktı. Kürenin şiddetle sallandığını ve ayağının altındaki zeminden uygulanan basıncı hissettiğinde de böyle olabileceği aklına gelmişti zaten. İçeriyi aydınlatan ufak lambasını kapattı, diğer kompartımandaki büyük ışıkla dışarıdaki suyu aydınlattı. Denizin dibi ve insansı yaratıklar kaybolmuştu; pencerenin dışında yalnızca birbirini kovalayan tek tük balıklar vardı.

En başta derin suların bu tuhaf sakinlerinin ipi kopardığını ve bu sayede kaçmayı başardığını zannetti. Gittikçe hızlanarak yukarı çıkıyordu ki ani bir çekmeyle durduruldu ve yerinden fırlayıp hücresinin yastıklı tavanına çarptı. Sersemlemişti, yarım saat kadar hiçbir şey düşünemedi.

Sonra kürenin yavaşça döndüğünü, sallandığını hissetti; sanki suyun içerisinde sürükleniyordu. Pencerenin yanına eğilerek vücut ağırlığıyla küreyi biraz aşağı çevirmeyi başardı ama lambasının soluk ışığının aydınlattığı tek yer aşağıdaki karanlıktı. Lambayı kapatırsa ve gözlerinin zifiri karanlığa alışmasına izin verirse, belki daha iyi görebileceğini düşündü.

Bu yaptığı akıllıcaydı. Birkaç dakikadan sonra, kadifemsi karanlık önce yarı saydam bir siyahlığa, sonra da İngiltere'de bir yaz akşamındaki zodyak ışığına* benzer bir bulanıklığa dönüşerek, aşağıda hareket eden şekilleri görmesine izin verdi. Anladığı kadarıyla bu yaratıklar kablosunu koparmışlar ve onu denizin dibinde sürüklüyorlardı.

* Sabah güneş doğmadan önce veya akşam battıktan hemen sonra, Güneş'in yakınından gökyüzüne doğru yükselen sönük ışık –*çn*

Sonra denizin dibindeki düzlüğün dalgalanmalarının üzerinde, uzakta, belli belirsiz bir şey, küçük penceresinin görüş alanı boyunca iki tarafa da uzanan, soluk bir şekilde parıldayan, ufuk çizgisini andıran bir ışık gördü. Oraya doğru, sanki insanların kırlardan kasabaya doğru sürüklediği bir balon gibi sürükleniyordu. O giderek yaklaştıkça, loş ışık da yavaş yavaş daha belirgin şekillere dönüşüyordu.

Bu aydınlık alana vardığında saat neredeyse beş olmuştu; o noktada, tuhaf bir şekilde bir manastır harabesini andıran çatısız bir yapının etrafındaki sokak ve ev benzeri oluşumları seçebiliyordu. Hepsi bir harita gibi altında seriliydi. Evler etrafı dört duvarla kaplı, çatısız yapılardı; sonradan bu duvarların fosforlu kemiklerden yapıldığını gördü, bu yüzden bütün yerleşim âdeta ay ışığıyla inşa edilmiş gibi görünüyordu.

Daha derinlerdeki mağaralarda, denizlaleleri sallanıp dokunaçlarını esnetiyordu; uzun ince ve camsı süngerler, şehrin genel parıltısının arasında sanki parlak minareler gibi yükseliyor, zarla kaplı bir ışığa sahip zambaklar gibi etrafı süslüyordu. Yerleşimin açık alanlarında kalabalıkların hareketlenmeye başladığını görebiliyordu ama kalabalığın içindekileri tek tek göremeyecek kadar uzaktaydı.

Onu usulca aşağı çektikleri esnada, mekânın ayrıntılarını daha iyi algılamaya başladı. Önce binaların hatlarının boncuklu, yuvarlak nesnelerin sıra sıra dizilmesiyle işaretlendiğini, sonra da daha aşağılarda, açık alanlarda, kabuk tutmuş gemi benzeri şekiller olduğunu gördü.

Yavaşça, şüpheye yer bırakmayan bir şekilde aşağı çekildiğinde, altındaki şekiller daha da parlaklaştı, netleşti ve belirginleşti. Anladığı kadarıyla kasabanın merkezindeki büyük binaya doğru çekiliyordu ve halatını çeken çok sayıda figürü arada bir görebiliyordu. Gemilerden birinin iskeletinin, mekânın yerleşik bir öğesi olarak durduğunu ve ona el kol işaretleri yapan figürlerle

dolu olduğunu fark etti; sonra büyük binanın duvarları, etrafında usulca yükseldi ve şehri görmesini engelledi.

Bunlar suyla şişmiş ahşaptan, bükülmüş çelik halattan, demir direklerden, bakırdan ve ölü adamların kemikleriyle kafatalarından oluşan duvarlardı. Kafatasları binanın üzerine zikzaklar, spiraller ve acayip kavisler çizerek dizilmişti; göz çukurlarının içlerinden geçen küçük gümüşi balıklar, aynı zamanda mekânın zeminini de kaplıyorlardı.

Aniden kulaklarına zayıf bir çığlık ve hunharca üflenen boruların sesleri doldu, bunu olağanüstü bir tezahürat izledi. Küre aşağı batarken, devasa pencerelerden çok sayıda tuhaf, hayaletimsi kişinin içeriyi izlemekte olduğunu gördü; nihayet mekânın merkezinde bulunan, sunak benzeri bir yapının üzerinde durdu.

Artık öyle bir seviyeye alçalmıştı ki derinlerde yaşayan bu tuhaf insanları bir kez daha görebiliyordu. Fakat onu hayrete düşüren, hepsinin önünde eğilip secde ettiğini görmek oldu; yalnızca üzerine set pullarla kaplı bir cüppe giymiş ve başına fosforlu bir taç takmış olan biri ayakta durarak sürüngenimsi ağzını açıp kapatıyor, âdeta tapınanların okuduğu ilahinin başını çekiyordu.

Elstead tuhaf bir dürtüye kapılarak ufak lambasını tekrar açtı, böylece derinlerde yaşayan bu varlıklar için görünür hale geldi ama ışık onları görmesini engelliyordu. Yaratıklar birdenbire onu karşılarında bulunca, ilahi yerini neşeli bağırışlara bıraktı; Elstead, onları tekrar görmek için sabırsızlanarak tekrar lambasını kapadı ve onlar için görünmez hale geldi. Yine de gözleri kamaştığı için bir süre ne yaptıklarını göremedi. Nihayet onları seçebildiğinde, tekrar diz çöktüklerini gördü. Böylece, dinlenmeden ve ara vermeden, üç saat boyunca ona tapındılar.

Güneşi veya ayı veya yıldızları, yeşil bitki örtülerini veya herhangi bir oksijen tüketen canlıyı hiç görmemiş, ne ateşi ne de oradaki canlıların fosforlu ışıkları dışında bir ışığı bilen, ebedi

bir gecede yaşayan bu canlılara ve büyüleyici şehirlerine dair Elstead'in anlattıkları epey detaylıydı.

Hikâyesi ürkütücüydü, evet, ama daha ürkütücü olan, Adams ve Jenkins kadar itibarlı biliminsanlarının bu hikâyede inanılmaz hiçbir yan bulmamasıydı. Söylediklerine göre, izan sahibi, su altında nefes alabilen, omurgalı, ölseler de yüzeye çıkmayacak ağırlıklarda canlıların, düşük ısıya ve yüksek basınca uyum sağlayarak, derin sularda, bizim gibi Taş Devri'nin evrimleşmiş torunları tarafından fark edilmeden yaşamamaları için bir sebep yoktu.

Fakat onlar bizi, sulak gökyüzünün gizemli karanlığından, birtakım felaketler sonucu ölü bir halde düşme alışkanlığı olan, tuhaf, göklerde yaşayan canlılar olarak tanıyor olsa gerek. Hem de yalnızca biz değil, gemilerimiz, metallerimiz, aletlerimiz de gökyüzünden yağmur gibi yağıyor olmalı. Bazen batan şeyler üstlerine düşüp sanki yukarıdaki görünmez bir gücün hükmüymüş gibi onları eziyordur, bazen de son derece nadir veya işe yarar hatta onlara ilham veren şeyler düşüyor olmalı. Alçalan bir insan karşısındaki davranışlarını anlamak için, birdenbire gökyüzünden inen haleli, parlak bir canlıyı gören barbarlar ne yapardı diye düşünmek lazım.

Bir noktada, Elstead, *Ptarmigan* isimli geminin subaylarına, derinlerde geçirdiği on iki saat içerisinde olan biten her şeyi, tüm ayrıntılarıyla anlattı. Bunları yazıp yayımlamaya niyeti olduğu da kesindi ama asla yapmadı, bu yüzden –hoşumuza gitmese de– hikâyesinin çeşitli parçalarını birleştirmek için Komutan Simmons, Weybridge, Steevens, Lindley ve diğerlerinin hatıralarına başvurmak zorunda kaldık.

Olanları bölük pörçük kesitler, karartılar halinde görebildik – korkutucu devasa bina, diz çökenler, ilahi okuyanlar, bukalemun gibi kafaları ve fosforlu kıyafetleri, bir de Elstead, ışığını

açışı ve küreyi tutan halatın serbest kalması gerektiğini aktarmak için nafile çabalaması. Dakikalar hızla geçerken, Elstead saatine bakıyor, yalnızca dört saatlik oksijeni kaldığını görerek dehşete düşüyordu. Ne var ki şerefine okudukları ilahi acımasızca, sanki yaklaşan ölümünün marşı gibi sürüyordu.

Nasıl bırakıldığını kendi de bilmiyor ama kürenin ucundan sallanan halata bakarsak, sunağın kenarına sürtünerek kopmuş olsa gerek. Muhtemelen, kürenin ansızın yuvarlanmasıyla beraber, aynı uzay boşluğunda beliren semavi bir canlının bizim atmosferimizden hızla geçip kendi diyarına dönmesi gibi, onların diyarından yukarı fırladı. Bir hidrojen baloncuğu havada nasıl ivme kazanıyorsa, görüşlerinden öyle hızla çıkmış olmalı. Bu onların gözünde tuhaf bir miraç olsa gerek.

Küre kurşun ağırlıklarla battığından bile daha müthiş bir süratle yüzeye doğru fırladı. Fazlasıyla da ısındı. Elstead pencerelerin yukarı denk geleceği şekilde fırladığını, camın üzerinin baloncuklarla dolduğunu hatırlıyor. Anbean aracın uçacağına olan inancı güçleniyormuş. Fakat kafasının içinde âdeta bir çark dönüyormuş gibi hissetmiş, sonra yastıklı kompartıman da etrafında dönmeye başlamış, o da bayılmış. Gözlerini açtığında kamarasındaymış ve doktorun sesini duyuyormuş.

Fakat bu yalnızca Elstead'in *Ptarmigan*'ın subaylarına parçalar halinde anlattığı sıradışı hikâyenin özü. Her şeyi ilerideki bir tarihte yazacağına söz verdi. Aklı daha çok Rio'da bozulan aracını geliştirmekle meşguldü.

Oradan sonrasına dair tek anlatabileceğimiz, aracında ilk tecrübesinin gerektirdiği geliştirmeleri yaptıktan sonra, 2 Şubat 1986 tarihinde, okyanusun derinlerine ikinci inişini gerçekleştirdiğidir. Sonra ne olduğunu muhtemelen asla bilemeyeceğiz. Bir daha dönmedi. *Ptarmigan* on üç gün boyunca daldığı noktanın etrafında gezinerek, nafile aramalarını sürdürdü. Sonra

gemi Rio'ya döndü ve arkadaşlarına telgrafla haber yollandı. Yani mesele şimdilik burada kaldı. Fakat bundan sonra, onun tuhaf hikâyesini doğrulamak için, derin sulardaki meçhul şehirlere doğru başka dalış girişimleri olmayacağını düşünmek pek akla yatkın değil.

Örümcekler Vadisi

İz sürmekte olan üçlü, gün ortasına doğru, ansızın engin bir vadiye nazır nehir yatağındaki dönemece vardılar. Uzun süre boyunca kaçakları takip ettikleri, zorlu ve dolambaçlı, çakıl taşlarıyla dolu yol artık yerini geniş bir yamaca bırakmıştı. Ortak bir içgüdüyle, üç adam da iz sürmeyi bıraktı; zeytin ağaçlarıyla dolu tepeciğe çıktılar ve orada, atı gümüş dizginli adam en önde ve diğer ikisi, onlara yaraştığı üzere onun biraz arkasında durdular.

Aşağılarındaki engin alanı bir süre boyunca hevesli gözlerle izlediler. Mesafeler uzadıkça uzuyor, yalnızca tek tük, kuru ve dikenli çalılar, bir de içi sarı yapraklar tarafından işgal edilmiş, içinde su kalmamış hendekleri anımsatan çukurlar vardı. Aradaki mor renkli mesafe, en nihayetinde uzaktaki yeşil tepelerin mavimsi yamaçlarına karışıyordu; yukarılarında sanki görünmez bir el tarafından destekleniyorlarmış veya mavi gökyüzünde asılı duruyorlarmış gibi, dağların karla kaplı zirveleri vardı – vadinin iki yakasının birleştiği kuzeybatı yönündeki zirvelerse daha da büyük ve görkemliydi. Vadinin batısıysa, gökyüzünün altındaki derin karanlığın içinde ormanlar belirene dek dümdüz uzanıyordu. Fakat üç adam ne doğuya ne batıya, yalnızca vadinin öbür yanına gözlerini dikmişti.

İlk konuşan, dudağı yaralı sıska adam oldu. "Hiçbir yerde yoklar," dedi hüsrana uğramış gibi iç geçirerek. "Ne de olsa bizden bir gün önce yola çıktılar."

"Peşlerinde olduğumuzu bilmiyorlar," dedi beyaz atlı kısa adam.

"*Kız* biliyordur," dedi liderleri acı acı, kendi kendine konuşuyormuş gibi.

"Öyle olsa bile hızlı gidemezler. Tek binekleri o katır, ayrıca kızın ayağı kanıyor..."

Atı gümüş dizginli adam ona ani bir öfkeyle çıkıştı. "Sence ben bunu görmemiş olabilir miyim?" dedi hırlayarak.

"Yardımı dokunur diye söyledim," diye fısıldadı kısa adam, kendi kendine konuşur gibi.

Dudağı yaralı sıska adam tepkisiz bir şekilde izlemeye devam ediyordu. "Vadiyi geçmiş olamazlar," dedi. "Hızlı sürersek...

Beyaz ata bakıp duraksadı.

"Hay beyaz atların köküne kibrit suyu!" dedi atı gümüş dizginli adam, ardından döndü ve okuduğu lanetin içerdiği hayvana baktı.

Kısa adam, atının hüzünle eğilmiş kulaklarına baktı.

"Elimden geleni yaptım," dedi.

Diğer ikisi bir müddet daha vadiyi izlediler. Sıska adam, elinin arkasını yaralı dudağında gezdirdi.

"Yukarı gelin!" dedi atı gümüş dizginli adam aniden. Kısa adam irkildi ve dizginine asıldı; üç atın kurumuş çimlere vuran toynaklarından çıkan takırtıların birleşmesiyle beraber, sürdükleri ize döndüler...

Önlerindeki uzun yamaçtan aşağı, temkini elden bırakmadan indiler; dikenli, karman çorman bir çalılık ve kayaların arasından fırlayan, daha aşağı kademelere kadar uzanan dallarla karşılaştılar. İz burada kayboluyordu çünkü toprak azdı; ayrıca tek yeşillik, yerlerde uzanan yanmış sazlardı. Yine de etrafı iyice araştırırlarsa, atlarının boynunun yanında eğilip arada bir duraklarlarsa bu beyaz adamlar bile avlarının izini sürmenin bir yolunu bulabilirlerdi.

Bakımsız çimlerin çoğu çiğnenmişti, aralardan ezilmiş, kırılmış yapraklar fırlıyordu, bazı bazı ayak izini andıran izler de görüyorlardı. Bir noktada, liderleri kahverengi bir kan lekesi bulmuştu ki bu melez kıza ait olabilirdi. Fısıldayarak kızın aptallığına lanet okudu.

Sıska adam, liderinin sürdüğü izi inceledi, kısa adam ise arkalarında, bir rüyanın içinde kaybolmuş gibi beyaz atını sürüyordu. Tek sıra halinde, atı gümüş dizginli adamın öncülüğünde tek kelime etmeden ilerlediler. Bir süre sonra, beyaz atlı kısa adam dünyanın fazla durgun olduğunu fark etti. Rüyasından uyandı. Atlarından ve teçhizatlarından çıkan kısa sesler dışında, bütün o müthiş vadi, bir manzara resminin dalgın sessizliğine bürünmüştü.

Önünde efendisiyle arkadaşı ilerliyor, ikisi de dikkatle sola eğiliyor, atların ortak hızında kayıtsızca yol alıyorlardı; gölgeleri onlardan önde gidiyordu – hareketsiz, sessiz, giderek incelen refakatçiler; işte en yakınındaki eğik olan da onundu. Etrafına baktı. Eksik olan neydi? Sonra vadideki nehrin kıyısındaki yankılanmayı ve sürekli yer değiştiren, ayağına çarpan çakıl taşlarının daimi refakatini hatırladı. Ya başka? Esinti yoktu. İşte buydu! Uçsuz bucaksız, yaprak kıpırdamayan, öğle uykusu durgunluğunda bir yerdeydiler. Vadinin yukarı kısımlarında toplanan kasvetli sis örtüsünü saymazsak gökyüzü bulutsuz ve bomboştu.

Sırtını doğrulttu, dizgini sıktı, ıslık çalmak üzere dudaklarını büzdü ama yalnızca iç geçirdi. Eyerinde ters oturdu ve içinden çıktıkları dağ geçidinin ağzını izlemeye koyuldu. Boştu! İki taraftaki yamaç da bomboş, bırakın insanı, hayvandan da ağaçtan da tamamen yoksundu. Nasıl bir diyardı burası? Nasıl bir yaban? Önceki duruşuna geri döndü.

Koyu mor bir dal sandığı şeyin bir yılan çıktığını ve çalıların arasında kaybolduğunu görmek onu bir anlığına keyiflendirdi. Her şeye rağmen vadi *sahiden* canlıydı. Sonra daha da sevindirici

bir gelişme olarak, yüzünde hafif bir nefes, gelip geçen bir fısıltı, bir tepenin zirvesinde tek başına duran bir çalının belli belirsiz kımıldamasını, muhtemel bir esintinin ilk belirtilerini hissetti. Haylaz bir şekilde parmağını ıslatıp havaya kaldırdı.

İzi şaşırıp duran sıska adamla çarpışmaktan, dizginini son anda şiddetle çekerek kaçınabildi. Tam da kabahat ânında, efendisinin bakışlarına yakalandı.

Kendini bir müddet iz sürmeyle alakadar olmaya zorladı. Yolculuk ilerledikçe, efendisinin gölgesinin ve şapkasının ve omzunun, daha yakınındaki sıska adamın dış hatlarının ardında belirip kayboluşunu seyre koyuldu. Medeniyet sınırlarından çıkıp bu ıssız yere doğru at sürmelerinin dördüncü günüydü, suları azalmıştı, eyerlerinin altında birer dilim kuru etten fazlası yoktu; dağları, kayaları, şu kaçaklar dışında kimsenin ayak basmadığı yerleri aşmışlardı – hem de *bunun* için!

Tüm bunlar bir kız, inatçı bir çocuk içindi! Üstelik adamın en ufak buyruğunu yerine getirmek için hazır bekleyen kızlar, kadınlar, şehirler dolusu insanlar vardı! Hangi budalaca tutku yüzünden özellikle *bunu* seçmişti? Bunu soruyordu kısa adam kendine, dünyaya kaş çatarken ve kararmış diliyle kurumuş dudaklarını yalarken. Efendisi böyle istiyordu, tek bildiği buydu. Sırf kız ondan kaçmaya çalıştı diye...

Üzeri tüylü kamışların hep birlikte eğildiklerini gördü, sonra da boynunda sallanan ipek bağ çözüldü ve yere düştü. Esinti kuvvetleniyordu. Bir şekilde, bu katı durgunluğu bozuyordu – bu da iyi bir şeydi.

"Hop!" dedi sıska adam.

Üçü de aniden durdu.

"Ne?" diye sordu efendisi. "Ne oldu?"

"Şu tarafta," dedi sıska adam, vadiyi işaret ederek.

"Ne?"

"Bir şey bize doğru geliyor."

Daha cümlesi bitmeden, sarı bir hayvan şaha kalktı ve üzerlerine atladı. Büyük, yabani bir köpekti bu; rüzgârı arkasına almış, sabit bir hızla koşuyordu, dili dışarıdaydı, öyle bir kararlılıkla koşuyordu ki yaklaştığı atlı adamları bile görmedi. Burnu yukarıda koşuyordu, ne bir kokunun ne de bir avın peşindeydi. Yaklaşmasıyla beraber, kısa adam elini kılıcına attı. "Kuduz olmuş," dedi sıska adam.

"Bağırın," dedi kısa adam; kendisi de bağırıyordu.

Köpek üzerlerine geldi. Kısa adam kılıcını kınından çıkarmıştı ki hayvan yana saptı ve nefes nefese yanlarından geçti. Kısa adamın gözleri köpeğin kaçışını takip edemedi. "Ağzında köpük yoktu," dedi. Atı gümüş dizginli adam bir süre vadiden yukarı baktı. "Tamam, hadi!" diye bağırdı nihayet. "Ne önemi var?" Atını tekrar sürmeye başladı.

Kısa adam, rüzgârdan kaçan köpeğin çözülemeyen gizemini geride bıraktı ve insan tabiatı üzerine derin düşüncelere daldı. "Hadi!" diye söylendi kendi kendine. "Neden 'Hadi!' dediğinde muazzam bir etki yaratmak sadece bir kişiye mahsus olacakmış ki? *Ben* desem..." diye düşündü kısa adam. Ama birisi efendiye en ufak bir itaatsizlik yaptığında herkes hayret ediyordu. Bu melez kız onun gözünde, herkesin gözünde deliydi hatta belki de kâfirdi. Kısa adam, kıyaslama amacıyla, dudağı yaralı sıska adamı inceledi; efendisi kadar kuvvetli ve yürekli, hatta belki de daha yürekli bir adamdı ama o sadece layığıyla ve yiğitçe itaat etmekle ilgileniyordu...

Ellerinde ve dizlerinde hissettiği bir şey, kısa adamın ilgisini daha acil konulara yöneltmesine yol açtı. Bir şeyin farkına vardı. Atını sıska arkadaşının yanına çekti. "Atları fark ettin mi?" dedi alçak sesle.

Sıska, sorgulayan gözlerle baktı.

"Bu rüzgâr hoşlarına gitmedi," dedi kısa adam ama atı gümüş dizginli adam ona dönünce geri çekildi.

"Her şey yolunda," dedi sıska adam.

Bir müddet daha ses çıkarmadan ilerlediler. En öndeki ikili izi takip ederek aşağı doğru iniyordu, arkadaki adam ise engin vadinin üzerine çöken sisin gitgide yaklaşmasını izliyor, rüzgârın anbean güçlendiğini fark ediyordu. Solda, çok uzaklarda karanlık gövdelerden bir sıra gördü – herhalde vadiden aşağı koşturan yaban domuzlarıdır diye düşündü; ne kimseye bir şey söyledi ne de atların huzursuzluğuyla ilgili yeni bir yorum yaptı.

Önce bir, sonra iki adet büyük, beyaz top gördü; bunlar şeytan tüyüne benzeyen, dev toplardı ve karşı taraftan, rüzgârın önünde geliyorlardı. Bu toplar yüksekten uçuyor, düşüp tekrar yükseliyor, yavaşlayıp hızlanarak birbirlerini geçiyordu; bu manzarayı gören atların huzursuzluğu arttı.

Derken bu sürüklenen kürelerin sayısı çoğalmaya başladı – sonra daha da çoğaldı– ve vadiden aşağı, üzerlerine akın etmeye başladılar.

Bir ciyaklama duydular. Yolun karşısından koca bir yaban domuzu geliyordu; bir anlığına kafasını çevirip onlara baktı, sonra vadiden aşağı koşturmaya devam etti. Bunun üzerine üçü de durdu ve eyerlerinde oturarak, üzerlerine bastıran, gitgide kalınlaşan sis perdesini inceledi.

"Şu şeytan tüyleri olmayaydı da..." diye başladı liderleri.

Fakat bu sefer daha büyük bir küre birkaç metre ötelerinden geçti. Aslında tam olarak küre şeklinde bile değildi, daha çok yumuşak, pürüzlü, zarla kaplı bir şeydi; köşelerinden katlanmış bir çarşaf, uçan bir denizanası gibiydi ama yuvarlanarak ilerliyor, geçtiği yolda uzun, örümcek ağına benzeyen, ipliğimsi şeritler bırakıyordu.

"Bunlar şeytan tüyü değil," dedi kısa adam.

"Bu iş hoşuma gitmedi," dedi sıska adam.

Birbirlerine baktılar.

"Hay lanet!" diye bağırdı liderleri. "Hava tamamen bunlarla doldu. Bu hızla devam ederse, bizi hepten durduracak."

Belirsiz bir avcının yaklaştığını hisseden geyiklerinkine benzer bir içgüdüyle, atlarını çevirip rüzgârı arkalarına aldılar, biraz ilerlemişlerdi ki süzülen nesnelerin sayısı daha da arttı. Rüzgârın önünde, sakin bir çabuklukla, ses çıkarmadan yükselip alçalarak, toprağa batıp yükseğe sekerek, süzülerek uçuyorlardı – hem de mükemmel bir uyum içerisinde, dingin ve kasti bir özgüvenle.

Bu tuhaf ordunun öncüleri, atlıların sağından solundan geçmeye başladı. Bir tanesi önlerine yuvarlandı, şekli bozuldu ve istemsiz olarak sağa sola uzun ve yapışkan şeritler saçtı; bunun üzerine atlar huysuzlandı ve sıçramaya başladı. Efendilerinin aniden, akıl almaz bir şekilde sabrı tükenmişti. Etrafındaki sürüklenen kürelere lanet okudu. "Devam!" dedi. "Devam edin! Bu şeylerin ne önemi var ki? Ne önemi olabilir ki? İz sürmeye devam!" Atına küfrederek yere düştü ama atın ağzının oradaki gemi yakalamayı başardı.

Öfkeyle bağırdı. "O izi bulacağım diyorum size," diye haykırdı. "Nerede bu iz?"

Atı geminden sürükleyerek çimlerin arasında izi aradı. Yüzüne uzun ve yapışkan bir iplik düştü, atın gemini tutan kolu gri bir şeride yakalandı, bir sürü bacağı olan büyük, hareketli bir şey başının arkasına çarptı. Yukarı baktığında, üzerindeki boşluğa o gri kütlelerden birinin bu şeylerden biri tarafından bağladığını, uçlarının sanki hareket halindeki bir geminin yelkenleri gibi – ama ses çıkarmadan– dalgalandığını fark etti.

Çok sayıda göz, bodur bedenlerden oluşan kalabalık bir sürü gördü, o şeyi tepesine düşürmek için iplerine hamle eden, uzun ve çok eklemli uzuvları vardı. Bir süre durup yukarı baktı; hoplayıp zıplayan atını, yıllarca at sürmenin getirdiği içgüdüyle dizginliyordu. Sırtına bir kılıcın düz yanı çarptı, sonra kılıç kafasının

üzerinde sallandı ve örümcek ağı balonunu kesti; kesilen kütle yavaşça çözüldü ve uçup gitti.

"Örümcekler!" diye bağırdı sıska adam. "Bu şeylerin içlerinde dev örümcekler var! Bakın, lordum!"

Atı gümüş dizginli adam hâlâ uçup giden kütleyi izliyordu.

"Bakın, lordum!"

Efendisi aşağı baktı ve yerde ezilmiş, kırmızı bir şey gördü, kısmen parçalanmış olmasına rağmen, hâlâ bacaklarını boş yere kımıldatmayı sürdürüyordu. Ardından, sıska adam üzerlerine gelmekte olan başka bir kütleyi işaret ederek, kılıcını apar topar kaldırdı. Vadinin içi artık lime lime olmuş bir sis yığınıyla doluydu. Duruma vakıf olmaya çalıştı.

"Sürün!" diye bağırıyordu kısa adam. "Vadiden aşağı sürün."

Sonrasında olanlar bir cephedeki kargaşayı andırıyordu. Atı gümüş dizginli adam, kısa adamın hayali örümcek ağlarını öfkeyle biçerek yanından geçtiğini, sıska adamın atına tosladığını, atı da binicisini de yere çaldığını gördü. Kendi atını da ancak on metre kadar koştuktan sonra dizginleyebildi. Sonra kendini hayali tehlikelerden sakınmak için yukarı baktı; tekrar aşağı döndüğünde, yerde bir at yuvarlanmakta, sıska adam atın başında durmuş, ikisinin de etrafını sarıp sarmalayan gri yığınları budamak için kılıcını sallamaktaydı. Örümcek ağı yığınlarının gelişi, rüzgârlı bir temmuz gününde, çölde sürüklenen şeytan tüylerinin sürüklenişi kadar sık ve süratliydi.

Kısa adam atından inmişti ama gemini sıkı sıkı tutuyordu. Mücadele içerisindeki beygiri tek koluyla çekiştirmeye çalışıyor, diğer elindeki kılıcını hedefi olmadan sallıyordu. İkinci bir gri yığından çıkan kollar da bu mücadeleye karışmıştı ve bu ikinci kütle yavaşça üzerlerine çöktü.

Efendileri dişini sıktı, dizgini kavradı, kafasını eğip atını mahmuzladı. Yerdeki at yuvarlandı, her tarafta kan ve hareket eden şekiller vardı, böylece sıska adam atını bıraktı ve efendisine doğru,

belki on metre koştu. Gri şeyler kollarına dolanmıştı; kılıcıyla aciz hareketler yaptı. Sol eliyle vücudunun üzerindeki bir şeye vurdu, aniden tökezleyip yere düştü. Kalkmaya çabaladı, tekrar düştü ve aniden, dehşet içerisinde ulumaya başladı "Uu – uhuğ, uhuğğ!"

Efendisi üzerindeki büyük örümcekleri ve yerdeki diğerlerini görebiliyordu.

Atını bu debelenen, çığlık atan gri nesneye yaklaştırmaya uğraşırken, toynak sesleri duyuldu; kısa adam, elinde kılıç olmadan beyaz ata binmiş, daha doğrusu atın gövdesine yüzüstü sarılmış, yelelerini sıkı sıkı kavramış bir halde geçip gitti. Efendisinin yüzüne yine o gri iplikler yapıştı. Öyle görünüyordu ki bu sessiz örümcek ağları etrafını sarıyor, üzerini kaplıyordu.

Öldüğü güne dek olayların o an tam olarak nasıl geliştiğini anlayamadı. Gerçekten de atını döndürmüş müydü, yoksa at kendiliğinden arkadaşının peşinden koşmaya mı başlamıştı? Şu kadarından emindi sadece, bir saniye sonra vadiden aşağı dörtnala iniyor, kılıcını başının üstünde hiddetle sallıyordu. Etrafındaki hızlanan rüzgârla beraber, örümceklerin hava araçları, hava topları ve tabakaları, sanki onu bilinçli olarak kovalıyordu.

Atı gümüş dizginli adam takırtılar ve patırtılar eşliğinde, yön gözetmeksizin, arada bir korkuyla yukarı, sağa, sola bakarak, kılıcını sallamaya hazır tutarak atını sürüyordu. Birkaç yüz metre önündeki kısa adam, arkasından yırtılmış örümcek ağları sarkan beyaz atını sürüyordu fakat eyerin üzerinde hâlâ yamuk oturuyordu. Sazlıklar önlerinde eğildi, rüzgâr serin ve şiddetliydi; efendi omzunun üzerinden dönüp baktığında, peşlerinden kovalayan ağları görebiliyordu...

Örümcek ağlarından kaçmaya öyle yoğunlaşmıştı ki önündeki hendeği anca atı zıplamaya hazırlanırken fark etti. Fark ettiğinde tek yaptığıysa durumu yanlış okumak ve yanlış müdahalede bulunmak oldu. Atının boynuna doğru eğilmişti ve sırtını çok geç doğrulttu.

O ânın hararetiyle sıçramayı başaramamıştı belki ama nasıl düşmesi gerektiğini unutmamıştı. Havada süzülürken, içindeki binici tekrar devreye girdi. Düşüşü temiz atlattı, yalnızca omzuna basit bir darbe aldı; atı yuvarlandı, bacakları kasılarak tekmeler savurdu ve sonra öylece uzandı. Fakat efendinin kılıcı yere saplanmış, âdeta kader artık şövalyeliğini reddediyormuş gibi orta yerinden kırılmış, keskin tarafı yüzünü birkaç santimle ıskalamıştı.

Hemen ayağa kalktı ve üzerine yağan örümcek ağlarının içinde yolunu bulmaya çalıştı. Bir an için koşmayı düşündü ama sonra hendeği hatırlayıp geri döndü. Etrafında sürüklenen tehditlerden birinden kaçınmak için bir tarafa koşmasıyla, derin çukurlardan birine paldır küldür düşmesi ve rüzgârın etki alanından çıkması bir oldu.

Orada, kurumuş taşkın suları için açılmış, rüzgâr almayan çukurlarda, çömelip bu tuhaf, gri kütlelerin güvenle geçip gitmesini ve rüzgârın bitmesini, yani kaçmanın mümkün olacağı bir ânı bekleyebilirdi. Böylece tuhaf, gri, karmaşık yığınlar şeritlerini fırlatarak üzerindeki gökyüzünü daraltırken çömeldi ve izledi.

Bir noktada hendeğin içine, yakınına düşen –iki bacağı arasındaki mesafe otuz santim ve gövdesi yetişkin bir erkeğin elinin yarısı kadar olan– bir örümceğin canla başla oradan kaçmanın bir yolunu aramasını izledi, bir süre sonra kırık kılıcını ısırmasını sağlamaya çalıştı ve nihayet demir mahmuzlu çizmesini kaldırıp yaratığın pestilini çıkardı. Bunu yaparken küfretti ve sonra bir o yana bir bu yana, başka örümcek var mıdır diye koşturdu.

Sonra, örümcek sürülerinin hendeğe düşmeyeceğinden biraz daha emin olduğunda, bir yer bulup oturdu ve derin düşüncelere dalarak, alışkanlık haline getirdiği üzere elindeki eklemleri kemirmeye, tırnaklarını yemeye başladı. Beyaz atlı adam gelene dek bunu sürdürdü.

Onu görmeden çok önce toynakların takırtısını, sendeleyen

ayak seslerini, sonra da teskin edici sesini duydu. Sonra kısa adamın kendisi, acınacak bir halde, paçalarından sarkan beyaz örümcek ağlarıyla belirdi. Konuşmadan, selamlaşmadan birbirlerine yaklaştılar. Kısa adam umutsuzluğun dibini görecek kadar yorulmuş ve utanmıştı; nihayet durdu, karşısında oturan efendisiyle yüz yüze geldi. Efendisi, adamının gözlerindeki bakıştan biraz ürktü. "Yani?" dedi en sonunda, herhangi bir otorite izlenimi vermeden.

"Onu bıraktın mı?"

"Atım tüydü."

"Biliyorum. Benimki de."

Efendisine keyifsiz keyifsiz güldü.

"Atım kaçtı diyorum sana," dedi, bir zamanlar gümüş dizginli bir atı olan adam.

"İkiniz de korkaksınız," dedi kısa adam.

Bir gözünü adamının üzerinde tutan efendi, elini ağzına götürüp düşünmeye devam etti.

"Bana korkak deme," dedi nihayet.

"Korkaksın işte, aynı benim gibi."

"Belki korkağım, evet. Ama ötesinden her insanın korkması gereken bir sınır vardır. Bunu nihayet öğrendim. Fakat senin gibi değil. Aramızdaki fark da buradan belli oluyor."

"Onu geride bırakacağını tahmin etmezdim. Adam iki dakika önce hayatını kurtardı... Zaten neden lordumuz sensin ki?"

Efendi eklemlerini çiğnemeye devam etti; çehresi kararmıştı.

"Kimse bana korkak diyemez," dedi. "Hayır... Kırık bir kılıç hiç yoktan iyidir... Topal bir at iki adamı dört günlük mesafeye taşıyamaz. Beyaz atlardan zaten nefret ederim ama bu sefer yardım edilecek bir durum da yoktu. Anlıyor musun? Gördüğün, gördüğünü sandığın şeylere dayanarak, namıma leke sürmeye niyetli olduğun düşüncesine kapılıyorum. Kralları düşürenler hep senin gibi tiplerdir. Zaten seni hiç sevmemiştim."

"Lordum!" dedi kısa adam.

"Hayır," dedi efendi. "*Hayır!*"

Kısa adamın hareketlenmesiyle aynı anda ayağa fırladı. Belki bir dakika yüz yüze durdular. Kafalarının üzerinde örümcek ağı topları sürükleniyordu. Çakıl taşlarının üzerinde koşan ayakların sesleri duyuldu, sonra ümitsiz bir çığlık, bir nefes ve bir darbe...

Akşam karanlığına doğru rüzgâr azaldı. Güneş dinginlik içerisinde battı ve bir zamanlar gümüş dizginli bir atı olan adam nihayet, ihtiyatla, hendeğin düşük eğimli bir yerinden dışarı çıktı ama bu sefer altındaki at, bir zamanlar kısa adama ait olandı. Kendi atının yanına dönüp gümüş dizgini almak isterdi elbet ama gece vakti olduğu için korkuyordu ve vadide aniden şiddetlenen bir rüzgâr hâlâ onu bulabilirdi, üstelik atını örümcek ağlarıyla sarmalanmış hatta nahoşça yenmiş olarak bulma ihtimali canını sıkıyordu.

O örümcek ağlarını ve atlattığı tüm tehlikeleri, ayrıca o gün nasıl hayatta kaldığını düşündükçe, elleri boynunda asılı duran emanetine gitti ve onu gönülden minnet duyarak sıktı. Bu sırada gözleri, vadinin üzerinde geziyordu.

"İhtiras gözümü kör etmişti," dedi, "ama şimdi hak ettiğini bulmuştur. Hiç şüphe yok ki onlar da..."

Ve işte! Vadenin öte yanındaki ağaçlı yamaçlarda, berrak günbatımında belirgin ve hataya yer bırakmayan bir şekilde, döne döne yükselen bir duman gördü.

Dingin teslimiyeti, yerini hayret ve öfkeye bıraktı. Duman? Atın başını o yöne çevirdi ama tereddüt ediyordu. Bu sırada etrafındaki çimlerden havanın hışırdamaya başladığını duydu. Ötedeki sazlıkların üzerinde gri bir çarşaf salınmaya başlıyordu. Örümcek ağlarına baktı, sonra da dumana.

"Belki onlar bile değildir," dedi nihayet.

Ama işin aslını biliyordu.

Bir süre dumana baktıktan sonra, beyaz atına bindi.

Yolda birbirine karışmış örümcek yığınlarının arasından geçti. Her nedense yerde çok sayıda ölü örümcek vardı, hayatta kalmış olanlar ise suçluluk duyarak ölen arkadaşlarını yiyorlardı. Atın toynaklarını duyunca kaçıştılar.

Vakitleri geçmişti. Bu şeyler yerdeyken, onları taşıyacak bir rüzgâr ve hazırladıkları yelkenler olmadan, zehirli bile olsalar ona pek az zararları dokunabilirdi.

Fazla yaklaşmaya cüret edenlerin kafalarında kemerini şaklattı. Çok sayıda örümceğin açıklıkta olduğu bir yerde, atından inip onları çizmeleriyle ezmek istedi ama bu dürtüye karşı koydu. Yine de ara sıra eyerinde dönüp arkasındaki dumana baktı.

"Örümcekler," diye homurdandı defalarca. "Örümcekler. Pekâlâ... Bir dahaki sefere ben de bir ağ örerim o halde."

Denizin Akıncıları

I.

Sidmouth'ta cereyan eden olağanüstü meseleye dek, *Haploteuthis Ferox* denen tuhaf tür, bilimin gözünde sadece genel hatlarıyla, Azores yakınlarında bulunan yarı sindirilmiş bir dokunaç ve 1896 başlarında, Bay Jennings tarafından, Land's End yakınlarında bulunan, kuşlar ve balıklar tarafından didiklenmiş, çürümüş ceset sayesinde biliniyordu.

Hakikaten de zoolojinin hiçbir dalında, derin sularda yaşayan kafadanbacaklıları inceleyendeki kadar bilinmez yoktur. Örneğin, Monako Prensi'nin 1895 yazında bir düzineye yakın yeni tür keşfetmesi bir kazadan fazlası değildir ki bu keşfe yukarıda bahsi geçen dokunaç da dahildir. Şans bu ya, Terceira açıklarında balina avcıları tarafından öldürülen bir ispermeçet balinası, can havliyle neredeyse Prens'in yatına çarpmış, ıskalamış, altına yuvarlanmış ve dümene en fazla yirmi metre mesafede ölmüştü. Can çekiştiği sırada çeşitli büyük cisimler kusmuştu; Prens de bunların tuhaf, mühim şeyler olduğunu tahmin ederek, onları ne yapıp edip batmadan evvel ele geçirmişti. Pervaneyi harekete geçirmiş, böylece filika suya indirilene dek cisimleri yarattığı girdabın içerisinde tutmuştu. Bulduğu cisimlerin bazıları bütün halindeki kafadanbacaklılar, bazıları da kafadanbacaklıların çeşitli parçalarıydı; bunların arasında devasa boyutlarda olanlar vardı ve neredeyse hiçbiri bilim tarafından keşfedilmemişti!

Öyle görünüyor ki, orta derinliklerde yaşayan bu büyük ve çevik canlılar, sonsuza dek büyük ölçüde bilinmez olarak kalacak çünkü suyun altında ağla yakalanmayacak kadar atikler, dolayısıyla numuneler sadece beklenmedik kazalar sonucunda elde edilebiliyor. Nasıl ki ringa balıklarının üreme alanları ve somonların izlediği su rotaları konularında tamamen cahilsek, *Haploteuthis Ferox*'un habitatı konusunda da hâlâ hiçbir bilgimiz yok. Aniden kıyılarımızda belirmiş olması zoologları büsbütün şaşkına çevirdi. Derin sulardan yukarı çıkması, muhtemelen açlık kaynaklı strese bağlı. Yine de ister istemez kifayetsiz kalacak münazaralardan kaçınmak ve bir an önce öykümüzü anlatmak daha iyi olabilir.

Canlı bir *Haploteuthis*'i ilk gören kişi –daha doğrusu, mayıs ayının ilk günlerinde Cornwall ile Devon kıyılarında meydana gelen yüzücü ölümlerinin, gemi kazalarının bu sebepten kaynaklandığına dair pek az şüphe kaldığına göre görüp de hayatta kalan kişi– ara durağı olan Sidmouth'ta bir pansiyonda kalmakta olan, Fison isimli emekli çay tüccarıydı. Adam öğleden sonra, Sidmouth ile Ladram Koyu arasındaki uçurum yolunda yürüyordu. O civardaki uçurumlar epey yüksektir fakat kızıl taraflarına merdiven tarzı bir yapı inşa edilmiştir. İşte Bay Fison bu yapının yakınlarındayken başta güneş ışığında pembe beyaz parıldayan bir yemek parçası zannettiği şey için mücadele veren kuşlar dikkatini çekti. Sular çekilmişti; cisim yalnızca açık ara aşağısında değil, aynı zamanda siyah yosunlarla kaplı ve aralarına gümüşi gelgit havuzları serpiştirilmiş kayalardan oluşan kıyı şeridinin ta öbür ucundaydı. Dahası, uzayıp giden denizin parlaklığı gözünü kamaştırıyordu.

Bir dakika sonra, konuyu tekrar değerlendirdiğinde, muhakemesinin yanlış olduğu sonucuna vardı zira mücadele veren kuşlar çoğunlukla küçük kargalar, bir de güneşin vurduğu kanatları göz alıcı şekilde parlayan martılardı ve bu cisme kıyasla minik

görünüyorlardı. İlk getirdiği açıklamanın yetersiz kalması, merakını daha da güçlendirdi.

Fison'ın kendini eğlemekten başka yapacak bir şeyi olmadığından, bu nesne her ne idiyse, Ladram Koyu yerine onu öğleden sonra yürüyüşünün gayesi haline getirmeye karar verdi zira bunun bir şekilde karaya vurmuş, ıstırap içinde debelenen, büyükçe bir balık olabileceğini düşünüyordu. Böylece uzun ve dik merdivenden, on metrede bir dinlenerek ve aşağıdaki gizemli hareketlenmeyi inceleyerek inmeye başladı.

Uçurumun dibine vardığında, cisme o âna kadarki en yakın pozisyonundaydı; buna karşın, parlayan güneş nesnenin arkasında kalmıştı, bu yüzden siluet halinde ve bulanık görünüyordu. Pembe kısımları, yabani otlarla dolu kayalıkların arasında gizleniyordu. Yine de cismin birbirinden ayrı veya bir arada duran yedi kısımdan oluştuğu görülüyordu; kuşlar durmadan etrafında gaklayıp çığlık atıyordu ama fazla yakınına girmeye cesaret edemiyorlardı.

Bay Fison daha da fazla meraklanarak, dalgaların aşındırdığı kayaların arasında ilerlemeye başladı ama üzerlerindeki ıslak yosunlar yüzünden kayaların son derece kayganlaştığını fark edince durdu, ayakkabılarıyla çoraplarını çıkardı, sonra da pantolonunun paçalarını dizine kadar sıvadı. Amacı elbette etrafındaki kayalıklı gelgit havuzlarına düşmekten kaçınmaktı ama belki de, her insan gibi, bir anlığına da olsa çocukluğunun heyecanlarını tekrar yaşayabilmek için bir bahane bulduğuna memnundu. Her halükârda, hayatını bu seçimine borçlu olduğuna şüphe yok.

Hedefine, yaşadığı ülkenin tüm sakinlerine hayvanların her cinsine karşı sağladığı mutlak güvenlik duygusuyla yaklaştı. Yaratığın yuvarlak kısımları ileri geri kımıldıyordu, yine de kayalıkları aşana dek, yaptığı keşfin korkunç mahiyetini anlayamadı. Sonra aniden kafasına dank etti.

Çıkıntıyı aşıp görüş alanına girince, yuvarlak parçalar pembe

cismin etrafından dağıldı ve bunun kısmen yenmiş, kadın mı erkek mi olduğu anlaşılmayan bir insan cesedi olduğu ortaya çıktı. Fison'ın yuvarlak parçalar zannettiği şeyler eşi görülmemiş, feci görünümlü, biraz ahtapotu andıran, devasa ve elastiki dokunaçları yerlere saçılan yaratıklardı. Derilerinin parlak, göze nahoş gelen, yağlı deriye benzeyen bir dokusu vardı. Etrafı dokunaçlarla çevrili ağızlarının aşağı doğru eğimi, eğimin sonundaki tuhaf yumrusu, dokunaçları ve akıl sahibiymiş gibi bakan koca gözleri, grotesk de olsa bir yüze sahip oldukları izlenimi veriyordu. Bedenleri ortalama ebatlarda bir domuzunki kadardı, dokunaçlarıysa metrelerce uzayıp gidiyordu. Görebildiği kadarıyla, bu yaratıktan yedi veya sekiz tane vardı. Yaklaşık yirmi metre ötede, gelgitin dönüşüyle beraber, iki tanesi daha denizden çıkmaktaydı.

Kayalıklarda sere serpe yatıyor, onu kem gözlerle inceliyorlardı fakat Bay Fison korkmuş ya da herhangi bir tehlikenin farkındaymış gibi görünmüyordu. Muhtemelen bu özgüven yaratıkların uyuşuk hallerinden kaynaklanıyordu. Yine de içten içe korkuyordu tabii, ayrıca böyle tiksinç yaratıkların insan eti yiyor olmasından dolayı da telaş ve infial içerisindeydi. Boğulmuş birine denk gelmişlerdir diye düşündü. Onları bağırarak def etmeye çalışması sonuç vermeyince etrafına baktı, kocaman bir taş buldu ve aralarından birine fırlattı.

Ardından, vantuzlarını yerden yavaşça gevşettiler ve üzerine gelmeye başladılar – kasıtlı olarak ona doğru sürünüyor, bu sırada birbirlerine usulca mırıldıyorlardı.

Bay Fison tehlike altında olduğunu hemen anladı. Tekrar bağırdı, ayakkabılarının ikisini de fırlattı ve derhal koşmaya başladı. Yirmi metre kadar koştuktan sonra yavaş olduklarını düşünerek durdu, geri döndü ve ne görsün! Liderlerinin dokunaçları kayalıktaki çıkıntıyı neredeyse tırmanmıştı bile!

Bunu görünce bir kez daha bağırdı ama bu sefer gözdağı vermek için değil, dehşete düştüğünden bağırıyordu; kumsalla ara-

sındaki engebeli araziyi uzun adımlarla, ayakları kayarak, hoplaya zıplaya ve bata çıka katetmeye koyuldu. Uzun, kızıl uçurum artık çok uzakta gibi görünüyordu; yukarıda merdiveni tamir etmekte olan, başka bir diyardalarmış gibi ufacık görünen iki işçi, altlarında sürmekte olan ölümüne yarıştan haberdar değildi. Bir noktada, yaratıkların üç dört metre arkasındaki gelgit havuzundan sıçrattığı suların sesini duydu, bir keresinde de neredeyse düşüyordu.

Onu uçurumun dibine kadar kovaladılar ve anca yukarı çıkan merdivenin ayağındaki işçilerin yanına ulaştığında geri çekildiler. Üç adam bir süre onları taşladıktan sonra kirletilmiş cesedi bu menfur yaratıklardan kurtarmak için yardım ve kayık bulmak üzere süratle uçurum tepesine, oradan da Sidmouth yoluna çıktılar.

II.

Bay Fison, o gün yeterince tehlikeye atılmamış gibi olay mahallini tam olarak göstermek için kayıkla beraber gitti.

Sular çekilmiş olduğundan, o noktaya ulaşmak için epey dolambaçlı bir yol izlemeleri gerekti; nihayet merdivenin aşağısına ulaştıklarında, parçalanmış beden ortada yoktu. Su içerlere girip yosunlu kayaları birbiri ardına su altında bırakmaya başlayınca, kayıktaki dört adam –iki işçi, kayıkçı, bir de Bay Fison– dikkatlerini kıyıdan, altlarındaki denize çevirdiler.

Başta, karanlık bir laminarya* ormanı ve arada bir fırlayan balıklar dışında bir şey göremiyorlardı. Kendilerini bir serüvene hazırlamışlardı ve hayal kırıklıklarını rahatça dile getiriyorlardı. Fakat sonra canavarlardan biri, Bay Fison'a yere bağlı bir balonun havayla dönmesini hatırlatan garip bir yuvarlanma ha-

Uzun şeritlerden oluşan bir deniz yosunu –*çn*

reketiyle açıklara doğru yüzdü. Hemen sonrasında, havalanan laminarya şeritlerinin arası bir anlığına açıldı ve yaratıklardan üçü daha bir anlığına görünür hale geldi; muhtemelen boğulan adamın bir parçası için mücadele veriyorlardı. Bir an sonra, çok sayıdaki zeytin yeşili şerit tekrar üst üste yığıldı ve debelenmekte olan grubun üzerini kapadı.

Buna fazlasıyla heyecanlanan dört adam, küreklerle suyu dövüp bağırmaya başladılar ve çok geçmeden yosunların arasında bir kargaşa çıktığını fark ettiler. Daha iyi görebilmek için durdular; sular durulduğunda, denizin dibindeki yosunların arası tamamen gözlerle kaplıymış gibi görünüyordu.

"İğrenç yaratık!" diye bağırdı biri. "Hem de düzinelerce!"

Çok geçmeden, yaratıklar suyun içinden üzerlerine doğru yükselmeye başladı. Bay Fison, sallanan laminarya yosunları arasından yükselen ürkünç akınlarını yazara, yani bendenize defalarca tarif etti. Ona kalırsa epey uzun sürmüştü ama muhtemelen gerçekte birkaç saniyeden ibaretti. Bir müddet gözden başka şey görmediler; sonrasında dokunaçları yosunları sağa sola ayırarak dışarı uzandı. Gitgide büyüdüler, ta ki birbirlerine kenetlenen siluetleri denizin dibini tamamen kaplayana dek; dokunaçlarının uçları tehditkâr bir şekilde, yüzeyin bir orasından bir burasından fırlamaya başladı.

Bir tanesi kayığın yan tarafına hücum etti ve vantuzlarla kaplı üç dokunacını yapıştırdı, ardından diğer dört dokunacını, sanki kayığı devirmek ya da yukarı tırmanmak istiyormuş gibi, kayığın kenarından içeri savurdu. Bay Fison derhal kayık kancasını kaptı, yumuşak dokunaçlara delice saplayarak yaratığı püskürtmeye çalıştı. Fakat kayığın öbür tarafında, elinde kürekle benzer bir saldırıya direnmeye çalışan kayıkçı sırtına çarptı ve neredeyse denize düşmesine sebep olacaktı. Neyse ki iki taraftaki dokunaçlar da kavrayışlarını gevşettiler, kayarak gözden kayboldular ve derinlere daldılar.

"Buradan kaçsak iyi olur," dedi Bay Fison, zangır zangır titreyerek. Yekenin* başına geçti; kayıkçı ve işçilerden biri de oturup kürek çekmeye koyuldu. Diğer işçiyse kayığın ön tarafında, elinde kancayla dikilerek, belirebilecek başka dokunaçlara saldırmaya hazır bekledi. Kimseden çıt çıkmıyordu. Bay Fison herkesin ortak hissiyatını geri dönüşü olmayan bir şekilde dile getirmişti zaten. Suskun, ürkmüş bir ruh hali ve rengi atmış yüzlerle, kendilerini pervasızca içine düşürdükleri vaziyetten kaçmaya koyuldular.

Fakat kürekler suya yeni değmişti ki kara, sivri, kıvrımlı kayışlar yine kayığı sardı ve iki taraftan vantuzlarıyla döne döne çıkmaya başladılar. Adamlar küreklerini sıkı sıkı kavramış, çekmeye çalışıyorlardı ama bunun otların üzerinde kürek çekmeye çalışmaktan farkı yoktu. "Yardım edin!" diye bağırdı kayıkçı; Bay Fison ve ikinci işçi, küreği kaptırmasın diye yardım etmek için ileri atıldılar.

Elinde kancayı tutan adam –adı Ewan veya Ewen'dı– küfrederek yanlarında belirdi ve kayığın yanından aşağı, artık kayığın altını kaplayan dokunaç yığınına, kolunun uzanabildiğince vurmaya başladı. Aynı anda kürek çeken ikili de küreklerini geri alabilmek için yerden destek almak amacıyla ayağa fırladı. Kayıkçı kendininkini, can havliyle küreği çeken Bay Fison'a bıraktı, büyük sustalı çakısını açıp küreğin sapını kavrayan kollara saplamaya başladı.

Bay Fison tekne sallandıkça tökezliyor, küreği çektikçe dişlerini sıkıyor, soluk soluğa kalıyor, ellerinde damarlar çıkıyordu; sonra aniden gözlerini denize çevirdi. En fazla elli metre ileride, gelen akıntının büyük dalgalarının ötesinde, burnu onlara dönük bir alamana, içerisinde de üç kadın ve bir çocuk vardı. Bir kayıkçı kürek çekiyordu; pembe kurdeleli hasır şapka takmış,

Kayıklarda bulunan dümen kolu *–çn*
Uzun kayık *–çn*

beyazlara bürünmüş kısa bir adam da geminin kıç tarafında durmuş, onlara el sallıyordu. Bay Fison bir an için yardımın geldiğini düşündü ama sonra bunun bir çocuk olduğunu fark etti. Derhal küreği bıraktı, kollarını havada delice sallayarak, "Tanrı aşkına!" diye bağırdı ki diğer gemidekiler yaklaşmasın. O buhran ânında böyle bir davranış sergilemesinin kahramanca bir hareket olduğunu fark etmemesi, Bay Fison'ın sahip olduğu tevazu ve cesareti çok iyi anlatıyor. Bıraktığı kürek çok geçmeden suyun altını boyladı ve yirmi metre ötede tekrar yüzeye çıktı.

Aynı anda, Bay Fison kayığın şiddetle sarsıldığını hissetti ve kayıkçı Hill'in boğuk dehşet çığlığını duydu, dolayısıyla turistik kafileyi tamamen unuttu. Geri döndü, Hill'in ön iskarmozun orada eğilmiş, dehşetle debelendiğini gördü; sağ kolu kıskıvrak yakalanmış, teknenin kenarından aşağı çekiliyordu. Kısa kısa, tiz çığlıklar attı. "Ah! Ah! Ah! – Ah!" Bay Fison'a göre yüzeyin altındaki dokunaçları doğramaya çalışırken kolunu kaptırmış olmalıydı ama tam olarak ne olduğunu bilmemiz mümkün değil elbette. Kayık yan yatıyordu, küpeştenin ucunun suya girmesine çeyrek metre kalmıştı; hem Ewan hem de diğer işçi, biri kürekle diğeri kancayla, Hill'in kaptırdığı kolunun iki tarafından aşağı, suyun altına vuruyorlardı. Bay Fison, ağırlıklarını dengelemek amacıyla içgüdüsel olarak diğer tarafa oturdu.

İri kıyım ve kuvvetli bir adam olan Hill üstün bir gayret göstererek neredeyse tamamen ayağa kalktı. Kolunu sudan iyice kurtarmak için yukarı kaldırdı. Kaldırmasıyla beraber, üzerindeki arapsaçına dönmüş kahverengi kayışlar ve onu sıkıca kavrayan canavarlardan birinin azimli gözleri, anlık olarak suyun üstüne çıktı. Kayık gittikçe daha çok sallanıyordu ve yeşil-kahverengi sular bir anda yan taraftan içeri çağlayan gibi aktı. Ayağı kayan Hill, kaburgalarının üzerine yanlamasına düşünce, kolu ve üzerindeki dokunaç yığını da suyun içine geri girdi. Hill suya doğru devrildi; tam Bay Fison onu tutmak için hamle etmişti ki havadaki ayağı

Bay Fison'ın dizine denk geldi; bir an sonra, yeni eklenen dokunaçlar beline ve boynuna sarılıyordu. Kayığın neredeyse alabora olduğu kısa bir çırpınmadan sonra Hill tamamen denize düştü. Kayığın kendini düzeltirken şiddetle savrulması, Bay Fison'ı kayığın öbür ucuna yolladı ve suda devam eden mücadeleyi izlemekten kurtardı.

Dengesini geri kazanmak için bir anlığına sendeleyerek ayağa kalktığında, verdikleri mücadele ve içeriye dolan akıntı sonucunda tekrar yosunlu kayalıklara yaklaştıklarını fark etti. Üç dört metre ötede, kıyıya vuran dalgaların ritmik hareketlerinin altında bir kaya grubu belirip kayboluyordu. Bay Fison derhal Ewan'ın elinden küreği kaptı, bütün gücüyle bir kez çekti, sonra bıraktı, pruvaya koşturdu ve atladı. Ayağının kayanın üzerinde kaydığını hissetti ve deli gücüyle ileri atıldı. Tökezledi, dizlerinin üzerine düştü ve tekrar ayağa kalktı.

Birinin, "Dikkat et!" diye bağırdığını duydu, o anda sırtına kocaman bir şey çarptı. İşçilerden biri tarafından gelgit havuzuna düşürülmüştü; düştüğü esnada, Hill'den geldiğini düşündüğü, boğuk, kesik çığlıklar duydu. Bir süre boyunca, Hill'in sesinin nasıl da değişip tizleştiğine şaştı. Biri sıçrayarak üzerinden geçti, bu sırada üzerine epey su boca etti. Sırılsıklam ayağa kalktı; geri dönüp denize bakmadan, içine düştüğü dehşetin izin verdiği en hızlı şekilde sahile koştu. Önünde, kayalardan oluşan engebeli yolda, iki işçi tökezleyerek koşturuyordu – biri diğerinden on metre ilerideydi.

Nihayet omzunun üzerinden geriye baktı ve takip edilmediğini görünce önüne döndü. Afallamıştı. Kafadanbacaklıların sudan çıktığı andan beri, ne yaptığını bilemeyecek kadar hızlı hareket etmişti. Ne var ki artık bir kâbustan aniden uyanmış gibiydi.

İşte gökyüzü masmaviydi, öğleden sonra güneşiyle ışıldıyordu; deniz, kaymak kıvamındaki dalgalar ve bodur, uzun, karanlık, kayalık sırt amansız parlaklığının altında uzanıyordu. Artık doğ-

rulmuş olan kayık, kıyıdan on metre kadar açıkta, kabaran suyla beraber usulca yükselip inerek yüzüyordu. Hill ve canavarlar, o amansız ölüm kalım savaşının sıkıntısı ve hengâmesi, sanki hiçbir şey yaşanmamış gibi ortadan kaybolmuşlardı.

Bay Fison'ın şiddetle çarpan kalbi parmak uçlarını zonklatıyordu; derin bir nefes aldı.

Bir şey eksikti. Birkaç saniye boyunca ne olduğunu anlayabilecek kadar sağlıklı düşünemedi. Güneş, gökyüzü, deniz, kayalar – ne eksik? Sonra bir kayık dolusu turisti hatırladı. Gözden kaybolmuşlardı. Acaba onları hayal mi ettim diye düşündü. Geri döndü ve iki işçinin, kızıl uçurumun dibindeki çıkıntılı kayaların altında, yan yana durduklarını gördü. Hill'i kurtarmak için son bir teşebbüste bulunsam mı diye tereddüt etti. Sanki bedenindeki heyecan aniden onu terk etmiş, amaçsız ve savunmasız bırakmıştı. Sendeleyerek ve çamura batarak, iki yoldaşının yanına, kıyıya yürüdü.

Son kez dönüp baktı; bu sefer iki kayık vardı ama daha açıkta olan yalpalayarak, baş aşağı yüzüyordu.

III.

Haploteuthis Ferox, Devonshire kıyılarında böyle arzı endam etti işte. Şimdiye kadarki en vahim saldırısıydı. Bay Fison'ın hikâyesi, daha önce andığım gemi kazaları ve yüzücü ölümleriyle birleşince, üstüne bir de o sene Cornwall kıyılarındaki balık kıtlığı eklenince, sahil şeridi boyunca dipteki akıntıyla sinsi sinsi ilerleyen derin su canavarlarından oluşan, doymak bilmez bir sürüye işaret ediyor. Biliyorum, onları buraya sürükleyen temel etmenin açlık olduğu öne sürüldü ama bana kalırsa, Hemsley'nin alternatif teorisi doğru. Hemsley'nin iddiasına göre, bu yaratıkların bulunduğu sularda kazayla batan bir gemi olduysa, yanlışlıkla insan etine alışmış, böylece yaşam alanlarını terk ederek insan eti arayışına çıkmış, önce gemile-

re pusu kurmuş, Atlantik trafiğinin peşine düşerek kıyılarımıza varmış olabilirler. Gelgelelim, Hemsley'nin ikna edici ve ustalıkla ifade edilmiş tezlerini burada tartışmak yersiz olur.

Görünüşe göre on bir kurbanlık bir av bu sürünün iştahını tatmin etti – zira saptanabildiği kadarıyla, alamanada on kişi vardı ve yaratıklar o gün Sidmouth'ta tekrar ortaya çıkmadılar. Seaton ile Budleigh Salterton arasında uzanan sahil şeridinde, o akşam ve gece boyunca, zıpkınlı, palalı adamlarla dolu Sahil Güvenlik gemileri devriye gezdi; akşamın geç saatlerinde, şahıslar tarafından teşkilatlanmış, iyi kötü benzer teçhizata sahip gemiler de onlara katıldı. Bay Fison bu aramaların hiçbirine katılmadı.

Gece yarısına yakın, Sidmouth'un güneydoğu açıklarındaki bir gemiden heyecanlı bağırışlar duyuldu; bir fener, tuhaf bir şekilde, bir o yana bir bu yana sallandı. Bu işareti alan yakındaki gemiler hemen harekete geçti. Alarmı veren geminin macera-perest tayfası –bir bahriyeli, bir vaiz ve iki erkek öğrenci– canavarların altlarından geçtiğini görmüşlerdi. Görünüşe göre, derin sularda yaşayan çoğu organizma gibi fosforluydular ve ortalama on metre derinlikte, karanlık suların arasında ay ışığı gibi parlayarak, dokunaçlarını içine çekmiş ve âdeta uyur halde, sürekli dönerek, yavaşça, üçgen diziliminde, güneydoğu yönünde yüzüyorlardı.

Yanlarına diğer gemiler yanaştıkça, hikâyelerini parçalar halinde anlattılar. Nihayet neredeyse sekiz dokuz gemilik bir filoya dönüştüler; pazar yeri tadındaki gürültüleri, yerini gecenin sessizliğine bıraktı. Neredeyse hiç kimsenin sürüyü takip etme niyeti yoktu, insanların böylesine su götürür bir kovalamaca için ne uygun silahları ne de yeterli tecrübeleri vardı, hal böyle olunca, gemiler –biraz da rahatlayarak– kıyıya döndü.

Gelelim bu şaşılası akındaki en şaşılası gerçeğe... Sürünün sonraki hareketleri hakkında en ufak bir bilgimiz yok ama bütün güneybatı sahili tetikte. Yine de 3 Haziran tarihinde Sark

sahillerine vuran ispermeçet balinası konuyla bağlantılı olabilir. Bu Sidmouth meselesinden iki hafta üç gün sonra, canlı bir *Haploteuthis,* Calais kumlarında kıyıya vurdu. Canlı olduğunu, dokunaçlarını kasılarak kımıldattığına dair muhtelif görgü tanığı ifadelerinden biliyoruz. Muhtemelen ölmekteydi. Pouchet isimli bir bey tarafından tüfekle vuruldu.

Canlı bir *Haploteuthis* ile en son o zaman karşılaşıldı. Fransız kıyılarında başka görülen olmadı. 15 Haziran'da, bir tanesinin neredeyse bütün halindeki leşi, Torquay kıyısına vurdu; birkaç gün sonra, Deniz Biyolojisi istasyonundan gelen ve sualtında tarama yapan bir gemi, palayla kesilmiş ve çürümekte olan bir numune buldu. İlkinin nasıl öldüğünü söylemek imkânsız. Haziranın son günü, Egbert Caine ismindeki bir sanatçı, Newlyn yakınlarında yüzdüğü esnada, kollarını havaya kaldırarak çığlık attı ve hemen ardından aşağı çekildi. Yanında yüzen arkadaşı, herhangi bir kurtarma girişiminde bulunmadan karaya yüzdü. Derin sulardan gelen bu sıradışı akınla ilgili bildiğimiz son olay bu. Henüz bu dehşetengiz yaratıkları son kez gördüğümüzü söylemek için erken. Fakat çok tuhaf ve gizemli bir şekilde çıktıkları derin sulara, artık temelli döndüklerine inanılıyor veya en azından böyle olduğu umuluyor.

Merhum Bay Elvesham'ın Hikâyesi

Bu hikâyeyi yazıya dökerken, inanılmasını değil, bir sonraki kurbana bir çıkış yolu sağlamasını ümit ediyorum. Belki benim talihsizliğimin ona faydası dokunur. Biliyorum ki ben artık ümitsiz bir vakayım ve kaderimle yüzleşmeye bir ölçüde hazırım.

Adım Edward George Eden. Staffordshire'ın Trentham banliyösünde doğdum çünkü babam oradaki bahçelerde çalışıyordu. Üç yaşında annemi, beş yaşında babamı kaybettim; amcam, George Eden, beni evlat edindi. Bekâr, kendi kendini yetiştirmiş, girişken gazeteciliğiyle Birmingham'da nam salmış bir adamdı; beni cömertçe yetiştirdi, bu dünyada başarılı olma hırsımı ateşledi. Dört yıl önceki ölümünün ardından, işlem masrafları düşüldükten sonra beş yüz sterlin kadar eden servetinin tamamını bana bıraktı. O zaman on sekiz yaşındaydım. Vasiyetinde, parayı eğitime harcamamı nasihat etmişti. Tıp mesleğini zaten seçmiştim, ölümünden sonraki cömertliği ve burs çekilişindeki talihim sayesinde, Londra Üniversitesi Akademisi'nin tıp bölümüne girdim. Hikâyemin başlangıcında 11A Üniversite Sokağı'nda bir pansiyonun üst katında, Shoolbred'in* konutuna bakan, eski püskü eşyalarla döşenmiş ve soğuk bir odada konaklıyordum. Bu küçük odada hem yaşamımı sürdürüyor hem uyuyordum çünkü paramı son şilinine kadar idareli kullanmak istiyordum.

John Shoolbred; İskoç deniz cerrahı *–çn*

Artık hayatı hayatıma bir daha ayrılmamacasına karışmış olan, kısa boylu, yüzü sararmış ihtiyarla ilk kez karşılaştığımda, çizmelerimi Tottenham Caddesi üzerindeki bir ayakkabı tamircisine götürecektim. Kapımı açtığımda, kaldırım taşlarına oturmuş, kapının üzerinde yazan numarayı kuşkuyla inceliyordu. Donuk gri, kenarları kızarmış gözleri yüzüme döndü, bir anda çehresine dostane bir tutum yerleşti.

"Tam da vaktinde yetiştin," dedi. "Kapı numaranı unutmuşum. Nasılsınız Bay Eden?"

Beni tanıyormuş gibi konuşmasına şaşırdım zira kendisini daha önce hiç görmemiştim. Beni çizmelerim kolumun altındayken oyalamasına da biraz canım sıkılmıştı doğrusu. Gösterdiği samimiyetin karşılık bulmadığını fark etti.

"Bu herif de kim diyorsun, değil mi? Ben bir dostum, bundan emin ol. Sen beni daha önce görmemiş olsan da ben seni gördüm. Konuşabileceğimiz bir yer var mı?"

Tereddüt ettim. Üst kattaki odam, yabancılara gösteremeyeceğim kadar pejmürdeydi. "Belki de," dedim, "yürüyerek konuşsak daha iyi olacak. Maalesef, elimde olmayan sebeplerle..." Konuşmama gerek kalmadan, el kol hareketlerimle durumu izah ettim.

"Çok iyi olur," dedi, önce bir yana, sonra öbür yana döndü. "Pekâlâ? Hangi tarafa yürüyoruz?" Çizmelerimi kapının önünde giydim. "Bak şimdi!" dedi birdenbire; "Biraz uzun bir hikâye bu. Gel beraber öğle yemeği yiyelim, Bay Eden. Ben yaşlı, çok yaşlı bir adamım, ayrıca izahat vermekte de iyi sayılmam; sesim çatlıyor, bir de trafiğin patırtısı..."

İkna etmek için sıska, titrek elini kolumun üzerine koydu.

Bir ihtiyarla öğle yemeği yiyemeyecek kadar da genç değildim ya. Yine de bu ani davetten pek memnun değildim. "Bana kalırsa..." diye başladım. "Ama bana kaldı," dedi sözümü keserek, "hem gri saçlarım biraz nezaketi hak ediyordur elbette."

Böylece razı oldum, onunla gittim.

Beni Blavitiski'nin Yeri'ne götürürken, adımlarına uyum sağlamak için yavaş yürümem gerekti; daha önce hiç tatmadığım türden bir öğle yemeği eşliğinde, ilk sorumu savuşturdu, ben ise görünümünü daha detaylı inceliyordum. Yeni tıraşlanmış yüzü cılız ve kırışık, çarpık dişlerini çevreleyen dudakları buruşuk, beyaz saçları seyrek ama uzundu; gözüme ufak görünüyordu –gerçi benim gözüme çoğu kişi ufak görünürdü– ve omuzları öne eğikti. Onu incelediğim esnada, onun da beni incelediğini fark ettim; içlerinde birer damla hırs gördüğüm gözlerini üzerimde gezdiriyor, kâh geniş omuzlarıma kâh bronzlaşmış ellerime bakıyor, sonra yine çilli suratıma dönüyordu. "Artık," dedi sigaralarımızı yaktığımız esnada, "konuya gelmeliyim.

"Öncelikle söylemeliyim ki ben yaşlı, çok yaşlı bir adamım." Bir an duraksadı. "Ve şu işe bakın ki miras bırakmam gereken bir para var ama bırakacak çocuğum yok." Adamın dolandırıcı olabileceğini, beş yüz sterlinimden kalanı korumak için teyakkuzda olmam gerektiğini düşündüm. Yalnızlığını detaylandırmayı, parasından münasip bir şekilde kurtulmanın yolunu bulamadığından dem vurmayı sürdürdü. "Bir araba plan yaptım; hayır kurumları, dernekler, burslar, kütüphaneler... Ve nihayet vardığım sonuç şu ki," dedi gözlerini yüzümden ayırmadan, "hırslı, iyi niyetli, fukara, bedenen ve zihnen sıhhatli bir genç adam bulacağım, onu vârisim yapacağım ve her şeyimi ona bırakacağım." Tekrarladı. "Her şeyimi ona bırakacağım. Böylece, çektiği tüm sıkıntıdan, zahmetten kurtulmuş ama halden de anlayan biri olarak, nüfuzunu özgürce kullanabilecek."

İlgilenmiyor gibi görünmeye çalıştım. Bariz bir riyakârlık örneği göstererek, "Ve bu zatı bulmak için yardımımı hatta belki de mesleki hizmetlerimi talep ediyorsunuz," dedim.

Sigarasının üzerinden, gülümseyerek bana bakmasıyla, alçakgönüllülük numaramı bakışlarıyla teşhir etmesine gülmem bir oldu.

"Böyle bir adamın nasıl bir kariyeri olur acaba?" dedi. "Başka birinin harcayacağı parayı biriktirmiş olmak içimi gıpta ile dolduruyor..."

"Ama uyulacak şartlar, taşınması gereken yükler var elbette. Örneğin, soyadımı almak zorunda. Bunca şeyi karşılıksız bekleyemezsiniz. Onu kabul etmeden önce tüm yaşam koşullarını öğrenmeliyim. Sıhhatli olmak *zorunda*. Şeceresini, ebeveynlerinin ve onların ebeveynlerinin nasıl öldüğünü öğrenmeli, ahlaki düsturlarını tam manasıyla anlamalıyım."

Bu durum içimdeki neşeyi biraz frenledi.

"Ve öyle anlıyorum ki," dedim, "ben..."

"Evet," dedi, neredeyse hırçın bir şekilde. "Sen. *Sen*."

Bir kelime dahi etmedim. Hayal gücüm kalkmış oynuyor, doğuştan gelen kuşkuculuğum ise kendini ifade etmekte zorlanıyordu. Aklımda bir nebze minnet duygusu yoktu – ne diyeceğimi, nasıl söyleyeceğimi bilmiyordum. "Ama neden bilhassa ben?" diyebildim nihayet.

Beni şans eseri, Profesör Haslar'dan, son derece sıhhatli ve aklı başında bir genç adam olarak duymuştu. Parasını sıhhatin ve dürüstlüğün mümkün olduğunca teminat altında olduğu bir yere bırakmak istiyordu.

Kısa boylu, ihtiyar adamla ilk karşılaşmam böyle geçti. Konu kendisine gelince esrarengiz davranıyordu; henüz ismini vermeyeceğini söyledi ve sorularına cevap aldıktan sonra, beni Blavitiski'nin girişinde bıraktı. Hesap geldiğinde, cebinden avuç dolusu altın çıkardığını fark ettim. Bedensel sıhhat meselesindeki ısrarı tuhaftı. Yaptığımız anlaşma uyarınca, sigorta şirketine başvurarak, yüksek bir meblağ karşılığında sigorta yaptırdım; bunu izleyen hafta boyunca, şirketin tıbbi danışmanları tarafından etraflıca muayene edildim. Bundan bile tatmin olmadı ve büyük Doktor Henderson tarafından tekrar muayene edilmem konusunda ısrar etti.

Paskalya'dan sonraki yedinci cuma gününe denk karar vermedi. O akşam geç saatlerde –dokuza doğru– kimyasal denklemlere çalıştığım sırada, beni ön muayene sonuçları için çağırdı. Alt kapının önünde beklerken, gaz lambasının cılız ışığında, suratı gölgelerin tuhaf oyunlarına sahne oluyordu. Onunla ilk tanıştığım zamandan daha da kambur görünüyordu, ayrıca yanakları da daha çöküktü.

Sesi heyecanla titredi. "Sonuçlar tatmin edici, Bay Eden," dedi. "Sonuçlar son derece tatmin edici. Böyle bir akşamda, benimle yemek yemeli ve... tahta çıkışınızı kutlamalısınız." Konuşması öksürüğüyle kesildi. "Fazla beklemeniz de gerekmeyecek," dedi, bir elindeki mendiliyle dudaklarını silip boşta kalan uzun ve kemikli pençesiyle benim elimi tutarak. "Kesinlikle fazla beklemeniz gerekmeyecek."

Sokağa çıkıp bir fayton çevirdik. O yolculuğun her detayını canlı biçimde hatırlıyorum; faytonun süratli ama sallantısız gidişi, gaz yağı ve elektrikli lambanın arasındaki göz alıcı tezat, sokaklardaki kalabalıklar, Regent Sokağı'ndaki varış noktamız ve orada kurulan mükellef sofra. Başta şık giyimli garsonun üstümdeki kaba saba kıyafetlere bakışından rahatsız oldum, ayrıca zeytinlerin çekirdekleri canımı sıktı ama şampanya kanımı ısıtınca özgüvenim yerine geldi. İhtiyar önce kendinden bahsetti. İsmini faytonda söylemişti zaten; adını okul günlerimden bu yana bildiğim, büyük düşünür Egbert Elvesham. Zekâsı zekâma erken yaşta yön vermiş bu adamın, bu neredeyse soyut zatın, eli ayağı tutmayan bir akrabam olarak aniden hayatıma girmesini aklım almıyordu. Birdenbire ünlülerin arasına düşen her gencin, hissettiğim hayal kırıklığını anlayacağını tahmin ediyorum. Akıp geçmiş olan hayatının şimdi bana sunacağı gelecekten, evlerden, teliflerden, yatırımlardan bahsetti; düşünürlerin bu kadar zengin olabileceğini kırk yıl düşünsem tahmin etmezdim. Yiyip içmemi bir parça gıptayla izledi. "Yaşamak için ne de büyük bir kabiliye-

tin var!" dedi; sonra iç geçirerek, muhtemelen bir avunma sebebi olarak, "Çok sürmüyor," dedi.

"Evet," dedim, şampanyadan başım dönüyordu; "belki bir geleceğim var – hem de makbul bir gelecek, sayenizde tabii. Artık soyadınızın şerefini ben taşıyacağım. Ama sizin bir geçmişiniz var. Bu öyle bir geçmiş ki bütün geleceğime bedel."

Kafasını sallayıp pohpohlamamı ve hayranlığımı biraz da üzülerek, takdir eder gibi gülümsedi. "Şu geleceğini," dedi, "hakikaten de bedel olarak öder miydin?" Garson likörleri getirdi. "Belki ismimi, konumumu almak hoşuna gidiyor ama gerçekten de –kendi isteğinle– yıllarımı alır mıydın?"

"Başarılarınızla beraber," dedim cesurca.

Bir kez daha gülümsedi. "Kümmel* – ikimize de," dedi garsona, sonra da dikkatini cebinden çıkardığı küçük, kâğıt pakete çevirdi. "Bu vakitlerde," dedi, "akşam yemeğinden sonraki bu vakitlerde, küçük şeyler iyi gider." Titrek, sararmış parmaklarıyla paketi açtı ve içerisindeki pembemsi tozu gösterdi. "Bunun," dedi, "yani, ne olduğunu tahmin etmelisin. Kümmel'in içine bundan bir tutam koy – oldu sana Himmel."**

Büyük, gri gözlerinde esrarengiz bir ifadeyle gözlerime bakıyordu.

Bu büyük hocanın aklını likör çeşnileriyle meşgul etmesi beni biraz şaşırtmıştı. Yine de zaafının nesnesine benim de ilgim varmış gibi yaptım zira bu tarz küçük dalkavukluklar yapabilecek kadar sarhoştum.

Tozu küçük kadehlerimize bölüştürdü, sonra aniden, tuhaf ve beklenmedik bir asaletle ayağa kalkıp elini bana uzattı. Ben de bu hareketini taklit ettim ve kadehlerimizi tokuşturduk. "Hızlı bir intikale," dedi ve kadehini dudaklarına götürdü.

"Öyle demeyelim," dedim telaşla. "Öyle demeyelim."

* Kimyon ile yapılan bir Alman likörü –*çn*

** (Alm.) Himmel: gökyüzü, cennet –*çn*

Elindeki likörü çene seviyesinde tutarak, gözleri âdeta alev alev parlayarak durdu ve bana baktı.

"Uzun bir yaşama," dedim.

Tereddüt etti. Sonra ani bir kahkahayla, "Uzun bir yaşama," dedi ve gözlerimiz birbirlerine kilitlenmiş halde kadehlerimizi kaldırdık. Gözlerini gözlerimden bir an bile ayırmıyordu; içkiyi fondip yaptıktan sonra tuhaf derecede yoğun bir hisse kapıldım. Daha ilk yudumdan, beynimin içerisinde şiddetli bir kargaşa çıktı; gerçekten, kafatasımın içerisinde fiziksel bir çalkantı hissettim, kulaklarımın içi bir uğultuyla doldu. Ağzımdaki tadı, boğazımdan inen aromayı hissedemiyordum; sadece gözlerimi delip geçen, gri, keskin bakışlarını hissediyordum. Aldığım yudum, aklımın karışıklığı, kafamın içindeki ses ve çalkantı sanki bir ömür sürmüştü. Bilinç akışımın kenarında, yarı unutulmuş şeylerin belirsiz siluetleri dans edip kayboluyordu. Nihayet büyüyü bozdu. Aniden, infilak eder gibi iç geçirerek kadehini masaya koydu.

"Ee?" dedi.

"Harikulade," dedim, halbuki tadını alamamıştım bile.

Başım dönüyordu. Yerime oturdum. Beynimde kıyamet kopuyordu. Sonra, sanki her şeyi içbükey bir aynada görüyormuşum gibi nesneler tekrar netleşti ve ufaldı. Elvesham gergin, aceleci bir tavır takınmış gibiydi. Saatini çıkardı, yüzünü ekşitti. "Yediye on bir var! Bu akşam orada olmalıyım – yediyi yirmi beş geçe. Waterloo! Bir an önce gitmeliyim." Hesabı istedi ve ceketiyle bir mücadeleye girişti. İşgüzar garsonlar koşup yardım etti. Çok geçmeden faytonuna eğilmiş, ona güle güle diyordum ve hâlâ dünyayı absürt bir uzaklık hissiyle görüyordum, sanki –nasıl anlatsam?– bir opera dürbününün tersinden bakıyordum ama görmekle kalmayıp aynı zamanda *hissediyordum*.

"Şu zımbırtı," dedi. Elini alnına koydu. "Sana ondan vermemeliydim. Sabaha başın çatlıyor olacak. Bir dakika bekle. Burada kal." Bana sedliç tuzunu[19] andıran, küçük, düz bir paket verdi.

19. Yüzyılda kullanılan bir sindirim düzenleyici –*çn*

"Yatmadan önce bunu suyla karıştırıp iç. Önceki içtiğin uyuşturucuydu. Ama bunu sakın uyumaya hazır olmadan içme. Kafanı rahatlatacak. Hepsi bu. Şöyle bir karıştır – Futurus!"*

Buruşuk pençesini sıkı sıkı kavradım. "Hoşçakal," dedi; düşen gözkapaklarına bakarak, onun da hâlâ o beyin yakan likörün etkisi altında olduğunu düşündüm.

Aniden sıçrayarak başka bir şey daha hatırladı, elini göğüs cebine attı, bir paket daha çıkardı ama bu seferki tıraş sabunu boyutunda ve şeklinde bir silindirdi. "Al," dedi. "Az daha unutuyordum. Bunu yarın ben gelene kadar açmayacaksın – yine de sende dursun."

Öyle ağırdı ki az kalsın tutmamla düşürmem bir olacaktı. "Pekâlâ!" dedim. Faytoncu atını uyandırıp hareket ettirirken, içeriden sırıtarak bana bakıyordu. Bana verdiği beyaz paketin iki ucunda ve kenarlarında kırmızı mühürler vardı. "Bu para değilse," dedim, "ya platin ya kurşundur."

Paketi itinayla cebime koydum ve kafam allak bullak olmuş vaziyette, Regent Sokağı'nda başıboş dolananların yanından ve Portland Caddesi'nin karanlık arka sokaklarından geçerek eve yürüdüm. O yürüyüş sırasındaki tuhaf hislerimi çok net hatırlıyorum. Hâlâ kendimde olmalıydım çünkü tuhaf akli durumumu tespit edebiliyordum; acaba içtiğim şey afyon muydu diye düşündüm – bu daha önce tecrübe etmediğim bir maddeydi. Akli durumumdaki tuhaflığı tarif etmek çok zor – yetersiz de kalsa, zihnimin ikiye katlanması olarak anlatabiliriz. Regent Sokağı'nda yürürken, zihnim garip bir şekilde buranın Waterloo İstasyonu olduğuna ikna oldu; sıradışı bir dürtüye kapılarak, teknik okulun kapısından, sanki trene biniyormuş gibi girmek istedim. Gözlerimi ovuşturdum, hâlâ Regent Sokağı'ndaydım. Nasıl anlatsam? Yetenekli bir aktörle göz göze geldiğinizi düşünün, bir

* (Lat.) Gelecek *-çn*

anda yüzüne bir ifade takınır ve başka bir insana dönüşür. O an Regent Sokağı bu anlattığım davranışı sergiliyormuş gibi geldi desem, çok mu abarttığımı düşünürsünüz? Sonra, tekrar Regent Sokağı'nda olduğuma ikna olunca aklımda gerçekdışı anılar belirmeye başladı. "Otuz yıl önce," diye düşündüm, "işte tam şurada kardeşimle dalaşmıştık." Gece ortalarda dolaşan serserileri hayrete düşürecek ve cesaretlendirecek bir kahkaha patlattım. Otuz yıl önce hayatta bile değildim, zaten kardeşim de yoktu. İçtiğim şey deliliğin sıvı hali olmalıydı zira kardeşimi kaybetmenin üzüntüsünü hâlâ hissediyordum. Portland Caddesi'ne doğru, delilik yeni bir hal aldı. Kapanmış dükkânları hatırlamaya, sokağı eski haliyle mukayese etmeye başladım. O içkiden sonra kafamın karışması, sıkıntıya düşmem anlaşılabilirdi ama beni asıl düşündüren, aklıma sinsice giren bu tuhaf, canlı, hayalet hatıralardı çünkü sadece aklıma giren hatıralar değil, bir de oradan çıkanlar vardı. Doğa tarihi eserleri satan Stevens'ın dükkânının karşısında durdum ve adamın bana ne yapmış olabileceğine kafa patlattım. Yanımdan geçen otobüsün sesi aynı bir trenin gürültüsüne benziyordu. Hatırlayabildiğim kadarıyla, karanlık, derin bir çukura düşüyormuş gibi hissediyordum. "Tabii ya," dedim nihayet, "yarın için bana üç kurbağa sözü verdi. Nasıl da unutmuşum."

Çocuklara hâlâ şu kayan projeksiyonları izletiyorlar mı? Onlardaki görüntülerin bulanık hayaletler gibi belirdiğini ve genişleyerek birbirinin yerini aldığını hatırlıyorum. İşte tam da o şekilde, yeni hayalet duygular, kendime ait olanlara karşı mücadele veriyordu.

Euston Caddesi'nden geçerek Tottenham Caddesi'ne çıktığımda kafam karışıktı ve biraz korkmuştum, ayrıca seçtiğim alışılmadık yolu anca fark edebilmiştim zira çoğunlukla birbirini kesen arka sokaklardan geçerek kestirmeden giderdim. Üniversite Sokağı'na saptığımda kapı numaramı unuttuğumu fark ettim. Büyük bir gayretle 11A olduğunu hatırladım ama o zaman bile,

sanki kim olduğunu unuttuğum birinin bana bir zamanlar söylediği bir şey gibiydi. Yemekte cereyan edenleri hatırlayarak aklıma mukayyet olmaya çalıştım ama ne kadar uğraşırsam uğraşayım, beni ağırlayan beyin suratı gözümün önüne gelmiyordu; sadece siluetini görebiliyordum, o da camdan dışarı bakarken gördüğüm kendi bulanık yansımam gibi. Ama onun yerine kendimi dışarıdan görüyor, masada oturuşumu, kızarmış yüzüm ve parlak gözlerimle çene çalışımı izliyordum.

"Şu diğer tozu içsem iyi olacak," dedim. "Vaziyet katlanılmaz bir hal alıyor."

Mumu ve kibritleri holün yanlış tarafında aradım, ayrıca odamın kapısının hangi sahanlıkta olduğunu şaşırdım. "Sarhoşum," dedim, "orası kesin." Sonra da bu tezi desteklercesine, merdivenden yalpalayarak çıktım.

İlk bakışta odam gözüme yabancı göründü. "Amma dandik yer!" dedim ve etrafa bakındım. Kendimi zorlayarak kafamı topladım ve tuhaf, hayali görüntü yerini somut, bilindik olana bıraktı. İşte, çerçevesinin kenarında albümin üzerine notlarımı sıkıştırdığım, eski cam dolap; yerlerde eski püskü, günlük kıyafetlerim. Yine de o kadar gerçek görünmüyordu. Yeni durmuş bir trenin vagonunda olduğuma, camdan dışarı, tanımadığım bir istasyona baktığıma dair budalaca bir düşünce aklıma saplandı. Kendimi teskin etmek için yatak başlığını sıkıca kavradım. "Belki de bu durugörüdür," dedim. "Psişik Araştırma Cemiyeti'ne yazayım."

Ruloyu tuvalet masasına bıraktım, yatağımın kenarına oturdum ve çizmelerimi çıkarmaya koyuldum. Âdeta o anki algılarım, altından kendini belli etmeye çalışan başka bir resmin üzerine boyanmış gibiydi. "Lanet olsun!" dedim; "Aklım mı gidiyor yoksa aynı anda iki yerde miyim?" Yarı soyunmuş hâlde, tozu bardaktaki suya döktüm ve içtim. Döktüğümde köpürdü ve fosforlu bir bal rengine döndü. Yatağa uzanmama kalmadan sakin-

leşmiştim bile. Yüzümü yastığa dayadığımı hatırlıyorum, sonra uyuyakalmış olmalıyım.

Tuhaf yaratıklarla dolu bir kâbustan birdenbire uyandım ve kendimi sırtüstü uzanır vaziyette buldum. Şu kasvetli, duygusal rüyaları muhtemelen herkes bilir; hani kendinizi uyandırıp kaçarsınız ama yine de gözünüz korkmuştur. Ağzıma garip bir tat, uzuvlarımda bir yorgunluk, tenimin üzerinde bir rahatsızlık vardı. Kafamı yastıktan kaldırmadan, bu tuhaf ve dehşetengiz hissin geçip gitmesini bekledim ki tekrar uykuya dalabileyim. Gelgelelim bunun yerine, tekinsiz hislerim daha da arttı. Başta sıkıntımın ne olduğunu çözemedim. Odada soluk bir ışık vardı; öyle soluktu ki sadece karanlıktan daha aydınlıktı, mobilyalar yalnızca bulanık karaltılar halinde görülüyordu. Yattığım yerden yalnızca nevresimin üzerini görüyordum.

Birinin para rulomu çalmak üzere odaya girdiğini zannettim ama bir süre uzanıp uykumu getirmek için nefesimi düzenleyince bunun hayal gücümden ibaret olduğunu anladım. Yine de bir şeylerin ters gittiğine dair bir vesveseye kapıldım. Biraz gayretle kafamı yastığımdan kaldırıp etrafımdaki karanlığa bakındım. Neyin yanlış olduğunu çözemiyordum. Etrafımdaki bulanık şekillere, perdelerin, masanın, şöminenin, kitap raflarının ve diğer eşyaların farklı tonlardaki karaltılarına baktım. Sonra o karaltıların içerisinde, gözüme aşina gelmeyen bir şeyler görmeye başladım. Yatak mı dönmüştü? Kitap raflarının olması gereken yerde yükselen, üstü örtülü ve donuk şey, kitap raflarına hiç benzemiyordu; yine de onu inceledim. Sandalyeye fırlattığım bir gömlek olamayacak kadar büyüktü.

Çocuksu korkumun üstesinden gelerek yorganı kaldırdım ve bacağımı yataktan dışarı çıkardım. Ayağım, alçak yatağımdan çıkıp yere değeceğine anca karyolanın kenarına değiyordu. Diğer ayağımı da aşağı sarkıttım ve yatağın kenarına oturdum.

Yatağımın başında bir mum, kırık sandalyenin üzerinde kibritler olması gerekiyordu. Elimi uzattım ama hiçbirini bulamadım. Elimi karanlığa daldırdım, havada asılı duran, yumuşak ve kalın dokulu, dokununca hışırdayan bir şey hissettim. Bu şeyi sıkıca tutup çektiğimde yatağımın üzerinde sallanan bir perde olduğu ortaya çıktı.

Artık tamamen uyanmıştım ve yabancı bir odada olduğumu fark etmeye başlıyordum. Afallamıştım. Önceki gece olanları hatırlamaya çalıştım, garip olan şu ki her şeyi çok net hatırlıyordum; akşam yemeği, küçük paketleri alışım, sarhoş olup olmadığımı merak edişim, yavaşça soyunmam, kızarmış yüzümü yasladığım yastığın serinliği. Ansızın kuşkuya düştüm. O dün gece miydi yoksa önceki gece mi? Her halükârda, yabancı bir odadaydım ve buraya nasıl düştüğümü bilmiyordum. Karanlık, soluk şekillerin rengi artık açılıyordu; şafağın zayıf ışığının güneşlikten içeri sızmasıyla birlikte, oval tuvalet camlarına benzeyen, karanlık bir pencere gördüm. Ayağa kalktım; şaşılacak derecede takatsiz, sarsak hissediyordum. Pencereye doğru, titrek ellerimle etrafı yoklayarak ve yavaşça yürümeme rağmen dizimi yol üzerindeki sandalyeye çarparak incittim. İki yanında şık, pirinç aplikler olan geniş cama dokunarak, güneşliği açan kordonu bulmaya çalıştım. Bulamadım. Şans eseri bir püskülü çekiverdim ve bir yaydan çıkan klik sesiyle beraber güneşlik açıldı.

Karşımda bana tamamen yabancı bir manzara belirdi. Bulutlu bir geceydi; şafağın soluk, hafif ışığı, topaklanmış griliklerin içinden süzülüyordu. Gökyüzünün bir kenarında, kubbe şeklindeki bir bulutun çerçevesi kan kırmızısı parlıyordu. Aşağıda her şey karanlık ve bulanıktı; ileride belli belirsiz tepeler, yamaçlarında yukarı doğru dizilmiş yapılar, etrafa saçılmış mürekkep gibi ağaçlar ve pencerenin altında karaçalılardan ve soluk gri yollardan oluşan bahçe peyzajı vardı. Bu yer öyle yabancıydı ki bir an hâlâ rüyadayım sandım. Tuvalet masasını yokladım; vernikli bir ah-

şap çeşidinden yapılmıştı ve detaylı süslemeleri vardı – üzerinde kesme cam şişeler ve bir fırça duruyordu. Bir de çay tabağının üzerinde duran, tuhaf, küçük, dokununca at nalı şeklinde olduğu anlaşılan, kenarları düz ve sert bir nesne vardı. Ne kibrit ne de mum bulabildim.

Gözlerimi tekrar odaya çevirdim. Artık güneşlik açık olduğundan, mobilyalar karanlıktaki bulanık şekiller olmaktan kurtulmuştu. Kocaman, perdeli bir yatak vardı ve yatağın ucundaki şöminenin geniş, beyaz, mermer rafları parıldıyordu.

Tuvalet masasına yaslandım, gözlerimi kapayıp açtım ve düşünmeye çalıştım. Tüm bu olanlar rüya olamayacak kadar gerçek geliyordu. O tuhaf likörü fondip yapmamın sonucunda hafızamda bir boşluk oluştuğunu, aslında mirasa konmuş olduğumu ve iyi talihimin ilan edildiği andan itibaren meydana gelen her şeyi unuttuğumu düşünmeye meyilliydim. Belki biraz beklersem bir şeyler tekrar netleşebilirdi. Gelgelelim ihtiyar Elvesham ile yediğim akşam yemeği, canlı ve taze bir anı olarak hafızamdaydı. Şampanya, itaatkâr garsonlar, toz, likörler – hepsinin henüz birkaç saat önce olduğuna kalıbımı basabilirdim.

Derken öyle abes ve korkunç bir şey oldu ki o ânı hatırladığımda hâlâ tüylerim ürperiyor. Konuştum. "Buraya nasıl geldim yahu?" *Ve sesim bana ait değildi...*

Bana ait değildi, tizdi, telaffuzum bozuktu ve yüz kemiklerimde farklı tınlıyordu. Sonra emin olmak için bir elimi diğerinin üzerinde gezdirdim ve cildimin kat kat, yaşlılar gibi kemikli ve gevşek olduğunu hissettim. "Kuşkusuz," dedim, gırtlağımda bir şekilde beliren bu korkunç sesle, "kuşkusuz ki bu sadece bir rüya!" Sanki istemsizce yapmışım gibi bir süratle, parmaklarımı ağzıma soktum. Dişlerim gitmişti. Parmak uçlarımı, dümdüz olmuş ve pörsümüş, yumuşamış diş etlerimin üzerinde gezdirdim. Öyle korkmuş ve tiksinmiştim ki neredeyse kusacaktım.

Sonra kendimi, başıma gelmiş olan korkunç değişimi tam an-

lamıyla görmek için durdurulamaz bir istek hissettim. Şömine rafına doğru yalpaladım ve üzerinde kibrit aradım. O esnada, boğazımda havlarcasına bir öksürük peyda oldu ve etrafta gördüğüm kalın geceliği kapıverdim. Kibritleri bulamıyordum, ayrıca uzuvlarım birdenbire üşümeye başlamıştı. Burnumu çekip öksürerek hatta biraz da sızlanarak, el yordamıyla yatağı buldum. "Kuşkusuz ki bu sadece bir rüya," dedim yatağa güçlükle tırmanırken, "sadece bir rüya." Bunamış gibi tekrar ediyordum. Çarşafı omuzlarımın ve kafamın üzerine çektim, kırışmış elimi yastığın altına soktum ve kendimi zorla uyutmaya çalıştım. Tabii ki bu bir rüyaydı. Sabah rüya bitecekti, tekrar kuvvetli ve dinç uyanacak, gençliğime, derslerime dönecektim. Gözlerimi kapadım, nefesimi topladım, hâlâ uyanık olduğumu görünce yavaş yavaş üçün kuvvetlerini saymaya başladım.

Fakat arzuladığım şeye erişemiyordum. Uyuyamıyordum. Başıma gelen değişimin geri dönülemez gerçekliği aklımdan çıkmıyordu. Kendimi gözlerim açık ve üçün kuvvetlerini unutmuş halde, cılız parmaklarım buruşuk diş etlerimin üzerinde gezdirirken buldum; durup dururken yaşlanmıştım. İzah edilemeyecek bir şekilde, hayatımın içinden geçmiş ve yaşlılığa varmış, bir anlamda hayatımın en güzel dönemlerinden, sevgiden, mücadeleden, takatten ve umuttan mahrum kalmıştım. Yüzümü yastığın üzerine kapadım, kendimi böyle sanrılar görmenin mümkün olduğuna ikna etmeye çabaladım. Gün, belli belirsiz ama istikrarla ağarıyordu.

Nihayet uyumaktan ümidi keserek yatakta doğruldum ve etrafıma baktım. Alacakaranlığın donuk ışığında, bütün odayı görebiliyordum. Havadar ve dayalı döşeliydi, daha önce kaldığım herhangi bir odadan daha iyi döşenmişti. Odanın bir girintisindeki kaidenin üzerinde duran mum ve kibritler loş ışıkta görünür hale geldi. Çarşafı üzerimden attım ve mevsimlerden yaz olmasına rağmen sabah ayazında titreyerek gidip mumu yaktım. Elim

öyle titriyordu ki kibriti bırakırken küllüğü devirdim, sonra aynaya doğru yalpaladım ve ne göreyim – *Elvesham'ın yüzü*! Bundan zaten şüphe duyuyor olmam, durumu daha az korkunç bir hale getirmedi. Adam zaten gözüme bedenen zayıf ve acınası görünüyordu ama bir de kaba saba, düşük yakası yüzünden tel gibi boynunu belli eden bir gecelik içerisinde, hem de kendi bedenimde görünce, karşımda nasıl da harap olmuş bir ihtiyar bulduğumu tarif edemem. Çökük yanakları, dağınık ve gri saçları, çapaklı gözleri, titrek dudakları, alt dudağından görünen pembe iç kısmın parıltısı ve o dehşetengiz, kararmış diş etleri. Aklı ve vücudu birlikte, doğal yılları içerisinde ilerlemiş olanlar, bu bedenin benim için nasıl gaddar bir zindan olduğunu anlayamaz. Gençken, gençliğin bütün iştahı ve kudretiyle doluyken, bir anda bu vücut kılığındaki sarsak harabe tarafından yakalanıp ufalanmak...

Neyse hikâyenin rotasından sapmayalım. Başıma gelen bu değişim beni bir müddet afallatmış olmalı. Kendimi toparlayıp düşünebilmeye başladığımda gün çoktan ağarmıştı. Açıklanamayacak bir şekilde değiştirilmiştim ama bunun sihirden başka nasıl bir yolla yapılmış olabileceğini anlayamıyordum. Biraz düşününce, Elvesham'ın şeytani planı kafama dank etti. Kendimi onun bedeninde bulduğum aşikârdı, öyleyse o da benim *bedenimi*, benim gücümü ve geleceğimi ele geçirmiş olmalıydı. Fakat nasıl kanıtlayacaktım? Düşündükçe, bütün mesele bana bile o kadar inanılmaz geliyordu ki aklım makarasından boşalıyor, gerçeklerle tekrar yüzleşebilene kadar kendimi çimdiklemem, dişsiz diş etlerime dokunmam, aynada kendime bakmam ve etraftaki eşyalara dokunmam gerekiyordu. Acaba önceki hayatım mı bir sanrıydı? Gerçekte ben Elvesham, o da ben miydi? Eden sadece dün gece rüyamda gördüğüm biri miydi? Aslında Eden diye biri yok muydu? Ama Elvesham olsam, önceki sabah nerede olduğumu, yaşadığım kasabanın ismini, rüya başlamadan öncesini biliyor olurdum. Düşüncelerimle mücadele ettim. Önceki gece

üst üste binen anıların tuhaflığını hatırladım. Ancak şimdi kafam netti. Hayalet hatıralarım yoktu, sadece Eden'ın hatıralarına sahiptim.

"Delireceğim herhalde!" diye haykırdım çatlak sesimle. Bocalayarak ayağa kalktım, çelimsiz ve ağır uzuvlarımı lavaboya doğru sürükledim, lavaboyu soğuk suyla doldurdum ve kafamı içine daldırdım. Sonra havluyla kurulandım ve yeniden denedim. Faydası yoktu. Hiç şüphe yok ki Eden'dım, Elvesham değil. Ama Elvesham'ın bedenindeki Eden'dım!

Başka bir yaşta olsaydım, efsunlanmış biri olarak kaderime razı gelip pes edebilirdim. Ne var ki bu şüpheci zamanlarda, mucizeler geçer akçe değil. Ortada psikolojik bir üçkâğıt olmalıydı. Bir uyuşturucu ve gözlerini belertme marifetiyle yaptığını, yine bir uyuşturucu ve gözlerini belertme marifetiyle yahut benzer bir yöntemle pekâlâ geri alabilirdi. Daha önce hafızasını kaybedenler olmuştu. Ama sanki şemsiye ödünç alır gibi hafızalarını değiş tokuş eden olmamıştı! Güldüm. Heyhat! Sağlıklı bir gülüş değildi bu, bunak gibi hırıldıyordum. İhtiyar Elvesham'ın halime kahkahalarla güldüğünü hayal edebiliyordum; daha önce tatmadığım türden bir öfke, diğer hislerimi süpürüp geçti. Yerlere saçılmış vaziyette bulduğum kıyafetleri alelacele giymeye başladım ve anca tamamen giyindiğimde fark ettim ki akşam kıyafetlerini giymiştim. Gardırobu açtım, daha günlük kıyafetler buldum; ekoseli bir pantolon ve eski moda bir sabahlık. Muhterem başıma muhterem bir şapka taktım –bütün bu gayret beni öksürtüyordu– ve yalpalayarak sahanlığa indim.

Saat altıya belki çeyrek vardı, perdeler sıkı sıkı örtülmüştü ve ev epey sessizdi. Sahanlık genişti, kaliteli halıyla kaplı merdiven aşağıdaki holün karanlığına doğru iniyordu, önümdeyse aralık bir kapının ardında bir yazı masası, dönen bir kitaplık, bir çalışma koltuğunun arkası ve raflar boyunca üst üste dizilmiş çeşitli kitaplar görünüyordu.

"Çalışma odam," gibi bir şeyler geveledim ve sahanlıktan geçtim. Sesimi duyunca bir şey fark ettim ve yatak odasına dönüp dişlerimi taktım. El alışkanlığıyla kolayca yerlerine oturdular. "Böyle daha iyi oldu," dedim takma dişlerimi gıcırdatarak, sonra da çalışma odasına döndüm.

Yazı masasının çekmeceleri kilitliydi. Tepesindeki dönen kısım da öyle. Anahtar benzeri herhangi bir şey göremiyordum, pantolonumun cepleri de boştu. Ayaklarımı sürüyerek tekrar yatak odasına döndüm ve önce akşam kıyafetinin, sonra da bulabildiğim tüm giysilerin ceplerini aradım. İşim bittiğinde odam hırsızların gazabına uğramış gibi görünüyordu. Anahtarları bulamadığım gibi, ne bir bozuk para ne de bir kâğıt parçası bulabilmiştim – bulduğum tek şey, önceki akşam yediğimiz yemeğin hesabı oldu.

Tuhaf bir bitkinlik baş gösterdi. Oturdum ve sağa sola saçılmış, cepleri dışarı çıkarılmış giysilere baktım. İlk cinnetimin ateşi yavaş yavaş sönmüştü. Geçen her an, düşmanımın planlarındaki muazzam zekâyı fark ediyor, ümitsiz durumumu gitgide daha net görüyordum. Gayret göstererek ayağa kalktım, topallayarak çalışma odasına geri indim. Merdivende, perdeleri açan hizmetçiyle karşılaştım. Sanırım suratımdaki ifadeye bakıyordu. Çalışma odamın kapısını ardımdan kapadım, elime bir şömine maşası alıp masaya hücum ettim. Beni o vaziyette buldular. Masanın kaplaması sökülmüş, kilit kırılmış, çekmecelerden çıkarılan mektuplar odanın dört bir yanına saçılmıştı. Yaşlı fevriliğiyle, kalemleri ve diğer hafif kırtasiye malzemelerini etrafa fırlatmış, mürekkebi devirmiştim. Dahası, şömine rafındaki büyük vazo kırılmıştı – nasıl bilmiyorum. Ne bir çek defteri, ne para ne de bedenimi nasıl geri alabileceğime dair en ufak bir ipucu bulabilmiştim. Baş kâhya, yanında iki kadın hizmetçiyle beraber beni zapt etmeye geldiğinde çekmeceleri çılgınca dövmekteydim.

Değişimimin ardındaki hikâye kısaca böyle. Deli işi iddialarıma kimsenin inanacağı yok. Bunak muamelesi görüyorum, şu an bile zapt altındayım. Fakat aslında aklım fazlasıyla yerinde ve bunu kanıtlamak için başıma gelenlerin öyküsünü harfiyen yazdım. Okura soruyorum; okuduğunuz hikâyenin içerisinde, üslubunda veya metodunda, herhangi bir delilik emaresi gördünüz mü? Ben bir ihtiyarın vücuduna hapsolmuş, genç bir adamım. Ne var ki bu yalın gerçek herkese akıl dışı geliyor. Buna inanamayan kişiler, doğal olarak bunadığımı düşünüyor; yine doğal olarak, sekreterlerimin, beni görmeye gelen hekimlerin, hizmetçilerimin ve komşularımın hatta yaşadığım kasabanın (her neredeyse artık) ismini bilmiyorum. Doğal olarak kendi evimde kayboluyorum ve her türden sıkıntıyla yüzleşiyorum. Doğal olarak son derece tuhaf sorular soruyorum. Doğal olarak ağlayıp zırlıyor, ümitsizlik nöbetleri geçiriyorum. Ne param var ne de çek defterim. Banka imzamı kabul etmiyor çünkü zannımca, kuvvetsiz kaslarımın izin verdiği kadarıyla hâlâ Eden'ın el yazısını kullanıyorum. Etrafımdakiler bankaya tek başıma gitmeme müsaade etmiyor. Aslına bakarsanız bu kasabada banka bile yok ve hesabım Londra'nın bilmediğim bir yerinde. Elvesham avukatının ismini hane halkından gizlemiş gibi görünüyor. Hiçbir hak iddia edemiyorum. Elvesham akli bilimlerde ileri gelen bir isimdi, dolayısıyla gerçekleri ilan ettiğimde, psikoloji üzerine fazla düşünmekten kafayı yediğim şeklindeki iddiaları güçlendirmiş oluyorum. Tam da kimlik sanrıları! İki gün önce önünde koca bir ömür olan, sıhhatli, genç bir adamdım; şimdiyse öfkeli, hırpani, çaresiz, sefil bir ihtiyar olarak kocaman, şaşaalı, tuhaf bir evde, etrafımda beni izleyen, benden korkan ve imtina eden insanlar eşliğinde dolanıyorum. Londra'da ise Elvesham hayat dolu bir bedende yeni bir hayata başlıyor, hem de yetmiş yaşın birikimi ve bilgeliğiyle beraber. Hayatımı çaldı.

Ne olduğunu tam olarak bilmiyorum. Çalışma masasından

çıkan müsveddelerin üzerinde başlıca hafıza psikolojisine değiniliyor; bir de bana tamamen yabancı sembollerle yazılmış, hesaplamalar yahut şifreler olduğunu tahmin ettiğim kısımlar var. Bazı kısımlar matematik felsefesiyle de meşgul olduğuna delalet ediyor. Anladığım kadarıyla hafızasının tamamını, dolayısıyla karakterinin bütününü bu pörsümüş beyinden çıkardı ve benimkine aktardı; benzer şekilde, benimkini de bu ıskartaya çıkarılmış meskene yerleştirdi. Fiiliyatta, vücutlarımızı değiştirdi. Ancak böyle bir değişimin nasıl mümkün olabileceği benim felsefe bilgimin dışında kalıyor. Aklım erdiğinden beri materyalist biri olmuşumdur ama işte karşımda, birdenbire, insanın maddeden ayrılabildiğinin açık bir kanıtını buldum.

Ümitsizce de olsa yapmak üzere olduğum bir deney var. Meseleyi sonuçlandırmadan evvel oturup bu satırları yazıyorum. Bu sabah, kahvaltıda aşırdığım bir yemek bıçağının yardımıyla, harap olmuş çalışma masasındaki, gizli olduğu besbelli olan bir çekmeceyi açmayı başardım. İçinde beyaz bir toz olan yeşil bir cam tüp dışında hiçbir şey bulamadım. Tüpün üzerine bir etiket yapıştırılmıştı, üzerindeyse tek bir kelime vardı; "*Kurtuluş.*" Bu kuvvetle muhtemel zehirdi. Böyle itinayla gizlemiş olmasa aleyhindeki yaşayan tek tanıktan kurtulmayı amaçladığından emin olduğum Elvesham'ın, yolumun üzerine zehir bırakmasını anlayabilirim. Adam ölümsüzlük meselesini fiilen çözdü. Her şey yolunda giderse bedenim yaşlanana dek orada kalacak, sonra onu da bir kenara atacak ve sıradaki kurbanının gençliğini ve gücünü ele geçirecek. Adamın zalimliğini göz önüne alırsak bu sürekli genişleyen tecrübeyi düşünmek korkunç... Sahi ya, ne zamandır bedenden bedene atlıyor? Neyse, yazmaktan yoruldum. Toz suda çözülen cinsten. Tadı fena değil.

Bay Elvesham'ın masasında bulunan yazı burada sona eriyor. Cansız bedeni masa ile sandalye arasında bulundu. Sandalye, muhtemelen son kasılmaların tesiriyle geriye itilmişti. Öykü kurşun kalemle ve dengesiz bir el yazısıyla yazılmıştı ve harflerde her zamanki titizliği yoktu. Kayda alınabilecek iki tuhaf vaka kaldı. Hiç şüphe yok ki Eden ile Elvesham arasında bir bağ vardı zira Elvesham'ın bütün mal varlığı bu genç adama kaldı. Gelgelelim o mirasa hiçbir zaman konamadı. Şans bu ya, Elvesham intihar ettiğinde, Eden ölmüştü bile. Yirmi dört saat öncesinde, Gower Sokağı ile Euston Caddesi'nin kesiştiği işlek dört yol ağzında, karşıdan karşıya geçerken bir fayton tarafından ezilmiş, oracıkta can vermişti. Yani bu olağanüstü öyküye ışık tutabilecek tek kişi, artık soru menzilimizin ötesinde. Başka yorum ilave etmeden, bu sıradışı meseleyi okurların şahsi muhakemelerine bırakıyorum.

Tuhaf Orkidenin Çiçek Açışı

Orkide satın almanın her daim şüpheli bir yanı vardır. Önünüzde kahverengi, buruşuk bir doku yumağı durmaktadır ve gerisi için muhakeme yeteneğinize, satıcıya, şansınıza veya zevkinize güvenmeniz gerekir. Aldığınız bitki ölmek üzere veya ölmüş olabilir ya da temiz bir alışveriş olmuştur, paranızın karşılığını almışsınızdır, ya da belki –defalarca gerçekleştiği üzere– mutlu müşterinin hoşnut bakışlarının karşısında yavaşça açılır, her gün yeni bir çeşitlilik, yeni bir canlılık, dudakçığında tuhaf bir bükülme, hemen göze çarpmayan bir renklenme veya beklenmedik şekillenmeler sergiler. Narin bir yeşil çiçek başının üzerinde gurur, güzellik, yarar hatta belki ölümsüzlük hep birlikte tomurcuklanır. Zira doğanın en yeni mucizesi yeni bir isme ihtiyaç duyacak gibi görünüyor, kâşifinin isminden daha uygun ne olabilir ki? "John-smithia!" Daha kötü isimler de oldu.

Winter Wedderburn'ü bu satışların müdavimi haline getiren şey, sevindirici bir keşif yapabileceği umuduydu – hem o umut hem de bu dünyada yapabileceği başka hiçbir şeyin zerre kadar ilgisini çekmiyor oluşu. Utangaç, yalnız, epey başarısız bir adamdı; geliri ihtiyaçlarını anca karşılıyordu, emek ve sabır isteyen bir iş arayacak kadar yaşam enerjisi de yoktu. Pul veya madeni para biriktirebilirdi, Horatius çevirisi yapabilirdi, kitap ciltleyebilirdi veya yeni su yosunu türleri keşfedebilirdi. Gelgelelim bunlar yerine orkide yetiştiriyordu ve hevesle çekip çevirdiği küçük bir serası vardı.

"İçimde bir his var," dedi kahvesini içerken, "bugün başıma

bir şey gelecek." Hareketleri ve düşünceleri gibi, konuşması da ağırdı.

"Ağzından yel alsın!" dedi hizmetçi kadın – aynı zamanda uzaktan kuzeniydi. Zira onun için, "başına bir şey gelmesi" tabirinin tek bir anlamı olabilirdi.

"Beni yanlış anladın. Nahoş bir şeyden bahsetmiyorum... Gerçi neden bahsettiğimi de biliyor sayılmam.

"Bugün," diye devam etti biraz durakladıktan sonra, "Peter ailesi Andaman ve Hint Adaları'ndan gelen bitkileri satıyor olacak. Gidip ellerinde ne olduğuna bakacağım. Belki farkında olmadan güzel bir şey alacağım. Belki de o yüzden böyle hissediyorum."

İkinci kahvesini almak için kahve kupasını uzattı.

"Şu bana öbür gün bahsettiğiniz zavallı genç adamın koleksiyonunu yaptığı türden şeyler mi?" diye sordu kuzeni, kupasını doldururken.

"Evet," dedi adam ve önündeki ekmek dilimine bakarak düşüncelere daldı.

"Başıma hiçbir şey gelmiyor," dedi ardından, sesli düşünmeye başlayarak. "Neden acaba? Başkalarının başına bir sürü şey geliyor. Mesela Harvey... Sırf geçen hafta; pazartesi günü yerde altı peni buldu, çarşamba günü civcivlerinin hepsi delibaş hastalığına yakalandı, cuma günü kuzeni Avustralya'dan döndü ve cumartesi günü bileğini kırdı. Heyecandan başı dönmüş olmalı! Bir de bana bak."

"Aman o kadar heyecan bana uzak olsun," dedi hizmetçi kadın. "O kadarı insana iyi gelmez."

"Evet, muhtemelen sıkıntılıdır. Yine de... Diyorum ya, benim başıma hiçbir şey gelmiyor. Çocukken hiç kaza geçirmedim. Büyürken hiç âşık olmadım. Hiç evlenmedim... İnsan başına şöyle hakikaten dikkate değer bir şey gelince nasıl hissediyor merak ediyorum.

"O orkide koleksiyoncusu, öldüğünde henüz otuz altı yaşın-

daydı – benden yirmi yaş genç. İki kez evlenmiş, bir kez boşanmıştı; dört kez sıtma ateşine yakalanmış, bir kez de uyluk kemiğini kırmıştı. Malezyalı birini öldürmüş, bir keresinde de zehirli okla vurulmuştu. Nihayetinde orman sülükleri tarafından öldürüldü. Muhtemelen epey sıkıntılı olmuştur ama bir yandan da son derece ilginç deneyimler – yani, sülük kısmı dışında tabii."

"Ona iyi gelmediğine eminim," dedi kadın, kesin bir kanaatle.

"Muhtemelen gelmemiştir." Wedderburn saatine baktı. "Sekizi yirmi üç geçiyor. On ikiye çeyrek kala trenine bineceğim, yani daha çok vaktim var. Sanırım alpaka yünlü ceketimi giyeceğim –yeterince sıcak tutar– ve gri fötr şapkamla kahverengi pabuçlarımı. Sanırım..."

Önce pencereden dışarı, açık gökyüzüne ve aydınlık bahçeye, sonra da endişeli bir şekilde kuzeninin yüzüne baktı.

"Londra'ya gideceksen, yanına şemsiye alsan iyi edersin," dedi inkâra yer bırakmayan bir sesle. "Burasıyla tren istasyonu arasında olan tek şey yağmur."

Geri döndüğünde hafiften heyecanlanmıştı. Bir şey satın almıştı. Bir şey satın alabilecek kadar çabuk karar verdiği nadir görülürdü ama bu sefer almıştı işte.

"Bazıları Vanda cinsi," dedi, "bir de Dendrobium ile Phalaenopsis var." Çorbasını içerken, aldığı orkideleri sevgiyle inceledi. Önündeki temiz masa örtüsünün üzerinde duruyorlardı; yemeğini yavaş yavaş yiyerek, kuzenine onlarla ilgili bilgiler veriyordu. Hem kadını hem de kendini eğlemek için, Londra ziyaretlerini tekrar yaşarcasına anlatmayı bir akşam yemeği geleneği haline getirmişti.

"Bugün bir şey olacağını biliyordum. Ve işte tüm bunları satın aldım. Biliyor musun, aralarından bazılarının dikkate değer olacağına eminim. Nasıl bilmiyorum ama birisi bana bunların dikkate değer olacağını söylemiş olsa bu kadar emin olabilirdim.

"Hele şu", dedi buruşuk bir köksap* göstererek, "tanımlanmamıştı. Phalaenopsis olabilir – ama olmayabilir de. Belki tamamen yeni bir tür veya cinstir. Şu zavallı Batten'ın son bulduğu oldu."

"Tipini sevmedim," dedi hizmetçi kadın. "Çok çirkin bir şekli var."

"Bana herhangi bir şekli çağrıştırdığını söyleyemem."

"Şu çıkıntılı kısımlarından hoşlanmadım," dedi kadın.

"Yarın itibariyle saksıya koyup kaldırmış olacağım."

"Şeye benziyor," dedi hizmetçi kadın, "Ölü taklidi yapan bir örümceğe."

Wedderburn gülümsedi, kafasını yana yatırarak kökü inceledi. "Güzel görünümlü bir yumru değil, orası kesin. Ama böyle şeylere sırf görünüşlerine bakarak değer biçemezsin. Hakikaten de çok güzel bir orkideye dönüşebilir. Yarın amma meşgul olacağım! Bu şeylerle tam olarak ne yapacağımı bu gece planlamalı, yarın da harekete geçmeliyim."

"Zavallı Batten'ı bir mangrov bataklığında bulduklarında ya ölmüştü ya da ölmek üzereydi – hangisi olduğunu unutuyorum," diye başladı tekrar, "bu orkidelerden biri bedeninin altında ezilmişti. Birkaç gündür yerel bir hastalığın ateşine yakalanmıştı, muhtemelen fenalık geçirdi. Bu mangrov bataklıkları sağlığa epey zararlıdır. Dediklerine göre kanının her bir damlası orman sülükleri tarafından emilmiş. Yani bu bitkiyi bulmak hayatına mal olmuş olabilir."

"Öyle oldu diye hakkında daha iyi düşünecek değilim."

"Kadınlar ağlasa da erkekler çalışmak zorundadır," dedi Wedderburn, derin bir vahametle.

"Pis bir bataklıkta, her türlü rahatlıktan uzakta ölmek mi isterdin? Klorodin ve kinin dışında ilaç olmadan ateşlere yakalanmak mı isterdin? Erkekleri kendi haline bıraksak, yaşamlarını

*Yukarı doğru filizler, aşağıya doğru kökler veren kalın, yatay gövde –çn

klorodin ve kinin ile sürdürürler zaten... Bir de etrafında korkunç yerlilerden başka kimse olmadan ölmek! Dediklerine göre Andaman Adaları'nın yerlileri iğrenç ve sefil şeylermiş – ayrıca yeterli eğitim görmedikleri için pek de kötü hemşireleri vardır. Sırf İngiltere'de insanlar orkide alsın diye!"

"Rahat olduğunu zannetmem ama bazı adamlar böyle şeyleri sever," dedi Wedderburn. "Her neyse, kafilesindeki bazı yerliler, kuş bilimci meslektaşı adanın iç kısımlarından dönene dek koleksiyonuna sahip çıkacak kadar medenilermiş; yine de orkidenin türünü bilemedikleri için solmasına engel olamamışlar. Böyle olunca durum daha da ilginç bir hal almış."

"Bence daha da iğrenç bir hal almış. Korkarım üzerlerine sıtma bulaşmış olabilir. Hem düşünsene, bu çirkin şeyin üzerinde bir ceset yatmış! Bunu şu âna dek düşünmemiştim. Buraya kadar! Bir lokma daha yiyemeyeceğim."

"İstersen masadan alıp pencere kenarına koyayım. Onları orada da pekâlâ görebilirim."

Sonraki günlerde hakikaten de yalnızca küçük, buğulu serasıyla meşgul oldu; kömür, tik ağacı yumruları, yosun ve orkide yetiştiriciliğinin diğer gizemli malzemeleri arasında çırpınıp durdu. Geçirdiği zamanın müthiş hadiselerle dolu olduğunu düşünüyordu. Akşam olunca arkadaşlarına bu yeni orkidelerden bahsediyor, tuhaf bir şey olacağına dair beklentisine tekrar değiniyordu.

İlgilendiği Vanda ile Dendrobium orkidelerinin çoğu öldü ama tuhaf orkide yaşam belirtileri göstermeye başladı. Buna çok sevindi ve reçel yapan kadını, yaptığı keşfi görmesi için hemen tutup getirdi.

"Bir tomurcuk bu," dedi, "yakında burada bir sürü yaprak olacak, şuradan çıkan küçük şeyler de havada yetişen kökçükler."

"Benim gözüme daha çok kahverengi bir şeyden fırlayan küçük, beyaz parmaklar gibi geliyorlar," dedi hizmetçi kadın. "Onları sevmedim."

"Niyeymiş?"

"Bilmiyorum. İnsanın üzerine saldıracak parmaklara benziyorlar. Neyi sevip neyi sevmeyeceğimi seçemem ki."

"Emin değilim ama *sanırım* bildiğim hiçbir orkide türünün böyle havada yetişen kökçükleri yok. Yanılıyor da olabilirim tabii. Bak uçları böyle düz düz."

"Bunları hiç sevmedim," dedi hizmetçi kadın, aniden irkilip arkasını dönerek. "Biliyorum, söylediğim aptalca – ve çok üzgünüm, özellikle de sen bunları bu kadar sevdiğin için. Ama aklıma hep o ceset geliyor."

"Belki de bilhassa o bitki değildir. Bu biraz da benim tahminimdi."

Hizmetçi kadın omuzlarını silkti. "Her neyse, sevmedim işte," dedi.

Kadının bitkiden hoşlanmaması Wedderburn'ü biraz incitmişti. Ne var ki bu genel olarak orkidelerden bahsetmesini engellemedi, özellikle bu orkideye meyilli olduğunu hissediyordu.

"Orkideler hakkında öyle tuhaf şeyler var ki," dedi bir gün; "öyle şaşırtıcı ihtimaller var ki. Mesela Darwin döllenmelerini inceledi ve sıradan bir orkide çiçeğinin yapısının, güvelerin bitkiden bitkiye polen taşıyabilmesini sağladığını ortaya koydu. Ama görünüşe göre döllenme için bu şekilde kullanılamayan birçok orkide çeşidi de var. Örneğin terlik orkidesi; bunları dölleyebildiği bilinen hiçbir böcek yok, zaten bazılarının tohumu bile yok."

"O zaman nasıl yeni bitki oluşturuyorlar?"

"Yan filizler ve yumru kökler gibi yayılma yöntemleriyle. Bu kolayca açıklanabiliyor. Asıl bilmece, neden çiçeklere sahip oldukları.

"Muhtemelen," dedi, "*benim* orkidem de bu anlamda sıradışı olabilir. Öyle olup olmadığını inceleyeceğim. Ben de Darwin'in yaptığı türden araştırmalar yapmayı çok düşündüm. Fakat şimdiye dek, vakit bulamamıştım veya başka işlerim beni

alıkoymuştu. Yapraklar yavaş yavaş baş gösteriyor. Keşke gelsen de görsen!"

Fakat kadının söylediğine göre orkide serası öyle sıcaktı ki başını ağrıtıyordu. Bitkiye bir kere daha baktığında, bazıları artık otuz santimden uzundu ve maalesef bir şeye doğru uzanan dokunaçlara benziyorlardı; kadının rüyalarına girmiş, inanılmaz bir çabuklukla onu takip etmişlerdi. Bu yüzden hizmetçi kadın, bir daha gözlerini bu bitkiye çevirmemeye kesin olarak karar vermişti, yani Wedderburn yaprakları hayranlıkla izleme işinde tek başınaydı. Alelade, geniş yapraklardı; yeşil renkteydiler ve köklerine doğru koyu kırmızı lekeler vardı. Adam daha önce böyle yapraklar görmemişti. Bitkiyi termometrenin yanına, alçak bir tezgâhın üzerine yerleştirmişti ve sıcak su borularının üzerine bir musluktan su damlatarak havadaki buharı muhafaza ediyordu. Artık öğleden sonralarını, bu tuhaf bitkinin yakında çiçek açacağını düşünerek geçiriyordu.

Ve nihayet beklenen oldu. Büyük *Paloeonophis Lowii,* adamın yeni gözdesinin durduğu köşeyi gizlese de seraya girer girmez çiçeğin baş verdiğini anladı. Havada yeni bir koku, zengin ve son derece tatlı bir esans vardı; kalabalık, buharlı, küçük seradaki diğer tüm kokulara baskın çıkmıştı.

Bunu fark ettiği an, tuhaf orkidenin yanına koşturdu. Ve işte! Arka arkaya dizili yeşil çiçek başlarının üzerinde çiçeklenmeye işaret eden üç büyük leke duruyor, işte bu baskın ve tatlı koku oradan yükseliyordu. Önlerinde durdu, onları hayranlıkla, mest olarak izledi.

Çiçekler beyazdı, taç yapraklarının üzerinde turuncu şeritler vardı; ağır dudakçık kısmı girift çıkıntılar halinde etrafına dolanmıştı, turuncu kısımlar orada müthiş bir mavimsi mora karışıyordu. Artık bunun tamamıyla yeni bir cins olduğunu ayırt edebiliyordu. Ve o dayanılmaz koku! İçerisi amma da sıcaktı! Gözlerinin önünde tomurcuklar dönüyordu.

Isı doğru mu diye bakmaya karar verdi. Termometreye doğru bir adım attı. Bir anda her yer sallanıyormuş gibi hissetti. Yerdeki döşemeler bir yukarı bir aşağı oynuyorlardı. Sonra beyaz tomurcuklar, arkalarındaki yeşil yapraklar hatta seranın tamamı yana kaymış, sonra da ters dönmüş gibi göründü.

Kuzeni, istisnasız her gün yaptığı gibi, saat dört buçukta çay demledi. Ne var ki Wedderburn çayını almaya gelmedi.

"Şu iğrenç orkideye tapınıyordur," dedi kendi kendine ve on dakika daha bekledi. "Saati durdu herhalde. Gidip çağırayım."

Dosdoğru seraya gitti, kapıyı açtı ve Wedderburn'e seslendi. Yanıt yoktu. Havanın epey basık ve yoğun bir kokuyla dolu olduğunu fark etti. Derken sıcak su borularının arasındaki tuğlaların üzerinde yatan birini gördü.

Belki bir dakika boyunca öylece durdu.

Adam tuhaf orkidenin yanında, sırtüstü yatıyordu. Dokunaç benzeri, havai kökçükler artık havada serbestçe salınmıyorlardı; gri bir ip yumağı gibi, sıkı sıkıya bir araya toplanmış, uçlarıyla adamın çenesini, boynunu ve ellerini kavramışlardı.

Kadın olanları anlayamıyordu. Sonra azgın dokunaçlardan birinin arasından, adamın yanağına dökülen bir damla kanı gördü.

Anlaşılmaz bir feryatla yanına koşturdu ve adamı sülük benzeri vantuzlardan kurtarmaya çalıştı. Dokunaçlardan ikisini kırdı ve reçinelerinin kırmızı aktığını gördü.

Çiçeklenmenin bunaltıcı kokusu başını döndürmeye başladı. Adama nasıl da yapışmışlardı! Sert dalları çekiştirmeye devam edince, adam ve beraberindeki beyaz çiçekler üzerine kapaklandı. Bayılacağını hissetti ama ayık kalması gerektiğini biliyordu. Adamın yanından ayrılıp alelacele kapıyı açtı; biraz temiz hava aldıktan sonra aklına parlak bir fikir geldi. Saksılardan birini tuttuğu gibi seranın ucundaki camlardan birine fırlattı. Sonra tekrar

içeri girdi. Wedderburn'ün hareketsiz bedenine tazelenmiş kuvvetiyle asılınca tuhaf orkideyi paldır küldür yere düşürdü. Gelgelelim bitki, kurbanına hâlâ amansızca tutunuyordu. Kendinden geçerek, adamı bitkiyle beraber açık havaya sürükledi.

Sonra vantuzlu kökçükleri tek tek koparmaya başladı; bir dakika sonra adamı kurtarmış, bütün bu dehşetten uzağa sürüklüyordu.

Adam bembeyaz olmuştu ve üzerindeki bir düzine yuvarlak yaradan kan geliyordu.

Ayak işlerini yapan adam camın kırılmasını duymuş, kadının yanında hareketsiz, elleri kırmızı bir beden taşıdığını görmüştü ve bahçeyi aşarak yanlarına geliyordu. Bir an için adamın aklına olmayacak şeyler geldi.

Kadın, "Biraz su getir!" diye bağırınca, adamın endişeleri dağıldı. Sıradışı bir atiklikle suyu getirdiğinde, kadını telaşla ağlarken ve dizlerinde yatan Wedderburn'ün yüzündeki kanı silerken buldu.

"Ne oluyor?" dedi Wedderburn; gözlerini hafif araladı, sonra tekrar kapattı.

"Git Annie'ye bana yardıma gelmesini söyle, sonra da hemen Doktor Haddon'ı çağır," dedi suyu getiren, ayak işlerini yapan adama; sonra adamın tereddüt ettiğini görünce, "Olanları döndüğünde anlatırım," diye ekledi.

Ardından Wedderburn bir daha gözlerini açtı; bulunduğu yere anlam veremediğini gören kadın, "Serada baygınlık geçirdin," dedi.

"Ya orkide?"

"Onu ben halledeceğim," dedi kadın.

Wedderburn epey kan kaybetmişti ama bunun dışında, öyle büyük bir hasar almamıştı. Ona içine pembe renkli bir et özütü karıştırılmış konyak içirdiler, sonra da üst kattaki yatağına taşıdılar. Hizmetçi kadın, bu inanılmaz hikâyeyi Doktor Haddon'a

parça parça anlattı. "Orkidenin olduğu seraya gelin de görün," dedi.

Dışarıdaki soğuk hava, açık kapıdan içeri dolmuştu, dolayısıyla nahoş koku neredeyse dağılmıştı. Koparılmış havai kökçüklerin çoğu, tuğlaların üzerindeki çeşitli siyah lekelerin ortasında duruyorlardı ve şimdiden pörsümüşlerdi. Çiçeklenmiş olan sap, bitkinin düşüşüyle kırılmıştı; taç yaprakların kenarları gitgide daha da yumuşuyor ve kararıyordu. Doktor tam ona doğru eğiliyordu ki havai kökçüklerden birinin hâlâ hafifçe kımıldadığını gördü ve tereddüt etti.

Ertesi sabah, tuhaf orkide hâlâ orada duruyordu ama artık siyahtı ve solmuştu. Kapı sabah esintisinin etkisiyle arada bir çarpıyordu; Wedderburn'ün envaiçeşit orkideleri solmuş ve yerlere saçılmıştı. Ne var ki Wedderburn'ün kendisi üst katta, yaşadığı tuhaf serüvenin heyecanıyla hâlâ uyanık ve konuşkandı.

Bir Kıyamet Rüyası

Beyaz yüzlü adam trene Rugby'den bindi. Hamalının acelesine rağmen, kendisi aheste hareket ediyordu ve daha perondayken ne kadar hasta olduğunu anladım. Karşı köşeme iç geçirerek oturdu; yolculuk şalını yarım yamalak örttü, hareketsizleşti ve gözleri dalıp gitti. Derken onu gözlemlediğimi fark ederek bana şöyle bir baktıktan sonra elini ruhsuzca uzatarak hamalından gazetesini istedi. Sonra bir kez daha bana baktı.

Okuyor numarası yaptım. Onu farkında olmadan utandırdığımı zannettim ama bir an sonra benimle konuştuğunu fark ederek şaşırdım.

"Affedersiniz?" dedim.

"Şu kitap," dedi parmağını uzatarak, "rüyalar hakkında."

"Orası belli," diye cevapladım zira elimdeki Fort-Roscoe'nun *Rüya Halleri* kitabıydı ve ismi kapağında yazıyordu.

Söyleyecek doğru kelimeleri arıyormuş gibi bir süreliğine sessiz kaldı. "Evet," dedi nihayet, "ama pek bir şey söylemiyorlar."

Bir an için, ne demek istediğini anlayamadım.

"Çünkü bilmiyorlar," diye ekledi.

Yüzüne bu kez daha dikkatle baktım.

"Bir rüyalar vardır," dedi, "bir de rüyalar." Bu tür önermelere asla itiraz etmezdim. "Sanırım..." dedi ve tereddüt etti. "Hiç rüya görür müsünüz? Yani canlı olanlardan."

"Çok az rüya görürüm," dedim. "Gördüğüm canlı rüyaların sayısı senede üçü geçmez."

"Ya!" dedi ve bir an için kafasını toparlamaya çalışır gibi oldu.

"Rüyalarınızla anılarınızı karıştırdığınız olmaz mı yani?" diye sordu aniden. "Bir şey gerçekten oldu mu olmadı mı diye şüphe etmez misiniz hiç?"

"Pek az. Arada bir tereddüt ettiğim olur tabii. Bu başkalarına da oluyordur herhalde."

"*O ne diyor...*" diye kitaba işaret etti.

"Bunun bazen olabileceğini söylüyor, rüyanın etkisi altında kalmak şeklindeki bilindik açıklamaya başvuruyor ve bir kaide olmadığını söylüyor. Sanırım siz de bu teorilerle ilgili bir şeyler biliyorsunuz..."

"Çok az şey – yanlış olduklarını mesela."

Bir deri bir kemik kalmış elini bir süre pencere lastiğinde gezdirdi. Kitabıma dönmeye hazırlandım, bu da adamın sonraki yorumuna neden oldu. Bana dokunacakmış gibi öne eğildi.

"Ardışık rüya diye bir şey yok mu mesela? Hani her gece kaldığı yerden devam eder."

"Sanırım var. Akli sıkıntılarla ilgili kitaplarda bu tür vakalar anlatılıyor."

"Akli sıkıntılar! Evet. Öyle olduğunu tahmin edebiliyorum. Bu onlar için doğru bir tanım. Ama demek istediğim..." Parmaklarının kemikli boğumlarını inceledi. "Böyle bir şeye sürekli rüya görmek mi denir? *Bu* rüya görmek midir ki? Yoksa başka bir şey midir? Başka bir şey olamaz mı?"

Bitkin yüzündeki telaşı görmesem sohbet etmekteki ısrarcı tavrını tersleyecektim. Geçkin gözlerindeki ifadeyi, kızarmış göz-kapaklarını hâlâ hatırlıyorum – belki o bakışı siz de biliyorsunuzdur.

"Burada sadece fikrimi dile getirmiyorum," dedi. "Bu şey beni öldürüyor."

"Rüyalar mı?"

"Adına rüya diyebilirseniz tabii. Geceler boyunca. Canlı! Öyle

canlı ki... Şu," dedi, camın dışında akıp giden manzarayı göstererek, "yanında gerçekdışı kalıyor! Kim olduğumu, ne iş yaptığımı zar zor hatırlayabiliyorum..." Duraksadı. "Şu an bile..."

"Yani, rüyanın hep aynı olduğunu mu söylüyorsunuz?" diye sordum.

"Rüya bitti."

"Demek istediğiniz?"

"Öldüm."

"Öldünüz?"

"Ezildim ve öldüm, yani o rüyadaki ben öldü. Sonsuza dek. Rüyamda başka bir adamdım; başka bir zamanda, dünyanın başka bir yerinde yaşıyordum. Geceler boyunca o rüyayı gördüm. Her gece o diğer yaşama uyandım. Yeni yerler, yeni olaylar – ta ki..."

"Ölene dek mi?"

"Ölene dek."

"Ve o zamandan beri..."

"Hayır," dedi. "Şükürler olsun! Rüyanın sonuydu..."

Belli ki rüyayı dinlemem gerekecekti. Neticede önümde bir saat vardı, ışık hızla azalıyordu, ayrıca Fortnum-Roscoe'nun üslubu çok sıkıcıydı. "Başka bir zamanda yaşamak derken," dedim, "başka bir asırda mı demek istiyorsunuz yani?"

"Evet."

"Geçmişte?"

"Hayır, gelecekte – gelecek."

"Üç bin yılında mı mesela?"

"Hangi yıl olduğunu bilmiyorum. Uyurken biliyorum, rüya görürken yani, ama şimdi – şimdi uyanığım. Bu rüyaların sonu geldiğinden beri unuttuğum pek çok şey oldu ama o zaman bunları biliyordum – buna rüyada olduğum zaman da diyebiliriz sanırım. Yıllara bizim taktığımızdan farklı isimler takıyorlardı... Sahiden neydi?" Elini alnına koydu. "Yok," dedi, "hatırlamıyorum."

Bitkin bitkin gülümsedi. Bir an için bana rüyasını anlatmak gibi bir derdi olmadığını düşündüm. Normalde rüyasını anlatan insanlardan nefret ederim ama bu farklı geldi. Yardım bile ettim. "Başladığında..." diyerek onu yönlendirdim.

"Başladığı andan itibaren çok canlıydı. Aniden orada uyanmış gibi hissediyordum. Asıl tuhaf olan şu ki bu rüyalarda şu an yaşadığım hayatı hiç hatırlamıyordum. Rüyadaki yaşamım, yaşandığı süre boyunca yeterli geliyordu herhalde. Belki de... Neyse, kendimi nerede bulduğumu, elimden geldiğince hatırlamaya çalışarak anlatacağım. Denize bakan bir avluda oturduğum ânın öncesini pek hatırlamıyorum. Sanırım şekerleme yapıyordum ve aniden uyandım –her şey yeni ve canlıydı, azıcık bile rüyaya benzemiyordu– çünkü kız beni yellemeyi bırakmıştı."

"Kız mı?"

"Evet, kız. Lafımı kesmeyin, insicamım bozuluyor." Aniden durdu. "Deli olduğumu düşünmeyeceksiniz, değil mi?" dedi.

"Hayır," diye yanıtladım. "Sadece rüya görmüşsünüz. Bana rüyanızı anlatın."

"Uyandım diyordum çünkü kız beni yellemeyi bırakmıştı. Kendimi orada bulduğum için veya o tür başka bir sebepten dolayı şaşırmadım. Bir anda oraya düştüğümü zannetmedim. Âdeta kaldığım yerden devam ediyordum. *Bu* hayatımdan, on dokuzuncu yüzyıldan aklımda kalan her şey, orada uyanmamla beraber bir rüya gibi dağıldı. Kendimi tanıyordum; ismimin artık Cooper değil Hedon olduğunu, dünyadaki konumumu biliyordum. Uyandığımdan bu yana pek çok şeyi unuttum –alaka kurmakta zorlanıyorum– ama o zaman her şey net ve gerçekti."

Yine duraksadı, pencere lastiğini sıktı, yüzünü ileri uzattı ve bana yalvaran gözlerle baktı.

"Söylediklerim size saçma mı geliyor?"

"Hayır, hayır!" dedim telaşla. "Devam edin. Bana şu avluyu anlatın."

"Tam olarak avlu değildi – adına ne diyeceğimi bilemiyorum. Güneye bakıyordu. Küçüktü. Balkonun üzerinde, gökyüzünü, denizi ve kızın durduğu köşeyi görmemi sağlayan yarım daire dışında her yer gölgedeydi. Üzerinde çizgili kumaştan minderlerin olduğu, metal bir kanepedeydim, kızsa arkasını bana dönmüş, balkondan aşağı bakıyordu. Doğan güneş kulağını, yanağını aydınlatıyordu. Zarif, beyaz boynu ve boynuna dökülen küçük bukleleri, bir de beyaz omzu güneşteydi ama vücudunun tüm zarafeti serin, mavi gölgelerin içindeydi. Kıyafeti – nasıl anlatsam? Zahmetsiz ve dökümlüydü. Her şeyiyle orada duruyordu; onu daha önce hiç görmemiştim ama ne kadar güzel ve cazibeli olduğunu biliyordum. Nihayet iç geçirip kollarımın üzerinde doğrulduğumda, yüzünü bana döndü..."

Durdu.

"Bu dünyada tam elli üç yıl geçirdim. Bir annem, kız kardeşlerim, arkadaşlarım, karım ve kızlarım vardı – yüzlerini, ifadelerini biliyorum. Fakat bu kızın yüzü, benim için çok daha gerçek. Gözümün önüne getirmek istediğimde kendimi zorlayarak hatırlıyorum. Resmini çizebiliyorum. Her şeye rağmen..."

Durdu – ben de bir şey demedim.

"Rüya gibi bir yüz – bir rüyanın yüzü. Çok güzeldi. Ancak bir azizeninki gibi korkunç, mesafeli ve muhterem bir güzellik değildi bu; vahşi tutkular uyandıran türden bir güzellik de değildi; daha çok ışık saçan, dudaklarında yumuşayıp gülücüklere dönüşen, gri gözlerinde saklı bir güzellikti. İncelikle hareket ediyordu ama zevkli ve bağışlayıcı olan her şeyi geride bırakmış gibiydi..."

Durdu, kederli yüzünü sakladı. Sonra tekrar bana döndü ve bu hikâyenin gerçekliğine olan kesin inancını hiçbir şekilde saklamadan devam etti.

"Tüm planlarımı, hırslarımı, uğruna çalıştığım ve arzuladığım her şeyi, onun hatırına geride bırakmıştım. Kuzeyde bir efendiydim, nüfuzum, malım mülküm ve büyük bir itibarım vardı

ama gözümde onun dışında hiçbir şeyin değeri yoktu. Onunla bu yere, bu güneşli haz şehrine gelmiş, hayatımdan geriye kalan tek şey hariç sahip olduğum her şeyi, harabeye dönecekleri güne dek geride bırakmıştım. Ona ilk âşık olduğumda, yani bana ilgisi olduğunu bilmiyorken, böyle bir şeye cüret edebileceğini ya da edebileceğimizi tahayyül bile edemiyorken, hayatım anlamsız ve boştu, tozdan, külden ibaretti. Toz ve kül... Uzun geceler, günler boyunca özlemini çektim ve arzuladım. Kalbim yasak sularda boşa kürek çekiyordu!

"Ama bir adamın bunları bir başkasına anlatabilmesi imkânsız. Bu bir his, bir nüans, yanıp sönen bir ışık. Ama yandığı an her şeyi değiştiriyor, hem de her şeyi. Gerçek şu ki kaçıp gittim ve onları bir buhranın ortasında kendi hallerine bıraktım."

"Kimi bıraktınız?" diye sordum; kafam karışmıştı.

"Kuzeydeki insanları. Bak, rüyamda büyük bir adamdım, insanların bel bağladığı ve etrafında toplandığı türden bir adam. Beni bir kere bile görmemiş milyonlarca insan, sırf bana güvenerek bir şeyler yapmaya veya bir şeyleri tehlikeye atmaya hazırdı. Entrikanın, ihanetin, hitabetin ve fesadın ortasındaki o büyük ve zahmetli, o müphem ve korkunç siyasi oyunu yıllardır oynuyordum. Dünya büyük, karışık bir yerdi ama nihayet Şebeke'ye karşı liderliğimi sağlıyor gibiydim. Evet, isimleri Şebeke idi; hain planları, aşağılık hırsları, halka açık durumlarda duygusal ahmaklıkları ve sloganları vardı. Şebeke yıllar boyunca dünyayı gürültülü ve göz gözü görmeyen bir yer olarak muhafaza etmişti; bu sırada dünya, mutlak felakete sürükleniyordu. Ama sizden o yılın ruhunu ve sorunlarını anlamanızı bekleyemem – ileri zamanlardaki bir yıldı. Rüyamda hepsini, en ince detayına kadar biliyordum. Uyanmadan önce, rüyamda bu meseleleri görüyordum herhalde zira uyanıp gözlerimi ovuştururken kafamdan uydurduğum tuhaf bir gelişme hâlâ ana hatlarıyla aklımdaydı. Gün ışığı için Tanrı'ya şükretmeme sebep olan, pis bir meseleydi. Kanepede

doğruldum, kadını izledim; içim sevinçle doldu çünkü bütün o hengâmeyi, ahmaklığı ve şiddeti çok geç olmadan geride bırakmıştım. İşte hayat bu diye düşündüm – sevgi ve güzellik, arzu ve haz; bunlar belirsiz, büyük amaçlara ulaşmak için çekilen sıkıntılara, verilen mücadeleye değmez miydi hiç? Hayatımı tamamen sevgiye adayabilecekken, bir lider olmaya çalıştığım için kendimi suçluyordum. Ama sonra düşündüm de gençliğimi katı ve ciddi bir şekilde geçirmiş olmasam kendimi beyhude ve değersiz kadınlar için heba edebilirdim. Bunu düşününce, içim hemen canım sevgilime, biricik kadınıma duyduğum sevgi ve şefkatle doldu; nihayet gelmiş ve beni o hayatı geride bırakmaya –karşı koyulmaz cazibesiyle– zorlamıştı.

"'Sen buna layıksın,' dedim, duymasını amaçlamadan; sen buna layıksın, canım sevgilim; gurura, övgüye, her şeye layıksın. Sevgiye! Sadece *sana* sahip olmak her şeye değer.' Mırıldandığımı görerek bana döndü.

"'Gel de bak,' diye seslendi – onu hâlâ duyabiliyorum – 'gel de Solaro Dağı'nda güneş nasıl doğuyor gör.'

"Nasıl ayağa fırlayıp balkonda ona katıldığımı hatırlıyorum. Beyaz elini omzuma koydu ve âdeta kızararak canlanan kireç taşı yığınlarına işaret etti. Baktım. Fakat önce gün ışığının okşadığı yanaklarını ve boynunu aklıma kazıdım. Önümüzde uzanan manzarayı sana nasıl anlatsam? Capri'deydik..."

"Orada bulundum," dedim. "Solaro Dağı'na tırmandım, zirvede *vero Capri* denilen elma suyu gibi bulanık bir şey içtim."

"Ya!" dedi beyaz yüzlü adam. "Öyleyse oranın gerçekten Capri olup olmadığını belki siz bana söyleyebilirsiniz. Çünkü bu hayatımda oraya hiç gitmedim. Tarif edeyim. Yığın halindeki bir sürü odanın arasındaki küçük bir odadaydık, hava serin ve güneşliydi; denizin çok yukarılarında, kireç taşlarından oyulmuş bir çeşit burun vardı. Adanın tamamı, açıklayamayacağım kadar karmaşık bir otelden oluşuyordu; diğer taraftaysa kilometreler boyunca

yüzen oteller, uçan makinelerin iniş yaptığı devasa yüzen platformlar vardı. Oraya Haz Şehri diyorlardı. Tabii sizin zamanınızda – daha doğrusu *şimdi* böyle yerler yok. Tabii ya. Şimdi! Evet...

"Bizim odamız burnun en ucundaydı, böylece hem doğuyu hem batıyı görebiliyorduk. Doğuda yüksek bir uçurum vardı –belki üç yüz metreydi, altın sarısı parlayan bir kenarı dışında griydi– ve ötesinde Sirenler Adası, altındaysa kaybolmakta ve gündoğumuna karışmakta olan bir sahil vardı. Batıya döndüğümdeyse kumsalı hâlâ karanlıkta olan küçük bir koy gördüm. Gölgelerin içinden düz, yüksek, kızarmış ve kabuklarla kaplanmış Solaro yükseliyor, ardındaki gökyüzünde beyaz dolunay hâlâ süzülüyordu. Önümüzdeyse doğudan batıya uzanan noktalar halindeki küçük yelkenlilerle dolu deniz vardı.

"Elbette doğudaki gemiler gri ve miniciklerdi ama batıdaki gemiler altın sarısı, âdeta küçük ateş topları gibi parlıyorlardı. Altımızdaysa aşınma sonucu alt kısmında bir kemer oluşan bir kaya vardı. Denizin mavi suları kayaya çarptığında yeşile dönüp köpükleniyordu, kemerin içindense bir yelkenli geçiyordu."

"O kayayı biliyorum," dedim. "Orada az kalsın boğuluyordum. İsmi Faraglioni."

"*Faraglioni*? Evet, *o* da böyle demişti," dedi beyaz yüzlü adam. "Bir hikâyesi vardı ama..."

Yine elini alnına götürdü. "Yok," dedi, "o hikâyeyi unuttum.

"İşte ilk hatırladığım şey, ilk rüyam böyle; o gölgeli oda ve muhteşem hava ile gökyüzü, bir de parıldayan kollarıyla, zarif sabahlığıyla sevgilim, nasıl da oturup fısıltılarla konuşmuştuk. Biri duymasın diye fısıldaşmıyorduk; ilişkimiz zihnen henüz öyle tazeydi ki sanırım düşüncelerimiz, kendilerine uygun sözcükleri bulmaya biraz çekiniyorlardı. Bu yüzden dilimizden usulca dökülüyorlardı.

"Bir ara acıktık, odamızı terk ederek, zemini hareket eden tuhaf bir geçit aracılığıyla, büyük kahvaltı salonuna vardık – orada

büyük bir çeşmeyle müzik vardı. Gün ışığıyla, şarıl şarıl sularıyla, yaylı çalgıların mırıldandığı şarkıyla keyifli ve huzurlu bir yerdi. Oturduk, yemeklerimizi yedik ve birbirimize gülümsedik; yakınlardaki bir masadan beni izleyen adama aldırış etmedim.

"Ardından dans salonuna geçtik. Orayı anlatmaya kelimelerim yetmez. Devasa, bugüne dek gördüğün herhangi bir binadan daha büyük bir yerdi – bir yerde, kafalarımızın üzerindeki bir balkonun duvarına asılmış halde, Capri'nin eski kapısı vardı. Işıklı direkler ve altın süslemeler, sütunların üzerinde şelaleler gibi akıp gidiyor, tavan boyunca sanki gün ağarıyormuş gibi uzanıyor, âdeta sihirli bir şekilde birbirlerine dolanıyorlardı. Dans edenlere ayrılmış olan büyük, yuvarlak pistin etrafında zarif heykeller, tuhaf ejderhalar, girift, göz kamaştırıcı ve ışıklar saçan grotesk figürler vardı. Buraya, yeni doğan günü kıskandıracak türden bir yapay ışık hâkimdi. Kalabalığın içerisinden geçtiğimiz esnada herkes dönüp bize baktı zira ismim ve yüzüm, ayrıca nasıl da gururumu ayaklar altına alıp bu yere gelmek için mücadele verdiğim herkes tarafından biliniyordu. Aynı zamanda yanımdaki kadına da bakıyorlardı ama onun bana nasıl geldiğinin hikâyesi ya eksik ya yanlış biliniyordu. Ve ismime sürülmüş olan lekeye ve utanca rağmen oradaki adamların çoğunun benim ne kadar mutlu olduğumu anlayabildiğini biliyorum.

"Hava müzikle, ahenkli kokularla, zarif hareketlerin ritmiyle doluydu. Binlerce insan salona toplanmış, balkonlara doluşmuş, sayısız cumbalarda yerlerini almışlardı; şaşaalı renklerde giyinmişler, saçlarına çiçekten taçlar takmışlardı; antik tanrıların beyaz resimlerinin altındaki büyük çemberin içerisinde, binlerce insan dans ediyor, delikanlılardan ve genç kızlardan oluşan görkemli kalabalıklar gelip geçiyordu. Biz ikimiz, sizin zamanınızın –şimdiki zamanın demek istiyorum– monoton hareketlerini yapmıyorduk, zarif ve insanı mest eden türden danslar ediyorduk. Şimdi bile sevgilimin huşuyla dans edişini görebiliyorum.

Dans ederken yüzü ciddi olurdu; ağırbaşlılıkla dans eder, yine de bana gülümsemeyi ve beni okşamayı başarırdı – gözleriyle tabii.

"Müzik farklıydı," diye mırıldandı. "Şöyle ki – tarif edemiyorum ama uyanıkken duyduğum herhangi bir müzikten daha zengin ve daha değişkendi.

"Sonra –dans etmeyi bitirdiğimizde– bir adam yanıma gelip benimle konuştu. Uzun boylu, kararlı bir adamdı, ayrıca orası için fazla ayık ve giyinikti; önce kahvaltı salonunda beni izlediğini fark etmiştim, sonra da geçitte yanımdan geçerken göz teması kurmaktan kaçınmıştım. Ama sonra, biz cumbalardan birinde oturmuş, parlak zeminin üzerinde bir o yana bir bu yana geçen insanların keyifli hallerine gülümserken, gelip omzuma dokundu ve benimle konuştu, böylece onu dinlemek zorunda kaldım. Beni bir süre alıkoyup yalnız konuşmak istiyordu.

"'Hayır,' dedim. 'Kadınımdan sır saklamam. Bana söylemek istediğin nedir?'

"Önemsiz ama bir kadının kulakları için fazla tatsız bir konu olduğunu söyledi.

"'Belki benim kulaklarım için de öyledir,' dedim.

"Ona âdeta yalvarıyormuş gibi baktı. Sonra aniden bana dönüp Gresham'ın ilan ettiği geniş kapsamlı, intikam amaçlı bildiriden haberim olup olmadığını sordu. Gresham o güne dek kuzeydeki büyük partinin liderlik anlamında benden sonra gelen ismiydi. Etkili, katı, nezaketsiz bir adamdı; onu kontrol altına alabilmiş ve yumuşatabilmiş tek kişi bendim. Bana kalırsa, diğerlerinin inzivaya çekilmemden korkmasının asıl sebebi ben değildim, oydu. Bu yüzden yapmış olduğu şeyle ilgili bu soru, geride bıraktığım hayatıma karşı olan ilgimi bir anlığına yeniden uyandırdı.

"'Uzun süredir haberlere bakmıyorum,' dedim. 'Gresham ne diyormuş?'

"Bunu dememle beraber, adam şevkle anlatmaya koyuldu; itiraf etmeliyim ki Gresham'ın pervasız ahmaklığı ve kullandığı

tehditkâr sözler beni dehşete düşürmüştü. Hem bu gönderdikleri elçi de Gresham'ın konuşmasını anlatmakla kalmıyor, aynı zamanda tavsiye istiyor ve benden ihtiyaçlarını belirtiyordu. O konuşurken, sevgilim biraz daha öne eğilip bir ona bir bana bakıyordu.

"Planlamaya ve örgütlenmeye dair eski alışkanlıklarım tekrar su yüzüne çıktı. Ansızın kuzeye dönersem, bunun nasıl dramatik bir etki yaratacağını hayal edebiliyordum. Bu adamın söyledikleri hakikaten de partinin içerisindeki fitneyi kanıtlıyordu ama ucu bana dokunmazdı. Baştakinden bile daha güçlü dönebilirdim. Sonra sevgilimi düşündüm. Yani – sana nasıl anlatsam? İlişkimizin bazı özellikleri vardı ki –şu an bunların ne olduğundan bahsetmeme gerek yok– benimle gelmesini imkânsız kılıyordu. Kuzeye gidip elimden geleni yapacaksam, onu terk etmek hatta ondan feragat ettiğimi açık ve net bir şekilde ilan etmek zorunda kalacaktım. Aynı onun bildiği gibi, bizimle konuşan adam da biliyordu ki vazifeye doğru koşan adımlarım beni önce ayrılıktan, sonra da tamamen vazgeçmekten geçiyordu. Bunu bir an düşünmek bile geri dönüş hayallerimi paramparça etti. Adama aniden döndüğümde belagatiyle beni ikna etmeye başladığını zannediyordu.

"'Bunların benimle ne alakası var?' dedim. 'Benim bunlarla işim bitti. Buraya gelirken sizinkilere naz yaptığımı mı zannettin?'

"'Hayır,' dedi, 'ama...'

"'Neden beni rahat bırakamıyorsunuz? Benim bu işlerle alakam kalmadı. Artık herhangi birinden fazlası değilim.'

"'Evet,' diye yanıtladı. 'Ama hiç düşündünüz mü? Bu savaş konuşmaları, bu pervasız meydan okumalar, saldırgan tavırlar...'

"Ayağa kalktım.

"'Hayır,' diye bağırdım. 'Seni dinlemeyeceğim. Ben bunların hepsini hesaba kattım, ölçüp tarttım – ve buraya gelmeyi seçtim.'

"Bir an için ısrar etmeyi düşünür gibi oldu. Bakışlarını benden, bizi izleyen sevgilime çevirdi.

"'Savaş,' dedi, kendi kendine konuşuyormuş gibi, sonra yavaşça arkasını döndü ve uzaklaştı.

"Öylece durdum; düşüncelerim, çağrısının yarattığı anaforda fırıl fırıl dönüyordu.

"Sevgilimin sesini duydum.

"'Sevgilim,' dedi, 'eğer sana ihtiyaçları varsa...'

"Cümlesini bitirmedi, havada asılı bıraktı. Dönüp güzel yüzünü gördüğümde, üzerimdeki hava dağıldı ve normale döndü.

"'Yapmaya cesaret edemedikleri şeyleri bana yaptırmaya çalışıyorlar,' dedim. 'Gresham'a güvenmiyorlarsa, bu konuyu kendi aralarında çözsünler.'

"Bana kuşkuyla baktı.

"'Ama savaş...' dedi.

"Yüzünde daha önce görmüş olduğum bir şüphe yakaladım; kendine ve bana dair bir şüphe, tamamını gördüğünde bizi sonsuza dek ayıracak olan keşfin ilk gölgesiydi bu.

"Ama yaşım gibi, aklım da ondan fazlaydı; kanaatini şu ya da bu şekilde değiştirebilirdim.

"'Canım sevgilim,' dedim, 'kafanı bunlarla yormamalısın. Savaş falan olmayacak. Mümkün değil. Savaşların çağı geçti. Bu konuda muhakememe güvenebilirsin. Üzerimde bir hakları yok, cancağızım, kimsenin üzerimde hakkı yok. Yaşayacağım hayatı seçme özgürlüğüne sahiptim ve bu hayatı seçtim.'

"'Ama savaş...' dedi.

"Yanına oturdum. Bir kolumu beline doladım ve elini tuttum. O şüpheyi uzaklaştırmaya, zihnini tekrar güzel şeylerle doldurmaya koyuldum. Ona yalan söyledim, ona yalan söyleyerek, kendime de yalan söyledim. O da söylediklerime inanmaya, başka şeyleri unutmaya dünden razıydı.

"Çok geçmeden üzerimizdeki kasvet kalktı, Grotta del Bovo

Marino'daki, her gün denize girdiğimiz yere koşturduk. Yüzüp birbirimize su sıçrattık; o akıntılı sularda, insandan daha hafif ve güçlü bir şeye dönüştüğümü hissediyordum. Nihayet yerlere sular damlatarak, neşeyle denizden çıktık, taşların üzerinde yarıştık. Sonra mayomu kuru olanla değiştirdim ve biraz güneşlendik, ardından kafamı dizlerine dayadım, saçlarımı usulca okşamasıyla beraber gözlerim kapanmaya başladı. Ve ne olsa beğenirsin! Sanki kemanın yayı kopmuş gibi, bir anda Liverpool'da, kendi yatağımda, günümüzde uyandım.

"Bir süre boyunca, bu canlı anıların bir rüyadan ibaret olduğuna inanmakta güçlük çektim.

"Hakikaten de rüya olduğuna inanamıyordum zira etrafımda olan iç karartıcı olaylar son derece gerçek gelmişti. Sanki alışkanlığımmış gibi banyo yapıp giyinmiş, tıraş olduğumda esnada, bunca insan arasında neden benim sevdiğim kadını bırakıp katı ve çetin kuzey diyarının akıl almaz siyasetine dönmem gerektiği konusunda söylenmiştim. Gresham dünyayı savaşa zorlasa bile, bu beni niçin ilgilendiriyordu ki? Ben bir insandım, bir insanın kalbini taşıyordum, öyleyse neden dünyanın gidişatıyla ilgili ilahi bir sorumluluk hissedecektim?

"Normalde meselelere bakışım pek böyle değildir, gerçek hayattaki meselelere yani. Ben bir avukatım, bilirsiniz, kendi bakış açışına sahip olanlardan.

"Gördüklerim öyle gerçekti, bir rüyadan o kadar uzaktı ki gözümün önüne sürekli küçük, önemsiz detaylar geliyordu; kahvaltı odasında, karımın dikiş makinesinin üzerinde duran kitabın kapağındaki süsleme bile, son derece canlı bir şekilde, ayrıldığım partiden gelen elçiyle konuştuğum cumbadaki sandalyemin üzerindeki yaldızlı deseni hatırlatıyordu. Siz hiç böyle rüya duydunuz mu?"

"Nasıl?"

"Çoktan unutmuş olduğunuz küçük detayları sonradan hatırladığınız türden."

Düşündüm. Daha önce buna hiç dikkat etmemiştim ama haklıydı.

"Hiç," dedim. "Rüyalarını o şekilde hatırlayanı hiç duymadım."

"Evet," diye yanıtladı. "Ama bana oldu işte. Anlamalısınız ki Liverpool'da bir avukat olarak, ofisimde muhatap olduğum müşterilere ve iş insanlarına dönüp bundan asırlar sonra doğacak olan bir kıza âşık olduğumu ve dördüncü kuşaktan torunlarımın siyasi ortamıyla ilgili endişelerim olduğunu söylesem ne olur diye merak etmeden duramadım. Çoğunlukla doksan dokuz yıllık bir kira kontratının şartlarını görüşmekle meşguldüm. Müteahhidin acelesi vardı, biz ise adama dokuz doğurtuyorduk. Adam mülakat esnasında o kadar asabi davrandı ki gece yattığımda hâlâ sinirlerim bozuktu. O gece rüya görmedim. Hatırladığım kadarıyla, sonraki gece de görmedim.

"Olanların gerçekliğine dair inancım zayıfladı. Bunun *kesinlikle* bir rüya olduğunu düşünmeye başladım. Ama sonra geri geldi.

"Rüya dört gün sonra geri geldiğinde epey farklıydı. Sanırım rüyanın *içinde* de dört gün geçmişti. Kuzeyde pek çok gelişme olmuş, üzerimize bu gelişmelerin kara bulutları çökmüştü ama bu sefer öyle kolay dağılacağa benzemiyordu. Yine karamsar düşüncelere kapılmıştım. Neden her şeye rağmen geri dönecek, hayatımın kalanını orada geçirecek, zahmet ve stres çekecek, hakaretlere, bitmek bilmeyen hoşnutsuzluklara maruz kalacaktım ki? Sevmediğim, çoğu zaman küçümsemekten kendimi alıkoyamadığım yüz milyonlarca sıradan insanı, savaşın ve kötü yönetimin sebep olacağı ıstıraptan kurtarmak için mi? Hem başarıya ulaşacağım da kesin değildi. *Onlar* kendi amaçlarına ulaşmak

için uğraşabiliyorsa, ben de uğraşabilirdim. Ben niye insan gibi yaşamayacaktım? Böyle şeyler düşünüyordum ki onun sesini duydum ve kafamı kaldırdım.

"Kendimi uyanmış halde yürürken buldum. Haz Şehri'nin tepesinden çıkmış, koya doğru bakan taraftan ilerleyerek, Solaro Dağı'nın zirvesine yaklaşıyorduk. Akşamüstüydü, hava açıktı. Solda, uzaklarda, Ischia Adası deniz ve gökyüzü arasında, altın sarısı bir sisin içindeydi. Napoli tepelerin karşısında, soluk bir beyazlık halinde duruyordu; karşımızdaki Vezüv Yanardağı güneye doğru ince bir duman şeridi salmıştı; yakınlarda Annunziata Kulesi'nin ve Castellammare'nin harabeleri göze çarpıyordu."

Aniden araya girdim: "Daha önce Capri'ye gittiniz herhalde, değil mi?"

"Sadece rüyamda," dedi, "sadece rüyamda. Sorrento'nun ötesindeki koyda, Haz Şehri'nin zincirlere vurulmuş sarayları suyun üzerinde yüzüyordu. Kuzey tarafında işte hava taşıtlarının indiği büyük platformlar vardı. Hava taşıtları her öğleden sonra gökyüzünde beliriyor, her biri binlerce haz düşkününü dünyanın ücra köşelerinden Capri'ye ve onun hazlarına getiriyordu. İşte tüm bunlar altımızda seriliydi.

"Ama bunları tesadüfen, o akşam karşımıza çıkan sıradışı bir görüntü yüzünden fark etmiştik. Uzun süredir atıl halde, Ren Nehri'nin ağzındaki uzak depolarda yatan beş savaş uçağı, şimdi gökyüzünde doğuya uçuyordu. Gresham bunları ve daha fazlasını ortaya çıkararak ve sağda solda uçurarak bütün dünyayı hayrete düşürmüştü. Oynadığı büyük blöf oyunundaki tehdit unsurunu teşkil ediyordu bu ve beni bile şaşırtmıştı. Tanrı tarafından felaketler yaratsın diye indirilmiş gibi görünen, şu son derece aptal ve enerjik insanlardandı. Enerjisi ilk bakışta liyakat gibi görünüyordu. Ne var ki hayal gücü yoktu ve yaratıcı değildi; sadece aptalca, uçsuz bucaksız, itici bir irade gücüne ve olayların içinden çıkmaktaki su katılmamış 'şansı' konusunda akıl almaz

bir inanca sahipti. Burnun ucunda durup uçak filosunun havada daireler çizerek dönüşünü izlerken, bu görüntünün tam olarak ne anlama geldiğini kafamda ölçüp tarttığımı, *gidişatın* nasıl olması gerektiğini açıkça gördüğümü hatırlıyorum. Hâlâ çok geç değildi. Geri dönüp dünyayı kurtarabilirdim. Kuzey halkı, ahlaki ölçütlerine saygı gösterdiğim sürece peşimden gelirdi. Doğulular, güneyliler, benden başka hiçbir kuzeyliye bu kadar güvenmezlerdi. Ona konuyu izah edersem gitmeme izin vereceğini biliyordum... Beni sevmediğinden değil tabii!

"Fakat gitmek istemiyordum hatta tam aksi için uğraşıyordum. Sorumluluğun getirdiği yükü sırtımdan yeni atmıştım zaten. Görevi o kadar yakın bir zamanda bırakmıştım ki ne yapmam *gerektiğinin* gün gibi ortada olmasının, ne yapmak istediğim üzerinde en ufak bir etkisi olmuyordu. Yaşamak, haz duymak, sevgilimi mutlu etmek istiyordum. Vazifemi ihmal ettiğim duygusu geri döndürecek güce sahip değildi ama sessiz, dalgın olmama yol açıyor, geçirdiğim günlerin içinden gün ışığını çalıyor, beni gecenin sessizliğinde karanlık düşüncelere savuruyordu. Orada durup Gresham'ın uçaklarının uğursuz kuşlar gibi bir sağa bir sola gitmesini izlerken, sevgilim de yanımda duruyor, beni izliyor, içinde bulunduğum sıkıntıyı seziyor ama tam olarak anlayamıyordu – beni gözleriyle sorgularken, kafa karışıklığı yüzünden okunuyordu. Yüzü griydi çünkü güneş yeni batmıştı. Burada kalmam onun suçu değildi. Daha önce onu bırakıp gitmemi istemişti zaten; hatta bir gece, gözyaşları içerisinde gitmemi ikinci kez istemişti.

"Nihayet bu ruh halimi dağıtan şey onun varlığı oldu. Birdenbire ona döndüm ve dağın yamaçlarından aşağı yarışmayı teklif ettim. 'Hayır,' dedi, sanki bu durum ciddiyetine ters düşermiş gibi ama o ciddiyeti sona erdirmeye kararlıydım, bu yüzden onu zorla koşturdum –insan nefes nefese kalınca öyle sıkıntılı ve hüzünlü duramıyor– ve tökezlediğinde de elimi kolunun arkası-

na dayayarak koşturmaya devam ettim. Birkaç adamın yanından geçtik; dönüp hayret içerisinde beni izlediler – yüzümü tanımış olmalılardı. Yamacın yarısındaydık ki havada bir patırtı koptu – zangır-tangır, zangır-tangır– ve durduk; savaş uçakları tepelerin arkasından birbiri ardına beliriyorlardı."

Adam tam bir şeyi tarif edecekken duraksar gibi oldu.

"Neye benziyorlardı?" diye sordum.

"Hiç savaşa sokulmamışlardı," dedi. "Şimdiki demir zırhlı gemiler gibi; hiç savaştırılmamışlardı. Bunlarla ne yapılabileceğini kimse bilmiyordu ve içlerinde heyecanlı adamlar vardı; çoğu kişi bu konuda kafasını yormuyordu. Sapı olmayan mızrak uçlarına benzeyen, büyük araçlardı; şaftlarının olması gereken yerde bir pervane vardı."

"Çelik?"

"Hayır, çelik değil."

"Alüminyum?"

"Hayır, hayır, o türden bir şey değil. Çok yaygın bir metal alaşımıydı – örneğin pirinç kadar yaygın. Şeydi adı, bir düşüneyim..." Bir elinin parmaklarıyla alnını ovuşturdu. "Her şeyi unutuyorum," dedi.

"Üzerlerinde silahları mı vardı?"

"Yüksek infilak gücüne sahip mermiler atan, küçük silahlar. Silahlar kanatların altından, geriye doğru ateşleniyordu, burun tarafı da koçbaşı gibi kullanılıyordu. En azından teoride böyleydi ama hiç savaştırılmamışlardı. Tam olarak ne olacağını kimse bilemiyordu. Herhalde bu sırada yapılabilecek en mantıklı şey yavru kırlangıçlar gibi, hızlı ve gamsız bir şekilde etrafta uçuşmaktı. Muhtemelen pilotlar asıl meselenin nasıl olacağına çok kafa yormamaya çalışıyorlardı. Üstelik bu uçan savaş makineleri, icat edilmiş ve uzun barış süresince askıya alınmış savaş düzeneklerinin yalnızca bir örneğiydi. İnsanların sakladıkları yerden çıkarıp parlatmaya başladığı çeşit çeşit alet vardı; şeytani aletler, saçma

sapan aletler, hiç denenmemiş aletler; büyük motorlar, korkunç patlayıcılar, muazzam silahlar. Böyle şeyleri icat eden maharetli adamların budalalıklarını bilirsiniz; aynı çalı çırpıyla baraj yapan kunduzlar gibi, ne yönünü saptıracakları nehirleri ne de o nehirler taşınca su altında kalacak toprakları düşünürler!

"Döner merdivenden inerek otele geri döndüğümüz esnada, alacakaranlıkta, olacakları öngörebiliyordum: Budala Gresham'ın hiddetli ellerinde savaşın ne kadar belirgin ve kaçınılmaz olduğunu görebiliyor, bu yeni koşullar altında savaşın nasıl bir şey olacağını kestirebiliyordum. O zaman bile, fırsat penceremin kapanmak üzere olduğunu bilmeme rağmen iradem geri dönmeye yetmedi."

İç geçirdi.

"Bu son şansımdı.

"Gökyüzü yıldızlarla dolana dek şehre dönmedik, yüksekler-deki terasta bir o yana bir bu yana yürüdük – bu esnada bana geri dönmemi öğütlüyordu.

"'Sevgilim,' dedi, güzel gözleriyle bana bakarak, 'bunun sonu ölüm. Sürdürdüğün yaşamın sonu ölüm. Onlara dön, vazifenin başına dön...'

"Yine ağlamaya başladı, hıçkırıklarının arasında koluma tutunup, 'Geri dön – geri dön,' diyordu.

"Sonra aniden sessizliğe gömüldü; yüzüne baktığımda, yapmayı düşündüğü şeyleri hemen anladım. İnsanın bilmese de *gördüğü* o anlardan biriydi.

"'Hayır!' dedim.

"'Hayır mı?' diye sordu, şaşırarak ve biraz da düşüncesine cevap verilmesinden korkarak.

"'Hiçbir şey,' dedim, 'beni geri gönderemeyecek. Hiçbir şey! Ben seçimimi yaptım. Sevgiyi seçtim, bu yüzden dünyanın canı cehenneme. Ne olursa olsun bu hayatı yaşayacağım – *senin* için yaşayacağım! Bu, hiçbir şey beni yolumdan döndürmeyecek; hiçbir şey, sevgilim. Sen ölsen bile, sen ölsen bile...'

"'Evet?' diye mırıldandı usulca.

"'O zaman ben de ölürüm.'

"Başka bir şey demesine fırsat vermeden konuşmayı sürdürdüm; o hayatta ikna edici *olabiliyordum*. Aşkı yüceltiyor, yaşadığımız hayatı destansı ve ihtişamlı göstermeye çalışıyordum; bu uğurda, zor ve son derece küçültücü bir şeyi ardımda bırakmamda sorun yoktu. Hadiseyi elimden geldiğince sihirli bir hale getirmeye çalıştım, sırf onu değil kendimi de ikna etmek için. Konuşurken bana sıkı sıkı tutunuyordu; asil saydığı davranışlarla sevdiğini bildiği her şey arasında kalmış, ortadan ikiye ayrılıyordu. Nihayet bir destan yarattım; dünyanın yaklaşan felaketini, yalnızca eşi benzeri görülmemiş aşkımızın görkemli arka planı olarak resmettim; etrafı bu müthiş yanılgıyla sarılmış, bu ihtişamlı hülyaya dalıp sarhoş olmuş iki zavallı ruh olarak yıldızların altında göğsümüzü gere gere yürüdük.

"Böylece zamanım geçti.

"Bu son şansımdı. Daha biz orada ileri geri yürürken, güneydeki ve doğudaki liderler karar almak için toplanıyor, Gresham'ın blöfünü yıkıp geçecek olan sert cevap şekil alıyordu. Asya'da ve okyanusta ve güneyde, havadan ve tellerin içinden hazırlık alarmları geçiyordu.

"Yaşayan hiç kimse savaşın ne olduğunu bilmiyordu; bunca yeni icatla nasıl dehşetengiz olabileceğini kimse hayal edemiyordu. Sanırım herkes renkli üniformalar, hücum nidaları, şanlı zaferler, bayraklar ve bandolar bekliyordu – üstelik dünyanın yarısının, gıda ihtiyacını on binlerce kilometre uzaktan karşıladığı bir zamanda..."

Beyaz yüzlü adam durakladı. Ona şöyle bir baktım, yüzünü vagonun zeminine çevirmişti. Vagonun penceresi küçük bir tren istasyonunu, bir sıra yük vagonunu, makasçı kulübesini ve bir kır evini geride bıraktı; köprüden geçerken, altımızdaki trenin gürültüsü yankılanıyordu.

"Sonrasında," dedi, "rüyalarım sıklaştı. Üç hafta boyunca her gece o rüyalarda yaşadım. En kötüsü de bazı geceler rüya göremiyor, *bu* kahrolası hayatımdaki yatağımda dönüp duruyordum ve *orada*, kaybettiğim bir yerde bir şeyler oluyordu, mühim, feci şeyler... Geceleri yaşıyordum – günlerim, uyanık geçen günlerim, yaşadığım bu hayat uzaklardaki solup gitmiş bir rüyaya, monoton bir arka plana, bir kitap kapağına dönüşmüştü."

Biraz düşündü.

"Size her şeyi, rüyamdaki her küçük ayrıntıyı anlatabilirdim ama gündüzleri ne yaptığımı anlatamazdım. Anlatamazdım çünkü hatırlamıyordum. Hafızam – hafızam gitmişti. Hayat denen nane ellerimden kayıp gitti...

Öne eğildi ve ellerini gözlerine bastırdı. Uzun süre bir şey söylemedi.

"Ya sonra?" dedim.

"Savaş fırtına gibi koptu."

Gözlerinin önüne gelen, tarifsiz şeyleri izliyordu.

"Ya sonra?" diye ısrar ettim.

"Bir gerçekdışı dokunuş," dedi, kendi kendine konuşuyormuş gibi, "ve kâbusa dönüşürlerdi. Ama kâbus değillerdi – kâbus değillerdi. *Hayır*!"

Öyle uzun süre sessiz kaldı ki hikâyenin gerisini dinleme imkânımın olmayacağından korktum. Sonra, yine o kendi gönül bağını sorgulayan üslupla anlatmayı sürdürdü.

"Kaçmaktan başka ne yapabilirdim ki? Savaşın Capri'yi vuracağını düşünmemiştim – Capri'nin tüm bunların dışında, bunların zıttı olarak var olduğunu düşünüyordum ama iki gece sonra her tarafta bağırış çağırış vardı, neredeyse her kadın ve her erkek bir rozet takıyordu –bu Gresham'ın rozetiydi– ve tekrar tekrar çalınan gürültülü bir savaş şarkısı dışında hiç müzik yoktu; erkekler askere yazılıyor, dans salonunda idman yapıyorlardı. Söylentiler bütün adaya yayılmıştı; mücadelenin başladığı tekrar tek-

rar ilan ediliyordu. Bunu beklemiyordum. Hayattan zevk almaya o kadar geç başlamıştım ki bu amatörlerin şiddeti aklıma bile gelmemişti. Artık benden geçmişti. Elime bir silah alsam muhtemelen mermi haznesini bozardım. Zamanım geçmişti. Artık hiç kimse değildim; rozet takmış, gösterişçi bir delikanlı benden çok para ederdi. Kalabalıktakiler bizi itip kaktılar, avazları çıktığı kadar bağırdılar; bu kahrolası şarkı kulaklarımızı sağır etti; bir kadının yırtınarak, sevgilimin rozet taşımadığını duyurmasıyla, arbedenin ve küfürlerin arasından geçerek odamızın yolunu tuttuk – sevgilimin yüzü bembeyaz olmuştu ve sessizdi, bense öfkeden titriyordum. Öyle öfkeliydim ki gözlerinde bir damla itham görsem onunla tartışabilirdim.

"İhtişamım sönüp gitmişti. Taş hücremizde bir aşağı bir yukarı yürüyordum; dışarıda, karanlık suların üzerinde, güney yönünde bir ışık parlıyor, sönüyor, sonra tekrar parlıyordu.

"'Buradan gitmeliyiz,' dedim tekrar tekrar. 'Seçimimi yaptım ve belaya bulaşmayacağım. Bu savaşla hiçbir alakam olmayacak. Biz bunları hayatlarımızdan çıkardık. Burası bize uygun bir sığınak değil. Gidelim.'

"Ertesi gün, dünyayı saran savaştan kaçmaya başlamıştık bile.

"Ve sonrasında hep kaçtık – hep kaçtık."

Kara kara düşündü.

"Ne kadar sürdü?"

Cevap vermedi.

"Kaç gün?"

Beyaz yüzüne çizgiler düştü, yumruklarını sıktı. Merakıma aldırış etmiyordu.

Sorularımı sürdürdüm ki hikâyeye geri dönsün.

"Nereye gittiniz?" dedim.

"Ne zaman?"

"Capri'den ayrıldığınızda."

"Güneybatıya," dedi ve bir an beni süzdü. "Tekneyle gittik."

"Uçakla gidersiniz sanmıştım?"

"Uçaklara el koyulmuştu."

Daha fazla sorgulamadım. Belli ki tekrar başlıyordu. Kendisiyle olan münakaşasını sürdürerek başladı konuşmaya:

"Ama niye böyleydi? Hayat bu savaştan, bu kıyımdan ve sıkıntıdan *ibaretse*, neden hazza ve güzelliğe özlem duyuyoruz? Sığınacak, huzur bulacak yer *yoksa*, huzurlu yerleri düşlemek bile budalalıksa ve bir tuzaksa, neden böyle düşlerimiz var? Hiç şüphe yok ki bizi bu noktaya getiren bayağı arzularımız, bozuk niyetlerimiz değildi; bizi sevgi soyutlamıştı. Sevgi onun gözlerine girip, güzelliğine bürünüp hayatımdaki her şeyden daha ihtişamlı bir şekilde, hatta hayatın kendisi suretinde bana gelmiş, beni uzaklara çağırmıştı. Tüm sesleri susturmuş, tüm soruları cevaplamış, sonra da ona gelmiştim. Ama birdenbire, savaş ve ölüm dışında hiçbir şey kalmamıştı!"

Aklıma bir fikir geldi. "Neticede," dedim, "sadece bir rüya da olabilir."

"Rüyaymış!" diye öfkeyle haykırdı, "rüyaymış... Şu anda bile..."

İlk defa yerinden kımıldadı. Yanakları belli belirsiz kızardı. Elini kaldırdı, yumruğunu sıkıp dizine indirdi. Konuşmanın geri kalanı boyunca bana bakmadı. "Birer hayaletten ibaretiz," dedi, "ve hayaletlerin hayaletlerinden; arzularımız kara bulutlar, iradelerimiz hortuma kapılmış otlar gibi. Günler geçiyor; bir tren, ışıklarının gölgelerini nasıl taşırsa bizi de öyle sürüklüyor – öyle olsun. Gerçek ve mutlak olan tek bir şey var, geri kalan her şey ya önemsiz ya da hepten beyhude. Onu, rüyamdaki o kadını sevdim. Artık ikimiz de yaşamıyoruz!

"Rüyaymış! Gerçek yaşamımı yatıştıramadığım bir kederle dolduran, uğruna yaşadığım ve önemsediğim her şeyi değersiz, manasız kılan bir şey nasıl rüya olabilir?

"Öldürüldüğü âna dek, hâlâ kaçma şansımızın olduğuna inanıyordum," dedi. Capri ile Salerno arasındaki denizi geçtiğimiz

gece ve gün boyunca kaçmaktan söz ettik. Umutla doluyduk; tüm bu savaştan, mücadeleden, vahşi ve boş tutkulardan, dünyanın 'şunu yapacaksın, bunu yapmayacaksın' şeklindeki keyfiliğinden kaçacağımıza, beraber bir hayat süreceğimize dair umudumuz son âna dek tükenmedi. Arayışımızı kutlu bir yolculuk, birbirimize olan sevgimizi bir vazife gibi görmenin mutluluğunu yaşıyorduk.

"Teknedeyken bile, hâlâ Capri denen büyük kayalığı görebiliyorduk –orayı bir kale haline getirecek olan silah ve siper mevzilenmeleri tarafından şimdiden yaralanmıştı– eli kulağındaki yıkıma dair bir işaret yoktu ama yukarılardaki griliğin içinde, hazırlığın işaretleri kabartılar ve toz bulutları halinde asılıydı; bunları konuşmaya devam ettik. Kayalık karşımızda, tüm yaralarına rağmen hâlâ güzelliğini kaybetmemiş halde, sayısız pencereleri, kemerleri ve patikalarıyla, tabaka tabaka, üç yüz metrelik bir oyma eser gibi duruyordu; araya sadece asmalı teraslar, limon ve portakal ağaçları, agave ve hint inciri bitkileri ve çiçek açmış badem ağaçları giriyordu. Piccola Limanı'nın girişine inşa edilmiş olan kemerin altından başka gemiler geliyordu; burnu dönüp anakarayı gördüğümüzde, görüş alanımıza başka bir filo daha girdi; rüzgârı arkalarına almış, güneybatıya doğru gidiyorlardı. Çok geçmeden başka gemiler de ortaya çıktı; uzakta kalanlar, doğudaki uçurumun gölgesinde lacivert noktalara dönüşmüşlerdi.

"'Sevgi de akıl da,' dedim, 'bu savaş çılgınlığından kaçmayı gerektiriyor.'

"Güney semalarında bir uçak filosu gördük ama aldırış etmedik. İşte orada, gökyüzünde, küçük noktalar olarak duruyorlardı; sonra güneydoğu ufkunda daha fazla nokta belirdi, sonra daha da fazla, neredeyse gökyüzünün dörtte biri artık mavi noktalarla kaplıydı. Bazen ince, mavi şeritlere dönüşüyor, kâh biri kâh birçoğu yana yatarak güneş ışınlarını yansıtıyor ve flaş gibi çakıyorlardı. Yükselip alçalarak, kalabalıklaşarak, âdeta büyük bir martı

ya da karga sürüsü gibi olağanüstü bir düzen içerisinde, birbirlerine yaklaşıyor olmalarına rağmen gökyüzünün gitgide daha büyük bir kısmını kaplayarak ilerliyorlardı. Güneydeki filo, güneşin karşısındaki ok şeklinde bir buluta balıklama daldı. Sonra aniden doğuya döndüler; gökyüzünden kaybolunca ya dek, gitgide daha da küçülerek, doğu yönünde ilerlediler. Ardından kuzeyde, Napoli'nin üzerinde, çok yükseklerde, Gresham'ın savaş makinelerinin bir sivrisinek sürüsü gibi asılı durduğunu fark ettik.

"Kuşların uçuşunu ne kadar önemsiyorsak, bunu da o kadar önemsedik.

"Uzaklardan, güneydoğudan gelen silah sesleri bile bizim için bir anlam ifade etmiyordu...

"Ondan sonraki her gün, yani her rüyada, kalbimiz hâlâ coşkundu, hâlâ yaşayıp sevebileceğimiz bir sığınak arıyorduk. Üstümüze bitkinlik, acı ve sıkıntı çökmüştü. Meşakkatli yolculuğumuz yüzünden üstümüz başımız kir pas içindeydi, karnımız çok açtı ve köylülerin ölüm korkusuyla kaçtığına şahit olmuştuk; zaten çok geçmeden savaş bütün yarımadayı kapladı. Aklımıza bunların musallat olması, kaçma kararlılığımızı daha da artırdı. O çok cesur ve sabırlı bir kadındı! O güne dek hiç zorluk çekmemiş, açıkta kalmamıştı ama kendisi için ve benim için cesaretini toplamıştı. Savaşın ev sahipleri tarafından el koyulmuş, yağmalanmış topraklarda, bir çıkış yolu arayarak ilerledik. Hep yayaydık. Önceleri başka kaçaklar da vardı ama onların arasına karışmadık. Bazıları kuzeye kaçtı, bazılarıysa ana hatlardaki köylü akınına katıldı; birçoğu askerlere teslim oldu ve kuzeye yollandı. Birçoğu durumdan etkilenmişti. Ama biz bunlardan uzak durduk; kuzeye geçiş için rüşvet teklif edebilecek kadar para getirmemiştik, zaten sevgilimi bir yığın askerin arasına sokmaktan da korkuyordum. Salerno'ya inmiş, Cava'dan geri çevrilmiş, Alburno Dağı'ndaki bir geçit üzerinden Taranto'ya geçmeyi denemiş ama açlıktan geri dönmüş, böylece Paestum'un bataklıklarına, o

büyük tapınakların tek başına durduğu yere gelmiştik. Paestum üzerinden tekne türü bir şeyler bulabileceğimize ve bir kez daha denize döneceğimize dair, belirsiz bir planım vardı. İşte orada, savaş hakkımızdan geldi.

"Bir çeşit ruhsal körlük tarafından ele geçirildim. Etrafımızın sarıldığı aşikârdı; bu devasa savaş ağı, bizi tuzağına düşürmüştü. Kuzeyden gelen askerlerin bir o yana bir bu yana geçtiğini defalarca görmüştük; ayrıca dağların arasında, cephane taşımak için yol açtıklarına ve silahları kurmaya hazırlandıklarına şahit olmuştuk. Bir keresinde bizi casus sanıp ateş ettiklerini düşündük – öyle olmasa bile bir mermi başımızın üzerinden vızıldayarak geçti. Birçok defa, tepemizde gezen hava araçlarına yakalanmamak için ormana saklandık.

"Ama artık tüm bunların, firarda geçen sıkıntılı gecelerin önemi yok... Nihayet Paestum'un büyük tapınaklarının yakınındaki bir açıklığa, sivri uçlu çalılarla dolu bir taşlığa vardık; burası öyle boş, ıssız ve düz bir yerdi ki uzaklardaki bir okaliptus ağacının köklerini görebiliyordum. Bunu nasıl görebilirdim ki? Sevgilim bir çalının arkasında dinleniyordu çünkü son derece zayıf ve bitkindi, bense silah seslerinin geldiği yer ile aramızdaki mesafeyi anlamaya çalışarak etrafa bakınıyordum. Hâlâ uzak mesafeden çarpışıyorlardı ama daha önce hiç kullanılmamış, yeni ve korkunç silahları vardı. Bu silahlar insanın görüş alanının ötesine ateş etmesine yarıyordu, uçaklar ise – *onların* tam ne işe yaradığını kimse kestiremiyordu.

"İki ordunun arasında kaldığımızı, aralarındaki mesafenin gitgide daraldığını biliyordum. Tehlike altında olduğumuzu, orada durup dinlenemeyeceğimizi biliyordum!

"Tüm bunlar aklımdaydı belki ama hepsi arka plandaydı. Bunlar bizimle alakası olmayan konular gibi görünüyordu. En çok sevgilimi düşünüyordum. İçimi yakıcı bir sıkıntı kapladı. Yenilgiye uğradığını ilk kez kabullenmiş, ağlamaya başlamıştı. Ar-

kamda hıçkırıklarını duyabiliyordum ama yüzümü ona dönmüyordum çünkü ağlamaya ihtiyacı olduğunu, benim hatırım için kendini ne kadar uzun süredir tuttuğunu biliyordum. Ağlayıp dinlenmesi iyi olur diye düşündüm; ardından yine sıkıntılara atılacağımızı sanıyordum çünkü başımıza gelmek üzere olanlardan bihaberdim. Şimdi bile orada oturuşunu, omzuna dökülen güzel saçlarını, çökmeye başlamış yanaklarını görebiliyorum.

"'Yollarımızı ayırmış olsaydık,' dedi, 'seni bırakmış olsaydım...'

"'Hayır,' dedim. 'Şimdi bile pişman değilim. Pişman olmayacağım; seçimimi yaptım ve bu işin sonunu göreceğim.'

"Ve sonra..."Gökyüzünde bir şey parladı ve infilak etti; etrafımızda, sanki birisi avuç avuç nohut fırlatıyormuş gibi, mermiler vızıldamaya başladı. Mermiler yanımızdaki taşlara isabet etti, onları parçaladı ve geçti..."

Elini ağzına götürdü, sonra dudaklarını ıslattı.

"Parlamayla beraber arkamı döndüm...

"Ayaktaydı...

"Ayaktaydı, bana doğru bir adım attı...

"Yanıma ulaşmaya çalışıyordu...

"Çünkü kalbinden vurulmuştu."

Durdu ve bana baktı. İngilizlerin bu tür durumlarda hissettiği üzere, kendimi aptal ve yetersiz hissettim. Bir an için göz göze geldik, sonra yine camdan dışarı baktım. Uzun süre sessiz kaldık. Nihayet ona tekrar baktığımda, köşesine geri oturmuş, kollarını bağlamış, parmak boğumlarını kemiriyordu.

Aniden tırnağını ısırdı, sonra da ona öylece baktı.

"Onu taşıdım," dedi, "tapınağa doğru, kollarımda – sanki bir önemi varmış gibi. Niye bilmiyorum. İyi bir sığınak gibi göründü, sonuçta bu kadar zaman ayakta kalmıştı.

"Neredeyse dakikasında öldü. Yine de yol boyunca onunla konuştum."

Tekrar sessizliğe gömüldü.

"O tapınakları görmüştüm," dedim aniden; gerçekten de o sapasağlam duran, güneşin aydınlattığı kumtaşı yığını gözlerimin önünde canlanmıştı.

"Kahverengi olandaydık, büyük ve kahverengi olan. Yıkılmış bir sütunun üzerinde oturdum, onu kollarımda tuttum... İlk sayıklamalarım bittikten sonra sessizleştim. Bir süre sonra, sanki olağan dışı bir şey olmamış, hiçbir şey değişmemiş gibi, kertenkeleler ortaya çıktı ve etrafta koşuşturmaya başladı. Ortam son derece sakindi, güneş tepedeydi ve gölgeler durgundu; gökyüzünde kopan gürültü patırtıya karşın binanın saçaklarındaki otlar bile kıpırtısızdı.

"Güney yönünden uçakların çıkageldiğini, savaşın batıya doğru sürüklendiğini hatırlıyorum. Uçaklardan biri vuruldu, ters döndü ve düştü. Bunu hatırlıyorum – ama bunun zerre kadar ilgimi çekmediğini de hatırlıyorum. Benim için bir şey ifade etmiyordu. Bir süre suda çırpınan, yaralı bir martıdan fazlası değildi. Tapınağın açık koridorundan onu görebiliyordum – mavi suların içindeki siyah bir noktadan ibaretti.

"Kumsalda üç veya dört kez şarapnel patladı, sonra o da durdu. Bu her olduğunda kertenkeleler kaçacak delik aradı. Verilen hasar bu kadardı, bir de serseri kurşunlardan biri yakındaki bir taştan sekti ama üzerine bir çentik atmaktan fazlasını yapamadı.

"Gölgeler uzadıkça her şey daha da duruluyordu.

"Tuhaf olan şu," diye belirtti, önemsiz bir konudan bahsediyormuş gibi, "*düşünmüyordum* – hiçbir şey düşünmüyordum. Kollarımda sevgilimle, taşların ortasında, bir çeşit rehavet halinde duruyordum.

"Uyandığımı hatırlamıyorum. Giyindiğimi hatırlamıyorum. Kendimi bir anda ofisimde, masamdaki açılmış mektupların başında bulduğumda, neden orada olduğumu anlamlandıramadım çünkü gerçekte Paestum Tapınağı'nda, kollarımda ölü bir kadın-

la, sersemlemiş halde oturuyordum. Mektuplarımı bir makine gibi okudum. Ne hakkında olduklarını hatırlamıyorum bile."

Durdu, uzun bir sessizlik oldu.

Aniden, Chalk Farm'dan Euston'a inen yokuşta olduğumuzu fark ettim. Zamanın böyle hızlı geçmesi beni ürküttü. "Şimdi ya da asla," diye düşünerek, acımasızca bir soru sordum.

"Rüyayı bir daha gördünüz mü?"

"Evet."

Sonunu getirmek için kendini zorluyor gibiydi. Sesi epey alçaktı.

"Bir kez daha ama sadece birkaç dakika sürdü. Aniden büyük bir duyarsızlık halinden uyandığımı, doğrularak oturur pozisyona geldiğimi, yanımdaki taşların üzerinde yatan bir bedeni gördüğümü hatırlıyorum. Bir deri bir kemikti. O değildi. Çok zaman geçmemişti – ama o değildi...

"Bazı sesler duymuş olabilirim. Bilemiyorum. Sadece sığındığım yere doğru gelen adamlar olduğunu ve son bir taarruzun patlak verdiğini hatırlıyorum.

"Ayağa kalktım, tapınağın içinden geçtim, böylece görüş alanıma girdiler – ilk adamın yüzü sarıydı, mavi işlemeleri olan, kirli beyaz bir üniforma giyiyordu; sonra birkaç tanesi daha, kayıp şehrin eskimiş duvarına tırmandılar ve tepesinde siper aldılar. Onları gün ışığında, küçük, parlak şekiller olarak görüyordum; orada, ellerinde silahlarıyla durup dikkatle etrafı izlediler.

"Daha uzakta başkalarını gördüm, sonra da duvarın üzerindeki başka bir noktada daha fazlasını... Askerler uzun bir sıra halinde ilerliyordu.

"İlk başta gördüğüm adam ayağa kalkıp bir komut verdi, adamları duvardan düşe kalka indiler ve tapınağa bakan yüksek çalıların arasına girdiler. Duvara tutunarak adamlarının yanına indi, önlerine geçti. Biraz ilerledikten sonra beni gördü ve durdu.

"Başta bu adamları sırf meraktan izliyordum ama tapınağa gelmeye niyetlendiklerini görünce hemen onları engellemek için harekete geçtim. Başlarındaki subaya seslendim.

"'Buraya gelmeyin,' diye bağırdım. 'Burada *ben* varım. Burada cenazem var.'

"Adam öylece baktı, sonra da bilmediğim bir dilde bağırarak bir soru sordu.

"Söylediğim cümleyi tekrarladım.

"Bir kez daha bağırdı, bense kollarımı bağlayıp dimdik durdum. Ardından adamlarıyla konuştu ve yaklaşmaya başladı. Elinde bir kılıç vardı.

"Geri dursun diye el kol işaretleri yaptım ama ilerlemeye devam etti. Çok sabırlı ve açık bir şekilde söylediklerimi tekrar ettim: 'Buraya gelme. Burası kadim bir tapınaktır ve şu an cenazemle buradayım.'

"O kadar yaklaşmıştı ki yüzünü seçebiliyordum. Dar bir yüzü, donuk ve gri gözleri, siyah bir bıyığı vardı. Üst dudağı yaralıydı, ayrıca pis ve tıraşsızdı. Anlaşılmaz bir şekilde bağırmaya devam etti, tahminimce bana bir soru soruyordu.

"Şu an biliyorum ki benden korkmuştu ama o an böyle bir şey aklımın ucundan bile geçmedi. Ben durumu izah etmeye çalışırken, o da buyurgan bir tonla –anladığım kadarıyla– kenara çekilmemi söylüyordu.

"Yanımdan geçmeye çalıştı ama onu kolundan yakaladım.

"Kolunu kavradığım anda yüzünün değiştiğini gördüm.

"'Seni aptal,' diye bağırdım. 'Anlamıyor musun? Öldü diyorum!'

"Bana döndü. Gözlerinde gaddar bir bakış vardı.

"Sonra gözlerinde neşeli bir karara vardığını gördüm – bundan haz duyuyordu. Aniden, kaşlarını çattı, kılıcını geriye çekti ve sapladı."

Ansızın durdu.

Trenin ritminde bir değişiklik olduğunu fark ettim. Frenler acı acı bağırdı, vagon sarsılarak yavaşladı. Dışarıdaki dünya bize ayak diriyor, şamatasını gösteriyordu. Buğulu pencerenin ardında, sisin içerisindeki uzun direklerin üzerinde duran elektrik lambalarını, yanımızdan sıra sıra geçen boş vagonları, sonra Londra'nın kasvetli alacakaranlığında, makasçı kulübesinden kalkan yeşil kırmızı ışıkları gördüm. Adamın çizgili yüz hatlarına bir kez daha baktım.

"Kılıcı kalbime sapladı. Vücudumu delip geçtiğini anladığımda, hissettiğim şey korku ya da acıdan çok bir çeşit hayret veya şaşkınlık oldu. Biliyor musunuz, acımadı. Hiç acımadı."

İstasyonun sarı ışıkları görüş alanımıza girdi, önce hızla, sonra yavaşça yanımızdan geçti ve nihayet bir sarsıntıyla beraber durdu. Belirsiz insan siluetleri sağa sola koşturuyordu.

"Euston!" diye bağırdı bir ses.

"Yani?"

"Acı yoktu, batma ya da sızlama hissi yoktu. Önce hayrete düştüm, sonra da her şey karanlığın içinde kayboldu. Önümdeki öfkeli, gaddar surat, beni öldüren adamın yüzü kaybolup gitti. Âdeta tarihten silinmişti..."

"Euston!" diye bağırıp çağırıyordu dışarıdaki sesler; "Euston!"

Vagonun kapısı, bir ton ses çıkararak açıldı; hamal önümüzde dikilmiş, bize bakıyordu. Kulağıma kapıların çarpma sesleri, yük beygirlerinin toynaklarının takırtıları ve tüm bunların ardında, Londra'nın kaldırım taşlarının uzaktaki uğultuları geldi. Peron boyunca bir kamyon dolusu lamba yanıyordu.

"Açılıp her şeyi yutan bir karanlıktı bu."

"Bagajınız var mı, efendim?" diye sordu hamal.

"Sonunda ne oldu peki?" diye sordum.

Bir an tereddüt etti. Sonra neredeyse duyamayacağım bir şekilde cevapladı: "*Hayır.*"

"Yani?"

"Onun yanına ulaşamadım. Tapınağın ta öbür tarafındaydı... Ve sonra..."

"Evet," diye ısrar ettim. "Evet?"

"Kâbus gibiydi," diye haykırdı; "hakikaten de kâbus gibiydi! Tanrım! Koca kuşlar beni kim parçalayacak diye kavga ediyordu."

Koni

Sıcak ve boğucu bir geceydi; yaz ortasının uzayıp giden günbatımı, gökyüzünün kenarlarını kırmızıya boyamıştı. Açık pencerenin yanında oturuyor, orada havanın daha serin olduğunu düşünmeye çalışıyorlardı. Bahçedeki ağaçlar, çalılar, hareketsiz gölgelere benziyordu; arkalarındaki yolda bir gaz lambası, akşamın puslu mavisinin önünde turuncu turuncu parlıyordu. Biraz daha uzakta, görünen kısmı giderek alçalan gökyüzüne karşı demiryolunun üç sinyal ışığı yanıyordu. Adamla kadın aralarında alçak sesle konuşmaktaydı.

"Şüphelenmiyor mu?" dedi adam; biraz gergindi.

"Yok canım," dedi kadın hırçın bir şekilde, sanki bu durum da sinirlerini bozuyormuş gibi. "İşinden, yakıt fiyatlarından başka şey düşündüğü yok. Ne hayal gücü var ne de şairane bir yanı."

"Demirle çalışan adamlar hep böyledir," dedi adam kestirip atarak. "Kalpleri yoktur."

"*Onun* olmadığı kesin," dedi kadın. Memnuniyetsiz bakışlarını pencereye çevirdi. Uzaktaki bir gürleme sesi gitgide yaklaştı, yükseldi; ev titreşiyor, vagonların metalik tıngırtıları duyuluyordu. Tren geçerken, havayı yarıp geçen duman bulutunun üzerinde bir ışık parlıyordu; bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz siyah dikdörtgen –sekiz yük vagonu– gri beton setin önünden geçti ve tünelin ağzından girerek teker teker kayboldu; son vagonun da girmesiyle beraber, tren, dumanı ve sesiyle beraber, tünel tarafından bir lokmada yutulmuş gibi göründü.

"Burası bir zamanlar serin, güzel bir memleketti," dedi adam,

"şimdi cehenneme döndü. Şu yolun aşağısında – cennetin üzerine ateş, toz püskürten tuğla fırınlarından, bacalardan başka hiçbir şey yok... Ama ne önemi var ki? Son yaklaşıyor, yarın bütün bu zulüm son bulacak... *Yarın*." Son kelimeyi fısıldayarak söylemişti.

"*Yarın*," dedi kadın da fısıldayarak; hâlâ camdan dışarı bakıyordu.

"Sevgilim!" dedi adam, elini kadının elinin üzerine koyarak.

Kadın irkilerek döndü, gözleri adamın gözlerini aradı. Bulunca, adamın bakışlarını yumuşattı. "Canım sevgilim!" dedi kadın. "Hayatıma böyle girmen, onu böyle açman o kadar tuhaf geliyor ki..." Durakladı.

"Açmam mı?" dedi adam.

"Bu müthiş dünyanın kapılarını..." Kadın tereddüt etti ve daha da alçak sesle konuşmaya başladı. "Bu *aşk* dünyasının kapılarını."

Sonra aniden kapı mandalının klik sesini ve kapının kapandığını duydular. Kafalarını çevirdiklerinde, adam hiddetle onlara bakıyordu. Odanın gölgelerinde, karanlık bir siluet sessizce duruyordu. Yüzü loş ışıkta bulanık görünüyordu; kaçak kat gibi duran kaşlarının altında gözleri yerine ifadesiz karartılar vardı. Raut'un bedenindeki tüm kaslar birdenbire gerildi. Kapı ne zaman açılmıştı? Adam ne duymuştu? Her şeyi duymuş muydu? Ne görmüştü? Kafasında sorular dönüyordu.

Yeni gelenin sesi, bitmek bilmeyen bir andan sonra nihayet duyuldu. "Eee?" dedi.

"Seni kaçırdığımdan korkuyordum, Horrocks," dedi pencerenin yanındaki adam, pervaza sıkı sıkı tutunarak. Sesi titriyordu.

Horrocks'un hantal silueti gölgelerin arasından çıktı. Raut'un yorumuna cevap vermedi. Bir an için onları tepelerinden izledi.

Kadının kalbi korkudan buz kesmişti. "Bay Raut'a geri dönme ihtimalinin olduğunu söylüyordum," dedi hiç titremeyen bir sesle.

Horrocks sessizliğini sürdürerek kadının küçük dikiş masasının başındaki sandalyeye aniden oturdu. Koca ellerini sıkmıştı; kaşlarının gölgesindeki gözlerinde yanan ateş artık görülüyordu. Nefesini toplamaya çalışıyordu. Bakışları önce güvenmiş olduğu kadına, sonra güvenmiş olduğu arkadaşına, sonra yine kadına yöneldi.

Bu noktada üçü de birbirini iyi kötü anlıyordu. Fakat kimse üstlerine çöken duruma dair bir kelime bile edemiyordu.

Nihayet sessizliği bozan kocanın sesi oldu.

"Beni görmek mi istedin?" diye sordu Raut'a.

Raut irkildi ve konuşmaya başladı. "Seni görmeye geldim," dedi; son âna dek yalan söylemeye kararlıydı.

"Evet," dedi Horrocks.

"Bana," dedi Raut, "ay ışığının ve sisin manzaraya etkisini göstereceğine söz verdin."

"Sana, ay ışığının ve sisin manzaraya etkisini göstereceğime söz verdim," dedi Horrocks monoton bir sesle.

"Seni bu akşam tesise inmeden yakalayıp," diye devam etti Raut, "yanında gelirim diye düşündüm."

Bir sessizlik daha oldu. Adam olanları sakin karşılamaya mı çalışıyordu? Gerçekten anlamış mıydı ki? Ne zamandır odadaydı? Fakat kapıyı duydukları andaki hareketleri bile... Horrocks loş ışıkta, gölgeler içindeki karısına baktı. Sonra Raut'a döndü, aniden kendini toparladı. "Tabii ki," dedi, "sana tesisin doğru dramatik koşullar altında nasıl göründüğünü gösterecektim. Nasıl da unutmuşum..."

"Zahmet olacaksa..." diye başladı Raut.

Horrocks tekrar harekete geçti. Gözlerindeki bunaltıcı kasvetin içinde, aniden yeni bir ışık yanmıştı. "Hiç zahmet olmaz," dedi.

"Bay Raut'a şu olağanüstü bulduğun ateş ve gölge oyunlarından mı bahsettin?" dedi kadın, kocasına ilk kez bakarak; özgüve-

ni yavaş yavaş geri geliyordu, sesi hâlâ biraz tizdi. "Makinelerin çok güzel, dünyadaki diğer her şeyin çirkin olduğuna dair şu tüyler ürpertici teorin... Bunu sizden esirgemeyeceğini tahmin etmiştim, Bay Raut. Bu onun büyük teorisi, zanaattaki tek keşfidir."

"Keşif hususunda yavaşımdır," dedi Horrocks sertçe, karısını aniden durdurarak. "Ama keşfettiğim zaman..." Durdu.

"Evet?" dedi kadın.

"Hiç," dedi adam ve aniden ayağa kalktı.

"Size tesisi göstereceğime söz verdim," dedi Raut'a, büyük ve hantal elini arkadaşının omzuna koyarak. "Gitmeye hazır mısın?"

"Ziyadesiyle," dedi Raut; o da ayağa kalktı.

Bir sessizlik daha oldu. Alacakaranlıkta, her biri diğer ikisini belli belirsiz görebiliyordu.

Horrocks'un eli hâlâ Raut'un omzundaydı. Raut hâlâ önemli bir şey yaşanmadığını düşünmek istiyordu. Fakat Bayan Horrocks kocasını bundan daha iyi tanıyordu ve sesindeki bu nemrutluğu biliyordu; kadının kafa karışıklığı, fiziksel bir sıkıntı yaşanacağına dair belirsiz bir düşünceye dönüştü. "Pekâlâ," dedi Horrocks ve elini indirip kapıya yöneldi.

"Şapkam?" dedi Raut, loş ışıkta etrafı arayarak.

"O benim dikiş kutum," dedi Bayan Horrocks, isterik bir kahkaha patlatarak. Sandalyenin arkasında elleri birbirine değdi. "İşte buradaymış!" dedi Raut. Kadın onu gizlice uyarmak istiyordu ama doğru kelimeleri bulamadı. Aklında "Oraya gitme!" ve "Ona dikkat et!" gibi cümleler dolaştı ama söyleyecek fırsatı olmadı.

"Buldun mu?" dedi Horrocks, kapıyı aralık tutarak.

Raut ona doğru bir adım attı. "Bayan Horrocks'a veda etsen iyi olur," dedi demir ustası; öncekinden bile daha nemrut bir ses tonuyla.

Raut harekete geçip arkasını döndü. "İyi akşamlar, Bayan Horrocks," dedi ve hafifçe el sıkıştılar.

Horrocks normalde erkeklere karşı sergilemediği türden bir merasimle, Raut için kapıyı tuttu. Karısına son bir kez, bir kelime dahi etmeden baktıktan sonra Raut'un ardından dışarı çıktı. Raut'un hafif ayak sesleri ve kocasının ağır adımları, giriş yolunda bas ve tiz gibi yankılanarak uzaklaşırken, hareketsiz durdu. Dış kapı sertçe çarptı. Kadın usulca pencerenin yanına gitti ve kafasını uzatıp dışarıya baktı. İki adam bir an için yolun girişinde belirdi, sokak lambasının altından geçti ve siyah çalılıkların ardında kayboldu. Bir an için yüzlerini aydınlatan ışıkta, yalnızca anlamsız beyazlıklar görebilmişti; korktuğu, şüphelendiği ve bilmek için beyhude can attığı şeyleri öğrenememişti. Sonra büyük tekli koltuğa gömüldü, gözlerini iyice açtı ve fırın bacalarından çıkıp gökyüzünde titreşen kırmızı ışıkları izledi. Bir saat sonra hâlâ oradaydı, tavrı pek değişmemişti.

Basık, durgun akşam havası Raut'un içini bunaltıyordu. Yoldan aşağı yan yana, bir kelime etmeden yürüdüler, vadi manzarasına açılan, cüruf dökülerek oluşturulmuş yan yola döndüler.

Yarı toz yarı sisten oluşan mavi bir pus, uzun vadi boyunca esrarengiz bir şekilde yayılıyordu. Uzaktaki Hanley ile Etruria gri karartılar halinde görülüyordu; sokak lambaları tek tük, altın sarısı noktalarla iki kasabanın ana hatlarını belli ediyor, ara ara pencerelerden gaz lambalarının ışığı sızıyor, geç saatlere kadar çalıştırılan fabrikaların, kalabalık birahanelerin ışıkları sarı sarı parlıyordu. Bina yığınlarının arasından çok sayıda uzun, ince, belirgin baca yükseliyor, değişken havalardan dolayı bazıları tütüyor, bazıları tütmüyordu. Ara ara yükselen bulanık karartılar ve arı kovanına benzeyen bodur siluetler halinde, fırın bacaları ve dişliler görünüyor, gökyüzünün aşağılardaki sıcak kısmının önünde siyah ve belirgin bir şekilde, kızıl kızıl parlayan korları çıkardıkları kömür ocağı duruyordu. Daha yakınlarda tren yolu uzanıyor, trenler belli belirsiz geçip gidiyordu – sürekli bir duman üfleme ve gürleme söz konusuydu; geçen her tren, sarsıntılı

bir çınlama ve ritmik darbe sesleri çıkarıyor, geçtiği yerlerde kesintili beyaz dumanlar bırakıyordu. Sol tarafta, tren yolu ile ardındaki alçak tepenin kararтısı arasında, Jeddah* Şirketi Maden Eritme Ocağı'nın bütün manzaraya hükmeden, devasa, mürekkep karası, tepesinden dumanlar ve ara ara alevler çıkan büyük silindirleri, yani Horrocks'un müdür olduğu demir fabrikasının merkezi yapısı yükseliyordu. Silindir kuleler ağır, tehditkâr görünüyordu; içlerinde alevlerin, eriyik demirin aralıksız hengâmesi kopuyor, altlarında hadde** makineleri zangırdıyor, buharlı şahmerdan metali şiddetle dövüyor ve etrafa beyaz demir kıvılcımları sıçratıyordu. İzledikleri esnada, bir kamyon dolusu yakıt dev kulelerden birine doldurulduu ve tepesinde kırmızı alevler parıldadı, sonra da gökyüzüne doğru, duman ve toz karışımı bir kararтı yükseldi.

"Hiç şüphe yok ki bu bacalar epey renkli şeyler," dedi Raut, onu kuruntulara sevk eden sessizliği bozarak.

Horrocks homurdandı. Elleri cebinde duruyor, aşağıdaki buharlı tren yolunu ve ardındaki işlek demir fabrikasını izliyor, sanki çetrefilli bir sıkıntıdan kurtulmanın yolunu arıyormuş gibi somurtuyordu.

Raut önce ona, sonra tekrar uzaklara baktı. "Şu sözünü ettiğin ay ışığı etkisi için henüz şartlar olgunlaşmamış gibi görünüyor," diye dedi yukarı bakarak, "gün ışığının kalıntıları ay ışığını boğuyor."

Horrocks yeni uyanmış bir adamın sersem ifadesiyle ona baktı. "Gün ışığı kalıntıları mı? Tabii, tabii." O da başını kaldırıp aya baktı; yaz ortası göğünde hâlâ soluk görünüyordu. "Gel benimle," dedi aniden; Raut'un kolunu kavradı ve tren yoluna inen yola doğru hamle etti.

Raut tereddüt etti. Gözleri buluştu ve ağızlarından döküle-

(İng.) Cidde –*çn*

Silindirle sıkıştırma ve yassılaştırma işlemi –*çn*

meyen binlerce şeyi bir an içerisinde gördü. Horrock'un kavrayışı sıkılaştı, sonra gevşedi. Kolunu bıraktı ama Raut daha ne olduğunu anlamadan, gayri ihtiyari, Horrocks ile kol kola patikadan aşağı inmeye başladı.

"Burslem'e doğru giden demiryolu sinyallerinin yarattığı etkiyi görüyorsun," dedi Horrocks; aniden gevezeleşmişti, uzun adımlarla yürüyordu ve bu sırada Raut'un koluna geçirdiği kolunu iyice sıkıyordu, "pusun arasında küçük yeşil, kırmızı ve beyaz ışıklar. Sen böyle güzel manzaralardan anlarsın, Raut. Hiç fena değil. Şu endüstriyel fırınlarıma bak, yamaçtan inerken bacaları nasıl da kendini gösteriyor. Şu sağındaki en sevdiğim – tam yirmi metre. Onu kendim kurdum, beş uzun yıldır midesine atılan demirleri neşeyle kaynatıyor. *Onu* çok ayrı seviyorum. Şuradaki kırmızı çizgi –ya da güzel hatırın için koyu turuncu diyelim, Raut– demir tavlama ocağından geliyor, şurada sıcak ışığın altında duran üç karartı var ya, onlar da hadde makineleri; bu arada buharlı şahmerdandan saçılan beyaz kıvılcımları gördün mü? Gel bak! Zeminin üzerinde nasıl da tangırdayıp şangırdıyor! Kalay levha yapıyor, Raut – acayip bir şey. Bu şey makineden çıktığında üzerinde henüz ayna camı olmuyor. Bam! İşte şahmerdan yine indi. Gel bakalım!"

Soluklanmak için konuşmayı bırakmak zorunda kaldı. Koluyla Raut'un kolunu öyle bir sıkıyordu ki hissizleştirmişti. Demir yoluna inen siyah patikadan uzun adımlarla, sanki delirmiş gibi inmişti. Raut bir kelime dahi etmemiş, Horrock'un çekiştirmelerine karşın mümkün olduğunca geride kalmaya çalışmıştı.

"Ayıptır söylemesi," dedi, gergin bir gülüş eşliğinde homurdanarak, "neredeyse kolumu koparacaksın, Horrocks, niye beni böyle sürüklüyorsun?"

Horrocks nihayet adamın kolunu bıraktı. Tavırları yine değişti. "Kolunu koparmak mı?" dedi. "Üzgünüm. Ama bana dostlarımla böyle kol kola yürümeyi öğreten sendin."

"İnceliklerini pek iyi kavrayamamışsın herhalde," dedi Raut, yine sahte bir gülüşle. "Şuraya bak! Morardı." Horrocks özür dilemedi. Artık tepenin eteklerinde, demir yolunun bitişiğindeki çitin yakınında duruyorlardı. Oraya yaklaştıkça, demir fabrikası gitgide büyüyerek etraflarını kaplamıştı. Artık maden arıtma fırınlarını incelerken aşağı değil yukarı bakmaları gerekiyordu; aşağı inmeleriyle beraber, Etruria ile Hanley tamamen gözden kaybolmuştu. Önlerindeki çitin üzerinde bir uyarı levhası belli belirsiz görülüyor, üzerine sıçramış olan kömürlü çamurlar yarısını saklasa da, "TREN ÇIKABİLİR" yazdığı okunabiliyordu.

"Güzel manzara," dedi Horrocks kollarını açarak. "İşte bir tren geliyor. Duman salınımları, önündeki yuvarlık ışığın turuncu parıltısı, melodik tangırtıları... Güzel manzara! Fırınlarım da eskiden daha güzeldi ama sonra yakıttan tasarruf etmek için ağızlarına koni şeklinde parçalar takmak zorunda kaldık."

"Nasıl yani?" dedi Raut. "Koni şeklinde mi?"

"Koni şeklinde, dostum, koni şeklinde. Bir tanesini sana yakından gösteririm. Eskiden alevler bacaların açık ağzından yükseliyordu; gündüzleri büyük sütunlara benzeyen, kırmızı siyah bulutlar çıkıyordu, geceleri de ateşten sütunlar. Artık borulardan akıtıyor, fırını ısıtmak için yakıyoruz, üzerlerine de bu konileri kapattık. Konilerin ilgini çekeceğine eminim."

"Ama yine de arada bir," dedi Raut, "tepesinde alevler harlıyor ve duman yükseliyor."

"Koni sabit değil, bir manivelaya zincirle bağlı, karşı ağırlıkla dengeleniyor. Yakından daha iyi görürsün. Başka türlü yakıtı içeri dolduramazdık. Arada bir koni içeri batıyor, işte alevleri de o zaman görüyorsun."

"Anladım," dedi Raut. Omzunun üzerinden geriye baktı. "Ay belirginleşiyor," dedi.

"Gel," dedi Horrocks aniden; adamı bir kez daha omzundan yakaladı ve demir yolu geçidine doğru sürüklemeye başladı. Son-

ra aniden şu çabucak olup biten, aslında aşikâr olan, ama çok hızlı yaşandığı için insanı şüpheye düşüren ve sersemleten olaylardan biri yaşandı. Yolun yarısında, Horrocks'un eli onu bir anda mengene gibi kavradı ve kavşaktan aşağı gerisingeri, yüzü gelen treni görecek şekilde savurdu. Lambalar takılı vagonlar onlara doğru yaklaşıyor, motorun kırmızı sarı ışıkları gittikçe büyüyor, üstlerine geliyordu. Raut bunun ne anlama geldiğini kavramaya çalışırken, yüzünü Horrocks'a çevirdi ve onu rayların arasında tutan kolu bütün gücüyle itti. Mücadele bir an bile sürmedi. Onu orada tutanın Horrocks olduğu ne kadar kesinse, sert bir şekilde çekerek tehlikeden uzaklaştıran da o oldu.

"Yoldan çekil," dedi Horrocks nefes nefese, tren yanlarından tangırdayarak geçerken; bir süre demir fabrikasına açılan kapının başında, nefes nefese durdular.

"Geldiğini görmemişim," dedi Raut tüm endişelerine rağmen, hâlâ her şey olağanmış görüntüsü vermeye çalışıyordu.

Horrocks homurdanarak cevap verdi. "Koniye bakalım," dedi; sonra da kafasını yeni toparlamış gibi, "Treni duymadın sandım," diye sürdürdü.

"Duymadım zaten," dedi Raut.

"Orada öyle ezilmene hayatta izin vermezdim," dedi Horrocks.

"Bir an için sinirlerim bozuldu," dedi Raut.

Horrocks yarım dakika kadar öylece durdu, sonra birdenbire demir fabrikasına döndü. "Şu büyük setler, cüruf yığınları gece vakti ne de güzel görünüyor be! Şu yukarıdaki yük vagonuna bak! Yukarı çıkıyor, sonra da eğilip cürufu döküyor. Rampadan aşağı akan titrek, kırmızı şeyi diyorum. Sona yaklaştıkça, yığınak yükseliyor ve fırın bacalarının önünü kapatıyor. Büyük olanın tepesindeki titreşimi görüyor musun? Orada değil! Burada, yığınağın arasında. İşte bu, demirle cürufu ayırdığımız fırına gidiyor ama önce kanalı görmeni istiyorum." Gelip Raut'u dirseğinden

yakaladı ve yan yana yürümeye devam ettiler. Raut, Horrocks'a belirsiz cevaplar veriyordu. Demir yolunda aslında ne olduğunu soruyordu kendine. Kendi kuruntularına mı kapılıyordu yoksa Horrocks onu gerçekten trenin önünde tutmuş muydu? Az önce cinayete kurban gitmenin eşiğinden mi dönmüştü?

Diyelim ki bu uyuz, çatık kaşlı herif *bir şey* biliyordu... Raut böyle düşününce bir iki dakika boyunca ecel terleri döktü ama daha sonra kendini sakinleştirmeyi başardı. Neticede hiçbir şey duymamış da olabilirdi. Ne olursa olsun onu zamanında yoldan çekmişti. Tuhaf halleri, daha önce sergilediği üstü kapalı kıskanç davranışlarıyla bağdaşıyordu. Şimdi de kül yığınlarından, kanaldan bahsetmeye başlamıştı. "Ha?" dedi Horrocks.

"Efendim?" dedi Raut. "Ziyadesiyle! Ay ışığındaki pus... Çok hoş!"

"Kanalımız," dedi Horrocks aniden durarak, "kanalımız ayın, alevlerin ışığıyla, uçsuz bucaksız gibi görünür. Hiç görmedin mi? Hayret bir şey! Gecelerini Newcastle'da zamparalık ederek geçiriyorsun, değil mi? Diyorum bak, çok gösterişlidir... Göreceksin. Kaynar sular..."

Cüruf, kömür ve cevher yığınlarından oluşan labirentten çıktıklarında, hadde makinesinin çıkardığı gürültü bir anda çok yakından ve belirgin duyulmaya başladı. Üç tane tekinsiz işçi yanımızdan geçtiler ve şapkalarına dokunarak Horrocks'a selam verdiler. Karanlıkta yüzleri görünmüyordu. Raut onlara seslenmek için nafile bir dürtü hissetti ama daha sözcüklerini toparlayamadan yanlarından geçip gölgelere karıştılar. Horrocks artık yakınlarında olan kanalı işaret ediyordu; burası, yüksek fırınların kan kırmızısı yansımalarının arasında, tuhaf görünen bir yerdi. Tuğlaları soğutmak için kullanılan sıcak su, neredeyse elli metre yukarıdan dökülüyordu; çalkantılı, neredeyse kaynama noktasındaki bir akıntıydı bu; suyun yüzeyinde sessiz beyaz demetler ve çizgiler halinde tüten buhar, aşağıdaki siyah-kırmızı girdaplardan

durmaksızın yükselen bir hayalet sürüsü gibi baş döndürürcesine yükseliyor, etraflarını rutubetle kaplıyordu. En yüksek fırının parlak siyah bacası yukarıda, sisin arasında yükseliyor, çıkardığı patırtı adamların kulaklarına doluyordu. Raut suyun kenarından uzak durmaya çalışıyordu; bir gözü hep Horrocks'taydı.

"Burada kıpkırmızı," dedi Horrocks, "günah kadar kırmızı ve yakıcı, kan kırmızısı buhar ama şu tarafta, ay ışığında, cüruf yığınlarının arasından geçtiği yerde, ölüm kadar beyazdır."

Raut bir an kafasını çevirdi, sonra yine telaşla Horrocks'u izlemeye döndü. "Hadde makinelerinin oraya gidelim," dedi Horrocks. Tehditkâr kavrayışı bu sefer o kadar fena değildi, böylece Raut biraz sakinleşebildi. Yine de Horrocks "ölüm kadar beyaz" ve "günah kadar kırmızı" derken ne demek istemişti acaba? Tesadüf olabilir miydi bu?

Oraya vardılar, bir süre demir tavlama makinelerinin arkasında bekledikten sonra hadde makinelerinin yanından geçtiler. Burada, aralıksız bir yankının ortasında, buharlı şahmerdan, henüz işlenmemiş demiri döverek suyunu çıkarıyor; siyah titanyum alaşımı, dişlilerin arasındaki plastik çubuklara, sıcak balmumu gibi akın ediyordu. İnsanın gözünü kamaştırıyordu. Ardından, karanlıkta dans eden yeşil ve mavi lekelerin arasından, vagonlar dolusu cevheri, yakıtı ve kireci büyük silindirin tepesine taşıyan asansöre bindiler.

Fırının üzerindeki ince tırabzanın yanına çıktıklarında, Raut yine şüphelenmeye başladı. Burada olmak akıllıca mıydı? Ya Horrocks biliyorsa – hem de her şeyi! Elinden geleni yapsa da kendini titremekten alamıyordu. Ayağının hemen altında yetmiş metrelik bir mesafe vardı. Burası tehlikeli bir yerdi. Tepedeki tırabzanın yanına çıkmak için yakıtla dolu bir vagonu itmeleri gerekmişti. Fırından yükselen koku, kekremsi bir yakıcılığı olan kükürtlü buhar, uzaklarda görünen Hanley'nin yamaçlarını titreştiriyordu. Gökyüzünün ortasında, Newcastle'ın engebeli or-

manlarının üzerinde, ay bulutların arasından çıkıyordu. Buharlı kanal aşağıda, zorlukla seçilen bir köprünün altından akıyor, Burslem istikametindeki düz arazilerin pusunda kayboluyordu.

"İşte sana bahsettiğim koni," diye bağırdı Horrocks, "bunun altında neredeyse yirmi metre boyunca ateş ve eriyik metal var, fırının havası içerisinden sodanın gazı gibi geçiyor."

Raut tırabzana sıkı sıkı tutunarak aşağıdaki koniye baktı. Isısı çok yüksekti. Demirin fokurtuları ve fırının patırtısı, Horrocks'un bağırışlarına gümbür gümbür eşlik ediyordu. Ne var ki artık yapacak bir şey yoktu. Belki de...

"Tam merkezinde," diye avazı çıktığı kadar bağırdı Horrocks, "sıcaklık neredeyse bin derecedir. Mesela içine *düşsen*... Muma atılmış bir çimdik barut gibi parlayıp gidersin. Elini uzat, nefesinin sıcaklığını hisset. Bir keresinde buradaki vagonlara dolan yağmur sularının kaynadığına şahit oldum. Ve şu koni var ya... Üzerinde kek pişirmeye kalksan yakarsın. Üst yüzeyi bile üç yüz derecedir."

"Üç yüz derece!" diye tekrarladı Raut.

"Üstelik üç yüz derece santigrat!" dedi Horrocks. "Adamın kanını buharlaştırır."

"Ha?" dedi Raut ona dönerek.

"Kanını buharlaştırır diyorum... Hayır, yapma!"

"Bırak beni!" diye haykırdı Raut. "Bırak kolumu!"

Önce bir eliyle, sonra ikisiyle birden tırabzanı kavradı. Bir an için iki adam da bir o yana bir bu yana savruldu. Derken Horrocks kolunu şiddetle çekerek onu tırabzandan ayırdı. Raut, Horrocks'a hamle etmeye çalıştı ama ıskaladı, ayağı boşluğa düştü; havada dönmeyi başardı ama aynı anda yanağını, omzunu ve dizini sıcak koniye çarptı.

Koniyi havada asılı tutan zincire tutundu; çarpmasının etkisiyle, koni metale biraz daha batmıştı. Etrafında kırmızı, parlak bir halka oluştu; altındaki kaosun içinden, üzerine bir ateş fokur-

tusu sıçradı. Dizlerine yoğun bir acı saplandı, üstelik yanan ellerinin kokusunu almaya başlamıştı. Ayakları üzerinde doğrularak, zincirden yukarı tırmanmaya çalışıyordu ki kafasına bir darbe aldı. Fırının ay ışığında parıldayan duvarları, etrafında yükseldi.

Horrocks'un yukarıda, tırabzanın oradaki yakıt vagonlarından birinin yanında durduğunu gördü. Ay ışığının altında beyaz beyaz parlıyor, el kol hareketleri yaparak bağırıyordu: "Fokurda bakalım, aptal! Fokurda, seni kadın avcısı seni! Seni azgın tazı seni! Haşlanacaksın! Haşlanacaksın! Haşlanacaksın!"

Birdenbire vagonun içinden bir avuç dolusu kömür alıp teker teker Raut'un kafasına fırlatmaya başladı.

"Horrocks!" diye feryat etti Raut. "Horrocks!"

Ağlayarak zincire tutunuyor, kendini yukarı çekerek koninin yakıcı ateşlerinden kurtulmaya çalışıyordu. Horrocks hiç ıskalamıyor, attığını vuruyordu. Raut'un kıyafetleri kavruldu ve alevlendi, debelenirken koninin düşmesine sebep oldu, ardından boğucu bir gaz kütlesi yukarı fırladı ve Raut'un etrafında alev aldı.

İnsana benzeyen bir yanı kalmamıştı. Kırmızı alevler kaybolduğunda, Horrocks'un tek gördüğü kömürleşmiş, kararmış, kafasından yol yol kanlar akan, hâlâ el yordamıyla zinciri kavramaya çalışan, acı içinde kıvranan bir siluetten, cüruftan yapılmış bir hayvandan, ağlayan ve çığlık atan, insanlıktan çıkmış bir yaratıktan ibaretti.

Bunu gören demir ustasının öfkesi çabucak dindi. Midesi fena bulanıyordu. Yanan etin ağır kokusu burun deliklerine doldu. Aklı yeniden başına geldi.

"Tanrı ruhuma merhamet etsin!" diye haykırdı. "Tanrım! Ne yaptım ben?"

Aşağısındaki şeyin, hâlâ kımıldıyor ve hissediyor da olsa artık ölü bir adam olduğunu biliyordu – zavallının kanı damarlarında kaynıyor olmalıydı. Bir an için bu acının nasıl bir şey olabileceğini hayal etti ve başka hiçbir şey hissedemedi. Biraz tereddüt

ettikten sonra vagonun önünü yatırdı, içerisindekileri aşağıda debelenen, bir zamanlar insan olan şeyin üzerine döktü. Kömür yığını üzerine küt diye düştü ve koninin üzerinde korlaşmaya başladı. Küt sesiyle beraber çığlıklar da sona ermiş, aşağıdan yükselen duman, toz ve alevlerin yarattığı kargaşa etrafını kaplamıştı. Geçtiğinde, koniye bir kez daha baktı.

Dengesini kaybederek arkaya düşer gibi oldu ama iki eliyle tırabzana tutundu ve titreyerek durdu. Dudakları hareket etti ama söylenecek bir şey yoktu.

Aşağıdan bağırışlar, ayak sesleri geliyordu. Hadde makinesinin patırtısı aniden kesildi.

Sihir Dükkânı

Sihir Dükkânı'nı birkaç kez uzaktan görmüş, bir iki defa da yanından geçmiştim; cazip ve küçük nesnelerle dolu bir vitrin, sihirli küreler, sihirli tavuklar, müthiş külahlar, vantrilok kuklaları, sepet numarası için gereken malzemeler, *görünüşünde* bir sorun olmayan iskambil kâğıtları ve bu tarz başka şeyler vardı ama bir gün, Gip aniden beni parmağımdan yakalayıp vitrine doğru sürükleyene ve içeri sokmaya zorlayacak tavırlar sergileyene dek içeri girmek aklımdan bile geçmemişti. Doğrusunu söylemek gerekirse dükkânın orada olmadığını sanıyordum –Regent Sokağı'nda mütevazı bir binanın ön cephesinde, fotoğrafçı ile civcivlerin kuluçka makinelerinden çıktığı yerin arasındaydı– ama oradaydı işte. Ben sirkin yanında veya Oxford Sokağı'nın köşesinden dönünce, Holborn'da olduğunu sanıyordum; her zaman yol üstünde ama bir şekilde erişilmezdi, sanki konumu bir seraptı ama şimdi su götürmez bir biçimde buradaydı ve Gip işaretparmağıyla camını tıklatıyordu.

"Zengin olsaydım," dedi Gip, parmağıyla Kaybolan Yumurta'yı göstererek, "kendime bunu alırdım. Bir de şunu..." Son derece insansı olan Ağlayan Bebek'ti bu. "Bir de şu var." Bunun ne olduğu bir gizemdi, dolayısıyla yanındaki kartta, "Bir Alana Arkadaşlarını Şaşkına Çevirmek Bedava" yazıyordu.

"Bu külahlardan birine koyduğun," dedi Gip, "her şey kayboluyor. Bir kitapta okumuştum.

"İşte şuradaki de Kaybolan Bozuk Para, babacığım ama böyle yukarı doğru koymuşlar ki nasıl yapıldığını göremeyelim."

Sevgili oğlum Gip annesine çekmişti, dolayısıyla dükkâna girmeyi teklif etmedi ve telaşa düşmedi; sadece, kendi de farkında olmadan parmağımı kapıya doğru çekti ve böylece ilgisini çeken şeyi belli etti.

"İşte şu," dedi, Sihirli Şişe'yi göstererek.

"Diyelim ki bunu aldın?" dedim; bu ümit verici soruyla, aniden parlayan gözlerle bana baktı.

"O zaman Jessie'ye gösterirdim," dedi, her zamanki gibi başkalarını düşünerek.

"Doğum gününe yüz günden az kaldı, Gibbles," dedim ve elimi kapının koluna koydum.

Gip bir şey demiyordu ama parmağımı gitgide daha fazla sıkıyordu; böylece dükkâna girdik.

Burası öyle alelade bir dükkân değildi; bir sihir dükkânıydı ve konu oyuncaklar olduğunda Gip'in gözü başka şey görmezdi. Artık benimle konuşmaya zahmet etmiyordu.

Küçük, dar bir dükkândı, aydınlatması da pek iyi değildi; kapıyı arkamızdan kapamamızla beraber, kapı zili bir kez daha dertli dertli çaldı. Bir an için yalnız kaldık, etrafımıza şöyle bir göz attık. Tezgâhı kaplayan vitrinde, kartonpiyerden yapılmış bir kaplan vardı – vakur, iyicil bakışlı kaplanın kafası, düzenli bir şekilde sallanıyordu; çok sayıda kristal küre, sihirli kartlar tutan bir seramik el, muhtelif boyutlarda balık akvaryumları ve üzerine bağlı ipleri utanmazca belli eden bir sihirli şapka vardı. Yerlerde sihirli aynalar vardı; bir tanesi sizi uzun ince gösteriyor, başka biri kafanızı büyütüp bacaklarınızı yok ediyor, bir diğeriyse üzerinize yük binmiş gibi kısa ve şişman gösteriyordu; tezgâhtar, herhalde biz bunlara gülmekle meşgulken geldi.

Her nasıl olduysa, tezgâhın arkasında duruyordu işte – tuhaf, solgun yüzlü, esmer bir adamdı; bir kulağı diğerinden büyüktü ve çenesi bir ayakkabının burnunu andırıyordu.

"Bu zevki neye borçluyuz?" diye sordu, uzun ve sihirli par-

maklarını vitrinin üzerinde gezdirerek; orada olduğunu fark edince irkildik.

"Küçük oğluma," dedim, "birkaç basit numara almak istiyorum."

"El çabukluğu?" diye sordu. "Mekanik? Domestik?"

"Şöyle matrak bir şeyler?" dedim.

"Hımm!" dedi tezgâhtar, düşünüyormuş gibi kafasını kaşıyarak. Sonra, epey belirgin bir şekilde, kafasının arkasından cam bir top çıkardı. "Böyle bir şey mi yoksa?" dedi ve topu uzattı.

Bunu beklemiyordum. Gösterilerde yapıldığını daha önce sayısız defa görmüştüm –tüm hokkabazların repertuarında vardı bu– ama burada görmeyi bekliyordum. "İyiymiş," dedim gülerek.

"Değil mi?" dedi tezgâhtar.

Gip nesneyi tutmak için elini uzattı ama sadece adamın avcunun içindeki boşlukla karşılaştı.

"Cebinde," dedi tezgâhtar; gerçekten de oradaydı!

"Bunun için borcumuz ne kadar?" diye sordum.

"Cam toplar için ücret almayız," dedi tezgâhtar kibarca. "Bunlar bize," dedi, dirseğinden bir tane daha çıkarırken, "bedavaya gelir." Boynunun arkasından bir tane daha çıkardı ve tezgâhın üzerinde duran diğer topun yanına koydu. Gip elindeki topu bilgece bir tavırla inceledi, ardından bakışlarını tezgâhın üzerinde duran iki topa çevirdi, son olarak da yuvarlak gözlerindeki irdeleyen bakışı tezgâhtara yöneltti. "Bu ikisini de alabilirsin," dedi tezgâhtar, "bir de iğrenmezsen, şu ağzımdan çıkanı. İşte!"

Gip bir an sessizce bana baktı, sonra yine bilgece bir tavırla dört topu da cebine koydu, parmağımı sıkmaya devam etti ve kendini bir sonraki hadiseye hazırladı.

"Küçük numaralarımız bize hep bedavaya gelir," diye belirtti tezgâhtar.

Latife edercesine güldüm. "Toptancıya gitmekten," dedim, "daha ucuza geliyordur tabii."

"Bir bakıma," dedi tezgâhtar. "Ama eninde sonunda bedel öderiz. İnsanların sandığı kadar yüklü bir ödeme değil tabii... Daha büyük numaralarımızı, gündelik tedarikimizi ve istediğimiz diğer şeyleri, o şapkadan çıkarıyoruz... Ayrıca, efendim, kusura bakmayın ama ortada bir toptancı *yok*, en azından hakiki sihir için, efendim. Herhalde yazıyı görmediniz – Hakiki Sihir Dükkânı." Yanağından bir kartvizit çıkarıp uzattı. "Hakiki," dedi, parmağını bu kelimenin üzerinde tutarak, sonra da, "En ufak bir aldatmaca söz konusu değil, efendim," diye ekledi. Bu adam da şakayı amma uzatıyor, diye düşündüm.

Nazik bir gülümsemeyle Gip'e döndü. "Sen şu iyi çocuklardansın."

Bunu bilmesine şaşırdım çünkü disiplini korumak adına, evde bile bunu dile getirmiyorduk ama Gip, gözlerini kırpmadan, sessiz kalmaya, adamı izlemeye devam ediyordu.

"Sadece iyi çocuklar bu kapıdan girebilir."

Ve âdeta bir canlandırma gibi, kapıdan önce bir tıkırtı, sonra da uzaktan gelen, ciyak ciyak bir ses duyuldu. "Hayır! Oraya *gircem* dedim, babacığım, oraya GİRCEM işte. Hayı-ı-ı-ır!" Sonra da ezilen bir ebeveynin konuşması, teselli ve teskin girişimleri... "Kapı kilitli, Edward," dedi dışarıdaki adam.

"Ama değil," dedim.

"Kilitli, efendim," dedi tezgâhtar, "böyle çocuklar için hep kilitlidir." Konuştuğu esnada, diğer genci görme imkânımız oldu; abur cubur yemekten solmuş, kötücül isteklerle eğip büktüğü, küçük, beyaz suratıyla, pençelerini efsunlu pencereye vuran, gaddar ve küçük bir egoistti bu. "Bunlar yaramaz, efendim," dedi tezgâhtar; ben her zamanki yardımseverliğimle kapıya doğru gidecektim ki şımarık çocuk inleye inleye oradan uzaklaştırıldı.

"Bunu nasıl başardın?" dedim, biraz daha rahat nefes alarak.

"Sihir!" dedi tezgâhtar, elini umarsızca sallayarak. Bir de ne

göreyim! Parmaklarının ucundan çıkan rengârenk alevler etrafa kıvılcımlarını saçtı, sonra da dükkânın gölgelerinde kayboldu.

"İçeri girmeden önce," dedi, Gip'e hitap ederek, "şu 'Bir Alana Arkadaşlarını Şaşkına Çevirmek Bedava' kutularından almak istediğini söylüyordun, değil mi?"

"Evet," dedi Gip, cesurca bir gayretle.

"Cebinde."

Ve bu hayret verici zat, tezgâhın üzerine eğilerek –hakikaten de uzun bir vücudu vardı– bilindik hokkabaz tavırlarıyla, söz konusu nesneyi yerinden çıkardı. "Kâğıt," dedi, ipli şapkadan bir kâğıt çıkarırken; "ip," demesiyle birlikte, âdeta bir ip kutusuna dönüşen ağzından sonu gelmeyen bir ip çıkarmaya başladı ve paketin üstünü bağladıktan sonra ipi ısırarak kopardı – bana kalırsa, ipin geri kalanını da yuttu. Sonra vantrilok kuklalarından birinin burnuyla bir mum yaktı ve parmaklarını (mühür mumu gibi kıpkırmızı olmuşlardı) ateşe bastırdı, böylece paketi mühürledi. "Bir de Kaybolan Yumurta vardı," diye belirtti; bunlardan birini ceketimin iç astarından çıkardı ve paketledi; sonra da aşırı insansı olan Ağlayan Bebek'i. Hazırladığı her bir paketi Gip'e uzatıyordum, o da göğsüne bastırıyordu.

Çok az konuşuyordu ama bakışları, paketleri kollarında sıkı sıkı tutuşu her şeyi anlatıyordu. Tarifsiz duygularla dolu bir oyun parkındaydı. Bunlar, anlarsınız ya, *hakiki* numaralardı.

Derken, aniden irkilerek, şapkamın içinde bir şeyin kımıldadığını fark ettim – yumuşak ve ürkek bir şeydi bu. Şapkamı çekip kaldırdım ve tüyleri birbirine girmiş bir güvercin –hiç şüphe yok ki adamın suç ortağıydı– tezgâhın üzerine fırladı, sonra da kartonpiyer kaplanın arkasındaki bir koliye girdi.

"Hay aksi!" dedi tezgâhtar, el çabukluğuyla şapkamı kaparak. "Pervasız kuş, vay canına, içeri yuva yapmış!"

Şapkamı salladığında, uzattığı eline iki veya üç yumurta, büyükçe bir bilye, bir saat, kaçınılmaz olarak yarım düzine cam

top, sonra da kırışık buruşuk kâğıt parçaları ve bir sürü şey daha düştü; tüm bunlar olurken, insanların şapkalarının dışları kadar *içlerini de* temizlemeyi ne kadar ihmal ettiğini anlatıyordu – kibarca elbette ama yine de kendini vererek. "Öyle şeyler birikiyor ki, efendim... Hususi olarak *size* lafım yok tabii... Neredeyse tüm müşterilerim... Yanlarında neler taşıdıklarını gördüklerinde hayrete düşüyorlar..." Buruşuk kâğıtlar tezgâhın üzerinde birikmeye ve birikmeye ve birikmeye devam etti; adam kâğıtların arkasında önce kısmen, sonra tamamen kayboldu ama hâlâ konuşmaya devam ediyordu. "Bir insanın dış görünüşünün altında neler saklı olduğunu hiçbirimiz bilemeyiz, efendim. Temiz kıyafetlerimizden, beyaz kefenlerimizden fazlası değil miyiz ki..."

Sesi kesildi –komşunun gramofonuna isabet ettirilmiş bir tuğla nasıl ani bir sessizlik yaratırsa öyle– ve kâğıt hışırtıları da durdu; bir an için her şey durdu...

"Şapkama ne yaptın?" dedim bir süre sonra.

Yanıt gelmedi.

Ben Gip'e baktım, Gip de bana; sihirli aynalardaki çarpık yansımalarımız son derece acayip, ciddi ve sessiz görünüyordu...

"Sanırım artık gideceğiz," dedim. "Bana tüm bunların kaç para ettiğini söyler misin?"

"Diyorum ki," dedim daha yüksek bir sesle, "faturayı istiyorum; bir de şapkamı, lütfen."

Kâğıt yığının arkasından nefes sesi bile gelmiyordu...

"Hadi tezgâhın arkasına bakalım, Gip," dedim. "Bizimle alay ediyor."

Gip ile beraber kafasını sallayan kaplanın ve tezgâhın arkasına geçtiğimizde kimi bulduk dersiniz? Hiç kimseyi! Sadece yerde duran şapkam vardı, bir de şu hokkabazlarda olan beyaz tavşanlardan biri, yalnızca hokkabaz tavşanlarının görünebileceği kadar aptal ve örselenmiş bir şekilde duruyordu. Şapkamı aldım; tavşan hoplaya zıplaya biraz öteye gitti.

"Babacığım!" dedi Gip, kabahatliymiş gibi fısıldayarak.

"Ne oldu, Gip?" dedim.

"Bu dükkânı pek bir sevdim, babacığım."

"Ben de severdim," diye düşündüm, "tezgâh aniden açılıp bir kapıya dönüşüyor olmasaydı tabii." Fakat Gip'in dikkatini buna çekmedim. "Pisicik!" dedi, hoplayarak yanımızdan geçen tavşana elini uzatarak. "Pisicik, Gip'e bir sihir göster!" Gip'in gözleriyle takip ettiği tavşan, bir an önce kesinlikle fark etmediğim bir kapının aralığından geçti. Sonra kapı daha da açıldı ve bir kulağı diğerinden büyük olan adam tekrar belirdi. Hâlâ gülümsüyordu ama gözlerimle buluşan gözlerindeki bakış, eğlenmek ile gözdağı vermek arasında kalmıştı. "Teşhir salonumuzu görmek isteyeceksinizdir, efendim," dedi, masumane bir nezaketle. Gip parmağımı ileri çekiyordu. Önce tezgâha, sonra tekrar tezgâhtarın gözlerine baktım. Buradaki sihrin fazla hakiki olduğunu düşünmeye başlıyordum. "Çok vaktimiz yok," dedim. Ama nasıl olduysa daha cümlemi bitiremeden kendimizi teşhir salonunda bulduk.

"Tüm ürünlerimiz aynı kaliteye sahiptir," dedi tezgâhtar, esnek ellerini ovuşturarak, "yani en iyi kaliteye. Burada hakiki sihir olmayan hiçbir ürün yoktur, hepsi baştan aşağı tuhaflık garantilidir. Affedersiniz, efendim!"

Ceketimin kolunun içine tutunan bir şeyi çektiğini hissettim, sonra da küçük, kıpır kıpır, kırmızı bir yaratığı kuyruğundan tuttuğunu gördüm – bir an sonra, onu bir tezgâhın arkasına kaygısızca fırlattı. Bu şeyin kauçuktan şekillendirildiğine şüphe yoktu ama o an için... Ayrıca el kol hareketleri de gerçekten de ısırgan bir haşereyle mücadele ediyor gibiydi. Gip'e baktım ama o sihirli atlıkarıncayla ilgileniyordu. Bunu görmediğine sevindim. "Merak ediyorum da," dedim alçak sesle, gözlerimle Gip'e ve kırmızı yaratığa işaret ederek, "etrafta *bunun* gibi başka şeyler yoktur, değil mi?"

"Bizim değildi! Muhtemelen siz getirmişsinizdir," dedi

tezgâhtar – o da alçak sesle konuşuyordu ve gülümsemesi her zamankinden daha göz alıcıydı. "İnsanların bilmeden neler taşıdığına şaşarsınız!" Sonra Gip'e dönerek, "Burada hoşuna giden bir şey var mı?" dedi.

Burada Gip'in hoşuna giden çok şey vardı.

Bu hayret verici esnafa, güven ve saygı karışımı bir duyguyla baktı. "Şuradaki Sihirli Kılıç mı?" dedi.

"Hayır, bu Sihirli Oyuncak Kılıç. Bükülmüyor, kırılmıyor, parmakları kesmiyor. Bu kılıcı taşıyan kişi, on sekiz yaşından küçük herkesi savaşta alt edebilir. Fiyatları boyuta göre, çeyrek sterlinden yedi sterlin altı peniye kadar değişiyor. Bu zırh takımları da genç ve gezgin şövalyeler için epey kullanışlıdır – emniyet kalkanı, sürat çizmeleri, görünmezlik miğferi."

"Aha! Babacığım!" dedi Gip, nefesi kesilerek.

Fiyatlarını öğrenmeye çalıştım ama tezgâhtar bana aldırış etmiyordu. Gip'i ele geçirmiş, parmağımdan koparmıştı zaten; kahrolası envanterinin tamamını sergilemeye koyulmuştu ve onu hiçbir şey durduramayacaktı. Biraz güvensizlikle ve kıskançlığa epey benzeyen bir hisle, Gip'in, ekseriyetle benim parmağımı tuttuğu gibi, bu zatın parmağını tuttuğunu gördüm. Kuşkusuz, ilgi çekici bir arkadaştı, ayrıca çok iyi numaralar yapmıştı; numaralar iyiydi ama sahteydi tabii, yine de...

Çok az konuşarak ama gözümü de bu hokkabazdan ayırmadan peşlerinden gittim. Neticede Gip keyifli vakit geçiriyordu. Hiç şüphe yoktu ki gitme zamanımız geldiğinde, rahatça gidebilecektik.

Teşhir salonu uzayıp giden biçimsiz bir yerdi; tezgâhlar ve büfeler ve sütunlar galeriyi bölüyor, kemerlerin altından başka kısımlara geçiliyor, buralarda son derece tuhaf görünümlü asistanlar boş boş geziniyor, bizi izliyordu, ayrıca etrafta kafa karıştırıcı aynalar ve perdeler vardı. Bunlar öyle kafa karıştırıcıydı ki içeri girdiğimiz kapıyı bulmakta güçlük çekiyordum.

Tezgâhtar, Gip'e buhar veya mekanizma olmadan çalışan trenleri gösteriyordu; bir de değerli, çok değerli oyuncak asker kutuları vardı ki bunların kapağını açtığında askerler canlanıp dile geliyordu – benim kulağım o kadar hassas değildi ve konuşurken dilleri sürçüyordu ama Gip annesinin kulağına sahipti ve söylediklerini hemen anladı. "Bravo!" dedi tezgâhtar, askerleri özensiz bir şekilde kutuya geri koydu ve kutuyu Gip'e verdi. "Şimdi bak," dedi tezgâhtar; Gip kutuyu açtığında hepsini yeniden canlandırdı.

"O kutuyu alacak mısınız?" diye sordu tezgâhtar.

"O kutuyu alacağız," dedim, "tabii indirim yaparsanız. Diğer türlü onu almak için fabrikatör olmak..."

"Yok canım! Yaparım tabii!" dedi tezgâhtar. Küçük adamları tekrar kutuya koydu, kapağını kapadı ve kutuyu havada salladı; bir an sonra kutu ambalaj kâğıdına sarılmıştı ve üstüne fiyonk atılmıştı – *üzerinde ise Gip'in adı, soyadı ve adresi yazıyordu!*

Tezgâhtar, şaşkınlığıma güldü.

"Bu hakiki sihirdir," dedi. "Gerçeği."

"Benim için biraz fazla hakiki," dedim yine.

Gip'e tuhaf numaralar öğretiyordu, üstelik numaraların yapılış şekilleri kendilerinden de tuhaftı. İyice açıklıyor, âdeta numaraları tersyüz ediyordu; karşısındaki küçük adam ise son derece bilge bir tavırla başını sallıyordu.

Ben konuyla pek ilgilenmedim. "Vay canına!" dedi sihirbaz tezgâhtar, Gip de onun ardından ince sesiyle, "Vay canına!" diye tekrar etti. Ama benim kafam başka konularla meşguldü. Ne kadar tuhaf bir yerde olduğumun ayırdına varmaya başlıyordum; içerideki havada bile tuhaf bir his vardı. Hatta içerideki eşyalar, odanın tavanı, zemini, sağa sola gelişigüzel koyulmuş sandalyeler bile tuhaftı. Gözümü onlardan her ayırdığımda yan dönüyorlarmış, yer değiştiriyorlarmış, arkamda köşe kapmaca oynuyorlarmış gibi garip bir hisse kapıldım. Pervazlarda maskelerden

oluşan kıvrımlı bir desen vardı – bunlar, normalde sıva işlerinde kullanılmayacak kadar ifadeli maskelerdi.

Sonra aniden, gözüme tuhaf görünümlü asistanlardan biri takıldı. Aklı uzaklarda gibiydi ve varlığımın farkında değildi – bir kemerin arasından, yığın hâlindeki oyuncakların üzerinden adamın dörtte üçünü görebiliyordum– başıboş bir tavırla, sütunlardan birine yaslanmış, yüzüyle korkunç şeyler yapıyordu! Hele burnuyla yaptığı şey bilhassa korkunçtu. Sanki canı sıkılmış da kendini eğlemek istemiş gibiydi. Burnu başta küçük ve yuvarlaktı ama sonra bir teleskop gibi ileri fırlıyor, gittikçe uzuyor, kırmızı ve esnek bir kamçıya dönüşene dek inceldikçe inceliyordu. Kâbus gibi bir şeydi! Etrafta gezdiriyor, olta kamışı gibi ileri savuruyordu.

İlk düşüncem, Gip'in bunu görmemesi gerektiğiydi. Etrafa baktım; Gip'in her şeyden bihaber, tezgâhtarla meşgul olduğunu gördüm. Aralarında fısıldaşıp bana bakıyorlardı. Gip bir taburenin üzerine çıkmıştı, tezgâhtar ise elinde büyük bir davul gibi bir şey tutuyordu.

"Saklambaç, babacığım!" diye bağırdı Gip. "Ebesin!"

Engellemek için bir şeyler yapma fırsatı bulana dek, tezgâhtar büyük davulu Gip'in üzerine geçirmişti bile.

Meseleyi hemen anladım. "Hemen çıkar onu," diye bağırdım, "derhal! Çocuğu korkutacaksın. Çıkar!"

Oransız kulakları olan tezgâhtar bir kelime daha etmeme fırsat vermeden dediğimi yaptı, büyük silindiri bana çevirdi ve içinin boş olduğunu gösterdi. Küçük taburenin üzerinde kimse yoktu! Oğlum tamamen ortadan kaybolmuştu!

Belki bir el gibi uzanıp kalbinizi sıkan o uğursuz hissi biliyorsunuzdur. Benliğinizi alıp bir kenara koyar, sizi gergin ve temkinli, ne uyuşuk ne aceleci, ne tam olarak öfkeli ne de korkmuş bir vaziyette bırakır. Bana da böyle oldu işte.

Sırıtan tezgâhtarın yanında bittim ve tabureyi tekmeledim.

"Bu çılgınlığı durdur!" dedim. "Oğlum nerede?"

"Bak," dedi, davulun içini göstermeye devam ederek, "aldatmaca yok..."

Onu yakalamak için elimi uzattım ama ustalıklı bir hamleyle elimden kaçtı. Bir kez daha yakalamaya çalıştım, bu sefer benden uzaklaştı ve kaçmak için bir kapı açtı. "Dur!" diye bağırdım, o ise gülerek ve geri çekilerek kapıdan geçti. Peşinden, zifiri karanlığın içine atladım.

Küt!

"Tanrı sakınsın! Nereden çıktığınızı görmedim, efendim!"

Regent Sokağı'ndaydım ve eli yüzü düzgün bir işçiyle çarpışmıştım; belki bir metre ötemde, Gip kafası karışmış bir halde duruyordu. Adamdan yarım ağız özür diledim, sonra Gip bana döndü ve gülümseyerek, sanki bir an için beni özlemiş gibi yanıma geldi.

Kollarında dört paket taşıyordu!

Hemen parmağımı yakaladı.

Bir an için ne yapacağımı bilemedim. Sihir Dükkânı'nın kapısını görmek amacıyla etrafa bakındım ama hiçbir yerde yoktu! Kapı, dükkân, hiçbir şey yoktu; fotoğrafçı ile civcivlerin olduğu vitrin arasında sadece pilaster* sütunlar vardı!

O akıl karışıklığıyla yapmamın mümkün olduğu tek şeyi yaptım; derhal kaldırımın kenarına yürüdüm ve fayton çevirmek için şemsiyemi kaldırdım.

"Payton," dedi Gip, sevinçten havalara uçarak.

Binmesine yardımcı oldum, biraz gayretle adresimi hatırladım ve kendim de bindim. Ceketimin cebinde, normalde orada olmayan bir şey belirdi; elimi cebime attım ve bunun cam bir top olduğunu keşfettim. Asabileşerek sokağa fırlattım.

Gip hiçbir şey demedi.

Yapılarda süs öğesi olarak, duvara yapışık sütun şeklinde kullanılan bir inşaat tekniği –*çn*

Bir müddet ikimiz de konuşmadık.

"Babacığım," dedi Gip nihayet, "dükkân ne biçimdi!"

Bunu duyduğumda, düşüncelerim tekrar tüm bu olanların ona nasıl göründüğü meselesine yöneldi. Üzerinde bir hasar yoktu – buraya kadar sorun yok; ne korkmuş ne de rahatsız olmuştu, bu öğleden sonra bulduğu eğlenceden son derece memnundu ve kollarında dört paket taşıyordu.

Kahretsin! Paketlerin içlerinde ne vardı acaba?

"Pekâlâ!" dedim. "Ama küçük çocuklar böyle dükkânlara her gün gidemez."

Bunu her zamanki metanetli tavrıyla karşıladı; bir an için annesi değil de babası olduğum, dolayısıyla toplum içinde, faytonumuzda oğlumu öpemeyeceğim için üzüldüm. Neticede, çok da kötü bir şey yaşanmamıştı.

Ancak paketleri açtığımızda yeniden güvende hissedebildim. Paketlerden üçünün içerisinde oyuncak askerler vardı; bunlar sıradan, kurşun askerlerdi ama öyle kalitelilerdi ki Gip asıl paketlerin hakiki sihirle dolu olduğunu hepten unutmuştu. Dördüncü paketin içindeyse küçük, canlı, son derece sağlıklı ve iştahlı ve iyi huylu bir kedi çıktı.

Paketleri açmasını temkinli bir rahatlamayla izledim. Makul olmayan bir süre boyunca odasında oyalandım...

Olayın üzerinden altı ay geçti. Artık her şeyin yolunda olduğuna inanmaya başlıyorum. Kedi yalnızca diğer tüm kediler kadar sihirliydi, askerlerse herhangi bir albayın dileyebileceği kadar istikrarlı bir bölük teşkil ediyordu. Peki ya Gip?

İzan sahibi ebeveynler, Gip'e ihtiyatlı yaklaşmam gerektiğini anlayacaktır.

Ama bir gün işi şuraya kadar götürdüm: "Askerlerinin canlanıp kendi kendilerine yürümelerini ister miydin, Gip?" diye sordum.

"Yapıyorlar zaten," dedi Gip. "Tek yapmam gereken, kutunun kapağını açmadan önce, bildiğim bir kelimeyi söylemek."

"Sonra da tek başlarına yürüyorlar mı?"

"*Elbette*, babacığım. Öyle olmasaydı onları bu kadar sevmezdim ki."

Şaşkınlığımı belli etmemeye çalıştım. O zamandan beri, bir ya da iki kez, beklenmedik anlarda, askerler etraftayken yanına uğradım ama henüz sihirli bir davranış sergilediklerine şahit olmadım...

Ama tam olarak anlamak çok zor.

Bir de para meselesi var tabii. Ödemelerimi yapmak gibi amansız bir hastalığım var. O dükkânı bulacağım diye Regent Sokağı'nı bir aşağı bir yukarı arşınladım. Bu noktada gerekli fazileti sergilediğimi düşünüyorum zira Gip'in ismini ve adresini biliyorlar; dolayısıyla, bu insanlar her kimse faturayı canları isteyince gönderebilirler.

Körler Ülkesi

Chimborazo'ya beş yüz, Cotopaxi'nin karlarına yüz altmış kilometre mesafede, And Dağları'nın Ekvador'dan geçen kısmının en vahşi arazilerinde, dağların arasında, insanların dünyasından izole, esrarengiz bir vadi uzanır ki adı Körler Ülkesi'dir. Uzun yıllar önce, vadinin kapıları dünyaya öylesine açıktı ki insanlar oradaki korkunç buz boğazlarını aştı, buzlu bir geçitten geçip ılıman çayırlarına ulaştılar; bunlar, kötü İspanyol hükümdarının hırsından ve zorbalığından kaçan Perulu melezlerdi. Mindobamba'nın dehşet verici patlamasından sonra Quito'da on yedi gün boyunca gece yaşandığında, Yaguachi'de sular kaynadığında ve suyun yüzeyi ta Quayaquil'e kadar ölü balıklarla kaplandığında; Pasifik yamaçlarının her tarafında heyelanlar, hızlı buz çözülmeleri ve ani seller görüldü. Arauca Tepesi'nin bir tarafı tamamen kaydı ve büyük bir gümbürtüyle düştü; böylece insanların Körler Ülkesi'ni bir daha keşfetme imkânı olmadı. Gelgelelim oraya ilk yerleşenlerden biri, dünyanın bu korkunç sallantısı sırasında buz boğazlarının öbür tarafındaydı; ne çare ki, karısını, çocuklarını, tüm arkadaşlarını ve tüm malvarlığını geride bırakmak, hayata aşağılardaki dünyada yeniden başlamak zorunda kaldı. Bu yeniden başladığı hayatta hastalandı, kör oldu ve madenlerde ceza çekerek öldü ama anlattığı hikâye, bugün dahi And Dağları boyunca uzanan bir efsanenin doğmasına yol açtı.

6310 metre yüksekliği ile Ekvador'un en yüksek dağı olan, sönmüş bir volkan *–çn*

5897 metre yüksekliği ile Ekvador'un ikinci en yüksek dağı ve en yüksek aktif *volkanı –çn*

Çeşitli Güney Amerika ülkelerinden geçen, dünyanın en uzun sıradağları *–çn*

O doğal kaleden dönüşünü anlatmadan önce oraya ilk olarak bir lamanın üzerinde, eşya balyalarının yanına bağlanmış, küçük bir çocuk olarak gidişini anlattı. Anlattığına göre vadide bir insanın isteyebileceği her şey vardı – tatlı su, yeşil çayırlar, ılıman iklim; üzerinde müthiş meyveler taşıyan çalılarla bezeli, verimli, kahverengi topraklar; diğer tarafındaysa çığ düşmesini engelleyen, yükseklerdeki çam ormanları. Çok yukarılarda, vadinin üç tarafında, gri-yeşil kayalardan oluşan yüksek uçurumlar ve uçlarındaki daha kısa buz uçurumları vardı ama buzul akıntısı onlara doğru gelmiyor, en uzaktaki bayırlardan akıyor, büyük buz kütleleri nadiren vadi tarafına düşüyordu. Bu vadide ne yağmur ne kar yağıyordu. Bereketli su kaynakları yemyeşil çayırları besliyor, sular vadinin tamamına ulaşıyordu. Oraya yerleşenler hakikaten de rahat etmişti. Hayvanları sağlıklıydı ve çoğalıyordu. Mutluluklarını engelleyen yalnızca bir şey olmuş ama tamamen engellemeye yetmişti. Bir hastalık tarafından gafil avlanmışlardı; bu hastalık, orada doğan tüm bebekleri –hatta daha büyük çocukların da bir kısmını– kör etmişti. İşte bu adam, körlük salgınına karşı bir efsun veya panzehir bulmak için yorgunluğa, tehlikelere ve güçlüklere göğüs gererek buz boğazlarından geri çıkmıştı. O günlerde, bu tip durumlar karşısında, insanların aklına mikroplar ve enfeksiyonlar değil, günahlar gelirdi; ona göre başlarındaki bu belanın sebebi, bu dinsiz göçmenlerin vadiye girer girmez bir mabet kurmayı ihmal etmesinde yatıyor olmalıydı. Vadiye bir mabet –şöyle güzel, ucuz, etkili bir mabet– dikmek istiyordu; kutsal emanetlere ve inanç konusunda etkili olan o tarz şeylere, kutsanmış nesnelere, esrarengiz madalyalara ve dualara ihtiyacı vardı. Cüzdanında, sahip olduğunu kabul etmediği, doğal bir gümüş külçesi vardı; acemi yalancılara has bir ısrarla, vadide hiç gümüş olmadığını iddia ediyordu. Bu hastalığa karşı kutsal bir yardım almak için herkesin paralarını, takılarını topladılar zira orada böyle hazinelere ihtiyaç yoktu. Gözlerindeki ışık sönmüş,

güneşte yanmış, sıska ve telaşlı, aşağıdaki dünyanın usullerine alışkın olmayan dağ adamının, büyük sarsıntı gerçekleşmeden önce hikâyesini hevesle, dikkatle dinleyen bir rahibe anlattığını düşünebiliyorum. Derken başlarındaki belaya dini ve nihai bir çare bularak dönmeye çabaladığını, bir zamanlar buz boğazının olduğu yere devrilen büyük kütleyle karşılaştığında hissettiği ümitsizliği hayal edebiliyorum. Fakat yıllar sonraki feci ölümü dışında, talihsizliklerle dolu hikâyesinin geri kalanını bilmiyorum. Uzaklardan gelen zavallı gezgin! Bir zamanlar buz boğazını oluşturan akıntı, artık bir mağaranın ağzından akıyor; anlattığı feci hikâye ise, "oralarda" bir yerlerde hâlâ sesleri duyulabilen, kör insanlardan oluşan kavmin efsanesine dönüştü.

Artık dışarıya kapalı ve unutulmuş olan vadinin az nüfuslu halkının arasında, hastalık seyrini sürdürdü. Yaşlılar yarı kör olmuştu ve el yordamıyla hareket ediyorlardı; gençler çok az görüyor, yeni doğanlarsa hiç görmüyordu. Gelgelelim karla çevrili havzada yaşam fazlasıyla kolaydı; dış dünyaya kapalıydı, dikenli çalılar yoktu, zararlı haşerat yoktu, buz boğazlarındaki suları çekilmiş dere yataklarından geçirerek getirdikleri lamalar dışında hayvan bile yoktu. Körleşme kademeli olarak yaşandığı için kayıplarını çok da fark etmemişlerdi. Gözleri görmeyen gençlere, vadiyi en ince detayına kadar öğrendikleri güne dek kılavuzluk ediliyordu. Nihayet aralarındaki son gören de öldü ama nesilleri devam etti. Taş fırınları dikkatle kullanarak, kör halleriyle ateşi kontrol etmeyi bile öğrenecek zamanları oldu. Başlarda basit bir insan topluluğu teşkil ediyorlardı; okumamış, İspanyol medeniyetinden çok az nasibini almış ama içine Peru'nun kadim sanatlarını ve kayıp felsefesini katmışlardı. Nesiller nesilleri izledi. Birçok şeyi unuttular; birçok şey icat ettiler. Arkalarında bıraktıkları büyük dünyanın gelenekleri, muğlak bir mitolojiye dönüştü. Görme yetisi dışında her konuda kuvvetli ve hünerliydiler; belki şans, belki de kalıtım yoluyla, özgün fikirleri olan ve insanları

ikna edebilen biri doğdu, sonra da bir başkası. Bu iki kişi, o dünyadan izlerini bırakarak geçtiler, böylece küçük toplumlarının sayısı ve idrak gücü arttı, baş gösteren toplumsal, ekonomik dertleri konuşarak çözebildiler. Nesiller nesilleri izledi. Onları da başka nesiller izledi. Zaman geçti; elinde bir gümüş külçesiyle, Tanrı'nın yardımını aramak için vadiden ayrılan ve bir daha dönmeyen atalarının on beşinci kuşaktan torunları doğdu. İşte o vakitlerde, şans eseri, dış dünyadan bir adam aralarına katıldı. İşte bu, o adamın hikâyesidir.

Quito yakınlarındaki bir memleketin dağlısıydı; denizlere inmiş ve dünyayı görmüş, kitapları kendine has bir üslupla okuyan, açıkgözlü ve girişimci bir adamdı. Ekvador'a dağlara tırmanmaya gelmiş İngilizlerin arasına, İsviçreli üç rehberlerinden birinin hastalanması sonucunda alınmıştı. Oraya buraya tırmanmış, en sonra Parascotopetl Dağı'na, yani And Dağları'nın en yüksek tepelerinden birine tırmanmaya kalkışmış, bu sırada dış dünya ile bağı kesilmişti. Bu kazanın hikâyesi defalarca yazılmıştır. En iyisi Pointer'ın anlatımıdır. Küçük grubun zorlu ve neredeyse tamamen dikey tırmanışları sonucunda, nihai ve en yüksek uçurumun ayağına nasıl ulaştıklarını, karla kaplı küçük bir çıkıntının üzerinde nasıl kamp kurduklarını, Nunez'in aralarından ayrıldığını nasıl fark ettiklerini, gerçeklerin dramatik gücünden de biraz yararlanarak anlatır. Seslenmişler fakat cevap alamamışlardı; gecenin geri kalanını hiç uyumadan, bağırışlar ve ıslıklar arasında geçirmişlerdi.

Şafak sökünce, düşüşünün bıraktığı izleri gördüler. En ufak bir ses çıkarmış olması imkânsız gibi görünüyordu. Doğuya doğru, dağın bilinmeyen tarafına düşmüştü; çok aşağılarda, dik ve karla kaplı bir yamaca isabet etmiş, düşen çığın içinde aşağı sürüklenmişti. Bıraktığı izler, korkunç bir uçurumun kenarında kayboluyor, o noktadan ötesi görünmüyordu. Çok çok aşağılarda, mesafenin yol açtığı puslu manzaranın arasında, dar ve kapa-

lı bir vadiden yükselen ağaçları seçebiliyorlardı – burası Körler Ülkesi'ydi. Fakat onlar buranın kayıp Körler Ülkesi olduğunu bilmiyor, onu herhangi bir yüksek vadiden ayırt edemiyorlardı. Öğleden sonra bu faciadan dolayı cesaretleri kırılmış halde aramayı bıraktılar; Pointer, başka bir sefer düzenleyemeden önce savaşa çağrıldı. Parascotopetl Dağı'nın zirvesine bugün hâlâ çıkılamadı; Pointer'ın kamp alanı ise karların arasında, hiç ziyaretçisi olmadan, yavaş yavaş yıkılıyor.

Fakat düşen adam kurtuldu.

Yamacın ucundan üç yüz metre aşağı, bir üsttekinden bile daha dik bir yamacın ortasındaki kar yığınının içine düştü. Buradan aşağı, sersemleyerek ve hissizleşerek, fırıl fırıl dönerek kaydı ama vücudunda bir kemik bile kırılmadı; nihayet daha uysal yamaçlara ulaştı, kenara yuvarlandı, ona eşlik etmiş ve hayatını kurtarmış olan beyaz, yumuşak yığına gömülerek uzandı. Uyandığında, bir an için hasta yatağında olduğunu zannetti; sonra da dağcılara has bir idrak gücüyle nerede olduğunu fark etti, bedenini etrafındaki karlardan kurtardı ve biraz dinlendikten sonra tepesinde yıldızları görene dek ileri süründü. Sonra yüzükoyun dinlenerek, nerede olduğunu, başına ne geldiğini anlamaya çalıştı. Uzuvlarını kontrol ettikten sonra düğmelerinin çoğunun kopmuş ve kabanının kafasına geçmiş olduğunu fark etti. Bıçağı cebinde değildi ve çenesine bağladığı şapkası kayıptı. Kamp çitinin kendi tarafındaki kısmını yükseltmek için taş aramaya çıktığını hatırladı. Buz baltası da kaybolmuştu.

Düşmüş olması gerektiğine kanaat getirdi, yukarı baktı ve düştüğü muazzam mesafeyi, biraz da ay ışığının abartısıyla gördü. Bir süre kafasının üzerinde yükselen büyük, beyaz uçuruma boş gözlerle bakarak, geri çekilen karanlığın içinden anbean çıkışını izledi. Uçurumun gerçeküstü, esrarengiz güzelliğini izledikten sonra şiddetli bir gülme krizi geçirdi...

Uzun süre güldükten sonra kar yığınının aşağı kenarında ol-

duğunu fark etti. Aşağıda, ay ışığında geçilebilir gibi görünen yamacın altında, taşlarla dolu, karanlık ve engebeli çimenliği gördü. Ağrıyan eklemleri ve uzuvlarıyla mücadele ederek ayağa kalktı, etrafındaki gevşek kar yığınından acı içerisinde çıktı, çimenliğe ulaşana dek aşağı indi. Oraya gelince, kendini büyük bir kayanın yanına atıverdi, iç cebindeki matarasından kana kana içti ve hemen uykuya daldı.

Çok aşağılardaki ağaçlarda şakıyan kuşların sesine uyandı.

Doğruldu ve yüksek bir uçurumun aşağısındaki, yığılan karlarla oluşan küçük bir tepenin üzerinde olduğunu fark etti. Karşısında, gökyüzüne doğru yükselen bir kaya duvarı vardı. Bu uçurumlar arasındaki buz boğazları hem doğuya hem batıya uzanıyor ve gün ışığıyla aydınlanıyordu. Batı yönünde, gitgide alçalan buz boğazının üzerine devrilen dağ kütlesi de gün ışığından nasibini alıyordu. Aşağı baktığında yukarıdakiyle aynı diklikte bir uçurum görüyordu ama karların altındaki olukta, bacaya benzeyen, içinden eriyen kar suları akan, yeterince çaresiz kalmış birinin kullanma riskini alabileceği türden bir yarık vardı. Oradan inmek umduğundan kolay oldu, nihayet ıssız bir tepeye, oradan da fazla zorlu görünmeyen kayalara tırmanarak, ağaçların olduğu dik bir yamaca ulaştı. Yönünü saptamak için yüzünü vadiye döndü; artık aşağıda, yeşil çayırlarda, alışılmadık bir tarzda inşa edilmiş taş kulübelerin olduğunu görebiliyordu. Zaman zaman, dik bir duvara sarılarak tırmanıyormuş gibi yavaş hareket ediyordu. Yükselen güneş, artık dağların arasındaki yarığı aydınlatmıyordu; şakıyan kuşların sesleri kayboldu, hava soğuyup karardı. Ancak uzaktaki vadinin evleri daha da aydınlandı. Sonra bir kaya yığınına vardı ve taşların arasında –dikkatli bir adam olduğu için– daha önce hiç görmediği türden, yeşil kollarıyla çatlakları sıkı sıkıya kavramış bir eğreltiotu gördü. Kopardığı bir yaprağın sapını kemirdi ve bunun kendisine iyi geldiğini fark etti.

Öğlene doğru, nihayet vadinin boğazından geçti ve gün ışığına adım attı. Vücudu kaskatı ve bitkindi; bir kayanın gölgesinde oturdu, yanındaki su kaynağından matarasını doldurdu ve kafaya dikti. Evlere doğru ilerlemeden önce bir süre orada dinlendi.

Evler gözüne çok tuhaf görünüyordu, hatta inceledikçe, bütün vadi gitgide daha tuhaf ve anlaşılmaz bir hale bürünüyordu. Büyük kısmı yeşil çayırlarla kaplıydı, aralarında birçok güzel çiçek baş gösteriyordu, sulama sistemi son derece özenliydi ve her tarafta sistematik tarımın kanıtları vardı. Vadinin üst çeperi, yuvarlak bir duvarla ve bu duvar boyunca uzanan bir su kanalıyla çevriliydi; çayırdaki bitkiler buradan akan damlalarla besleniyordu. Daha yüksek yamaçlardaysa lama sürüleri otluyordu. Sınır duvarı boyunca aralıklarla, lamaları beslemek için kurulmuş gibi görünen barakalar vardı. Sulama kanalları birleşip vadinin merkezindeki ana kanala akıyordu; bu ana kanalın iki tarafı, göğüs yüksekliğinde birer duvarla kapatılmıştı. Siyah beyaz taşlarla döşenmiş, yanları ilginç kenar taşlarıyla kaplanmış, her tarafa muntazaman yayılan bir dizi patika, kanalın bu yere verdiği tuhaf kentsel havayı iyice perçinliyordu. Vadinin merkezindeki köyün evleri, bildiği dağ köylerinin gelişigüzel ve karmaşık yerleşimine sahip değildi; son derece temiz bir ana caddenin iki tarafına sıra sıra dizilmişlerdi, rengârenk ön cephelerinde birer kapı vardı ama pürüzsüz duvarlarında pencere bile yoktu. Son derece düzensiz, alacalı bulacalı boyanmışlardı; sıvaları bazı yerlerde gri, bazı yerlerde haki, bazı yerlerde ise barut rengi veya koyu kahveydi; işte bu dağınık sıvaları görmek, kâşifimizin aklına "kör" kelimesini getiren ilk şey oldu. "Bu sıvayı yapan adamcağız," diye düşündü, "bir yarasa kadar kör olmalı."

Dik bir yokuştan inerek, vadiyi çevreleyen duvarın ve kanalın yanına geldi; kanalın taşan suları, cılız ve sarsak bir şelaleye dönüşerek vadinin derinlerine akıyordu. Çayırın uzak ucunda, üst üste yığılmış çimen balyaları üzerinde, öğle molası vermiş gibi

dinlenen erkekleri ve kadınları görebiliyordu. Yakınındaki köyde sırtüstü uzanmış çocuklar vardı; daha da yakınında, vadiyi çevreleyen duvarlardan köy evlerine uzanan patikada, üç adam ellerindeki sopaların iki ucuna taktıkları su kovalarını taşıyorlardı. Kıyafetleri lama yününden, çizmeleri ve kemerleri lama derisindendi, ayrıca enseyi ve kulakları örten şapkalardan takıyorlardı. Birbirlerinin ardından tek sıra halinde ilerliyor, yavaş yürüyor ve geceyi uyanık geçirmiş gibi esniyorlardı. Son derece müreffeh ve saygın insanlara benziyorlardı, dolayısıyla Nunez bir an tereddüt ettikten sonra dikkat çekmek için bir kayanın üzerine çıkıp öyle bir bağırdı ki sesi vadinin dört bir tarafında yankılandı.

Adamların üçü de durdular ve etrafa bakıyormuş gibi kafalarını oynattılar. Yüzlerini bir o yana bir bu yana çeviriyorlardı, Nunez ise elini kolunu sallıyordu. Fakat yaptığı onca hareketi görmüyorlardı; bir süre sonra en sağdaki dağlara dönerek yanıt verircesine bağırdılar. Nunez bağırdı. Bir daha bağırdı. Çaresizce elini kolunu sallarken, "kör" kelimesi bir kez daha aklına geldi. "Bu ahmaklar kör herhalde," dedi.

Nihayet, uzun süre bağırıp çağırdıktan sonra, Nunez önce akıntının üzerindeki küçük köprüden, sonra duvarın üzerindeki bir kapıdan geçti; kör olduklarından emin bir şekilde adamlara yaklaştı. Artık bu yerin, efsanelerde anlatılan Körler Ülkesi olduğuna emindi. Kanaati kesindi; imrenilecek türden, büyük bir serüvene atılmış olmalıydı. Yan yana duran üç adam ona gözlerini değil kulaklarını yöneltmiş, yabancı adımlarını dinliyorlardı. Biraz korkmuş gibi birbirlerine sokulmuşlardı, gözkapakları kapanıp içeri çökmüş, göz yuvarları âdeta içeri kaçmıştı. Yüzlerinde dehşete yakın bir ifade vardı.

"Bir adam," dedi aralarından biri, güçlükle anlaşılabilen bir İspanyolcayla, "bir adam bu –bir adam ya da bir ruh– kayalardan aşağı iniyor."

Fakat Nunez, hayata yeni atılan bir delikanlının emin adım-

larıyla ilerliyordu. Aklına kayıp vadi ve Körler Ülkesi hakkında duyduğu eski hikâyeler geldi; bu düşüncelerin arasına, duyduğu eski bir atasözü, bir nakarat gibi girip çıkıyordu..."Körler Ülkesi'nde Tek Gözlü Adam Kral Olur"

"Körler Ülkesi'nde Tek Gözlü Adam Kral Olur"

Onları medeni bir şekilde selamladı. Onlarla konuştu ve gözlerini kullandı.

"Ne taraftan geliyor, Pedro kardeş?" diye sordu biri.

"Kayaların aşağısından."

"Dağlardan geliyorum," dedi Nunez, "buranın ötesindeki, insanların görebildiği diyardan. Boogota'dan geliyorum; orada yüz binlerce insan yaşar ve şehir göz alabildiğince uzanır."

"Göz mü?" diye mırıldandı Pedro. "Ne gözü?"

"Kayaların arasından geliyor," dedi ikinci kör adam.

Nunez, adamların giydiği ceketlerde bir tuhaflık olduğunu fark etti; hepsinin dikişleri farklı şekillerdeydi.

Her biri birer elini ileri uzatarak, aynı anda üzerine hamle edince ürktü. İleri atılan parmakların yolundan kaçmak için geri çekildi.

"Gel buraya," dedi üçüncü kör adam, hareketlerini takip edip onu kıskıvrak yakalayarak.

Nunez'i zapt ettiler ve üzerinde ellerini gezdirmeye başladılar; bu iş bitene kadar bir kelime daha etmediler.

"Dikkat edin," diye bağırdı Nunez, gözüne parmakları geldiğinde; belli ki sahip olduğu bu organı ve kırpışan kapaklarını tuhaf bulmuşlardı. Bir kez daha elledi̇ler.

"Garip bir yaratık, Correa," dedi Pedro. "Saç tellerinin kalınlığına bak. Lama yünü gibi."

"İçinden çıktığı kayalar kadar sert," dedi Correa, yumuşak ve nemli elleriyle, Nunez'in tıraşsız çenesini incelerken. "Belki sonradan düzelir." Nunez bu muayeneden kurtulmak için debeleniyordu ama kollarını sıkıca tutmuşlardı.

"Dikkat edin," dedi bir kez daha.

"Konuşuyor da," dedi üçüncü adam. "O zaman kesin insan olmalı."

"Öf!" dedi Pedro, ceketinin sertliğini hissettiğinde.

"Dünyaya yeni geldiğini mi söylüyorsun?" diye sordu Pedro.

"*Dünyadan* yeni geldim. Dağların, buzulların ötesinden, işte şuranın ardından, güneşin yarı mesafesinden... Buradan denizlerine on iki günlük bir seyahatle ulaşılan, büyük dünyadan."

Ona pek aldırış etmiyorlardı. "Babalarımız, tabiattaki güçlerin insan yaratabileceğinden bahsetmişti," dedi Correa. "Bir şeylerin ısısı ve nemi yüzünden oluyor bu – bir de çürüme tabii."

"Onu aksakallılara götürelim," dedi Pedro.

"Önce bağır," dedi Correa, "yoksa çocuklar korkabilir... Bu hayret verici bir olay."

Böylece bağırdılar. Pedro önden gitti, Nunez'i elinden tutarak evlerin oraya götürdü.

Nunez elini çekti. "Ben görüyorum," dedi.

"Ne görmesi?" dedi Correa.

"Evet, görüyorum," dedi Nunez ona dönerek ama bu sırada Pedro'nun kovasına çarptı.

"Duyuları hâlâ düzgün çalışmıyor," dedi üçüncü kör adam. "Tökezliyor, anlamsız kelimeler söylüyor. Elinden tut."

"Nasıl isterseniz," dedi Nunez ve gülerek peşlerinden gitti.

Öyle görünüyordu ki görmek diye bir şeyden haberleri yoktu.

Pekâlâ, zamanı gelince onlara öğretebilirdi.

İnsanların bağırışlarını duydu, köyün ana caddesinde toplananların siluetlerini gördü.

Körler Ülkesi halkıyla ilk karşılaşması, sinirlerini ve sabrını umduğundan fazla zorluyordu. Köy yaklaştıkça daha büyük görünüyor, sıvalar iyice tuhaflaşıyor, çocuklardan, adamlardan ve kadınlardan (kadınların ve kızların bazılarının, gözleri kapalı ve çökük olmasına rağmen gayet güzel yüzleri olduğunu fark etti)

oluşan bir kalabalık etrafına toplandı, onu tuttu, yumuşak ve hassas elleriyle elledi, kokladı ve söylediği her kelimeyi dinledi. Yine de genç kızların ve çocukların bazıları korkmuş olmalılardı ki uzak duruyorlardı. Sesi, onların yumuşak ses tonlarıyla kıyaslayınca kulağa hakikaten de kaba saba geliyordu. Herkes başına üşüşüyordu. Ona yol gösteren üç adam, üzerinde hak iddia ediyorlarmış gibi Nunez'i yakınlarında tutuyorlardı. "Kayalardan çıkan yabani bir adam," cümlesini defalarca tekrar ettiler.

"Bogota'dan," diyordu Nunez. "Bogota'dan. Dağların ötesinden."

"Yabani adam, yabani kelimeler kullanıyor," dedi Pedro. "Bunu duydunuz mu? *Bogota*? Henüz bilinci tam olarak oluşmamış. Anca başlangıç seviyesinde konuşabiliyor."

Küçük bir erkek çocuğu, eline çimdik attı. "Bogota!" dedi alay ederek.

"Tabii ya! Sizin köyünüzün yanında koca bir şehirdir. Ben büyük bir dünyadan geliyorum – orada insanların gözleri var, görüyorlar da."

"İsmi Bogota," dediler.

"Tökezledi," dedi Correa, "buraya gelene kadar iki kere tökezledi."

"Onu aksakallılara götürün."

Birdenbire, onu bir kapıdan geçirip zifiri karanlık bir odaya attılar; tek ışık kaynağı, odanın öbür ucunda yanan zayıf ateşti. Kapının arkasına yığılan kalabalık, gün ışığının bir zerresinin bile içeri sızmasına müsaade etmiyordu; kendini toparlamasına fırsat kalmadan, paldır küldür, oturmakta olan bir adamın ayağının dibine düştü. Düşerken ileri uzattığı kolu, başka birinin suratına çarptı; yumuşak yüz hatlarını hissetti ve öfke dolu bir çığlık duydu. Bir an için, onu tutmaya çalışan ellerle mücadele etti. Bu tek taraflı bir kavgaydı. Durumu kavramaya başlayınca sessizce uzandı.

"Yere düştüm," dedi, "çünkü bu zifiri karanlıkta göremiyorum."

Etrafındaki göremediği kişiler neden bahsettiğini anlamaya çalışıyormuş gibi bir sessizlik oldu. Ardından, Correa'nın sesini duydu: "Adam yeni oluşmuş. Yürürken tökezliyor, konuşurken hiçbir anlama gelmeyen sözcükler kullanıyor."

Diğerleri de hakkında bir şeyler söyledi ama onları tam olarak duyamadı veya anlayamadı.

"Doğrulabilir miyim?" diye sordu, durakladıklarında. "Sizinle mücadele etmeyeceğim."

Biraz istişare ettikten sonra doğrulmasına izin verdiler.

Yaşlı bir erkek sesi tarafından sorgulanmaya başlayan Nunez, içinden düştüğü büyük dünyayı, gökleri ve dağları ve dünyanın başka harikalarını, Körler Ülkesi'nin gölgelerinde yaşayan bu aksakallılara izah etmeye koyuldu. Onlara söylediği hiçbir şeye inanmıyor, hatta ne dediğini anlamıyorlardı; böyle olmasını beklemiyordu. Kullandığı kelimelerin birçoğunu daha önce duymamışlardı bile. Bu insanlar, tam on dört nesildir kördü ve gören dünyayla hiçbir ilişkileri yoktu. Görmekle ilgili tüm kavramlar kaybolmuş ve değişmişti. Dışarıdaki dünyanın hikâyesini çocuklara masal diye anlatıyorlardı artık. Çevrelerini saran duvarın üzerinde yükselen kayalıkların ötesindeki herhangi bir şeyle ilgilenmeyi bırakmışlardı. Aralarından çıkan kör dâhiler, gördükleri vakitlerden kalan inanç ve gelenek kalıntılarını sorgulamış, tüm bunları batıl ilan etmiş, yerlerine yeni ve daha akla yatkın bir izahat getirmişlerdi. Hayal güçleri de gözleriyle beraber körelmişti, bu yüzden yeni hayallerini her zamankinden daha hassas olan kulaklarıyla ve parmak uçlarıyla kurmuşlardı. Nunez yavaş yavaş anlamaya başlıyordu; kökenini ve yetilerini merakla ve hürmetle karşılayacaklarına dair beklentisi tamamen yanlıştı; onlara görme yetisini açıklama girişimi, yeni yaratılmış bir varlığın, tutarsız duyularının sebep olduğu bir kafa karışıklığı olarak reddedilince

geri çekildi ve bozguna uğramış bir halde talimatlarını dinledi. Kör adamların en yaşlısı ona hayatı, felsefeyi ve dini, dünyanın (vadilerini kastediyordu) en başta kayaların arasındaki bir boşluk olduğunu, sonra dokunma yetisine sahip olmayan cansız varlıkların ve duyuları biraz daha iyi olan lamalar ile birkaç başka hayvan türünün oluştuğunu, ardından insanların ve son olarak meleklerin geldiğini izah etti. Bu meleklerin şakımaları ve kanat çırpmaları duyulabiliyordu ama kimse onlara dokunamıyordu; son söylediği Nunez'in aklını karıştırsa da çok geçmeden kuşlardan bahsettiğini fark etti.

Nunez'e, zamanın sıcak ve soğuk olarak ikiye ayrıldığını –bunlar gece ile gündüzün körlerin zihnindeki muadilleriydi– ve sıcakta uyuyup soğukta çalışmanın münasip olduğunu anlattı; yani Nunez gelmiş olmasa, şu an kör kasabanın tüm halkı uyuyor olacaktı. Ona kalırsa, Nunez sahip oldukları bilgeliğin öğrencisi ve hizmetkârı olmak için özel olarak yaratılmış olmalıydı; tüm akli tutarsızlıklarına ve tökezlemelerine rağmen cesur olmalı ve öğrenmek için elinden gelenin en iyisini yapmalıydı. Bunu söylemesiyle beraber kapının ardına yığılan herkesten, yüreklendirici bir uğultu yükselti. Diyordu ki gece –yani körlerin gündüzü– çoktan bitmişti, bu yüzden herkesin uyuması icap ediyordu. Nunez'e nasıl uyuyacağını bilip bilmediğini sordu; Nunez bildiğini ama uyumadan önce karnını doyurmak istediğini söyledi.

Ona yemek getirdiler –bir kâse lama sütü ve tuzlu bayat ekmek– ve yalnız başına, diğerleri duymadan yiyebileceği, sonra da dağların arasından gelen akşam esintisinin serinliğiyle uyanana ve günlerine başlayana dek uyuyabileceği bir yere götürdüler. Ne var ki Nunez'in gözüne bir damla uyku girmedi.

Bunun yerine onu bıraktıkları yerde doğruldu, uzuvlarını dinlendirdi ve gelişinin beklenmedik koşullarını aklından tekrar tekrar geçirdi.

Arada bir gülüyordu; bazen eğlenerek, bazen de içerleyerek.

"Aklım oluşmamışmış!" dedi. "Henüz duyularım yokmuş! Cennetten çıkma krallarına ve efendilerine hakaret ettiklerini bilmiyorlar tabii. Onları yola getirmeliyim. Bir düşüneyim – bir düşüneyim."

Güneş battığında hâlâ düşünüyordu.

Nunez güzel şeylerden anlardı; ona kalırsa, vadinin dört bir tarafında yükselen karlı arazilerin ve buzulların üzerindeki parıltı, hayatı boyunca gördüğü en güzel şeydi. Gözlerini o erişilmez cennetten ayırıp hızla alacakaranlığa bulanmakta olan köye ve sulak arazilerine çevirdi. İçini aniden bir duygu kapladı; kendisine bahşedilen görme yetisi için, Tanrı'ya canı gönülden şükrediyordu.

Köyün dışından bir ses duydu. "Hey, hop! Bogota! Bu yana gel!"

Bunu duyunca gülümseyerek doğruldu. Bu insanlara görmenin ne demek olduğunu ilk ve son kez gösterecekti. Onu arayacak ama bulamayacaklardı.

"Kımıldamıyorsun, Bogota," dedi ses.

Ses çıkarmadan güldü, patikadan dışarı hafifçe iki adım attı.

"Çimlere basma, Bogota; çimlere basmak yasaktır."

Nunez bile kendi adımını güçlükle duymuştu. Hayrete düşerek öylece kalakaldı.

Sesin sahibi, alacalı taşlarla döşenmiş yoldan koşarak yanına geldi.

Nunez patikaya döndü. "İşte buradayım," dedi.

"Niye seni çağırdığımda gelmedin?" dedi kör adam. "İlla çocuk gibi elinden mi tutalım? Yürüdüğün yolu duymuyor musun?"

Nunez güldü. "Görüyorum," dedi.

"*Görmek* diye bir kelime yok," dedi kör adam, biraz duraksadıktan sonra. "Bu saçmalığa bir son ver, adım seslerimi takip et."

Nunez sinirle peşinden gitti.

"Benim zamanım da gelecek," dedi.

"Öğreneceksin," diye cevapladı kör adam. "Dünyada öğrenecek çok şey var."

"Sana kimse söylemedi mi? 'Körler Ülkesinde Tek Gözlü Adam Kral Olur' diye bir laf var."

"Kör ne demek?" diye sordu kör adam kayıtsızca.

Dört gün geçti. Beşinci gün geldiğinde, Körlerin Kralı hâlâ tebdili kıyafet geziyordu, üstelik tebaasının gözünde hâlâ sakar ve işe yaramaz bir yabancıydı.

Krallığını ilan etmek sandığından çok daha zor olacak gibi duruyordu, Nunez yapacağı darbeyi tasarlarken kendisine söylenenleri yaptı ve Körler Ülkesi'nin örflerini, âdetlerini öğrendi. Özellikle geceleri çalışmak ve dolaşmak son derece can sıkıcıydı, bu yüzden ilk değiştireceği şeyin bu olduğuna karar verdi.

Bu insanlar sade, emek odaklı bir yaşam sürüyorlardı; fazilete ve mutluluğa dair, insanların anladığı tüm unsurları onlar da biliyordu. Kimse onları zorlamadığı halde ırgat gibi çalışıyorlardı. İhtiyaçlarını karşılayacak kadar yemekleri, kıyafetleri, tatil günleri ve mevsimleri vardı. Müzik yapıyor, şarkı söylüyor, âşık oluyor, çocuk yapıyorlardı.

Düzenli yaşamlarını güvenle ve itinayla sürdürmelerini izlemek olağanüstüydü. Her şey ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmıştı. Vadiye yayılan patikaların her biri diğerlerini sabit bir açıyla kesiyordu, her birinin kenar taşında farklı bir çentik vardı; patikalardaki veya çayırlardaki tüm engeller kaldırılmış, bozukluklar düzeltilmişti. Tüm yöntemleri ve usulleri, doğal olarak, özel ihtiyaçlarına göre düzenlenmişti. Duyuları son derece keskinleşmişti; on metre ötedeki birinin en ufak bir hareketini işitiyor, ne yaptığını anlayabiliyor hatta kalbinin atışını bile duyuyorlardı. Mimiklerin yerini tonlama, jestlerin yerini dokunma alalı çok olmuştu. Çapayı, küreği ve yabayı, en iyi bahçıvanlar kadar rahatça, özgüvenle kullanıyorlardı. Koku alma duyuları son derece üstündü; insanların kokularını, sadece bir köpeğin

yapabileceği şekilde ayırt edebiliyorlardı. Yukarıdaki kayalıkların arasında yaşayan, yemek ve barınma ihtiyaçları için duvara gelen lamalarla ilgilenmeye kolaylıkla gidebiliyorlardı. Nunez ancak onlara kafa tuttuğunda, ne kadar zahmetsizce ve kendilerinden emin hareket ettiklerini fark edebildi.

Yalnızca ikna işe yaramadığında isyan ediyordu.

Başlarda, görmenin ne demek olduğunu defalarca anlatmaya çalıştı. "Ey, ahali," dedi, "benimle ilgili anlamadığınız şeyler var."

Bir iki defa, aralarından bir iki tanesi ona kulak verdi; yüzlerini aşağı eğip kulaklarını dikkatle ona dikerek dinlediler, o da görmenin ne demek olduğunu elinden geldiğince anlatmaya çalıştı. Dinleyicilerinin arasındaki bir kızın gözkapakları, diğerlerininkiler kadar kırmızı ve çökük değildi hatta neredeyse gözleri olduğunu saklıyormuş gibi görünüyordu, bu yüzden onu bilhassa ikna etmek istiyordu. Dağları, gökyüzünü, gündoğumunu izlemenin güzelliklerinden bahsetti; dinlemeye başladıklarındaki eğlenceli şüphecilikleri, yerini gitgide kınamaya bıraktı. Ortada dağ falan olmadığını, lamaların otladığı kayalıkların hakikaten de dünyanın sonu olduğunu söylediler; işte orada evrenin gözenekli çatısı vardı ve bu gözeneklerden çiy ve çığ düşüyordu. Dünyanın sandıkları gibi sonu veya çatısı olmadığını cesurca dile getirdiğinde, habis fikirlere sahip olduğunu söylediler. Onlara gökyüzünü, bulutları ve yıldızları dili döndüğünce anlatıyordu ama inandıkları pürüzsüz çatı varken, böyle şeyler kulaklarına korkunç bir boşluk gibi geliyordu – çatının son derece pürüzsüz bir yüzeyi olduğu, inançları gereğince doğru kabul ediliyordu. Onları bir anlamda dehşete düşürmüş olduğunu görerek, konunun bu boyutunu tamamen bir kenara bıraktı ve görmenin ne kadar kullanışlı bir şey olduğunu göstermeye çalıştı. Bir sabah, on yedi numaralı patikada Pedro'yu gördü; meydandaki evlerin oradan geliyordu ama duyma ya da koku alma mesafesinde değildi. Onlara bunu söyledi. "Birazdan," diye kehanette bulundu, "Pedro burada olacak."

Yaşlı bir adam, Pedro'nun on yedi numaralı patikada işi olmadığını söyledi; ardından, adamı teyit edercesine, Pedro gerisingeri döndü, on numaralı patikaya girdi ve hızlı adımlarla dış duvarın yolunu tuttu. Pedro gelmeyince Nunez ile alay ettiler; daha sonra kendini aklamak için Pedro'ya bu durumu sorduğunda Pedro olanları inkâr etti ve saldırganlaştı.

Sonra, duvarların oradaki dik yamaçlara gitmek için izin aldı; yanında gelecek bir gönüllüye, aşağıdaki evlerin arasında olan biteni anlatacağına söz verdi. Geleni geçeni görebiliyordu ama bu insanlar için asıl önem teşkil eden şeyler, penceresiz evlerin içlerinde cereyan ediyordu –onu teste tabi tutarken, yalnızca bunları dikkate aldılar– ve bunları göremediği için bilemiyordu; bu başarısız girişiminden sonra yine alay konusu olunca, güç kullanmaya karar verdi. Eline bir kürek alıp aralarından bir iki kişiyi yere devirecekti, böylece adil bir dövüşte gözlerin sağladığı faydayı kanıtlayacaktı. Bu kararlılıkla küreği kaptığı gibi, kendisi hakkında yeni bir şey keşfetti; kör bir adama soğukkanlılıkla vurması imkânsızdı.

Tereddüt ettiğinde herkes elinde kürek olduğunun farkına vardı. Alarma geçtiler, bir sonraki hareketini anlamak için kafalarını yana yatırdılar ve kulaklarını üzerine diktiler.

"Küreğini indir," dedi bir tanesi; Nunez aciz hissetti, korkuyordu. Neredeyse boyun eğecekti.

Sonra içlerinden birini itip arkasındaki evin duvarına yapıştırarak, köyün dışına doğru kaçmaya başladı.

Ardında ezilmiş çimlerden oluşan bir iz bırakarak, çayırlardan geçti ve patikalardan birinin kenarına oturdu. Kavgaya tutuşmadan önce hissedilen türden bir canlılık hissediyordu ama içinde hâlâ tereddüt vardı. Tamamen farklı bir zihin yapısına sahip insanlarla, şöyle ağız tadıyla kavga bile edilemediğini fark etmeye başlıyordu. Uzaklarda, ellerine kürekler ve sopalar taşıyan insanlar, evlerden sokaklara akıyor, ona doğru gelen çeşitli patikalar

boyunca yayılıyorlardı. Yavaş ilerliyorlar, sık sık birbirleriyle konuşuyorlardı; bazen bütün kordon duruyor, havayı kokluyor ve dinliyordu.

Nunez, bunu ilk yaptıklarında güldü. Fakat sonraki yapışlarında, artık gülmüyordu.

Biri çimenliklerin üzerindeki izini buldu, öne eğilip elleyerek ilerledi.

Beş dakika boyunca kordonun yavaş yavaş uzamasını izledikten sonra derhal bir şey yapması gerektiği düşüncesine kapılarak telaşa düştü. Ayağa kalktı, vadiyi çevreleyen duvara doğru birkaç adım attı, sonra geri döndü ve öbür tarafa gitti. Gelgelelim o tarafta herkes hilal formasyonunda dizilmiş, hiç kıpırdamadan etrafı dinliyordu.

O da hiç kıpırdamadı ve küreğini iki eliyle birden sıktı. Üzerlerine hücum etmeli miydi?

Kulaklarındaki nabzı, "Körler Ülkesi'nde Tek Gözlü Adam Kral Olur" diye atıyordu.

Üzerlerine hücum etmeli miydi?

Önce arkasındaki uzun ve aşılamaz duvara –aşılamazdı çünkü sıvası pürüzsüzdü, bununla beraber, bazı yerlerinde küçük kapılar vardı– sonra da peşindekilerin oluşturduğu, gitgide yaklaşmakta olan hatta baktı. Bunların arkasında, daha fazlası evlerinden çıkıyordu.

Üzerlerine hücum etmeli miydi?

"Bogota!" diye seslendi birisi. "Bogota! Neredesin?"

Küreğini daha da kavradı, çayırlardan inerek evlerin yanına döndü ama hareket etmesiyle beraber etrafında toplandılar. "Bana dokunana vururum," diye ant içti, "yemin ederim, yaparım. Vururum." Sesini yükselterek, "Bakın şimdi, bu vadide canım ne istiyorsa onu yapacağım. Duydunuz mu? Canımın istediğini yapacağım, istediğim yere gideceğim!" dedi.

Üzerine süratle yaklaşıyorlardı, el yordamıyla hareket etmele-

rine rağmen hızlıydılar. Körebe oynamak gibiydi ama ebe yerine, geri kalan herkesin gözleri bağlanmıştı. "Yakalayın onu!" diye bağırdı biri. Kendini bir anda, peşindekilerin oluşturduğu bir yayın içerisinde buldu. Hareketi geçmeli, yürekli olmalıydı.

"Anlamıyorsunuz," diye bağırdı, kudretli ve kararlı olmaya çalışırken çatlayan sesiyle. "Siz körsünüz, ben görüyorum. Beni rahat bırakın!"

"Bogota! Küreğini indir, çimlere basmayı bırak!"

Tuhaf, şehirli bir aşinalığı olan bu son talimat, içindeki öfkenin patlamasına yol açtı.

"Canınızı yakarım," dedi sinirden ağlayarak. "Yemin ederim, canınızı yakarım. Rahat bırakın beni!"

Koşmaya başladı ama nereye koştuğunu kendi de bilmiyordu. En yakınındaki kör adamdan kaçtı çünkü ona vurmaktan korkuyordu. Durdu ve üzerine kapanan hattan kaçmak için ileri atıldı. Aralarındaki bir boşluktan geçmeye çalıştı ama iki tarafındaki adamlar, yaklaşan adımlarını hemen algılayarak saflarını sıklaştırdılar. Koşuyordu ama yakalanacağını görüyordu, küreği hedefini *pat* diye vurdu. Koluna vurduğu adam acı bir feryatla yere yığıldı ve Nunez geçmeyi başardı.

Başarmıştı! Fakat şimdi yine evlerin olduğu caddeye yaklaşıyordu ve kör adamlar, küreklerini, sopalarını sallayarak, makul bir hızla, bir o yana bir bu yana koşuşturuyorlardı.

Arkasından yaklaşan adımları tam zamanında duydu, uzun bir adamın ileri atıldığını ve sesine hücum ettiğini fark etti. Sinirlerine hâkim olamadı ve küreğini bir metre ötedeki hasmına doğru fırlattı. Gerisingeri döndü, başka birinin hamlesinden sıyrılırken çığlığı bastı ve sonra da kaçmaya başladı.

Paniğe kapılmıştı. Öfkeyle bir o yana bir bu yana koşuyor, hamle eden olmamasına rağmen eğiliyor, telaş içerisinde, etrafındaki herkesi aynı anda görmeye çalışırken tökezliyordu. Bir an için yere düştü ve bunu duydular. Yine uzakta kalmış olan daire-

sel duvarın üzerindeki, cennete açılıyormuş gibi görünen küçük kapıya doğru çılgınca koşturmaya başladı. Peşindekilerle arasını açana dek arkasına bakmadı bile. Düşe kalka köprüye varmış, kayalara biraz tırmandıktan sonra bir lamayla karşılaşmış, şaşıran ve korkan lama hoplayıp zıplayarak gözden kaybolmuştu. Soluk soluğa yere yığıldı.

Böylece darbe girişimi nihayete erdi.

İki gece boyunca körlerin yaşadığı vadinin dışında aç biilaç kaldı ve içine düştüğü beklenmedik durumu enine boyuna düşündü. Bu düşünceler sıklıkla aynı yere dönüyor, aynı atasözü –dalga geçer gibi– aklına gelip duruyordu: "Körler Ülkesi'nde Tek Gözlü Adam Kral Olur." Çoğunlukla bu insanlara karşı nasıl mücadele verebileceğini ve galip gelebileceğini düşünüyordu ama bir süre sonra bunun uygulanabilir bir yolunun olmadığını anlamaya başladı. Silahı yoktu, bu noktadan sonra bulması da zor görünüyordu.

Bogota'dayken tabiatını yozlaştırmış olan medeniyet, buradaki kör adamlardan birini öldürmesini engelliyordu. Tabii bunu yapması halinde geri kalanları da öldürmekle tehdit ederek şartlarını kabul ettirebilirdi. Ama er ya da geç uyuması gerekecekti!

Çam ağaçlarının arasında yemek bulmaya, gecenin ayazında dallarının arasında ısınmaya çalıştı. Bir tuzak kurup lama yakalamaya –bu konuda kendine pek güvenmiyordu, belki de kafasına bir taşla vurabilirdi– ve nihayet her şey yolunda giderse yemeye niyetliydi. Gelgelelim lamalar ona şüphe dolu kahverengi gözleriyle bakıyor, yanlarına yaklaştığında tükürüyorlardı. İkinci gün korku içinde titreme nöbetleri geçirmeye başladı. Nihayet duvardan aşağı indi, uzlaşma sağlamak üzere Körler Ülkesi'nin yolunu tuttu. Kör adamlardan ikisi yanına gelip onunla konuşana dek sürünerek ve bağırarak akıntı boyunca ilerledi.

"Çıldırmıştım," dedi. "Ama takdir edersiniz ki daha yeni yaratılmıştım."

Gelişme olduğunu söylediler.

Artık daha akıllı olduğunu, yaptığı her şeyden pişmanlık duyduğunu söyledi.

Sonra istemeden ağlamaya başladı çünkü artık çok bitkin ve hastaydı; bunu olumlu bir işaret olarak kabul ettiler.

"Hâlâ *görüyor musun*?" diye sordular.

"Hayır," dedi. "Aptallık ettim. Öyle bir kelime yok – hatta hiç olmadı!"

Kafalarının üstünde ne olduğunu sordular.

"On insan yüksekliğinde, dünyanın tepesinde asılı duran bir duvar var –bir taş duvar bu– ve çok, çok pürüzsüz..." Yine isterik bir şekilde ağlamaya başladı. "Başka soru sormadan önce yemek verin yoksa öleceğim."

Sert bir ceza alacağını düşünüyordu ama bu kör insanlar tahammül sahibiydi. İsyan etmesini, genel anlamda salaklığının ve bayağılığının başka bir kanıtı olarak görüyorlardı. Onu biraz kırbaçladıktan sonra en basit ve ağır işlere tayin etmeye başladılar; hayatta kalmanın başka bir yolunu göremediğinden boyun eğdi ve kendisinden ne istendiyse yaptı.

Birkaç günlüğüne hastalandı ve bu sırada ona iyi baktılar. Bu sayede itaati iyice güçlendi. İçine dert olan tek şey, karanlıkta uyuması hususunda ısrar etmeleriydi. Kör filozoflar yanına gelerek zihninin sebatsızlığından dem vurdular; kozmik çukurlarının üzerini örten taş kapağa dair şüphelerini öyle etkileyici bir şekilde kınadılar ki neredeyse kafasını kaldırdığında göremediği için kendi akıl sağlığından şüphe edecekti.

Böylece Nunez, Körler Ülkesi'nin bir vatandaşı oldu. Artık bu insanları genellemiyor, aşina olduğu bireyler olarak görüyordu; dağların ötesindeki dünya ise gitgide daha uzak ve gerçekdışı geliyordu. Efendisi Yacob, sinirlendirilmediğinde çok nazik bir adamdı; Pedro, Yacob'un yeğeniydi; bir de Medina-saroté vardı, yani Yacob'un en genç kızı. Bu kız körler dünyasında pek cazip

değildi; keskin yüz hatları olduğu ve cildi o tatmin edici pürüzsüzlüğe sahip olmadığı için kör adamların güzel kadın tanımlamasına uymuyordu. Ancak Nunez onu baştan beri çok beğeniyordu hatta artık dünyandaki en güzel canlı olarak görüyordu. Kapalı gözkapakları, vadideki diğerleri gibi çökük ve kırmızı değildi, her an açılacaklarmış gibi duruyorlardı; kirpikleri uzundu ki bu da ağır bir şekil bozukluğu olarak görülüyordu. Sesi kuvvetliydi, dolayısıyla vadideki delikanlıların kuvvetli işitme yetisine hitap etmiyordu. Bu yüzden sevgilisi yoktu.

Öyle bir zaman geldi ki Nunez kızın kalbini kazanması halinde ömrünün geri kalanını vadide geçirebileceğini düşünmeye başladı.

Onu izledi; ona küçük işlerde yardımcı olmak için fırsat kolladı ve bir süre sonra kızın da kendisini gözlemlediğini fark etti. Tatil günü eğlencelerinden birinde, yıldızların loş ışığı altında yan yana oturdular. Müzik güzeldi. Kızın elini tutmaya cüret etti. Karşılığında, kız da nazikçe onun elini tuttu. Bir gün, karanlıkta yemek yedikleri esnada kızın elinin usul usul onu aradığını fark etti; şans bu ya, tam o anda ateş harlayınca kızın yüzündeki sevecenliği gördü.

Onunla konuşmak istiyordu.

Bir yaz akşamı, ay ışığında oturan kızın yanına gitti. Üzerine vuran ay ışığı, ona gümüşi bir gizem katıyordu. Kızın ayağının dibine oturdu ve onu sevdiğini, gözüne ne kadar güzel göründüğünü söyledi. Bir âşık gibi, huşu uyandıran bir nezaketle konuşuyordu, hem kıza bugüne dek böyle aşkla dokunan kimse olmamıştı. Kız kesin bir cevap vermedi ama duyduklarından hoşnut olduğu barizdi.

O günden sonra kızla her fırsatta konuştu. Vadi artık dünyası olmuştu; dağların ötesindeki, insanların gündüzleri yaşadığı dünya, bir gün kızın kulaklarına fısıldayacağı bir masaldan fazlası değildi artık. Çekine çekine kıza görmekten bahsetti.

Görmek, kıza şairane bir hayal gibi geliyordu. Nunez'in ağzından yıldızları, dağları ve ay ışığındaki kendi güzelliğini dinlemek gizli bir zevki haline gelmişti. Belki inanmıyordu hatta yarım yamalak anlıyordu ama bu gizemden öyle keyif alıyordu ki Nunez'e sanki her şeyi anlıyormuş gibi geliyordu.

Nunez aradığı cesareti aşkta bulmuştu. Onu Yacob'dan ve aksakallılardan isteyecekti ama kız korkuyor ve erteliyordu. Medina-saroté ve Nunez'in birbirlerine âşık olduğunu Yacob'a ilk söyleyen kızın ablalarından biri oldu.

En baştan itibaren Nunez ile Medina-saroté'nin evliliğine büyük itirazlar oldu; kıza değer verdikleri yoktu ama Nunez'i kendilerinden ayrı, aptal, insan seviyesinde görülmesine müsaade edemeyecekleri, beceriksiz bir mahlûk olarak görüyorlardı. Kız kardeşleri, böyle bir durumun kendilerini de itibarsızlaştıracağı sebebiyle karşı çıkıyorlardı; ihtiyar Yacob ise, sakar ve itaatkâr kölesine ısınmaya başlamış olmasına rağmen kafasını iki yana salladı ve böyle bir şeyin olamayacağını söyledi. Köyün delikanlıları, nesillerinin bozulacağı fikrine kapılarak öfkelendiler hatta aralarından biri Nunez'e hakaret edip vuracak kadar ileri gitti. Nunez karşılık verdi. Alacakaranlıkta da olsa görüşünün avantajını ilk kez kullanabildi; bu kavgadan sonra bir daha kimse ona el kaldırmaya cüret etmedi. Yine de böyle bir evliliği imkânsız buluyorlardı.

İhtiyar Yacob küçük kızına hiç kıyamazdı, dolayısıyla kız omzunda ağladıkça kederleniyordu.

"Bak kuzum, bu adam salağın teki. Hayal dünyasında yaşıyor, hiçbir şeyi beceremiyor."

"Farkındayım," dedi Medine-saroté. "Ama eskisine göre daha iyi. Gittikçe de iyileşiyor. O güçlü bir adam, babacığım, üstelik nazik – hem de dünyadaki diğer erkeklerin hepsinden daha güçlü ve nazik. Ve beni seviyor, baba, hem ben de onu seviyorum."

İhtiyar Yacob kızını avutamadığını görünce iyice dertlen-

di, üstelik Nunez'in birçok özelliğini kendi de seviyordu, bu da durumu daha sıkıntılı bir hale getiriyordu. Böylece, penceresiz konseyde diğer aksakallılarla beraber oturdu ve konuşmaların gidişatını dinledi; sonra da uygun bir zamanda, "Eskisine göre daha iyi. Kuvvetle muhtemel, bir gün bizim kadar aklı başında biri olacak," dedi. Bunun üzerine, derin derin düşünen aksakallılardan birinin aklına bir fikir geldi. Bu adam buranın en büyük doktoru, daha doğrusu büyücü hekimiydi, son derece felsefi ve özgün düşüncelere sahipti, dolayısıyla Nunez'in tuhaflıklarını iyileştirme fikri ilgisini cezbediyordu. Bir gün, Yacob da oradayken, konuyu Nunez'e getirdi.

"Bogota'yı muayene ettim," dedi, "vaziyet netlik kazandı. Bana öyle geliyor ki tedavi edilebilir."

"Ben de bunu umuyordum," dedi ihtiyar Yacob.

"Beyni tesir altında kalmış," dedi kör hekim.

Diğer aksakallılar da tasdik edercesine homurdandı.

"Peki, *neyin* tesiri altında?"

"Hah!" dedi ihtiyar Yacob.

"Şu şeylerin," dedi doktor, kendi sorusunu yanıtlayarak. "Adına göz dediği, yüzündeki çukurlara yerleşmiş şu yumuşak ve tuhaf şeyler onu hasta ediyor; hele Bogota'nın vakasında, bu öyle bir hastalık ki beynini etkiliyor. Dışa doğru şişmişler, üstelik kirpikleri ve hareketli gözkapakları var, dolayısıyla beyni sürekli bir tahriş ve delilik halinden mustarip."

"Yani?" dedi ihtiyar Yacob. "Yani?"

"Makul bir yanılma payıyla söyleyebilirim ki onu tamamen iyileştirmek istiyorsak tek yapmamız gereken, basit ve zahmetsiz bir cerrahi müdahalede bulunmak – yani, bu tahriş edici kütlelerden kurtulmak."

"O zaman akıllanacak mı yani?"

"O zaman aklı tamamen başına gelecek ve takdire şayan bir vatandaş olacak."

"Tanrı bilimden razı olsun!" dedi ihtiyar Yacob ve hemen Nunez'e bu mutlu haberi vermeye gitti.

Fakat Nunez'in bu haberi karşılama şekli soğuk ve heves kırıcıydı.

"Şu halini duyan," dedi, "kızıma karşı bir şey hissetmediğini zanneder."

Nunez'i kör cerrahların masasına yatmaya ikna eden Medina-saroté oldu.

"Görme yetimi kaybetmemi istemezsin, değil mi?" dedi.

Kız umutsuzca kafasını iki yana salladı.

"Benim dünyam görmekten ibaret."

Kızın kafası iyice öne düştü.

"Öyle güzel şeyler var ki, güzel ve küçük şeyler – çiçekler, kayalıkların üzerindeki yosunlar, bir kürk parçasının hafifliği ve yumuşaklığı, gökyüzünde sürüklenen bulutlar, günbatımı ve yıldızlar... Bir de *sen* varsın. Sırf senin için, senin güzel yüzünü, şefkatli dudaklarını, önünde kavuşturduğun o canım ellerini görmek için bile gözlerime ihtiyacım var. İçlerinden geçerek kalbimi kazandığın, beni sana bağlamış olan şey gözlerim ve bu ahmaklar onların peşindeler. Bunun yerine sana dokunmamı, seni duymamı ama bir daha asla seni görmememi istiyorlar. İnsanın hayal gücünü yok eden o korkunç taş çatının altındaki karanlığa girmemi istiyorlar... Hayır, bunu yapmamı istemezdin, değil mi?"

İçi dayanılmaz bir kuşkuyla dolmuştu. Durdu ki sorusu havada asılı kalsın.

"Keşke," dedi kız, "bazen..." Sonra durdu.

"Evet?" dedi Nunez kaygıyla.

"Bazen keşke böyle konuşmasan diyorum."

"Nasıl?"

"Biliyorum bu güzel bir şey – hayal gücün yani. Onu ben de seviyorum ama şimdi..."

Nunez'in içi ürperdi. "Şimdi?" dedi belli belirsiz.

Kız bir şey demeden öylece oturdu.

"Yani demek istediğin, belki de yapsam, yapsam daha iyi olacak..."

Nunez süratle birçok şeyin farkına varıyordu. Kör talihine öfkeleniyordu fakat kızın durumu kavrayamamasını da anlayabiliyordu – bu acımayla karışık bir anlayışlılıktı.

"*Canım,*" dedi; kızın yüzünün beyazlamasından anlıyordu ki ruhu söylemek isteyip söyleyemediği şeylerle mücadele ediyordu. Kolunu kızın omzuna attı, kulağını öptü ve bir süre konuşmadan oturdular.

"Diyelim ki razı geldim?" dedi nihayet, çok nazik bir sesle.

Kız, Nunez'e sarıldı, kontrolsüzce ağlamaya başladı. "Ah gelsen," diyordu ağlayarak, "bir gelsen!"

Onu kulluk etmekten ve ikinci sınıf vatandaş olmaktan kurtaracak, kör vatandaşlarla eşit kılacak olan ameliyattan önceki hafta boyunca, Nunez'in gözüne bir damla uyku girmedi. Güneşin tepede olduğu sıcak saatler boyunca diğerleri horul horul uyurken, bu ikilemden bir çıkış yolu bulmaya çalışarak oturup kara kara düşündü ve sonra da başıboş dolaştı. Cevabını vermiş, razı gelmişti ama aslında hâlâ emin değildi. Nihayet çalışma saatleri sona erdi ve güneş tüm ihtişamıyla, dağların zirvelerini altın rengine boyayarak yükseldi; böylece Nunez'in göreceği son gün başladı. Medina-saroté yatmaya gitmeden önce onunla birkaç dakika geçirdi.

"Yarın," dedi, "artık görmüyor olacağım."

"Çok şükür!" diye cevapladı kız ve Nunez'in ellerini sımsıkı tuttu.

"Canın yanacak ama çok değil," diye sürdürdü, "üstelik bütün bu acıya *benim* için katlanıyor olacaksın, canım sevgilim... Bir kadının kalbi ve hayatı senin için yeterliyse, karşılığında alacağın bunlardır. Canım, nazik sesli sevgilim, karşılığını alacaksın."

Nunez hem ona hem de kendine öyle bir acıyordu ki...

Kızı kucağına aldı, dudaklarını dudaklarına bastırdı ve güzel yüzüne son defa baktı. "Elveda!" diye fısıldadı o canım görüntüye; "Elveda!"

Sonra sessizce, yüzünü öbür yana çevirdi.

Nunez'in yavaşça uzaklaşan adımlarının ritmindeki bir şey, kızın birdenbire ağlamaya başlamasına sebep oldu.

Nunez aslında çimenliğin beyaz nergislerle bezeli, ıssız bir yerine gitmeye ve feda vakti gelene dek orada kalmaya niyetliydi ama gözlerini yukarı kaldırıp uçurumun ardında, altından bir zırhla kaplı bir melek gibi doğan günü görünce...

Bu ihtişamın yanında kendisinin, vadideki kör diyarın, aşkının ve buradaki diğer her şeyin, içine düştüğü bir günah çukurundan ibaret olduğunu düşündü.

Aslında geri dönmesi gerekiyordu ama devam etti ve vadiyi çevreleyen duvardan geçerek kayalıklara çıktı; bu sırada gözleri hep yukarılarda, güneşin aydınlattığı buzlar ve karlardaydı.

Mutlak güzelliklerini izledi; hayal gücü üzerlerinden uçarak, ötelerine, sonsuza dek geride bırakması gereken yerlere kanat çırptı.

Aklına ayrıldığı o büyük, özgür dünya, kendi dünyası geldi; uzaklardaki o yamaçları, mesafelerin ötesindeki mesafeleri, Bogota'yı görür gibi oldu. Bogota heyecan verici güzelliklerle dolu, gündüzleri bir cennete, geceleri ışıldayan bir muammaya dönüşen, şehrin tam ortasına güzelce yerleşmiş saraylarla, çeşmelerle, heykellerle ve beyaz evlerle dolu bir yerdi. Neredeyse gün boyunca kemerlerin altından geçip aşağılara inerek, işlek sokaklarına ve caddelerine gitgide yaklaştığı zamanları hatırladı. Bogota'dan çıkıp ötesindeki uçsuz bucaksız dünyaya yaptığı nehir yolculuğunu, kasabaların ve köylerin, ormanların ve ıssız yerlerin arasından geçişini düşündü; nehrin akıntısı gün geçtikçe güçlenmiş, nehrin kıyıları uzaklaşmış ve yanlarından buharlı

vapurlar geçmeye başlamış, nihayet denize ulaşmışlardı – bin adasıyla,* hatta binlerce adasıyla, dünyanın etrafındaki fasılasız seyahatlerini uzaklardan görebildiğimiz gemileriyle, engin deniz... Oralarda, etrafı dağlarla kuşatılmamış yerlerde, gökyüzünü görebilirdiniz – gökyüzü, burada görülen kısmı gibi bir diskten ibaret değildi; ölçülemeyecek kadar büyük bir mavi kubbe, içerisinde yıldızların daireler çizerek yüzdüğü derinliklerdi...

Önündeki koca dağlardan oluşan perdeyi, daha hevesli gözlerle incelemeye başladı.

Mesela şuradaki su oluğundan yukarı çıkıp yarığın olduğu yere ulaşsa, orada bir çeşit pervaz teşkil eden bodur çamlara tırmansa ve gitgide daha da yükseklere, vadi seviyesinin iyice üzerine çıksa... Ya sonra? Kayalıklarla pekâlâ baş edebilirdi. Sonra bir tırmanış daha ve kendini karların hemen altındaki uçurumun tepesinde bulurdu; olur da bu taraftaki oluktan çıkamazsa, daha uzaktaki, doğu tarafındaki bir oluk, amacına daha iyi hizmet edebilirdi. Sonra? Sonra sarı sarı parlayan karların üzerine çıkmış, o güzel ve ıssız zirveye giden yolu yarılamış olurdu.

Köye önce şöyle bir bakış attı, sonra tamamen döndü ve iyice inceledi.

Medina-saroté'yi düşündü ama o artık ufaktı ve uzaktaydı.

Bir kez daha, üzerinde güneşin doğduğu dağa döndü.

Derken büyük bir ihtiyatla tırmanmaya başladı.

Gün batarken, artık tırmanmıyordu, çok uzaklarda, yükseklerdeydi. Daha yükseğe tırmandığı olmuştu ama burası da epey yüksekti. Kıyafetleri yırtılmıştı, üzerinde kan lekeleri vardı, birçok yeri yara bere içindeydi ama sanki huzur bulmuş gibi yüzünde bir gülümsemeyle uzanıyordu.

Dinlendiği noktadan bakınca vadi neredeyse bir buçuk kilometre ötedeki bir çukurdan ibaretti. Şimdiden puslu ve karanlık

* Yazar bu tabirle Kanada-ABD arasındaki, sayısı bin beş yüzü aşan adaları kastediyor –*çn*

görünüyordu ama etrafındaki dağların zirveleri âdeta alev almıştı. Evet, etrafındaki dağların zirveleri âdeta alev almıştı ve bu alevlerin güzelliği hemen yanındaki taşlara bile yansıyordu – gri bir kayanın içinde yeşil bir mineral damarı parlıyor, orada burada kristal yüzeyler yanıp sönüyor, yüzü kayaların üzerindeki incecik, zarif, turuncu yosunların yakınından geçiyordu. Aşağıdaki vadi maviden mora, mordan koyu griye dönen esrarengiz gölgelerle doluydu, kafasının üzerindeyse uçsuz bucaksız gökyüzü vardı. Ne var ki artık böyle şeylerle ilgilenmiyordu. Bunun yerine orada hareketsiz yatarak, kendini kral sandığı körler vadisinden kaçmış olmanın tatmini ona yetiyormuş gibi gülümsedi.

Günbatımının parıltıları sönüp gece çöktüğünde, soğuk ve berrak yıldızların altında, huzurlu ve halinden memnun bir şekilde uzanmaya devam etti.

SON

"H. G. Wells bana yönelmem gereken yolu gösterdi, ben de oraya gittim."
—*Ray Bradbury*

Ursula K. Le Guin'in, "Onun yazdıkları edebiyatımızdaki belli başlı, hâlâ keşfetmeye devam ettiğimiz efsanevi eğilimleri belirledi," diye bahsettiği H. G. Wells, kaleme aldığı eserlerde ya bir türün ilk örneğini verdi ya da bazı gelenekleri alaşağı ederek ondan sonra gelecek yazarların da besleneceği ihtimaller yaratmayı başardı. *Körler Ülkesi ve Diğer Karanlık Öyküler*, H. G. Wells edebiyatının karanlık, tuhaf, sinir bozucu topraklarında dolaşan bir acayiplikler koleksiyonu.

Korkutmayı beceremeyen hayaletler, çalınan bedenini uzaktan izleyen ruhlar, nereye gitseniz peşinizi bırakmayan güveler, intikamını almadan rahat etmeyecekler, rüyalarında bambaşka bir dünyanın kıyametine tanık olanlar, görmeyi unutanlar, unutmak isteyenler... H. G. Wells'e güvenin ve duvardaki kapıyı aralayın, diğer tarafta gözlerinizi ayırmayacağınız âlemlerle karşılaşacaksınız.

Körlerin ülkesinde tek gözlü adam kral olur mu sahiden?

Çeviren: Doğa Özışık

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786057 762917
/ithakiyayinlari